

JAARVERANTWOORDING
2021

 bakertilly

Gewaarmerkt voor identificatie
doeleinden d.d. 29-06-2022 **RO**

gemeente

Jaarverantwoording 2021

Inhoudsopgave

Inleiding	5
Programma's	6
Programma Bestuur, dienstverlening en veiligheid.....	7
Programma Verkeer en openbare ruimte.....	20
Programma Lokale economie.....	29
Programma Leefbaarheid, Onderwijs, Cultuur en Sport	43
Programma Werk en inkomen	59
Programma Zorg.....	65
Programma Milieu	81
Programma Ruimtelijke ontwikkeling.....	89
Programma Algemene dekkingsmiddelen	100
Programma Bedrijfsvoering	108
Paragrafen	117
Paragraaf Lokale heffingen	118
Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing	127
Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen	143
Paragraaf Financiering	155
Paragraaf Bedrijfsvoering.....	159
Paragraaf Grondbeleid	164
Paragraaf Verbonden partijen.....	168
Paragraaf Subsidies.....	183
Jaarrekening.....	184
Balans per 31 december 2021	185

Programmarekening o.b.v. taakveld 2021	187
Waarderingsgrondslagen	190
Toelichting op de balans	198
Niet uit de balans blijvende verplichtingen	216
Toelichting programmarekening 2021	219
Overzicht incidentele baten en lasten	220
Overzicht reserves en voorzieningen	223
Overzicht bezoldiging topfunctionarissen gemeente	225
Verplichte beleidsindicatoren	227
SiSa bijlage	229
Overzicht taakvelden 2021	236
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	240
Afkortingenlijst	245

Inleiding

De jaarverantwoording 2021 is opgesteld conform het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten.

De basis voor de jaarverantwoording is de programmabegroting 2021-2024 (en de herstelbegroting 2021-2024). Deze is aangepast als gevolg van een aantal begrotingswijzigingen. In december hebben wij de programmarapportage en de rapportage van het sociaal gepresenteerd. Als sluitstuk van de budgetcyclus bieden we u nu de jaarverantwoording 2021 aan.

De jaarverantwoording is een integraal geheel en als volgt opgebouwd:

1. Programmaverantwoording
2. Paragrafen
3. Jaarrekening

De programma's bevatten een analyse van de belangrijkste afwijkingen van het programma per taakveld. In de financiële tabellen van de programma's zijn de mutaties van de reserves op totaalniveau opgenomen. In de jaarrekening zijn mutaties van de reserves verder uitgesplitst. In de programma-verantwoording is ook het overzicht van de voortgang van projecten en investeringen opgenomen. Daarnaast zijn de indicatoren wederom ingevuld voor zover mogelijk.

Het jaar 2021 heeft wederom in het teken gestaan van het coronavirus. Dit vindt zijn weerslag in deze jaarrekening. In de programma's is op de diverse taakvelden hier aandacht aan besteed. Daarnaast hebben we in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing een nadere verantwoording opgenomen. De jaarrekening sluit met een positief saldo van € 2.421.000. Dit is exclusief de winst van de bouwgrondexploitaties van € 1.801.000 die budgettair neutraal met de reserve bouwgrondexploitaties is vereffend.

Saldo van baten en lasten	2021
Baten	66.623.000
Lasten	62.543.000
Saldo van baten en lasten voor bestemming	4.080.000
Toevoeging aan reserves	5.474.000
Beschikking over reserves	3.815.000
Saldo van baten en lasten na bestemming	2.421.000

Programma's

Programma Bestuur, dienstverlening en veiligheid

0.1 Bestuur

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we ervoor doen?	Wat hebben we ervoor gedaan per 31 december 2021?
De raad vindt het van groot belang een goede binding met de inwoners van de gemeente te hebben en om te weten wat er bij hen leeft. Om haar volksvertegenwoordigende rol te vervullen zal de raad meer contact met de samenleving zoeken.	Om meer contact met de samenleving te hebben gaat de raad meer op werkbezoek. De raad gaat werken vanuit een lange termijn agenda. Hiermee beoogt de raad een meer sturende rol over de thema's die zij wil behandelen én verkrijgt de raad meer grip op de agenda.	Door de coronacrisis en de daarmee gepaard gaande beperkingen, zijn ontmoetingen met verschillende gremia uitgesteld. Door middel van de raadsklankbordgroepen wordt de langetermijnagenda vormgegeven. Deze klankbordgroepen brengen in kaart welke ontwikkelingen er op de gemeente afkomen en maken aan de hand daarvan een stappenplan om het doel te bereiken. Met deze werkwijze vult de raad proactief haar eigen agenda in.
Samenwerking dorpsraden.	In het visiedocument "Samenwerking dorpsraden gemeente Borsele" is de samenwerking tussen de dorpsraden onderling en tussen de dorpsraden en gemeente vastgelegd. Wij (dorpswethouders, burgemeester, college) houden jaarlijks overleg met de dorpsraden en desgewenst extra overleg.	Door de coronacrisis is het jaarlijks overleg met de dorpsraden – college uitgesteld. Wel vonden diverse overleggen plaats tussen dorpswethouders en dorpsraden.
Wij willen het politieke bewustzijn van jeugdigen (basisschoolleeftijd) aanwakkeren en de betrokkenheid tussen gemeente en kinderen vergroten.	We installeren ieder jaar een kinderburgemeester waarvan de eerste in het najaar van 2020 wordt gekozen. Naast het instellen van een kinderburgemeester willen we het bestaande (verouderde) educatieprogramma voor de basisscholen herzien en nieuw leven inblazen.	In 2020 hebben we voor het eerst een kinderburgemeester benoemd, Kris Rottier. Hij heeft verschillende activiteiten zelfstandig of samen met de burgemeester en wethouders uitgevoerd. Hij organiseerde zelf een sportieve activiteit voor kinderen met een beperking. Voorbeelden van gezamenlijke activiteiten zijn de herdenking in Baarland en de opening van de tijdelijke brandweerpost in Heinkensand. Eind december 2021 koos de jury de nieuwe kinderburgemeester, Thomas Heijboer.

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we ervoor doen?	Wat hebben we ervoor gedaan per 31 december 2021?
Strategische visie Borsele.	Ter verdere uitwerking van het 100 dagen-verslag van de burgemeester stellen we in 2021, na oplevering van het rapport Kerntakenonderzoek een strategische visie Borsele op. Dit doen we in overleg met diverse stakeholders. Deze visie dient als kapstok voor nader op te stellen beleid en aan te pakken uitdagingen. In aanloop naar dit traject leggen we aan de gemeenteraad een plan van aanpak voor.	Op 2 december 2021 is door de raads werkgroep de Toekomstvisie gemeente Borsele aan de gemeenteraad aangeboden. Met verschillende scenario's wordt antwoord gegeven op de vraag wat voor gemeente, Borsele in de toekomst wil zijn. De aan de gemeenteraadsverkiezingen 2022 deelnemende partijen nemen hierin stelling.
Een goed leef- en woonklimaat in de grensregio Vlaanderen en Zeeland en verwerving van (Europese) subsidies.	We verwachten dat eind 2020/ begin 2021 de Benelux Groepering voor Territoriale Samenwerking (BGTS) North Seaport District is opgericht (Benelux-samenwerking tussen Gent, Zelzate, Evergem, Borsele, Terneuzen en Vlissingen). Via de BGTS pakken we grensoverschrijdend onderwerpen op het gebied van onder andere wonen, natuur, infrastructuur en recreatie op.	Op 1 december 2021 is deze BGTS opgericht. Er wordt gewerkt aan een werkagenda met demoprojecten die vanaf eind 2022 worden uitgerold. Deze betreffen onder andere de realisatie van een energiewijk, koppelingsgebieden, een grensoverschrijdende mobiliteits- en verstedelijkingsstrategie en de cultuur van het district.

Prestatieindicatoren Indicator	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Realisatie 2021	Streefwaarde 2021
Onze website geeft op minimaal 85% van alle ingevulde zoekopdrachten de juiste informatie weer	91%	92%	90%	85%
Oordeel van inwoners over de kwaliteit van communicatie en dienstverlening van de gemeente via het inwonerspanel DUO en eventueel aanvullende enquêtes	7,2	-	-	7,2
Een goed gewaardeerde externe communicatie	7,5	-	-	7,5

0.2 Burgerzaken

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we ervoor doen?	Wat hebben we ervoor gedaan per 31 december 2021?
Verbeteren van onze dienstverlening door het aspect gastheerschap (hostmanship) verder te ontwikkelen.	We gaan vervolg geven aan deze ambitie. We stellen een integrale visie op over hostmanship. Hiervoor maken we gebruik van best practices. De rol van de receptie, telefonie, de inrichting van de welkomsthal en de balies Burgerzaken en het gebruik van applicaties nemen wij in deze visie op. Op basis van de visie doen wij voorstellen voor verbetering van onze dienstverlening. De ontwikkelingen rondom het coronavirus en de samenhang met onze dienstverlening zal een belangrijke rol spelen. De integrale visie over hostmanship vormt zich in nauwe samenhang met de nieuw te ontwikkelen dienstverleningsvisie.	De reorganisatie, het kerntakenonderzoek en de beperkende maatregelen in verband met COVID-19 hebben flinke vertraging opgeleverd bij het maken van onze plannen. Het maken van een integrale visie op het hostmanship is doorgeschoven naar 2022.
Optimalisering digitale dienstverlening.	Steeds meer worden producten digitaal aangevraagd en afgehandeld. Het programma iBurgerzaken biedt alle modules voor een optimale dienstverlening op het gebied van Burgerzaken. Dit biedt ons de mogelijkheid om onze dienstverlening verder te optimaliseren; veilig, efficiënt en klantvriendelijk. We houden aandacht voor inwoners die de ontwikkeling van de digitale dienstverlening niet of nauwelijks kunnen bijhouden.	Het percentage selfservice in de gemeente Borsele is gestegen in 2021. Er is voortdurend aandacht geweest voor optimale inrichting van de (digitale) dienstverlening en communicatie hierover. We hielden aandacht voor inwoners die de ontwikkeling van de digitale dienstverlening niet of nauwelijks kunnen bijhouden. Deze inwoners hebben we ontvangen aan de balie in het gemeentehuis.

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we ervoor doen?	Wat hebben we ervoor gedaan per 31 december 2021?
Organisatie van verkiezingen	<p>De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) is inmiddels (juli 2020) in overleg met gemeenten over beschermende maatregelen die bij de komende verkiezingen noodzakelijk en mogelijk zijn. De eerder aangekondigde wetswijziging voor meer gelegenheid om eventuele (tel)fouten van stembureaus te corrigeren, en voor een transparanter en controleerbaarder proces van uitslagvaststelling, gaat niet voor maart 2021 in. De verkiezing in 2021 vergt veel aanpassingen op de huidige processen vanwege het coronavirus. Daarbij ligt de nadruk op de toegankelijkheid van stembureaus, maar nog geen vernieuwing in het stem- en telproces.</p> <p>Van het Rijk ontvangen wij een vergoeding voor deze extra maatregelen.</p>	<p>Bij de organisatie van de Tweede Kamerverkiezingen hebben wij ons gericht op het bereiken van goede toegankelijkheid voor elke kiezer. In het kader van Corona hebben we het mogelijk gemaakt om veilig te kunnen stemmen en werken op een stembureau. We moesten inzetten op vervroegd stemmen vanwege COVID-19. De organisatie van deze verkiezingen in bijzondere omstandigheden, vergde meer van onze organisatie dan gebruikelijk.</p> <p>Het rode potlood en handmatig stemmen tellen, bepaalden de processen. Door het toepassen van een Lean telmethode is het telproces in Borsele veilig, efficiënt en foutloos verlopen. In de tweede helft van 2021 zijn we gestart met de voorbereidingen voor de gemeenteraadsverkiezingen 2022.</p>

1.1 Crisisbeheersing en brandweer

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we ervoor doen?	Wat hebben we ervoor gedaan per 31 december 2021?
Een financieel gezonde en stabiele veiligheidsregio.	De Veiligheidsregio Zeeland (VRZ) heeft het beleidsplan 2016 – 2019 verlengd tot en met 2021. De VRZ hecht er grote waarde aan dat het nieuwe beleidsplan breed wordt gedragen door de interne organisatie, het bestuur, de gemeenteraden en de externe netwerkpartners. Het verlengen van het beleidsplan tot en met 2021 geeft de mogelijkheid om het beleid en de financiën goed op elkaar af te stemmen. We vragen en nemen een actieve rol om samen met de VRZ tot een gewenst en verantwoordelijk ambitieniveau te komen.	In 2021 heeft er een traject plaatsgevonden om te komen tot een nieuw meerjarig beleidsplan voor Veiligheidsregio Zeeland (VRZ). We hebben een bijdrage geleverd door deel te nemen aan ambtelijke en bestuurlijke overleggen en hebben hier onze input geleverd. Verder heeft de VRZ webinars georganiseerd met gemeenteraadsleden. Op basis hiervan zijn twee strategische beleidsprogramma's benoemd voor de komende beleidsperiode: 'Een voorbereide crisisorganisatie' en 'toekomstbestendige brandweezorg'. De directeur van de VRZ heeft het concept meerjarenbeleidsplan 2022-2025 toegelicht in de raad van Borsele. Eind 2021 is het beleidsplan ter zienswijze aangeboden aan de raden, met het verzoek om eventuele aanvullingen zodat het beleidsplan begin 2022 door het algemeen bestuur kan worden vastgesteld.
Op peil houden van de brandweezorg.	Een belangrijk speerpunt in de komende jaren is de ontwikkeling van een nieuwe toekomstvisie voor de uitvoering van de brandweezorg. De huidige brandweezorg wordt in Zeeland voor een groot deel verzorgd door brandweervrijwilligers. Demografische en maatschappelijke ontwikkelingen hebben een grote invloed op het op peil houden van de huidige basisbrandweezorg.	Toekomstbestendige brandweezorg is benoemd als een van de twee strategische beleidsprogramma's van de VRZ, voor de komende beleidsperiode. In het beleidsprogramma staan de ontwikkelingen benoemd die hier de komende beleidsperiode een rol gaan spelen. Op basis van deze punten zal komende beleidsperiode het herijken van de brandweezorg centraal staan.

1.2 Openbare orde en veiligheid

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we ervoor doen?	Wat hebben we ervoor gedaan per 31 december 2021?
<p>Het uitvoering geven aan het vastgestelde Integrale veiligheidsbeleid op grond van de Nota Integrale Veiligheid.</p>	<p>Een van de speerpunten van het veiligheidsbeleid blijft de aanpak van georganiseerde criminaliteit in de zeehaven. In samenwerking met de partners van de havendriehoek geven we uitvoering aan het uitvoeringsplan 'Weerbare en integere zeehavens 2020 –2021'. We hebben samen met de programmamanagers 'Weerbare Zeehavens' de taak om in 2021 een plan op te stellen voor de middellange termijn voor de periode 2022-2025. Jaarlijks zullen we samen met de gemeenteraad aandacht geven aan het thema veiligheid.</p>	<p>Alle deelprojecten uit het uitvoeringsplan: 'Weerbare en integere zeehavens 2020 –2021' zijn opgestart. Er is veel voortgang geboekt en een aantal van deze projecten, waaronder veilige haventerreinen, bevinden zich in een afrondende fase. Er is een bewustwordingscampagne (https://www.veiligezeehavens.nl/) gehouden. Verder is verbinding met het bedrijfsleven in de haven tot stand gebracht om een blijvende gezamenlijke aanpak op zetten en te borgen. Hierbij hebben we op verschillende wijzen samen met onze partners de problematiek in onze haven onder de aandacht gebracht bij de Rijksoverheid. Dit heeft de nodige aandacht gegenereerd en er onder meer in geresulteerd dat onze haven is besproken in de Tweede Kamer en is benoemd als onderdeel van de vitale infrastructuur. Tot slot zijn we gestart met een lobby om structurele gelden te verkrijgen om de aanpak in de haven in de toekomst uit te breiden en te borgen.</p>

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we ervoor doen?	Wat hebben we ervoor gedaan per 31 december 2021?
<p>Het handhaven van de Algemene Plaatselijke Verordening (APV).</p>	<p>Op basis van de uitgevoerde verkenning geven we de gewenste versterking van het toezicht en de handhavende taak meer vorm. Binnen het Basisteam Oosterscheldebekken is er overleg en zijn er de nodige ontwikkelingen om de capaciteit van de Buitengewoon Opsporingsambtenaren (BOA) op peil te brengen in 2021. Dit zal zorgdragen voor een beter toezicht op de voorschriften uit de APV. We zoeken ook samenwerking met de politie. Hiermee dragen we zorg voor een integrale aanpak. Ook kan de politie zich hierdoor beter richten op zijn kerntaken.</p>	<p>We hebben onze capaciteit van de buitengewoon opsporingsambtenaren (boa) verhoogd van 1 fte naar 3 fte. Hierbij hebben we ook onze werkprocessen en werkafspraken nog eens tegen het licht gehouden en verbeterd. Hoewel onze boa's al nauw samen werken met de politie, met name met onze wijkagenten, zijn we met de politie in een afrondend gesprek over het formeel vormgeven van de samenwerking. Verder hebben we met name de samenwerking met de gemeenten Kapelle en Reimerswaal bekrachtigd. Door middel van uitwisseling van elkaars boa's hebben we dan ook nog meer capaciteit tot onze beschikking op momenten, bijvoorbeeld bij een evenement, als dit nodig is. Tot slot is de Algemene Plaatselijke Verordening in 2021 grondig herzien.</p>

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we ervoor doen?	Wat hebben we ervoor gedaan per 31 december 2021?
Aanpak ondermijnende criminaliteit.	Naast de aanpak van georganiseerde criminaliteit in de Sloehaven gaan we ook de totale aanpak van ondermijnende criminaliteit continueren. Ook in 2021 zullen we ons richten op de aanpak van ondermijnende criminaliteit in het buitengebied. Dit willen we bereiken door bewustzijnstrainingen, goede integrale uitwisseling van informatie, integrale controles en acties. We zullen de samenwerking met diverse partners versterken. We zijn intern gestart met bewustzijnstrainingen met het personeel.	We zijn gestart met de bewustwordingstrainingen, echter zijn we hierin wel belemmerd door Covid-19. Hierbij hebben we ingezet op verdere bewustwording van onze collega's door middel van gesprekken en met aandacht voor integraal werken. We merken dat onze collega's ons steeds vaker weten te vinden en we ontvangen dan ook steeds vaker meldingen van mogelijke misstanden. We zien dan ook een sterke vooruitgang in de bewustwording en uitwisseling van informatie. Samen met onze partners (o.a. politie, WIZ-GR de Bevelanden, Belastingdienst, AVIM, arbeidsinspectie) zijn de nodige controles en acties uitgevoerd, onder meer op onze vakantieparken, huisvesting arbeidsmigranten en in het buitengebied. Dit heeft het nodige opgeleverd en zien we verbetering. Dat men weet dat er periodiek gecontroleerd wordt, lijkt impact te hebben. Verder hebben we ingezet op versterking en verbetering van onze samenwerking met onze partners. Tot slot zijn we aan het onderzoeken waar we ons beleid nog kunnen verbeteren.

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we ervoor doen?	Wat hebben we ervoor gedaan per 31 december 2021?
De verbinding tussen Openbare orde en Veiligheid en het sociale domein versterken.	De regierol van de gemeente, met name vanuit de Wet verplichte GGZ, in het sociale domein is in ontwikkeling. Intern zijn de processen goed op elkaar afgestemd. De regionale samenwerking en uitvoering vraagt een verdere doorontwikkeling. We gaan hier integraal invulling aan geven.	De bestaande samenwerking tussen Openbare orde en Veiligheid en het sociale domein, met name in de uitvoering op casusniveau, hebben we voortgezet en geëvalueerd. Deze is verder geborgd met werkafspraken. We hebben de samenwerking tussen deze twee beleidsvelden verbeterd door ook op beleidsniveau structureler te gaan samenwerken. De regionale verbetering van de samenwerking is met name terug te zien in de doorontwikkeling van het Veiligheidshuis (VHH) naar het Zorg- en Veiligheidshuis (ZVHH), en de regionale invoering van de onder andere Wet verplichte gezondheidszorg en Ketenveldnorm-Levensloopfunctie.

Wat heeft het gekost?

Baten en lasten Bestuur, dienstverlening en veiligheid				
	Rekening 2020	Begroting 2021	Begr. na wijziging 2021	Rekening 2021
Lasten				
0.1 Bestuur	1.337	1.327	1.405	1.613
0.2 Burgerzaken	757	580	819	806
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	2.248	2.136	2.166	2.087
1.2 Openbare orde en veiligheid	293	402	472	474
Totaal lasten	4.636	4.445	4.862	4.979
Baten				
0.1 Bestuur	89	12	12	551
0.2 Burgerzaken	228	298	304	308
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	53	0	0	15
1.2 Openbare orde en veiligheid	8	11	61	51
Totaal baten	378	320	377	925
Saldo programma	4.257	4.125	4.485	4.054
Mutaties reserves				
Baten				
Bestuursorganen	0	0	74	33
Reserve Bestuursondersteuning	53	0	51	15
Reserve Burgerzaken	2	0	85	69
Reserve Verkiezingen	0	0	59	59
Reserve Brandweer	33	33	73	62
Totaal baten reserves	89	33	342	238

Baten en lasten Bestuur, dienstverlening en veiligheid				
	Rekening 2020	Begroting 2021	Begr. na wijziging 2021	Rekening 2021
Lasten				
Reserve Burgerzaken	70	0	0	2
Reserve Verkiezingen	59	0	0	0
Reserve Brandweer	2	0	0	16
Totaal lasten reserves	131	0	0	18
Saldo reserves	42	-33	-342	-219
Totaal saldo programma	4.300	4.092	4.143	3.835

Financiële afwijking:

Het programma sluit met een voordelig saldo van € 308.000 ten opzichte van de begroting.

Taakveld Bestuur € 238.000

Op basis van de actuariële waarde berekeningen worden de pensioenvoorzieningen jaarlijks berekend. Afgelopen jaren hebben we fors aan deze voorziening moeten doteren vanwege de lage rekenrente. Nu de rente stijgt, ontstaat in 2021 een vrijval van deze voorziening wat een voordeel oplevert van € 212.000. De kosten voor raad en raadscommissie, beheer van de website en representatie zijn € 26.000 lager als gevolg van minder vergaderingen en bijeenkomsten voor de raad en het college. Een andere budgettaire neutrale afwijking betreft de baten en lasten van het Bestuurlijk Platform ad € 330.000.

Taakveld Burgerzaken € - 1.000

In de programmarapportage zijn de budgetten vanwege de lagere legesinkomsten bijgesteld. Er zijn geen bijzonderheden te vermelden.

Taakveld Crisisbeheersing en brandweer € 67.000 en Openbare orde en veiligheid € -13.000

Beide taakvelden stonden in het teken van de coronacrisis. In 2020 is de formatie uitgebreid vanwege het bredere takenpakket op het gebied van veiligheid en crisisbeheersing. De handhaving wordt grotendeels door het eigen personeel uitgevoerd. Hierdoor hebben we een deel van de ontvangen coronamiddelen (nog) niet hoeven aanwenden.

Voortgang projecten/investeringen

Omschrijving	Raadsbesluit	Saldo 1-1-2021	Verleend in 2021	Besteed in 2021	Overheveling naar 2022
Doorontwikkeling iBurgerzaken	05-06-2014	16.650	6.500		23.150
Dienstverlening / communicatie	05-06-2014	52.439			52.439
Internet-website			13.000		13.000
Borsele projecten B2030	01-11-2018	36.470			36.470
Jubileum Borsele 50 jaar	06-06-2019	11.754		1.000	10.754
Kerntakenonderzoek 2020	09-07-2020	39.058		16.303	22.755
Bezuiniging Burgerzaken			12.500	12.500	
Bijdrage Bestuurlijk Platform de Bevelanden			15.000	15.000	
Elektrische auto BOA	16-09-2021		30.000		30.000
Bestuursopdracht Toekomstvisie	04-02-2021		34.750	16.987	17.763
Vorbereiding Brandweerpost Heinkenszand	03-10-2019	65.281		61.814	3.467
Brandweerpost Heinkenszand	09-05-2019	1.362.623		91.784	1.270.839
Brandweerpost Heinkenszand, grond	09-05-2019	372.996			372.996
Brandweerpost Heinkenszand, terrein	09-05-2019	54.753			54.753
Brandweerpost Heinkenszand, openb.ruimte	09-05-2019	103.647			103.647

Doorontwikkeling iBurgerzaken

In 2021 is er een vernieuwd contract afgesloten. De doorontwikkeling wordt in 2022 samen met de Bevelandse gemeenten en de GR opgepakt.

Dienstverlening/ communicatie

Het budget is beschikbaar voor het actualiseren van de dienstverleningsvisie in 2021. In 2022 stellen we de nieuwe visie vast inclusief het uitvoeringsprogramma. Het bedrag wordt onder andere ingezet voor de nieuwe website van Borsele.

Borsele projecten B2030

Het project heeft een doorlooptijd tot eind 2021. Door de coronacrisis zijn de laatste twee kernen nog niet bezocht. In 2022 kijken we hoe we dit gaan oppakken. In 2021 is wel de participatienota in concept opgesteld. In de nota staat hoe we participatie in de toekomst willen inzetten. In 2022 bespreken we de conceptnota met dorps- en adviesraden. Het restantbedrag gebruiken we voor het bezoeken van de twee kernen en om uitvoering te geven aan de participatienota.

Jubileum Borsele 50 jaar

In 2021 heeft enkel een fotowedstrijd plaatsgevonden. Op het restantbudget voor het jubileum doen we in 2022 een beroep voor de uitvoering van een open dag.

Kerntakenonderzoek 2020

Begin 2021 heeft de gemeenteraad op een 38-tal onderwerpen besluiten genomen over het kerntakenonderzoek. De raad gaf het college en daarmee de ambtelijke organisatie de opdracht om elk besluit dat een wijziging inhoudt verder uit te werken. Het kerntakenonderzoek is daarmee afgerond. In 2021 zijn de eerste uitgewerkte voorstellen voor het realiseren van bezuinigingen voorgesteld aan de raad. De uitvoering loopt in de komende jaren nog door. De onderzoeksresultaten zijn richtinggevend voor streven naar een structureel evenwichtige begroting.

Bijdrage Bestuurlijk Platform De Bevelanden

De bijdrage is in 2021 verstrekt.

Electrische auto BOA

De aanbesteding heeft in 2021 enige vertraging opgelopen. De aanschaf van deze auto staat voor 2022 op de planning.

Bestuursopdracht Toekomstvisie

Uw raad heeft de verschillende toekomstscenario's in december 2021 vastgesteld.

Brandweerpost Heinkenszand

In 2021 hebben voorbereidende werkzaamheden plaatsgevonden. We verwachten medio 2022 met de bouw te starten.

Bijdrage van gemeenschappelijke regelingen aan het programma	
Bestuur dienstverlening en veiligheid	Veiligheidsregio Zeeland

Programma Verkeer en openbare ruimte

2.1 Verkeer en Vervoer

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we ervoor doen?	Wat hebben we ervoor gedaan per 31 december 2021?
Duurzame veilige herinrichting van wegen.	Wij richten onze wegen in volgens het principe Duurzaam Veilig. Bij het tot stand komen van onze plannen, passen wij burgerparticipatie toe. Wij streven ernaar om bewoners zoveel mogelijk bij de planvorming te betrekken.	Met de geldende coronamaatregelen hebben wij de bewoners veelal per brief moeten informeren. Zodra de maatregelen vrijgegeven worden, maken wij weer gebruik van inloopavonden.
Goed onderhouden en toegankelijke wegen.	Wij inspecteren in 2021 al onze wegen op basis van de landelijke normen van Centrum Regelgeving en Onderzoek Wegenbouw (CROW). Wegen die niet aan ons ambitieniveau voldoen, nemen we op in de onderhoudsplanung 2022-2026.	De wegen zijn in het voorjaar geïnspecteerd. Aan de hand van de inspectie hebben wij klein onderhoud uitgevoerd. Groot onderhoud hebben we uitgevoerd conform de meerjarenplanung. In het afgelopen jaar voerden wij werkzaamheden uit in o.a. de Kastanjestraat, Magnoliastraat in 's-Gravenpolder en Scheldestraat in Lewedorp.
Goed functionerende en duurzame openbare verlichting.	Op basis van de meerjarenonderhoudsplanung 2021-2025 voeren wij onderhoud uit aan masten en armaturen. De conventionele armaturen vervangen wij voor energie-efficiëntere led armaturen. Vanaf 2021 gaan wij werken volgens het nieuwe bestek dat in 2020 aanbesteed is.	We hebben uitvoering gegeven aan de onderhoudsplanung 2021-2025. Wij voerden werkzaamheden uit in o.a. de Zomerstraat in Ellewoutsdijk, Valeriaanstraat in Heinkensand en het Molenpad in Borsele.
Een goede samenwerking en visieontwikkeling met de andere wegbeheerders.	De visies voor zowel Borsele-West als Borsele-Oost zijn gereed. Vanaf 2021 geven wij verder invulling aan het uitvoeringsprogramma. Tevens zijn wij nauw betrokken bij het tot stand komen van de gebiedsontsluitingsvisie van het Veerse Meer.	Wij zijn gestart met de voorbereidingen van de aanleg van de randweg Hoedekenskerke en de aanpassing van het kruispunt Baarlandsezandweg – Schoorkensandweg – Provincialeweg in 's-Gravenpolder. De gebiedsontsluitingsvisie van het Veerse Meer is vastgesteld. Nu werken wij de verschillende varianten en bouwroutes uit.

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we ervoor doen?	Wat hebben we ervoor gedaan per 31 december 2021?
Aanleg parkeerplaatsen in relatie tot de transformatie-opgave Beveland Wonen.	Wij leggen extra parkeerplaatsen aan in een aantal dorpskernen. Beveland Wonen draagt hieraan ongeveer 50 % bij uit hun Kernenfonds. In 2021 bereiden we de aanleg voor van het parkeerterrein in de Schoolstraat in 's-Gravenpolder. Dit terrein komt achter de nieuw te bouwen woningen.	Het ontwerp voor het parkeerterrein aan de Schoolstraat in 's-Gravenpolder hebben wij uitgewerkt.
Herinrichting Stenevate.	Het streven is om een dertigkilometerzone in te richten. De uitvoering hiervan is afhankelijk van de procedure voor de tweede supermarkt.	In verband met de procedure rondom de tweede supermarkt is hier nog geen opvolging aan gegeven.
Het verbeteren van de mobiliteit van de inwoner	Vanuit B2030 hebben we subsidie verleend voor het starten van een deelauto-project in Ovezande. Mede door corona is er vertraging ontstaan in het proces. In 2021 pakt de werkgroep het deelauto-project verder op.	Vanwege de coronamaatregelen is het proces op het dorp nog niet opgepakt.

Prestatieindicatoren Indicator	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Realisatie 2021	Streefwaarde 2021
Ondergrens kwaliteitsniveau wegen (niveau C)	-	10%	10%	15%
Bovengrens kwaliteitsniveau wegen (niveau A+, A of B)	-	85%	88%	60%

Boven- en ondergrens kwaliteitsniveau wegen

De wegen beoordelen wij aan de hand van de CROW-methodiek. Voor de bovengrens geldt dat 60% van de verhardingen binnen de bebouwde kom in de gemeente Borsele minimaal moet voldoen aan beeldkwaliteitsniveau B volgens de CROW-methodiek. Als beeldkwaliteitsniveau hanteren wij dat niveau D niet bereikt mag worden. De inventarisatie van de wegen doen wij door de wegen jaarlijks te inspecteren. Deze inspectie vormt de basis voor het onderhoudsplan dat we jaarlijks aan de gemeenteraad voorleggen. Hiermee voorkomen we dat we een voorziening moeten vormen bij achterstallig onderhoud (kwaliteitsniveau D) zoals de wet- en regelgeving – op grond van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) - voorschrijft.

Kwaliteitsniveaus CROW

	algemeen	beeldkwaliteit	technische kwaliteit
A+	Zeer goed	Prachtig	(Zo goed als) nieuw
A	Goed	Goed	Technisch goed in orde
B	Voldoende	Voldoende	Heel en veilig
C	Matig/Onvoldoende	Sober/Schraal	Discomfort, veiligheid komt in geding
D	Slecht	Verloedering	Kapitaals-vernietiging, functieverlies, aansprakelijk-stelling

5.7 Openbaar groen en (openlucht)recreatie

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we ervoor doen?	Wat hebben we ervoor gedaan per 31 december 2021?
Een duurzame, klimaatadaptieve en biodiverse openbare ruimte.	We geven uitvoering aan de opgestelde dorpsplannen in 2021. De biodiversiteit verbeteren wij door aangepast maaibeheer.	We hebben uitvoering gegeven aan de opgestelde dorpsplannen. De biodiversiteit hebben wij verbeterd onder andere door het aangepaste maaibeheer.
Duurzame dorpsbossen.	We geven uitvoering aan het beheer- en herplantingsplan. Het accent ligt de komende jaren op het beheer van de dorpsbossen. Bij de uitvoering monitoren we de biodiversiteit. Indien noodzakelijk sturen we hierop bij.	We hebben uitvoering gegeven aan het beheer- en herplantingsplan. Het accent lag op het beheer van de dorpsbossen. Bij de uitvoering hebben we de biodiversiteit gemonitord.

Prestatieindicatoren Indicator	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Realisatie 2021	Streefwaarde 2021
Aantal m2 ecologisch groenbeheer	-	228.483	231.000	231.000
Aantal bomen per inwoner	0,51	0,51	0,51	0,51
Aantal m2 klimaatadaptieve verharding	1.470	1.470	2.000	2.000

7.5 Begraafplaatsen en crematoria

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we ervoor doen?	Wat hebben we ervoor gedaan per 31 december 2020?
Toegankelijke en goed onderhouden begraafplaatsen.	Wij houden de gemeentelijke begraafplaatsen op orde en geven uitvoering aan het bestaande begraafbeleid. We streven ernaar om in 2021 de begraafplaatsen van Ellewoutsdijk en Oudelande een kwaliteitsimpuls te geven.	Wij hebben de voorbereidingsfase voor de kwaliteitsimpuls van de begraafplaatsen Oudelande en Ellewoutsdijk in 2021 afgerond. In het voorjaar van 2022 geven wij hier uitvoering aan.

Wat heeft het gekost?

Baten en lasten Verkeer en openbare ruimte				
	Rekening 2020	Begroting 2021	Begr. na wijziging 2021	Rekening 2021
Lasten				
2.1 Verkeer en Vervoer	3.753	3.850	4.033	3.271
5.7 Openbaar groen en (openlucht)recreatie	1.871	1.819	1.910	1.863
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	351	382	367	360
Totaal lasten	5.976	6.052	6.310	5.493
Baten				
2.1 Verkeer en Vervoer	652	42	564	143
5.7 Openbaar groen en (openlucht)recreatie	372	32	184	186
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	353	326	426	489
Totaal baten	1.377	399	1.173	818
Saldo programma	4.599	5.653	5.137	4.675
Mutaties reserves				
Baten				
Reserve Wegen	245	0	534	122
Reserve Natuur- en Groenbeheer	69	0	36	133
Totaal baten reserves	314	0	570	255
Lasten				
Reserve Wegen	870	0	146	166
Reserve Natuur- en Groenbeheer	335	0	22	254
Totaal lasten reserves	1.205	0	168	420
Saldo reserves	891	0	-402	165
Totaal saldo programma	5.490	5.653	4.734	4.840

Financiële afwijking:

Het programma sluit met een nadelig saldo van € -106.000 ten opzichte van de begroting.

Taakveld Verkeer en vervoer € - 91.000

Onder deze post is onder de baten de taakstellende bezuiniging opgenomen voor het activeren van investeringen van kapitaalgoederen. In de raadsvergadering van 2 december 2021 is deze taakstelling nader uitgewerkt. Het voordeel van deze taakstelling is toegevoegd aan het algemeen weerstandsvermogen. De lasten over 2021 zijn nadelig beïnvloed door de veel hogere lasten van het herstraten voor onder meer de nutsbedrijven van € 52.000. Wij kunnen deze lasten maar beperkt verhalen. Verder zijn de afschrijvingen op dit taakveld € 26.000 hoger uitgevallen en is onze jaarlijkse onderhoudsbijdrage aan het waterschap voor de wegen in het buitengebied € 11.000 gestegen.

Taakveld Openbaar groen en (openlucht) recreatie € - 86.000

De onderhoudskosten voor de Sloebossen vallen € 20.000 hoger uit. Voor het optimaliseren van het groenbeheer is extra geïnvesteerd in de aanschaf van laadbakken voor de vrachtwagen voor ongeveer € 20.000. Verder worden we geconfronteerd met hogere lasten van personeel en tractiemiddelen voor diverse projecten waarvan het project van de Tiny houses te Hoedekenskerke een voorbeeld is.

Taakveld Begraafplaatsen en crematoria € 71.000

Het voordeel is voor € 65.000 het gevolg van de hogere opbrengsten uit het verlengen van de grafrechten. Het aantal personen dat besluit graven te verlengen, blijft hoger dan geraamd.

Voortgang projecten/investeringen

Omschrijving	Raadsbesluit	Saldo 1-1-2021	Verleend in 2021	Besteed in 2021	Overheveling naar 2022
Inrichtingsplan supermarkt Heinkenszand	01-11-2018	29.112		19.269	9.843
Boomspiegels	05-07-2018	772		772	
Dorpsbossen Borsele	01-11-2018	21.786	-21.786		
Onderhoud van bruggen	01-11-2018	13.941			
Aankoop woning en openbaar terrein 's-Heerenhoek	04-07-2019	27.616		31.208	-3.592
Eendvogelstraat	03-10-2019	3.000			
Aankoop tuingrond Zangvogelstraat	03-09-2020	37.500			
Parkeerstrook Banjaardstraat Lewedorp	03-10-2019	27.500			
Parkeerterrein Prinses Margrietstraat Nieuwdorp	03-10-2019	15.306		1.128	
Herinrichting Marktstraat 's-Heerenhoek	07-05-2020	297.250	-50.000	2.339	244.912
Herinrichtingsplannen wegen 2021	2-12-2021		1.270.000	1.020.359	249.641
Tiny Houses Hoedekenskerke openbare ruimte	25-06-2020	119.711	17.300	130.143	
GGA Borsele Oost	07-01-2021		1.155.000	49.248	1.105.752
Groene dorpsentree 's-Heerenhoek	4-11-2021		137.000	111.007	25.993
Parkeerterrein Vanderbijlparkstraat	16-09-2021		49.000		49.000
Parkeerterrein Doelstraat Oudelande	04-11-2021		67.500	13.033	54.467
Parkeerplaats Schoolstraat	01-04-2021		258.000	4.800	253.200

Inrichtingsplan supermarkt Heinkenszand

Met de inrichting van de bouwplaats wordt begin 2022 begonnen. De lasten in 2021 hebben nog betrekking op onder andere de beroepsprocedure bij de Raad van State.

Boomspiegels

Het project is afgerond.

Dorpsbossen Borsele

Het project is afgerond.

Onderhoud van bruggen

Dit project is grotendeels uitgevoerd in 2019 en 2020. In 2021 zijn geen kosten meer gemaakt en is het project afgerond.

Aankoop woning 's-Heerenhoek

Het perceel met de woning is aangekocht. De aanpassing van de openbare ruimte werd in 2021 afgerond.

Ontsluitingsweg Maaiklinkhoek

De ontsluitingsweg is gerealiseerd.

Eendvogelstraat

De herinrichting is uitgesteld totdat de uitkomsten van het kerntakenonderzoek bekend zijn.

Aankoop tuingrond Zangvogelstraat

In 2021 is gestart met de werkzaamheden. Het plan is aangepast waardoor wij geen tuingrond meer hoeven aan te kopen en geen beroep meer doen op dit krediet.

Realisatie parkeerstrook Banjaardstraat Lewedorp

Het project is in 2021 afgerond.

Parkeerterrein Prinses Margrietstraat Lewedorp

Het project werd in 2020 afgerond.

Herinrichting Marktstraat 's-Heerenhoek

Het project maakt deel uit van de herinrichtingsplannen wegen die in de raad van 2 december 2021 behandeld zijn.

Herinrichtingsplannen wegen 2021

In de raad van 2 december is besloten de herinrichtingsplannen vanaf 2021 te activeren.

Tiny Houses Hoedekenskerke openbare ruimte

In 2020 is een start gemaakt met de aanleg van de openbare ruimte. In 2021 zijn de werkzaamheden afgerond.

Gebiedsgerichte Aanpak Borsele Oost

Met het maken van ontwerpen voor de rotonde op de Bernardweg, het kruispunt Baarlandsezandweg-Schoorkenszandweg en de randweg, is in 2021 een begin gemaakt. In 2022 informeren wij de aanwonenden en belanghebbenden over de uitgewerkte plannen.

Groene dorpsentree 's-Heerenhoek

Het voormalige werkterrein bij 's-Heerenhoek is en de loodsen aan de Molendijk zijn aangekocht. Het restant van het krediet wordt in 2022 aangewend om het terrein van beplanting te voorzien.

Parkeerterrein Vanderbijlparkstraat Oudelande

Deze wordt in 2022 gerealiseerd.

Parkeerterrein Doelstraat Oudelande

De uitvoering is tijdelijk uitgesteld en wordt waarschijnlijk pas voorzien in 2023

Parkeerplaats Schoolstraat

Het ontwerp van het parkeerterrein is uitgewerkt en het wordt in 2022 gerealiseerd. Daarna zal ook de herinrichting van de Schoolstraat plaatsvinden.

Bijdrage van gemeenschappelijke regelingen aan het programma	
Verkeer en openbare ruimte	Geen

Programma Lokale economie

0.3 Beheer overige gebouwen en gronden

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we ervoor doen?	Wat hebben we ervoor gedaan per 31 december 2021?
Efficiënt gebruik van gebouwen en gronden en het afstoten van gebouwen en gronden die niet (meer) nodig zijn voor gemeentelijke taken.	Verhuren, ver(erf)pachten, ruilen of verkopen van gronden. Zo mogelijk strategische inzet van (vrij van pacht komende landbouw-) gronden, bijvoorbeeld via het Kavelruilbureau Zeeland.	Wij hebben gronden verhuurd en verpacht binnen de begroting. Wij hebben tuingrond en de ondergrond van een bestaande woning, die in erfpacht was uitgegeven, verkocht. Daarnaast hebben we de voormalige werkplaats aan de Pakhuisstraat in 's-Heerenhoek en een pand aan de Kerklaan in Heinkenszand verkocht.

3.1 Economische ontwikkeling

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we ervoor doen?	Wat hebben we ervoor gedaan per 31 december 2021?
Bijdragen aan een sterk, duurzaam en veilig opererend haven- en industriecomplex, dat bijdraagt aan de werkgelegenheid in de regio.	We begunstigen een actief (8,33%) aandeelhouderschap in North Sea Port door een bestuurlijke en ambtelijke afvaardiging. We volgen de aandeelhoudersstrategie, waarin de aspecten sterk, duurzaam en veilig zijn geborgd.	De acht publieke aandeelhouders van North Sea Port, waaronder Borsele, hebben in 2021 een aandeelhoudersstrategie vastgesteld. Hierin staan de strategische hoofdlijnen voor de komende vijf jaar. Op basis van deze aandeelhoudersstrategie heeft North Sea Port in 2021 een strategisch ondernemingsplan uitgewerkt. Er wordt beoogd dat de resultaten en plannen van North Sea Port op jaarlijkse basis getoetst worden aan de aandeelhoudersstrategie. Ondertussen wordt de dialoog tussen North Sea Port en de aandeelhouders voortgezet.

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we ervoor doen?	Wat hebben we ervoor gedaan per 31 december 2021?
Behoud van een sterk energieproductiebedrijf. Het waterbedrijf Evides rechtstreeks onderbrengen bij de aandeelhouders.	We zien als aandeelhouder toe op een goed verloop van het herstructureringsproces, mede door participatie in de aandeelhouderscommissie. Er vindt onderzoek plaats naar mogelijkheden om Evides versneld onder te brengen bij de publieke aandeelhouders. Begin 2021 wordt daar naar verwachting meer over bekend gemaakt.	Met behulp van extra middelen van het Rijk is de ontvlechting van Evides en PZEM in 2021 een feit. Evides dient een publiek belang en is in 2021 rechtstreeks onder de provincie en de gemeenten geplaatst. Nu Evides geen onderdeel meer uitmaakt van PZEM kunnen de provincie en de gemeenten jaarlijks weer dividend tegemoetzien om te investeren in de regio.
Het optimaal benutten van de compensatiemaatregelen voor het verwerpen van de vestiging van de marinierskazerne in Vlissingen.	Het monitoren van de compensatiemaatregelen die direct invloed hebben op Borsele zoals: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Samenwerking tussen Rijk en regio om de verduurzaming van North Sea Port te stimuleren. ▪ Onderzoek naar het versneld onderbrengen van Evides bij de publieke aandeelhouders. 	Het Rijk heeft in 2021 10 miljoen euro extra beschikbaar gesteld om Evides los te koppelen van PZEM. Deze bijdrage komt boven op het compensatiepakket voor de misgelopen marine kazerne. Het compensatiepakket omvat een pakket aan maatregelen om stevig te investeren in Zeeland op zowel economisch als sociaal gebied. Daarmee biedt het nieuwe kansen voor de regio, waar Borsele indirect van mee profiteert.
Een goed ondernemersklimaat in de gemeente Borsele.	We houden rekening met de gevolgen die de coronacrisis heeft voor onze Borsele economie. We bezoeken actief bedrijven en zijn sparringpartner voor hen. We organiseren accountgesprekken met Impuls Zeeland over economische ontwikkelingen en mogelijke nieuwe vestigingen.	We hebben in 2021 actief contact gehad met zowel ondernemers als ondernemersverenigingen. Wij zijn sparringpartner voor hen geweest. Wij hebben accountgesprekken georganiseerd met Impuls Zeeland over economische ontwikkelingen en mogelijke nieuwe investeringen. In 2021 hebben wij samen met de provincie Zeeland, bedrijfsleven en andere Zeeuwse gemeenten gewerkt aan het Post-Corona Versnellingsplan. Dit is een plan van aanpak om te komen tot versterking van de Zeeuwse economie na corona.

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we ervoor doen?	Wat hebben we ervoor gedaan per 31 december 2021?
Een goed ondernemersklimaat in regio De Bevelanden.	<p>We werken samen met de vijf Bevelandse gemeenten in de werkgroepen Werken en Recreëren van het Bestuurlijk Platform De Bevelanden.</p> <p>We geven uitvoering aan het nieuwe regionale bedrijventerreinprogramma dat we ter vaststelling aan de raad voorleggen, begin 2021.</p>	<p>De samenwerking binnen Platform De Bevelanden is geïntensiveerd door het opstellen van een strategische uitvoeringsagenda in overleg met onze belangrijkste partners. Uitwerking hiervan vindt plaats via diverse actielijnen:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Beweging op de Bevelandse woningmarkt ▪ Beleving op de Bevelanden ▪ Vitaal leven en Gezondheid ▪ Agri/ Aqua ▪ Slim grondgebruik

Prestatieindicatoren Indicator	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Realisatie 2021	Streefwaarde 2021
Waardering ondernemersklimaat	-	-	-	-

3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we ervoor doen?	Wat hebben we ervoor gedaan per 31 december 2021?
In de regio De Bevelanden willen we voldoende aanbod van kwalitatief goede en toekomstbestendige bedrijvenlocaties in de regio De Bevelanden.	<p>We onderzoeken de toekomstbestendigheid van de bedrijventerreinen in de regio.</p> <p>We geven uitvoering aan acties die mogelijk voortvloeien uit het nieuwe regionale bedrijventerreinprogramma dat vanaf 2021 van kracht is.</p>	<p>Belangrijk thema in de regionale werkgroep Werken was de voorbereiding van het nieuwe bedrijventerreinprogramma 2021-2030. Er is een onderzoek uitgevoerd naar de toekomstbestendigheid en de kwaliteit van de bedrijventerreinen. Dit is ook meegenomen in het programma. De afronding van dit proces is nog gaande en de vaststelling van het bedrijventerreinprogramma vindt naar verwachting in de eerste helft van 2022 plaats.</p>

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we ervoor doen?	Wat hebben we ervoor gedaan per 31 december 2021?
De bestaande bedrijventerreinen aantrekkelijk houden voor ondernemers en daarmee ook proberen om leegstand tegen te gaan.	We bieden maatwerk bij de uitbreiding van solitaire bedrijfslocaties. We geven invulling aan de verduurzaming van het bedrijventerrein 's-Gravenpolder. De bouwgrond op bedrijventerrein Noordzak verkopen we of geven we in erfpacht uit.	In 2021 is met subsidie van de provincie Zeeland een duurzaamheidsscan uitgevoerd op het bedrijventerrein in 's-Gravenpolder. De resultaten hiervan zijn gedeeld met de betrokken ondernemers die hiermee maatwerk kunnen bieden voor de eigen onderneming. De subsidieregeling van de provincie is met een jaar verlengd en we onderzoeken of een duurzaamheidsscan ook voor andere terreinen zinvol is. Verder hebben we in 2021 op bedrijventerrein Noordzak één bouwkaavel verkocht.

Prestatieindicatoren Indicator	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Realisatie 2021	Streefwaarde 2021
Aantal m2 beschikbare bouwgrond op bedrijventerreinen	22.648	19.021	16.090	12.124*

3.3 Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we ervoor doen?	Wat hebben we ervoor gedaan per 31 december 2021?
Een robuuste Zeeuwse economie, dus ook voor Borsele, met een goede kennisinfrastructuur, versterking in economische sectoren en stevige verbindingen tussen ondernemingen, onderwijs en overheid.	Wij dragen bij aan het structuurversterkingsfonds 'Zeeland in Stroomversnelling' als uitvloeisel van het rapport Balkenende. Dit fonds worden ingezet voor consortia van ondernemingen, onderwijs en overheid die haalbaarheidsonderzoek doen en demonstratieprojecten opzetten.	Ook in 2021 hebben wij een bijdrage verleend aan het structuurversterkingsfonds 'Zeeland in Stroomversnelling'. Aanvragen voor subsidie voor demonstratieprojecten en haalbaarheidsonderzoeken konden bij de provincie Zeeland worden ingediend tot respectievelijk 17 december 2021 en 21 januari 2022.

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we ervoor doen?	Wat hebben we ervoor gedaan per 31 december 2021?
<p>Het behouden van een sterke landbouwsector die bestand is tegen extreme weersomstandigheden en die een bijdrage kan leveren aan de instandhouding van ons landschap.</p>	<p>We houden onze ogen en oren open voor de behoeften van moderne land- en tuinbouw, onder andere door jaarlijks overleg met de Zuidelijke Land- en Tuinbouworganisatie (ZLTO). Waar mogelijk bieden we ondersteuning aan duurzame en innovatieve initiatieven, waaronder de opslag van zoet water.</p>	<p>Het jaarlijks overleg met de ZLTO heeft plaatsgevonden op 7 juni 2021. We zijn betrokken bij de provinciale overlegstructuren Deltaplan Zoetwater en Klimaatadaptatiestrategie voor Zeeland (KasZ). Hierin worden mogelijkheden gezocht en besproken om de waterkwantiteit en -kwaliteit zo goed mogelijk te borgen. Voor Borsele betekent dit dat wordt gekeken naar het vergroten van de zoetwaterberging van de Zwaakse Weel en de Stelleplas. Ook zijn wij in gesprek met North Sea Ports over de mogelijkheid om regenwater af te laten vloeien naar het achterland.</p>

3.4 Economische promotie

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we ervoor doen?	Wat hebben we ervoor gedaan per 31 december 2021?
<p>We willen de gemeente Borsele aantrekkelijk houden om te ondernemen, zowel voor bestaande als startende ondernemers.</p>	<p>We geven uitvoering aan de acties die we hebben geformuleerd in de Nota Economisch Beleid. We nemen deel, mits de beperkingen rondom corona dit toelaten, aan de Contacta en de regionale Startersdag. Via advertenties en redactionele artikelen in zakelijke uitgaven besteden we aandacht aan het aantrekkelijke Borselse ondernemingsklimaat.</p>	<p>Vanwege de kerntakendiscussie is de vaststelling van de Nota Economisch Beleid uitgesteld. In 2021 zijn de Contacta en de startersdag wederom geannuleerd vanwege corona.</p>

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we ervoor doen?	Wat hebben we ervoor gedaan per 31 december 2021?
Een toegesneden winkelbestand voor het behoud van leefbare dorpen.	De verantwoordelijkheid voor de instandhouding van winkels ligt vooral bij de consument en de ondernemer. Daar waar mogelijk faciliteren we ontwikkelingen, ook voor bedrijfsmatige activiteiten aan huis. In 2021 gaan we de Detailhandelsvisie actualiseren; de Nota Economisch Beleid vormt hiervoor de basis. We faciliteren de komst van een tweede supermarkt in Heinkensand.	Eind 2021 is een start gemaakt met de realisatie van de tweede supermarkt in Heinkensand. Vanwege uitstel van de Nota Economisch Beleid is geen start gemaakt met herziening van de detailhandelsvisie.
Meer bekendheid genereren voor het Landschapspark Borsele onder haar inwoners en gasten, zodat deze als ambassadeur voor ons Landschapspark kunnen optreden.	Financieel en ambtelijk ondersteunen van de Stichting Landschapspark Borsele, zodat de stichting de lokale recreatieve en toeristische promotie uit kan voeren.	Stichting Landschapspark Borsele werkt actief aan de promotie van Borsele. We faciliteren de stichting en er is ambtelijke vertegenwoordiging in de adviesraad van de stichting. In 2021 is voor het eerst de Dag van het Landschapspark georganiseerd. Stichting Landschapspark Borsele heeft in 2021 de coördinatie van de evenementenborden van ons overgenomen.
De rol bepalen van Borsele in de promotie van Zeeland op het gebied van economische versnelling en toerisme.	Voor de huidige en toekomstige opgaven van Zeeland, werken wij in 2021 aan een gezamenlijke en integrale Zeeuwse marketingorganisatie.	In 2021 is de Zeeuwse Toeristische marketing summier uitgevoerd door de Provincie. Hier hebben we geen bijdrage aan geleverd. Zeeland Marketing is nog in ontwikkeling. Hiervan zijn wij net als andere gemeenten op de hoogte gehouden.
Het stimuleren van recreatieve ontwikkelingen passend binnen het Landschapspark Borsele om zo het recreatieve product van dit gebied te versterken.	We voeren het Toeristisch Recreatief Actieplan 2019-2023 uit. Waar mogelijk bieden we maatwerk bij nieuwe initiatieven.	De kunstzinnige entree van het Landschapspark is in het voorjaar van 2021 onthuld. Met de toeristische sector is het voorsnog niet gelukt om nieuwe afspraken te maken over hun financiële bijdrage in 2023 en 2024. De overeenkomst inzake toeristenbijdrage met de toeristische ondernemers is opgezegd per 31-12-2024.

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we ervoor doen?	Wat hebben we ervoor gedaan per 31 december 2021?
De vijf Bevelandse gemeenten gezamenlijk op de kaart zetten.	Samenwerken met de vijf Bevelandse gemeenten in de werkgroepen Werken en Recreëren van het Bestuurlijk platform. In 2021 geven wij verdere invulling aan de strategische doorontwikkeling van het platform.	We werken samen met de vijf Bevelandse gemeenten op onder andere het gebied recreëren en werken. We adverteren gezamenlijk in de edities van de Badkoerier Walcheren/Bevelanden en we onderzoeken de mogelijkheid tot het opzetten van een regioportal. In 2021 is een begin gemaakt met het werken aan verschillende actielijnen. De actielijnen zijn opgezet voor het versterken van de brede welvaart op de Bevelanden.

Prestatieindicatoren Indicator	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Realisatie 2021	Streefwaarde 2021
Aantal startende ondernemers	138	-		130*
Aantal bezoekers van gesubsidieerde attracties	38.800	15.098	32.202	25.000*
Aantal bedrijfsvestigingen	2.530	2.570		2300*

5.7 Openbaar groen en (openlucht)recreatie

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we ervoor doen?	Wat hebben we ervoor gedaan per 31 december 2021?
Toekomstbestendig maken van de eindpuntvoorziening van de Stoomtrein Goes-Borsele (SGB) in Hoedekenskerke.	Herinrichting van de eindpuntvoorziening, zodat deze aansluit bij de beleving en wensen van de recreant.	De SGB zit in de afronding van fase 1 uit van het actualisatieplan van de eindpuntvoorziening in Hoedekenskerke. We onderzoeken de mogelijkheid tot een verzelfstandiging van de SGB.

Prestatieindicatoren Indicator	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Realisatie 2021	Streefwaarde 2021
Aantal m2 ecologisch groenbeheer	-	228.483	231.000	231.000
Aantal bomen per inwoner	0,51	0,51	0,51	0,51

Prestatieindicatoren Indicator	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Realisatie 2021	Streefwaarde 2021
Aantal m2 klimaatadaptieve verharding	1.470	1.470	2.000	2.000

8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we ervoor doen?	Wat hebben we ervoor gedaan per 31 december 2021?
Het behouden van een financieel gezond grondbedrijf dat invulling geeft aan ruimtelijke ambities van de gemeente.	<p>Bouwgrond voor woningen en bedrijven geven we in erfpacht uit of bieden we voor verkoop aan. We starten met de uitgifte voor de woningbouw Platepolder na de vaststelling van het bestemmingsplan door de gemeenteraad in de loop van 2021. In samenwerking met marktpartijen trekken we stagnerende plannen vlot.</p> <p>We actualiseren Nota Grondbeleid en vaststellen aansluitend aan de Omgevingsvisie in 2022.</p>	<p>De verkopen en in mindere mate de uitgifte in erfpacht in de verschillende exploitatieplannen verlopen uitzonderlijk goed. We hebben 33 bouwkvavels verkocht en 6 bouwkvavels in erfpacht uitgegeven.</p> <p>De bouwgrond van Platepolder verwachten we vanaf september 2022 in optie te kunnen uitgeven.</p> <p>Ter voorbereiding op de actualisering van de nota grondbeleid volgen wij de ontwikkelingen in de markt en houden wij gelijke tred met voorbereiding van de omgevingsvisie.</p>

8.3 Wonen en bouwen

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we ervoor doen?	Wat hebben we ervoor gedaan per 31 december 2021?
Een voorraad strategische gronden beheren waardoor we adequaat kunnen inspelen op de behoefte naar bouwgrond in grondexploitaties.	We monitoren de markt. Waar nodig en mogelijk gaan we over tot (ver)koop/ruil van gronden om onze grondpositie te behouden en versterken.	In diverse kernen hebben we strategische gronden. Deze gronden zijn tijdelijk verpacht. Als er voldoende behoefte en personeelscapaciteit is zal een transformatieproces in gang worden gezet om de gronden in exploitatie te brengen voor woningbouw. Voor enkele kleinere inbreidingslocaties is dit proces al in gang gezet en voor de andere locaties zijn wij in 2021 gestart met een verkenning van de behoefte en de planning.

Wat heeft het gekost?

Baten en lasten Lokale economie				
	Rekening 2020	Begroting 2021	Begr. na wijziging 2021	Rekening 2021
Lasten				
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	168	155	181	167
3.1 Economische ontwikkeling	174	137	161	188
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	4	0	54	28
3.3 Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen	25	38	38	27
3.4 Economische promotie	152	183	266	169
5.7 Openbaar groen en (openlucht)recreatie	190	172	214	116
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	1.821	1.800	2.600	4.199
8.3 Wonen en bouwen	11	31	15	15
Totaal lasten	2.545	2.517	3.528	4.909
Baten				
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	534	168	359	381
3.1 Economische ontwikkeling	3	11	0	26
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	14	0	14	14
3.4 Economische promotie	81	50	26	25
5.7 Openbaar groen en (openlucht)recreatie	1	0	0	1
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	2.312	1.800	2.600	6.050
8.3 Wonen en bouwen	17	0	16	16
Totaal baten	2.962	2.029	3.015	6.514
Saldo programma	-417	488	513	-1.605

Baten en lasten Lokale economie				
	Rekening 2020	Begroting 2021	Begr. na wijziging 2021	Rekening 2021
Mutaties reserves				
Baten				
Reserve Eigendommen	56	24	10	0
Reserve Economische zaken	19	0	96	70
Reserve Toeristische recreatie	32	10	148	79
Reserve Bouwgrondexploitatie	915	0	401	491
Totaal baten reserves	1.022	34	655	640
Lasten				
Reserve Eigendommen	20	0	77	91
Reserve Toeristische recreatie	6	0	0	0
Reserve Bouwgrondexploitatie	1.406	0	401	2.389
Totaal lasten reserves	1.432	0	478	2.479
Saldo reserves	410	-34	-177	1.839
Totaal saldo programma	-7	454	336	234

Financiële afwijking:

Het programma sluit met een voordelig saldo van € 102.000 ten opzichte van de begroting.

Taakveld Beheer overige gebouwen en gronden € 31.0000

Eind 2021 hebben we nog enkele kleine kavels grond verkocht wat nog een voordeel opleverde van € 31.000.

Taakveld Economische ontwikkeling € -1.000

Dit taakveld heeft geen bijzondere afwijkingen.

Taakveld Fysiek bedrijfsinfrastructuur € - 3.000

Dit taakveld heeft geen bijzondere afwijkingen. Het betreft vooral de kosten van verduurzaming bedrijventerrein in 's-Gravenpolder. Door subsidie en dekking uit de reserve verloopt dit budgettair neutraal.

Taakveld Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen € 11.000

Dit taakveld heeft geen bijzondere afwijkingen.

Taakveld Economische promotie € 27.000

Mede door de langdurige coronaperiode zijn er weinig ontwikkelingen geweest, waardoor de uitgaven lager uitvielen.

Taakveld Openbaar groen en (openlucht) recreatie € 48.000

Dit wordt vooral veroorzaakt doordat de jaarlijkse subsidieaanvraag van eindpuntvoorziening Stoomtrein Goes-Borsele vertraging opliep. Hierdoor konden we nog geen subsidie verstrekken waardoor dit nu vrijvalt. In de resultaatbestemming zullen we dit reserveren voor 2022.

Taakveld Bouwgrondexploitatie € 0

Jaarlijks worden alle bouwgrondexploitaties opnieuw beoordeeld en doorgerekend op basis van de notities die hiervoor richtinggevend zijn. Per saldo bedroeg het voordeel van de jaarlijkse winst- en verliesneming in € 1.800.000. In de paragraaf Grondbeleid vindt u een uitgebreid overzicht met toelichting. Jaarlijkse winsten en verliezen, de vennootschapsbelasting en negatieve (rente)effecten verrekenen we met de reserve bouwgrondexploitaties waardoor er een budgettair neutraal effect ontstaat. Bij verkoop van grond wordt altijd een bedrag (veelal € 7 per m²) rechtstreeks ten gunste gebracht aan de reserve Kwaliteit Openbare Ruimte (KOR). Uit de verkopen vanuit bouwgrondexploitaties bedroeg dit € 135.000. Daarnaast realiseerden we uit overige overeenkomsten € 50.000 aan opbrengsten voor bovenwijkse voorzieningen die aan de reserve KOR zijn toegevoegd.

Taakveld Wonen en bouwen € -6.000

Op strategische gronden waren weinig ontwikkelingen. Hier waren de kosten zeer beperkt waardoor dit voordeel ontstond.

Voortgang projecten/investeringen

Omschrijving	Raadsbesluit	Saldo 1-1-2021	Verleend in 2021	Besteed in 2021	Overheveling naar 2022
Toeristisch Recreatief actieplan /Landschapspark	04-07-2019	51.240	45.000	89.086	7.154
Nota Economisch Beleid	05-09-2019	55.540			55.540
Aankoop aandelen GBE Aqua	07-10-2021		26.440	26.440	0
Vorbereidingskosten Platepolder				139.720	0
Eindpuntvoorziening SGB Hoedekenskerke	05-09-2019	42.000	8.000		50.000
Recreatieve hotspot Heinkenszand	05-09-2019	10.070			10.070
Verduurzaming bedrijventerrein 's-Gravenpolder	05-09-2019	40.000	13.823	24.280	29.543

Toeristisch Recreatief actieplan

Het budget is beschikbaar voor het opstellen van een nieuw toeristisch actieplan voor de periode 2020 t/m 2023.

Nota Economisch Beleid

In 2021 vond de voorbereiding voor een nieuwe nota Economisch Beleid plaats. Het budget komt in 2022 beschikbaar voor verdere uitvoering.

Aankoop aandelen Gemeenschappelijk Bezit Evides Aqua B.V. (GBE Aqua B.V.)

De aandelen zijn in 2021 aangekocht, waardoor we voor 2,644% aandeelhouder zijn van deze B.V.

Vorbereidingskosten strategische grond Platepolder

Overeenkomstig de nota Grondbeleid worden de voorbereidingskosten voor het toekomstig Bestemmingsplan Platepolder geactiveerd. De gecumuleerde voorbereidingskosten voor Platepolder bedragen € 311.366 per 31-12-2021. Na vaststelling van het bestemmingsplan Platepolder door de raad op 13 januari 2022, worden deze voorbereidingskosten ingebracht in de het grondexploitatieplan.

Eindpuntvoorziening SGB Hoedekenskerke

In 2019 is een voorschot van € 200.000 uitgekeerd voor het projectplan "Stomen door het landschapspark". Hiervan is nog een budget van € 50.000 beschikbaar waarvoor inmiddels door de SGB een aanvraag is ingediend.

Recreatieve hotspot Heinkenszand

Door corona heeft dit project stilgelegen en pakken we dit in 2022 verder op.

Verduurzaming bedrijventerrein 's-Gravenpolder

In 2021 hebben 15 ondernemers van het bedrijventerrein 's-Gravenpolder deelgenomen aan de duurzaamheidsscan. Tijdens deze inventarisaties werd gekeken naar het energieverbruik, de verwarmingsbron, de mate van isolatie en de mogelijkheden voor het opwekken van energie. Vervolgens werd op basis van het gesprek en de rondgang door het bedrijfspand een individueel rapport opgesteld waarin advies werd gegeven hoe het bedrijfspand energieneutraal kan worden. Dit geldt ook voor de onderwerpen klimaatadaptatie en biodiversiteit. Er is in kaart gebracht welke maatregelen ondernemers op hun bedrijfsterrein kunnen nemen. Het restant van het budget wordt in 2022 benut om maatregelen te treffen in de openbare ruimte van het bedrijventerrein op het gebied van klimaatadaptatie, biodiversiteit en energie.

Bijdrage van gemeenschappelijke regelingen aan het programma	
Lokale economie	Delta NV NV North Sea Port NV economische impuls Zeeland

Programma Leefbaarheid, Onderwijs, Cultuur en Sport

4.1 Openbaar basisonderwijs

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we ervoor doen?	Wat hebben we ervoor gedaan per 31 december 2021?
<p>Toezicht openbaar onderwijs: Op grond van onze wettelijke verantwoordelijkheid waarborgen we de continuïteit en het specifieke karakter van het openbaar onderwijs.</p>	<p>We houden een vinger aan de pols bij het openbaar onderwijs. We doen dit aan de hand van de diverse rapportages die de stichting Omnisscholen periodiek aanlevert.</p>	<p>Wij zijn geïnformeerd over de stichting Omnisscholen door onze periodieke gesprekken met het bestuur en de directie. Ook hebben we de begroting, het jaarverslag en de kwartaalrapportages ontvangen. Op basis van deze rapportages hebben wij ons beleid gemonitord.</p>

4.2 Onderwijshuisvesting

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we ervoor doen?	Wat hebben we ervoor gedaan per 31 december 2021?
<p>Adequate huisvesting voor alle basisscholen in onze gemeente.</p>	<p>We werken met de verordening voorzieningen huisvesting onderwijs voor het behandelen van huisvestingsaanvragen van de schoolbesturen. We laten periodiek leerling prognoses opstellen. We laten periodiek gezamenlijke meerjarenonderhoudsplanningen maken ter controle van de onderhoudsstaat van de schoolgebouwen. We maken afspraken in de beheerscommissies van de brede scholen over de uitvoering van het onderhoud. Bij de overige schoolgebouwen ligt de verantwoordelijkheid voor de uitvoering van het onderhoud bij de schoolbesturen. Via de onderhoudsservice overeenkomsten bieden we scholen hulp bij de uitvoering van kleine onderhoudsklussen. Voor Nieuwdorp zijn we bezig met plannen voor een nieuwe school: een integraal kindcentrum (IKC).</p>	<p>Er zijn voorbereidingen getroffen om de verordening voorzieningen huisvesting onderwijs in 2022 aan te passen.</p> <p>Er is een offerte opgevraagd om een nieuwe leerlingenprognose te laten opstellen.</p> <p>De meerjarenonderhoudsplanningen zijn gebruikt om te controleren of het onderhoud ook daadwerkelijk is uitgevoerd.</p> <p>Er is overleg gevoerd met de beheerscommissies. Niet alleen over het onderhoud, maar ook over de ventilatie. Dit laatste is vanwege corona een belangrijk issue geworden.</p> <p>De planning voor de nieuwe school in Nieuwdorp (Masterplan) ligt op schema.</p>

4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we ervoor doen?	Wat hebben we ervoor gedaan per 31 december 2021?
Leerlingen uit het speciaal onderwijs zelfstandig laten reizen met het openbaar vervoer en/of de fiets.	Door middel van het leerlingenvervoer maken we het speciaal onderwijs bereikbaar voor kwetsbare leerlingen met een beperking. We zetten in op het vergroten van zelfstandigheid van deze leerlingen. We enthousiasmeren en ondersteunen leerlingen om uit te stromen naar openbaar vervoer (OV) en/of fietsvervoer. We zetten hiervoor maatwerk in. Dit doen we in samenwerking met scholen en OV-ambassadeurs.	We werkten samen met scholen voor speciaal (voortgezet) onderwijs om leerlingen te stimuleren met het openbaar vervoer en/of de fiets te gaan. Dit vergroot de zelfstandigheid van de leerlingen.
Lokale Educatieve Agenda (LEA) geeft richting en stimuleert een effectieve samenwerking met als doel een optimale en brede ontwikkeling van ieder kind in Borsele.	Wij voeren het overleg over de LEA via de Overleggroep Lokaal Onderwijsbeleid (OLOB). We bespreken met de schoolbesturen en de kinderopvangorganisaties zaken betreffende het lokaal onderwijsbeleid, we maken afspraken over de beleidsontwikkeling en de beleidsuitvoering en we wisselen informatie uit. Bij de OLOB nodigen we minimaal één keer per jaar de schooldirecteuren uit.	De OLOB vond in 2021 drie keer plaats. We maakten afspraken over de ontwikkelingen (onder andere Nationaal Programma Onderwijs (NPO)). Daarnaast zijn er afspraken gemaakt om in 2022 het onderwijsachterstandenbeleid te evalueren om vervolgens in 2023 met een nieuw onderwijsachterstandenbeleid aan de slag te gaan.
Ondersteuning aan basisscholen gericht op verbetering van de schoolorganisatie en de kwaliteit van het onderwijs (schoolbegeleiding).	We subsidiëren twee schoolbegeleidingsdiensten (Regionaal Pedagogisch Centrum Zeeland (RPCZ) en Driestar Educatief) die onze basisscholen ondersteunen. Wij werken met een convenant waarin wij afspraken hebben vastgelegd over de inzet van onze subsidies. Dit convenant loopt tot en met 2022.	In 2021 mocht de schoolbegeleidingsdienst een substantieel deel van de tijd niet op de scholen komen vanwege de coronamaatregelen. Hierdoor is de subsidie voor schoolbegeleiding niet volledig besteed. De resterende middelen zijn teruggevloeid terug naar de gemeente.

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we ervoor doen?	Wat hebben we ervoor gedaan per 31 december 2021?
Voorkomen van schoolverzuim, schooluitval en thuiszitten. Een startkwalificatie of behalen van het hoogst mogelijke niveau voor iedere leerling.	We hebben een gemeenschappelijke regeling voor de uitvoering van de taken op grond van de Leerplichtwet en de Regionale Meld- en Coördinatiefunctie (RMC). Het Regionaal Bureau Leerlingzaken (RBL) voert deze taken voor ons uit. We hebben periodiek overleg met het RBL over het te voeren beleid en over de financiën. We leggen de nadruk zoveel mogelijk op preventie.	We voerden elke twee maanden overleg met het RBL over de genoemde onderwerpen en hebben waar nodig bijgestuurd. Het RBL heeft zich tijdens de coronacrisis actief ingezet om het schoolverzuim te voorkomen. Dit betreft niet alleen kortdurend verzuim, maar ook langdurig verzuim.
In stand houden van de basisscholen (Integrale Kind Centra).	De verantwoordelijkheid voor het in stand houden van de scholen ligt bij de schoolbesturen. We ondersteunen de schoolbesturen door flankerend onderwijsbeleid op bijvoorbeeld huisvesting, brede school/IKC.	We hebben naar aanleiding van de zogeheten 1 oktober telling geconstateerd dat het aantal leerlingen is teruggelopen. Ondanks deze terugloop zijn alle scholen boven de opheffingsnorm gebleven.
Brede school/Integraal Kind Centrum (IKC): Samenwerking tussen scholen en andere partijen op het gebied van opvang en zorg bevorderen, om de ontwikkelingskansen van kinderen te verbeteren.	We organiseren buitenschoolse activiteiten via Borsele Na School (BONS). We participeren in het IKC-fonds en beslissen mee over de aanvragen die hiervoor worden gedaan via de regiegroep. Onze bredeschool coördinator neemt deel aan het structurele overleg tussen de partners in de brede scholen. Via ons onderwijshuisvestingsbeleid brengen we samenwerkingspartners zoveel mogelijk onder in één gebouw.	We hebben door de coronamaatregelen slechts een klein aantal buitenschoolse activiteiten via BONS kunnen organiseren. Vanwege corona en de ontwikkelingen rondom de ontvangen NPO-gelden, is er een beperkt aantal aanvragen gedaan voor het IKC-fonds. Structurele/reguliere brede school overleggen hebben niet in normale vorm plaats kunnen vinden.
Regionale afstemming van beleid van de schoolbesturen en de gemeenten in de Oosterschelderegio, op de terreinen aansluiting onderwijszorg, leerplicht, doorgaande lijn, leerlingenvervoer en onderwijshuisvesting.	We voeren overleg via de Regionale Educatieve Agenda (REA). We hebben een aantal thema's vastgesteld die een relatie hebben met passend onderwijs. Regionale werkgroepen werken deze thema's verder uit en gaan de hiervoor opgestelde notities actualiseren.	We voerden overleg via de REA. Hier is onder andere aandacht besteed aan het leerlingenvervoer. Er wordt in de toekomst mogelijk een nieuwe structuur opgezet.

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we ervoor doen?	Wat hebben we ervoor gedaan per 31 december 2021?
<p>Voldoende en kwalitatief voorschools aanbod voor peuters met een (risico op) ontwikkelingsachterstand en een zo groot mogelijke deelname van (doelgroep)kinderen in de leeftijd van 2-4 jaar, zodat kinderen zonder of met een kleinere achterstand in het basisonderwijs starten (Voor- en Vroegschoolse Educatie).</p>	<p>We geven uitvoering aan het vastgestelde Bevelandse Onderwijsachterstanden beleidsplan 2020-2022 en de bijbehorende lokale paragraaf.</p>	<p>Ouders van peuters (2-4 jaar) stimuleerden we om gebruik te maken van één van de erkende opvangvoorzieningen ten behoeve van de ontwikkelingen van het jonge kind. Daarnaast voerden we structureel overleg met de kinderopvangorganisaties en de Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst Zeeland (GGD) over de toeleiding van kinderen met een Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE)-indicatie.</p>
<p>Aandacht voor laaggeletterden en mensen met minder digitale vaardigheden.</p>	<p>We informeren bij de doelgroep dat ze bij Het Taalhuis terecht kunnen.</p>	<p>We brachten het Taalhuis onder de aandacht en werkten mee aan de certificering van het Taalhuis Oosterschelde. Vanuit het Vrijwilligershuis bodenwe ondersteuning aan inwoners met minder digitale vaardigheden.</p>

Prestatieindicatoren Indicator	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Realisatie 2021	Streefwaarde 2021
Aantal voortijdig schoolverlaters	19	15		12

5.1 Sportbeleid en activering

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we ervoor doen?	Wat hebben we ervoor gedaan per 31 december 2021?
Sterke, vitale en financieel gezonde sportverenigingen en een goede samenwerking tussen de sportverenigingen.	We continueren de huidige inzet van de verenigingsondersteuner. We stimuleren de verenigingen om samen te werken en bieden daarbij ondersteuning aan.	Vanwege personele wisselingen, de bezuinigingen én het opstellen van een nieuwe nota sport en bewegen konden we in 2021 slechts beperkt een verenigingsondersteuner inzetten. Door de coronamaatregelen werd de sportsector lange tijd stilgelegd. Wij hebben op verzoek meegedacht over vragen en problemen. In het najaar van 2021 voerde de (nieuwe) verenigingsondersteuner met diverse sportverenigingen (kennismakende) gesprekken.
Verbetering van de kwaliteit van het bewegingsonderwijs.	In samenwerking met het basisonderwijs werken wij aan de uitvoering van de visie op het bewegingsonderwijs. Het praktijkexperiment op één basisschool verlengen we met een jaar. We gaan motorische screenings afnemen op basisscholen. Daardoor hebben we nulmeting van de motoriek van de leerlingen en kunnen we deze vergelijken met andere Zeeuwse en landelijke cijfers. De motorische screenings maken onderdeel uit van het Zeeuws Sportakkoord.	In verband met de coronamaatregelen hebben we beperkt uitvoering kunnen geven aan deze actiepunten. Wel hebben we tijdens deze periode contact onderhouden met de scholen en hen gevraagd en ongevraagd tips en adviezen gegeven op het gebied van sport en bewegen. Het praktijkexperiment op de betreffende basisschool is met ingang van het schooljaar 2021-2022 stopgezet. Reden hiervoor is het vertrek van de coördinator sport en bewegen.
Dat inwoners meer gestimuleerd worden te gaan sporten.	De mogelijkheden onderzoeken om nadrukkelijk aandacht te besteden aan het realiseren van een beweegvriendelijke omgeving.	Tijdens de coronacrisis stimuleerden we inwoners nog meer om te bewegen in de openbare ruimte, met name wandelen en fietsen. De activiteiten in de beweegtuinen lagen lange tijd stil vanwege de lockdown.

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we ervoor doen?	Wat hebben we ervoor gedaan per 31 december 2021?
Uitvoering het huidige beleid op het gebied van sport, bewegen, gezondheid en cultuur.	Het huidige aantal combinatiefunctionarissen continueren we.	We gaven uitvoering aan de nota 'Samenspel'. We zijn gestart met het opstellen van nieuw beleid op het gebied van sport en bewegen. Het aantal combinatiefunctionarissen is in 2021 afgenomen. Oorzaak hiervan zijn diverse personele wisselingen en bezuinigingen.
Het gedachtengoed van Positieve Gezondheid zoveel mogelijk borgen in het beleid.	Het terugdringen van over- en ondergewicht bij jeugdigen (4-13 jaar), volwassenen (19-64 jaar) en ouderen (65+). We willen de zelfredzaamheid van ouderen blijvend bevorderen door middel van bewegen. Deze acties maken onderdeel uit van het Actieplan Sociaal Domein (zie programmadoelstelling Programma Zorg).	In 2021 gaven we verder uitvoering aan de verschillende actiepunten vanuit het Actieplan Sociaal Domein, waaronder op het gebied van vitale ouderen en overgewicht. Per 1 januari 2021 is de gemeente Borsele aangesloten bij de landelijke Jongeren op Gezond Gewicht (JOGG)-aanpak. JOGG staat voor gezonde jeugd, gezonde toekomst. We hebben een plan van aanpak opgesteld en in september is een drukbezochte startbijeenkomst georganiseerd. We maakten een start met het opstellen van nieuw beleid op het gebied van sport en bewegen. In dit Actieplan sport, bewegen en gezondheid wordt nadrukkelijk de link gelegd met Positieve Gezondheid.
De leefstijl, het zelfvertrouwen en de zelfwaardering onder re-integratie cliënten uit de participatieladder treden 1-2 met een ongezonde leefstijl verbeteren en hun sociale netwerk uitbreiden.	We continueren het project 'Een stapje fitter' door de leefstijlcoach, in samenwerking met diverse partijen.	In lijn met het kerntakenonderzoek en de daaruit voortvloeiende bezuinigingen is het project 'Een stapje fitter' stopgezet.

Prestatieindicatoren Indicator	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Realisatie 2021	Streefwaarde 2021
Percentage personen dat voldoende beweegt (16+)	54,5%	65,3%	56,0%	56,0%

5.2 Sportaccommodaties

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we ervoor doen?	Wat hebben we ervoor gedaan per 31 december 2021?
Voldoende en geschikte locaties voor sport en bewegen.	Door verschillende ontwikkelingen, met name op het gebied van samenwerking/fusie, veranderen de wensen en behoeften betreffende sportaccommodaties. Sommige accommodaties zullen door deze ontwikkelingen (nog) intensiever gebruikt gaan worden; andere accommodaties zullen overbodig worden. Samen met de betreffende verenigingen gaan wij op zoek naar passende oplossingen.	Begin 2021 heeft een stagiair van de HZ in Vlissingen zijn onderzoek naar de toekomstbestendigheid van de voetbal- en tennisverenigingen afgerond. De uitkomsten hiervan nemen we mee in het nieuwe beleid. Begin 2021 is eveneens het kunstgrasveld in Heinkensand gerealiseerd. Vanwege corona kon de geplande feestelijke opening helaas niet doorgaan.

5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we ervoor doen?	Wat hebben we ervoor gedaan per 31 december 2021?
Aantrekkelijk cultuurbeleid voor inwoners en toeristen.	We geven uitvoering aan de nota 'Borsele cultureel' in beeld. Deze wordt met een jaar verlengd.	We gaven uitvoering aan de cultuurnota en zijn gestart met het opstellen van nieuw cultuurbeleid.
Kinderen de mogelijkheid geven tot muziekonderwijs.	We subsidiëren De Zeeuwse Muziekschool. We nemen deel aan en subsidiëren het regionaal programma Kunst- en Cultuureducatie.	We hebben de subsidiëring aan de Zeeuwse Muziekschool en het regionaal programma Kunst- en Cultuureducatie gecontinueerd.

Prestatieindicatoren Indicator	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Realisatie 2021	Streefwaarde 2021
Aantal leerlingen Muziekschool excl. groepslessen	113	105	111	123

5.4 Musea

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we ervoor doen?	Wat hebben we ervoor gedaan per 31 december 2021?
Musea en evenementen die betrokken zijn bij de lokale historie stimuleren.	We verlenen structureel subsidie aan musea op basis van de subsidieregeling musea.	We verstrekten subsidies op basis van de nieuwe subsidieregeling.

5.6 Media

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we ervoor doen?	Wat hebben we ervoor gedaan per 31 december 2021?
Vanuit de rijksoverheid zijn wij verplicht een regionale omroep te bekostigen.	We bekostigen de aangewezen regionale omroep, samen met de omliggende gemeenten, met maximaal de door het Rijk beschikbaar gestelde middelen.	Samen met de gemeenten Goes, Reimerswaal en Noord-Beveland hebben we Streekomroep de Bevelanden bekostigd met de door het Rijk beschikbaar gestelde middelen.
Alle inwoners kunnen gebruik maken van een kwalitatief goede bibliotheekvoorziening.	We houden het bibliotheekaanbod in stand, waarbij we in het bijzonder inzetten op de jeugd via de bibliotheek op school.	Wij hebben de subsidiëring aan de bibliotheek gecontinueerd.

Prestatieindicatoren Indicator	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Realisatie 2021	Streefwaarde 2021
Aantal leden Bibliotheek	4.632	4.617	4.615	4.530

5.7 Openbaar groen en (openlucht)recreatie

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we ervoor doen?	Wat hebben we ervoor gedaan per 31 december 2021?
Creëren van meer groene speelplekken in een natuurlijke omgeving en het terugbrengen van het aantal speeltoestellen, volgens, in overeenstemming met de nota Spelenderwijs.	De speeltuinverenigingen zijn en blijven de belangrijkste partners bij de uitvoering van het speeltuinbeleid. Bij het vervangen van toestellen en/of aanleggen van nieuwe speelplekken, gaat de voorkeur uit naar natuurlijk spelen. Dit doen we in goed overleg met de speeltuinverenigingen.	We hebben nauw contact onderhouden met de speeltuinverenigingen en hebben de ontwikkeling van natuurlijk spelen gestimuleerd.

6.1 Samenkracht en burgerparticipatie

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we ervoor doen?	Wat hebben we ervoor gedaan per 31 december 2021?
Verbreden van de dorpshuisfunctie.	We verstrekken exploitatiesubsidies en adviseren over exploitatie, beheer en onderhoud. Daar waar behoefte is aan het opknappen van een dorpshuis denken we actief mee.	Evenals in 2020 hebben we vanwege de coronamaatregelen veel contact gehad met de besturen en beheerders van de dorpshuizen. Als er behoefte aan was, hebben we meegedacht over beheer en exploitatie. We zijn verdergegaan met de voorbereidingen van de multifunctionele accommodatie (MFA) in Nieuwdorp, waar het dorpshuis een onderdeel van is. Er ligt een concept ontwerp voor zowel het interieur als de buitenruimte.
We willen de bereikbaarheid van onze vijftien kernen op peil houden in het kader van de leefbaarheid en het verdwijnen van voorzieningen. Daartoe zijn goede verbindingen van belang.	We willen proefprojecten, alternatieve vervoersvormen en andere mogelijkheden ontwikkelen met een diversiteit aan partijen. Dat vergt een kritische blik op de bestaande (openbaar vervoer) lijnen en middelen. We leggen hierbij een koppeling met het programma Verkeer en openbare ruimte.	We leverden input voor de Regionale Mobiliteitsstrategie die is opgesteld door Provincie Zeeland. In deze strategie staat hoe we Zeeuwse breed de komende jaren de overstap gaan maken van schoon, snel en slim vervoer met als basis een stevig netwerk van de bus, trein en boot. We hebben extra aandacht gevraagd voor de bereikbaarheid van kleine kernen en kwetsbare doelgroepen.
Het versterken van de talentontwikkeling van onze jongeren.	De jongerenwerker en de Jongerenraad Borsele werken samen aan een passend aanbod voor onze jeugd. Wij faciliteren het jeugd – en jongerenwerk door middel van subsidie en advisering door onze jongerenwerker. De Jongerenraad zet komend jaar onder andere in op het thema eenzaamheid en organiseert hiervoor diverse activiteiten voor de doelgroep ouderen.	Ook in 2021 is de Jongerenraad er - ondanks de coronamaatregelen - in geslaagd een groot deel van de geplande activiteiten te organiseren. In het kader van #eentegeneenzaamheid hebben de volgende activiteiten plaatsgevonden: Heel Borsele bakt, Balkon Bingo en met groot succes twee keer een kaartenactie. Verder hebben er voor de jongeren zelf nog diverse activiteiten zowel fysiek als digitaal plaatsgevonden.

Wat heeft het gekost?

Baten en lasten Leefbaarheid, Onderwijs, Cultuur en Sport				
	Rekening 2020	Begroting 2021	Begr. na wijziging 2021	Rekening 2021
Lasten				
4.1 Openbaar basisonderwijs	15	3	33	39
4.2 Onderwijshuisvesting	851	870	768	921
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	1.725	1.921	2.212	1.959
5.1 Sportbeleid en activering	335	265	324	286
5.2 Sportaccommodaties	674	710	673	704
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	281	274	559	327
5.4 Musea	27	33	33	35
5.5 Cultureel erfgoed	7	8	3	0
5.6 Media	717	736	719	720
5.7 Openbaar groen en (openlucht)recreatie	238	186	174	164
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	1.379	1.795	1.964	1.403
Totaal lasten	6.250	6.800	7.462	6.559
Baten				
4.1 Openbaar basisonderwijs	1	0	0	0
4.2 Onderwijshuisvesting	81	121	121	86
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	312	386	525	439
5.1 Sportbeleid en activering	20	0	102	131
5.2 Sportaccommodaties	243	82	113	116
5.5 Cultureel erfgoed	0	0	0	0
5.6 Media	59	62	32	30
5.7 Openbaar groen en (openlucht)recreatie	0	5	5	4
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	2.224	289	294	278
Totaal baten	2.941	944	1.192	1.084
Saldo programma	3.310	5.855	6.270	5.475

Baten en lasten Leefbaarheid, Onderwijs, Cultuur en Sport				
	Rekening 2020	Begroting 2021	Begr. na wijziging 2021	Rekening 2021
Mutaties reserves				
Baten				
Reserve Huisvesting basisonderwijs	53	53	101	193
Reserve Lokaal onderwijsbeleid	0	0	98	0
Reserve Leerlingenvervoer	215	0	0	0
Reserve Sportbeleid	32	50	64	0
Reserve Kunst en Cultuur	28	31	185	28
Reserve kindercentra	0	0	32	3
Reserve Dorpshuizen	76	0	0	0
Totaal baten reserves	405	134	480	225
Lasten				
Reserve Sportzalen	40	0	0	0
Reserve Buitensportaccommodaties	233	0	0	18
Reserve Kunst en Cultuur	-2	0	0	8
Reserve kindercentra	79	0	0	88
Reserve Dorpshuizen	2.145	0	0	306
Totaal lasten reserves	2.495	0	0	419
Saldo reserves	2.090	-134	-480	194
Totaal saldo programma	5.399	5.721	5.790	5.669

Financiële afwijking:

Het programma sluit met een voordelig saldo van € 121.000 ten opzichte van de begroting.

Taakveld Openbaar onderwijs € -6.000 en onderwijshuisvesting € -96.000.

Op taakveld onderhuisvesting heeft een afwaardering van € 98.000 van het schoolgebouw in Nieuwdorp plaatsgevonden. Hier staat een dekking uit het algemeen weerstandsvermogen tegenover. Verder heeft er nog extra onderhoud aan een aantal schoolgebouwen plaatsgevonden.

Taakveld Onderwijsbeleid en leerlingzaken € 69.000

Het voordeel is ontstaan als gevolg van lagere (uitgestelde) uitgaven van het meerjarenprojectbudget onderwijsachterstandenbeleid. Naast de rijksbijdrage dragen wij zelf ook bij in de kosten. De rijksbijdrage is vanwege de lagere bestedingen als vooruit-ontvangen bedrag in de balans opgenomen.

Taakveld Sportbeleid en activering

Op dit taakveld zijn geen bijzondere afwijkingen.

Taakveld Sportaccommodaties € -46.000

De kosten van het reguliere onderhoud zijn € 15.000 hoger uitgevallen dan geraamd. Dit is het gevolg van prijsstijgingen in materialen. De kosten van de multifunctionele gebouwen (De Stenge, De Zwake, dorpshuizen met gymzalen) en de bijdragen hiervoor zijn anders verdeeld ten opzichte van de begroting. Het gaat om een verschuiving van € 40.000. Verder zien we ook een aantal voordelen op de budgetten van werk door derden en overige goederen en diensten.

Taakveld Cultuurpresentatie € 67.000

Op dit taakveld is het compensatiepakket van de coronacrisis geraamd voor de culturele sector voor een totaalbedrag van € 263.000 in 2021. In 2021 resteert er nog een groot voordeel op dit bedrag. Begin 2022 is door het college een besluit genomen om een aantal verplichtingen aan te gaan vanuit dit bedrag ten behoeve van de culturele sector. Er ligt een claim op dit bedrag voor € 168.000. Zodoende blijft er – feitelijk - nog een restant van € 95.000 over. Bij de resultaatbestemming wordt dit geormerkt voor uitgaven voor cultuur.

Taakveld Musea

Op dit taakveld zijn geen bijzondere afwijkingen.

Taakveld Cultureel erfgoed

Op dit taakveld zijn geen bijzondere afwijkingen.

Taakveld Media

Op dit taakveld zijn geen bijzondere afwijkingen.

Taakveld Openbaar groen en (openlucht)recreatie € 9.000

De werkelijke subsidie die wij voor evenementen hebben verleend is lager dan geraamd. Dit is uiteraard het gevolg van de coronacrisis. Verder waren de kosten voor interne doorbelasting voor het onderhoud van speeltuinen lager dan geraamd.

Taakveld Samenkracht en burgerparticipatie € 122.000

Dit voordeel moet in relatie worden gezien met het nadeel van € 46.000 op sportaccommodaties. Het gaat om verschuivingen met betrekking tot de multifunctionele gebouwen zoals eerder is genoemd. Verder omvat dit taakveld alle dorpshuizen, kindercentra en gymzalen. Al deze gebouwen zijn ook in 2021 lang gesloten geweest door corona. Hierdoor waren de kosten van energie en water lager. De kosten van regulier onderhoud, het vervangen van inventaris en schoonmaakkosten waren door de sluiting uiteraard ook lager dan begroot of uitgesteld. Daarnaast ontvingen we coronamiddelen voor onder andere dorpshuizen om de nadelige effecten te compenseren.

Voortgang projecten/investeringen

Omschrijving	Raadsbesluit	Saldo 1-1-2021	Verleend in 2021	Besteed in 2021	Overheveling naar 2022
Onderwijsachterstandenbeleid	13-07-2017	172.203	282.494	328.152	126.545
Cultuur in beeld	06-04-2017	33.112			33.112
Dorpshuis Lewedorp	12-12-2019	23.639	-23.639		0
Masterplan Nieuwdorp (investering)	05-09-2019	10.867.482	-528.371	219.950	10.119.161
Masterplan Nieuwdorp (eenmalige lasten)	05-09-2019	48.483	30.000	72.353	6.130
Kunstgrasveld Heinkenszand	25-06-2020	168.890		177.003	-8.113
Robotmaaiers	16-09-2021		180.000		180.000
Sportakkoorden	05-12-2019	13.167	71.975	85.142	0
Nota Sport & Bewegen	5-3-2020	14.452	50.750		65.202
Verenigingsgebouw 's-Heerenhoek, gebouw	2-12-2021		150.000	172.427	0
Verenigingsgebouw 's-Heerenhoek, inventaris	2-12-2021		75.000	102.941	0
Scouting Heinkenszand	03-09-2020	33.651		33.651	0

Onderwijsachterstandenbeleid

Voor dit beleid ontvangen we een specifieke rijksuitkering welke hieraan besteed moet worden. Een restantbedrag op 31 december hevelen we over naar 2022.

Cultuur in beeld

Het restantbudget is beschikbaar voor de uitvoering van de nota “Borsele cultuur in beeld 2017 – 2022”.

Masterplan Nieuwdorp

In de raadsvergadering van 2 december 2021 is het krediet voor het Masterplan vastgesteld op € 10.469.244. Dit is opgesplitst in diverse deelplannen die separaat aan de raad worden voorgelegd.

Kunstgrasveld Heinkenszand

Het kunstgrasveld is inmiddels aangelegd en er wordt gebruikt gemaakt van het kunstgrasveld. Het overgebleven krediet kunnen we aframesen. De definitie SpUk-subsidies die we hiervoor ontvangen worden pas eind 2022 definitief vastgesteld.

Robotmaaiers

Het bedrag is in 2021 beschikbaar gesteld voor de aanschaf van robotmaaiers. Deze zijn inmiddels aangeschaft in 2022 en in gebruik genomen.

Sportakkoord

Voor de totstandkoming van lokale/regionale sportakkoorden hebben we € 40.000 ontvangen. Daarnaast hebben we een bedrag van € 45.142 ontvangen voor gezonde leefstijlinterventies. De kosten hiervan lopen in 2021 weg tegen interne loonkosten en de kosten van de ingehuurd leefstijlcoach.

Nota Sport & Bewegen

Dit project is nauw verwoven met de uitvoeringsprojecten van sportakkoorden. Dankzij een voordelige afrekening van sportakkoorden 2020 en het stilliggen van projecten gedurende de coronaperiode hoeft geen beroep gedaan te worden op de gereserveerde middelen. Deze middelen nemen we mee naar 2022 voor de inzet van de nieuwe nota sport & bewegen die in de raadsvergadering van 7 april 2022 is behandeld.

Verenigingsgebouw 's-Heerenhoek (gebouw en inventaris)

In de raad van 2 december 2021 hebben we in het voorstel ‘Activeren van het groot onderhoud aan kapitaalgoederen’ een inschatting gemaakt van de kosten. En daarmee ook een inschatting welke kosten ten laste zouden komen van het reguliere onderhoudsbudget en welke kosten geactiveerd konden worden als investering. Bij het opstellen van de jaarrekening blijkt dat volgens de regels van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) er meer toegerekend moet worden aan de investering. Dit leidt tot een verschuiving van lasten van het reguliere onderhoudsbudget naar het investeringsbudget. Het investeringsbudget wordt daardoor met ongeveer € 50.000 overschreden.

Scouting Heinkenszand

De middelen voor de kosten van tijdelijke huisvesting zijn in 2021 geheel besteed.

Bijdrage van gemeenschappelijke regelingen aan het programma	
Leefbaarheid onderwijs cultuur en sport	Sportfondsen Borsele BV Stichting Omnischolien Samenwerkingsverband welzijnszorg Oosterschelde regio Regionaal bureau leerplicht

Programma Werk en inkomen

6.1 Samenkracht en burgerparticipatie

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we ervoor doen?	Wat hebben we ervoor gedaan per 31 december 2021?
<p>We voldoen aan de taakstelling huisvesting statushouders, die wij vanuit het Rijk opgelegd krijgen. Een goede integratie van Statushouders.</p>	<p>We zetten in op de integratie van statushouders door met onze lokale netwerken eerder aan te sluiten bij de maatschappelijke begeleiding vanuit Vluchtelingenwerk.</p>	<p>We hadden een taakstelling van 35 te huisvesten statushouders in 2021. We hebben de taakstelling gehaald; met 40 gehuisveste statushouders in 2021, hebben we er vijf die al voor de taakstelling van 2022 meetellen.</p>

Prestatieindicatoren Indicator	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Realisatie 2021	Streefwaarde 2021
Stapeling in huishoudens met voorzieningen per wet per 1.000 inwoners	17	18	19	-
Percentage huishoudens met zorg en ondersteuning	19,20%	20,40%	19,70%	-
Percentage werkloosheid	2,3%	2,6%	2,6%	-

6.3 Inkomensregelingen

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we ervoor doen?	Wat hebben we ervoor gedaan per 31 december 2021?
<p>Meer eigen verantwoordelijkheid van mensen in een uitkeringssituatie.</p>	<p>We zetten in op activiteiten ter voorkoming van armoede en schulden door vroeg signalering van schulden en het stimuleren van een actieve leefstijl om sociaal isolement en een ongezonde leefstijl door armoede te voorkomen, dan wel te verminderen.</p> <p>Door middel van een stevige poortwachtersfunctie en de inzet van re-integratie trachten we de uitkeringsbestanden te stabiliseren.</p>	<p>Per 1 januari 2021 is de Kadernota Armoede & Schulden ('Leven zonder (geld)zorgen') door uw raad vastgesteld. Voor de uitvoering van de schuldhulpverlening hebben we naast de kaders uit de Kadernota ook te maken met de kaders uit de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (Wgs). De Wgs is per 1 januari 2021 gewijzigd. Het doel is om de inwoners met problematische schulden te ontzorgen en de snelheid van schuldhulpverlening te bevorderen. WIZ geeft hieraan inhoud door middel van het uitvoeren van Vroeg signalering. In 2021 zijn we met WIZ begonnen met het ontwikkelen van een nieuw beleidsuitvoeringsplan Schulddienstverlening 2022.</p> <p>Het Werkgeverspunt (WSP) is de brug tussen iedereen in de uitkering en de provinciale arbeidsmarkt. Sinds januari 2021 is een jobhunter gestart in het Zeeuws team als onderdeel van 'Aan de slag in Zeeland'. Dit team bestaat uit jobhunters en jobcoaches afkomstig van het UWV, GR de Bevelanden, Orionis Walcheren, gemeente Schouwen-Duiveland en het werkservicepunt Zeeuws-Vlaanderen. Deze samenwerking is succesvol en leidt tot plaatsingen, maar ook tot het delen van elkaars netwerk en het leren van elkaar. In de eerste helft van 2021 is het Zeeuwse Mobiliteitsteam tot stand gekomen. Het doel is om werknemers die ontslagen zijn als gevolg van coronacrisis, te begeleiden naar een andere betrekking. Hiermee wordt zoveel mogelijk voorkomen dat werknemers onnodig een beroep op een werkloosheidsuitkering of bijstand moeten doen. Het Zeeuwse Mobiliteitsteam werkt nauw samen met het UWV, WSP en de Zeeuwse gemeenten.</p>

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we ervoor doen?	Wat hebben we ervoor gedaan per 31 december 2021?
Kinderen mogen niet de dupe worden van de financiële situatie van hun ouders.	We zorgen voor een volledig 'kindpakket' voor kinderen in armoedegezinnen door subsidiëring van partijen die zich richten op voorzieningen voor kinderen. Ook organiseren we lokaal activiteiten waardoor kinderen kunnen deelnemen aan het maatschappelijk leven. Voorbeelden hiervan zijn: Bons (Borsele Na School; laagdrempelige naschoolse activiteiten), de vakantieregeling voor minima, de stichting Leergeld, het Jeugdfonds Sport & Cultuur, de Kledingbank, de Voedselbank en Kinderkamp Borsele. Samen met de jeugdgezondheidszorg kijken we hoe we de betreffende gezinnen nog eerder en beter kunnen ondersteunen.	Voor de uitvoering van ons armoedebeleid subsidiëren we verschillende partijen, zoals de stichting Leergeld Kinderen, de Voedselbank, de Kledingbank en het Jeugdfonds Sport & Cultuur. Daarnaast zijn we aangesloten bij het Volwassenfonds Sport & Cultuur. Stichting Leergeld helpt kinderen waarvan de ouders niet of onvoldoende financiële middelen hebben om schoolspullen en -activiteiten te betalen. Samen met onder andere het Jeugdfonds Sport & Cultuur hebben zij één website voor het aanvragen van de regeling.

6.4 Begeleide participatie

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we ervoor doen?	Wat hebben we ervoor gedaan per 31 december 2021?
We leiden onze inwoners toe naar een zo duurzaam en hoog mogelijke arbeidsparticipatie, dan wel maatschappelijke participatie.	<p>We geven uitvoering aan de zogeheten baanafspraken. Dat wil zeggen dat we personen met een arbeidshandicap plaatsen in reguliere banen.</p> <p>Voor de doelgroep jonggehandicapten met arbeidsvermogen hebben we een sluitende aanpak in samenwerking met de scholen voor voortgezet speciaal onderwijs, het praktijkonderwijs en het UWV.</p>	<p>Ook in 2021 bood De Betho werkgelegenheid onder aangepaste omstandigheden, aan mensen met een beperking. De Betho gaf uitvoering aan de Wet sociale werkvoorziening (Wsw).</p> <p>Het is een doorlopend proces om de zogeheten Wajongers via bijvoorbeeld dagbesteding of De Betho aan de slag te laten gaan, afhankelijk van hun capaciteiten en problematiek.</p>

Prestatieindicatoren Indicator	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Realisatie 2021	Streefwaarde 2021
Aantal lopende re-integratievoorzieningen per 1.000 inwoners	15	15	15	-

6.5 Arbeidsparticipatie

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we ervoor doen?	Wat hebben we ervoor gedaan per 31 december 2021?
We leiden onze inwoners toe naar een stabiele arbeidsparticipatie.	<p>We begeleiden inwoners naar betaald werk en maatschappelijke participatie waarbij we zo nodig een inkomensvoorziening op basis van de Participatiewet bieden.</p> <p>Jongeren tot 27 jaar zonder startkwalificatie geven we de mogelijkheid om aan een zogeheten kwalificerend traject deel te nemen. We doen dit in samenwerking met het Regionaal Bureau Leerplicht Oosterschelderegio.</p>	<p>In 2021 zijn 46 uitkeringsgerechtigden door- of uitgestroomd naar stage, werkervaringsplaats, opleiding dan wel deel- of voltijdbanen.</p> <p>In 2021 ligt het aantal plaatsingen van jongeren tot 27 jaar fors hoger dan het opgenomen doel: 89 gerealiseerd versus 60 begroot op Bevelands niveau</p>

Prestatieindicatoren Indicator	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Realisatie 2021	Streefwaarde 2021
Aantal personen met een bijstandsuitkering per 10.000 inwoners	150	178	165	-

Wat heeft het gekost?

Baten en lasten Werk en inkomen				
	Rekening 2020	Begroting 2021	Begr. na wijziging 2021	Rekening 2021
Lasten				
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	114	104	180	108
6.3 Inkomensregelingen	5.603	4.688	4.701	4.971
6.4 Begeleide participatie	1.640	1.522	1.518	1.529
6.5 Arbeidsparticipatie	580	643	710	560
Totaal lasten	7.938	6.957	7.108	7.168
Baten				
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds	1.780	1.626	1.597	1.635
6.3 Inkomensregelingen	4.845	3.130	3.388	3.893
6.4 Begeleide participatie	351	62	62	270
Totaal baten	6.976	4.818	5.047	5.798
Saldo programma	961	2.138	2.061	1.370
Mutaties reserves				
Baten				
Reserve Inkomensvoorziening	99	0	0	0
Reserve Arbeidsvoorziening	0	0	9	0
Reserve Minimabeleid	0	0	15	0
Reserve Nieuwkomersbeleid	0	0	22	22
Totaal baten reserves	99	0	45	22
Lasten				
Totaal lasten reserves	0	0	0	0
Saldo reserves	-99	0	-45	-22
Totaal saldo programma	862	2.138	2.015	1.348

Financiële afwijking:

Het programma sluit met een voordelig saldo van € 667.000 ten opzichte van de begroting.

Taakveld Algemene uitkering en overige uitkeringen € 38.000

Het voordeel van de decembercirculaire van het gemeentefonds voor begeleide participatie bedroeg € 38.000.

Taakveld Samenkracht en burgerparticipatie € - 17.000

Onze bijdrage aan de WIZ voor de Wet Inburgering 2021 was € 13.000 hoger.

Taakveld Inkomensregelingen € 223.000

In 2021 hebben we voor de TONK-regeling (tijdelijke ondersteuning noodzakelijke kosten) in totaal € 188.000 ontvangen. De deelnemende WIZ-gemeenten hebben deze middelen niet overgedragen aan de GR. In plaats daarvan worden de uitgaven TONK gesaldeerd met de (extra) lasten voor het minimabeleid. De extra lasten voor het minimabeleid bedroegen € 68.000 waardoor er in 2021 een voordeel ontstond van € 120.000.

De uitvoering van de TOZO-regeling (Tijdelijke Ondersteuning Zelfstandige Ondernemers) liep in 2021 door. Het voordeel op de uitvoeringskosten bedroeg € 20.000. Het risico van onze (oude) uitstaande leningen in de Bijzondere Bijstand heeft een dalend verloop. Hierdoor is sprake van een vrijval van € 43.000. Daarnaast was er een voordeel op verhaalde bijstand zelfstandigen van € 40.000.

Taakveld Begeleide participatie € 259.000

Dit verschil kwam door het positieve jaarresultaat van de Betho over boekjaar 2021. Mede door de coronacompensatie ontstaat bij de Betho een positief saldo wat ten goede komt aan de gemeente.

Taakveld Arbeidsparticipatie € 150.000

Onze bijdragen aan WIZ en de Betho voor maatwerktrajecten en BTO-tracjecten (Betho Trainings- & Ontwikkeltrajecten) waren € 120.000 lager dan begroot. Daarnaast ontvingen we € 30.000 aan coronamiddelen.

We stellen voor om het voordelig saldo van dit programma toe te voegen aan de reserve Sociaal Domein. We verwachten in 2022 nog de nodige na-effecten van de langdurige coronaperiode en reserveren deze binnen de reserve sociaal domein.

Bijdrage van gemeenschappelijke regelingen aan het programma	
Werk en inkomen	De Betho
	Samenwerkingsverband GR de Bevelanden

Programma Zorg

6.1 Samenkracht en burgerparticipatie

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we ervoor doen?	Wat hebben we ervoor gedaan per 31 december 2021?
<p>We willen dat mensen zich meer inzetten voor burgerinitiatieven, vrijwilligerswerk en mantelzorg.</p>	<p>Onze welzijnsmedewerkers bouwen aan stevige sociale netwerken in de dorpen vanuit Borsele Voor Elkaar. We leggen daarbij de nadruk op het betrekken van vrijwilligers en lokale partners zoals ondernemers, thuiszorgorganisaties, huisartsen, verenigingen en dorpshuizen.</p>	<p>We zetten onze welzijnsmedewerkers in als ‘gezicht van het dorp’, wat zijn vruchten afwerpt. Zij ondersteunen en onderhouden de contacten met de vrijwilligersgroepen in de dorpen. Via de website Borsele voor Elkaar werden veel vrijwilligers en hulpvragers aan elkaar gekoppeld.</p>
<p>We willen dat onze (kwetsbare, eenzame) inwoners zelf de regie over hun leven nemen, door vroeg te werken aan een stevig sociaal netwerk in hun eigen omgeving.</p>	<p>We bieden onder andere algemene, laagdrempelige activiteiten aan vanuit het VrijwilligersHuis en Borsele Beweegt. We bieden ondersteuning aan vrijwilligers en mantelzorgers. We maken inwoners bewust van hun eigen verantwoordelijkheid om te anticiperen op het ouder worden door het verstrekken van informatie en advies.</p>	<p>We ontwikkelden, ondanks corona, diverse activiteiten. We organiseerden zomeractiviteiten en samen met de Seniorenraad is er een Repaircafé gestart. Naast telefonisch contact kwamen we in persoonlijk contact met mantelzorgers door het aanbieden van mantelzorgwaardering in de dorpshuizen. Ook zijn we gestart met preventieve informatieve huisbezoeken en voeren we ‘Welzijn op Recept’ gesprekken. De medewerkers zijn daarvoor extra geschoold.</p>

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we ervoor doen?	Wat hebben we ervoor gedaan per 31 december 2021?
Mensen met een zorg- en hulpbehoefte blijven zo lang mogelijk in hun eigen vertrouwde omgeving wonen.	<p>We zetten continu in op het werven van vrijwilligers met behulp van ons online dienstenplatform Borsele Voor Elkaar.</p> <p>We geven samen met betrokken partners inhoudelijk en financieel invulling aan een nieuwe benadering van de welzijnsactiviteiten. Daarbij haken we aan bij ons ontmoetingsproject Borsele Met Elkaar. Binnen dit project komen een preventieve aanpak van eenzaamheid en activiteiten voor onze kwetsbare inwoners samen.</p>	De welzijnswerkers werkten preventief samen met de sociale netwerken in de dorpen. Regelmatig werden zij benaderd met signalen van zorg, voor leefbaarheidsvragen of met ideeën voor een burgerinitiatief. Zijn ondersteunden de inwoners of werkgroepen in de realisatie van hun initiatief. Een mooi voorbeeld is de werkgroep B2030 in 's-Heerenhoek, van waaruit vrijwilligers informatieve gesprekken voeren met 75-plussers en een Taalcafé is gestart.
Het vorm geven van de verbinding tussen preventie en zorg door een koppeling te maken van het preventieve Jeugd- en Jongerenwerk met lichte ambulante begeleiding van jongeren.	Onze jongerenwerker bevordert de overgang 18-/18+ naar jongvolwassenheid. Samen met de zorgaanbieders werken we aan een goede overgang naar de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO) voor de jongeren met een zorgbehoefte zodat zij een goed onderbouwd toekomstplan hebben.	We gaven verder uitvoering aan verschillende acties zoals beschreven in de beleidsnota Jongvolwassenen (18-/18+). In 2021 hebben 285 jongeren een verjaardagskaart ontvangen waarbij zij werden geattendeerd op alle wijzigingen bij de overgang naar volwassenheid. Onze Jeugd- en Jongerenwerker heeft bij 39 casussen, waarin al een vorm van jeugdhulp aanwezig was, actief contact gezocht met de jeugdige. De app Kwikstart is verder ontwikkeld en via diverse kanalen onder de aandacht gebracht. Vanaf oktober 2021 is ook lokale informatie beschikbaar via de app.

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we ervoor doen?	Wat hebben we ervoor gedaan per 31 december 2021?
Een Aanbod en aanpak waarmee we in een vroeg stadium in hulpvragen kunnen voorzien om inzet van dure zorg te voorkomen.	We geven bekendheid aan de algemene (preventieve) voorzieningen. We investeren in een breed netwerk met onze zorgpartners en vrijwilligers, waardoor formele en informele zorg goed op elkaar aansluiten. Signalering, samenwerking en doorverwijzing binnen verschillende werkvelden in het Sociaal domein worden zo meer vanzelfsprekend.	We hebben ons welzijnsteam uitgebreid met expertise op het gebied van GGZ en Jeugd. We verlegden onze aanpak van aanbodgericht naar vraaggericht. De Welzijn op Recept gesprekken zijn daar een voorbeeld van. Ook startten we meerdere integrale projecten. Een voorbeeld is vroeg signalering van huurschulden met meervoudige, vaak zorg gerelateerde problematiek.
Kinderen tussen twee en vier jaar zijn voorbereid op de basisschool.	In samenwerking met de GGD zorgdragen voor het toezicht op alle locaties voor kinderopvang (inclusief peutergroepen). Wij subsidiëren de peutergroepen zodat ieder kind kan deelnemen. Vanuit het onderwijsachterstandsbeleid zorgen we voor een dekkend aanbod van Voor- en Vroegschoolse Educatie (VE).	We hebben de peutergroepen gesubsidieerd bij drie verschillende aanbieders, zodat ieder kind kan deelnemen en zich kan ontwikkelen. Ook kinderen waarvan ouders geen recht hebben op kinderopvangtoeslag.
In een vroeg stadium aansluiten bij de leefwereld van jonge gezinnen.	Onze opvoedcoaches bepalen samen met de kinderopvang en Jeugd Gezondheidszorg (JGZ) of ondersteuning in een vroeg stadium in het gezin nodig is.	De opvoedcoaches maakten met jeugdverpleegkundigen en medewerkers van de kinderopvang afspraken om tijdige afstemming te bevorderen. Hiervoor is een stroomschema gemaakt dat breed is gedeeld op alle kinderopvanglocaties en basisscholen in de gemeente.

Prestatieindicatoren Indicator	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Realisatie 2021	Streefwaarde 2021
Stapelingsindex in huishoudens met voorzieningen per wet per 1.000 inwoners	17	18	19	-
Percentage huishoudens met zorg en ondersteuning	19,20%	20,40%	19,70%	-
Percentage werkloosheid	2,3%	2,6%	2,6%	-

6.2 Wijkteams

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we ervoor doen?	Wat hebben we ervoor gedaan per 31 december 2021?
Wij willen een zorgstructuur creëren om passende zorg te leveren.	We breiden onze zorgstructuur uit met een multidisciplinair team voor de jeugdpreventie. Dit doen we samen met jeugdpolitie, jeugd- en jongerenwerker, leerplichtambtenaar en jeugdgezondheidszorg (JGZ).	Vanwege corona en onderbezetting bij diverse ketenpartners heeft het overleg enige tijd stilgelegen. Inmiddels vindt er weer zeswekelijks overleg plaats tussen de betrokken partijen, om jeugdigen zo snel mogelijk passende ondersteuning te bieden.
Verbetering van de vroeg signalering door de inzet van diverse preventieactiviteiten.	We leggen de nadruk op preventie en normalisatie. We zetten in op integraal werken, ketensamenwerking, ontschotting en kwaliteitsverbetering.	We startten met de opzet van een breed communicatieplan voor het Sociaal domein, met de nadruk op normalisatie. Dit plan wordt verder uitgewerkt in 2022. We namen in de vorm van gesprekken en schriftelijke informatie, naast onze eigen zorgprofessionals, ook onze ketenpartners mee in het uitdragen van onze boodschap (normalisatie) en het belang van integraal werken. We kijken naar de mogelijkheden in het voorliggende veld in plaats van aanvragen jeugdhulp te verlengen. Ook de gebiedsgerichte aanpak is ingezet. Verdere uitwerking vindt plaats in 2022.

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we ervoor doen?	Wat hebben we ervoor gedaan per 31 december 2021?
<p>Verdere professional van onze gemeentelijke toegang</p>	<p>We gaan de inzet van maatwerkvoorzieningen verder verminderen door een doelgerichte aanpak gericht voor instroombeperking en uitstroombevordering.</p>	<p>We veranderden de Wmo-verordening en de Verordening Jeugdhulp. Hierdoor hebben zowel de toegang Wmo als de toegang jeugd betere kaders om de instroom in maatwerkvoorzieningen af te remmen.</p> <p>Binnen de Wmo richt zich dat vooral op aanvragen voor woningaanpassingen en huishoudelijke hulp. Ook zijn er afspraken gemaakt over Wmo-begeleiding en werkten we de Grip op Wmo-maatregelen uit in samenwerking met de Oosterschelderegio-gemeenten.</p> <p>Bij de toegang jeugd zijn de kaders gebruikelijke zorg aangescherpt en de verschillende wetten afgebakend. Er wordt steeds vaker wordt gekeken naar de mogelijkheid om het eigen netwerk, een vrijwilliger of een voorliggende voorziening in te zetten in plaats van geïndiceerde zorg.</p>

6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we ervoor doen?	Wat hebben we ervoor gedaan per 31 december 2021?
<p>Een betere deelname aan de samenleving van inwoners met fysieke beperkingen.</p>	<p>We bieden maatwerk door de inzet van materiële en immateriële voorzieningen. We schakelen het netwerk van de hulpvrager in. We bieden keuzemogelijkheden aan bijvoorbeeld door het van Persoonsgebonden Budgetten (PGB)</p>	<p>Door het aanpassen van de Wmo-verordening zorgden we voor een 'strengere' toegang tot Wmo-maatwerkvoorzieningen. We zorgen daarmee dat de middelen beschikbaar blijven voor de ondersteuning van onze kwetsbare inwoners. Ook ontwikkelden we preventieve voorliggende voorzieningen, zoals Welzijn op Recept en indicatieloze dagbesteding, zodat inwoners minder snel een beroep doen op een Wmo-indicatie.</p> <p>In het kader van het VN-verdrag Handicap hebben we gesprekken gevoerd met collega's, inwoners en adviesraden. We hebben verbeterpunten verzameld die ervoor zorgen dat iedereen, ongeacht beperking, kan deelnemen aan de samenleving. In 2022 wordt er in kaart gebracht welke acties we gaan uitvoeren.</p>

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we ervoor doen?	Wat hebben we ervoor gedaan per 31 december 2021?
<p>Het stimuleren van zelfredzaamheid om de zorg betaalbaar te houden.</p>	<p>We geven uitvoering aan het actieplan Beter (T)Huis In Borsele: waar mogelijk koppelen we dat aan het actieplan Sociaal Domein 2020-2023 en het werkplan van ons VrijwilligersHuis, bijvoorbeeld:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ We onderzoeken de mogelijkheden voor preventieve huisbezoeken voor inwoners van 75+. ▪ We stimuleren de mogelijkheden om langer zelfstandig wonen mogelijk te maken. ▪ We creëren een sociale ontmoetingsplek in de dorpen voor een brede doelgroep, waarbij we aandacht hebben voor de problematiek van eenzaamheid, dementie en extramuralisering. We zien hier een kans en rol weggelegd voor onze dorpshuizen en jagen dit aan vanuit het VrijwilligersHuis. ▪ We laten mensen die zorg nodig hebben zoveel mogelijk op zichzelf of in nabijheid van hun sociale netwerk wonen; in plaats van opname in instellingen. <p>We bieden ondersteuning in het voorliggend veld door het aanbieden van algemene voorzieningen.</p>	<p>We startten een pilot met preventieve huisbezoeken aan 75-plussers in Lewedorp om inzicht te krijgen in wat nodig is om inwoners zo lang mogelijk gezond en zelfredzaam houden. We maakten afspraken met huisartsen voor doorverwijzingen voor Welzijn op Recept. Daarmee kunnen we inwoners ondersteunen door ze bijvoorbeeld te koppelen aan een vrijwilliger, deel te laten nemen aan activiteiten of ze ontmoeting en een zinvolle dagbesteding te bieden via de indicatieloze dagbesteding. We adviseerden huishoudens via de vrijwilligers van de Woon+++-regeling om met kleine aanpassingen in huis te anticiperen op het ouder worden. We ondersteunden huishoudens in hun thuisadministratie.</p>

Prestatieindicatoren Indicator	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Realisatie 2021	Streefwaarde 2021
Aantal indicaties met een looptijd van 10 jaar of langer	271	406	415	-
Aantal inwoners met individuele Wmo-voorzieningen per 1.000 inwoners (Hulpmiddelen en diensten)	43	42	42	-
Aantal inwoners met individuele Wmo-voorzieningen per 1.000 inwoners (Verblijf en Opvang)	0	0	0	-

Prestatieindicatoren Indicator	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Realisatie 2021	Streefwaarde 2021
Aantal inwoners met individuele Wmo-voorzieningen per 1.000 inwoners (Hulp bij het huishouden)	24	27	29	-
Aantal inwoners met individuele Wmo-voorzieningen per 1.000 inwoners (Ondersteuning Thuis)	20	25	14	-

6.71 Maatwerkdienstverlening 18+

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we ervoor doen?	Wat hebben we ervoor gedaan per 31 december 2021?
Een passend aanbod voor het voorkomen, verminderen of oplossen van schulden.	We continueren het project vroeg signalering. Iedere uitkeringsgerechtigde krijgt een budgetadvies. Daarnaast zetten we in op preventie via de vrijwillige thuisadministratie. Voor inwoners met schulden zoeken we een passende oplossing.	Per 2021 is vroeg signalering ingebed bij WIZ, zodat we inzetten op het zo vroeg mogelijk signaleren van armoede en schulden en op een effectieve aanpak daarvan. Dit doen we samen met onze maatschappelijke partners. Een nieuw Bevelands beleidsplan schulddienstverlening is intussen gereed; met aandacht voor onder meer ondernemers, (studerende) jongeren en het afstemmen van communicatie op specifieke doelgroepen.

Prestatieindicatoren Indicator	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Realisatie 2021	Streefwaarde 2021
Aantal cliënten met dagbesteding per 1.000 inwoners	5	5	4	-
Aantal cliënten met begeleiding per 1.000 inwoners	8	10	11	-
Aantal nieuwe toegewezen aanvragen huishoudelijke hulp	.		100	-

6.72 Maatwerkdienstverlening 18-

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we ervoor doen?	Wat hebben we ervoor gedaan per 31 december 2021?
We willen in Borsele een integrale, adequate en kwalitatief goede jeugdhulp bieden.	<p>We voeren het nieuwe inkoopbeleid jeugd uit. We sluiten aan bij de provinciale ontwikkeling om gezamenlijk een toegang op te zetten voor de meest complexe casussen.</p> <p>Bij het toekennen van zorg geven we zowel de toegangsmedewerkers als de ouders inzicht in de daarbij behorende kosten.</p> <p>We actualiseren de verordening Jeugdhulp en passen hierop onze nadere regels en praktische werkwijze aan.</p>	De Inkoop Jeugd Zeeland (IJZ) heeft het plan 'van pionieren naar professionaliseren' gelanceerd. Hiermee moet een verbeterslag plaatsvinden op diverse onderdelen van IJZ. Ondanks diverse inspanningen van onze toegang werden we, mede door corona, de liquidatie van Intervence en enkele extreem dure casussen, ook in 2021 geconfronteerd met een stijging van de uitgaven binnen de jeugdzorg.

Prestatieindicatoren Indicator	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Realisatie 2021	Streefwaarde 2021
Verdeling jeugdzorgtrajecten (percentage jeugdreclassering)	0,0%	0,0%	0,0%	-
Aantal nieuwe casussen binnen de toegang	n.n.b.	n.n.b.	203	-
Percentage jongeren met jeugdhulp (aandeel jongeren tot 18 jaar)	11,3%	10,9%	12,8%	-
Verdeling jeugdzorgtrajecten (percentage jeugdhulp met verblijf)	9,4%	9,5%	10,4%	-
Verdeling jeugdzorgtrajecten (percentage jeugdbescherming)	6,3%	8,0%	8,7%	-
Verdeling jeugdzorgtrajecten (percentage jeugdhulp zonder verblijf)	83,5%	82,8%	80,9%	-
Aantal toewijzingen ten opzichte van het aantal cliënten		1,7	1,65	-

6.81 Geëscaleerde zorg 18+

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we ervoor doen?	Wat hebben we ervoor gedaan per 31 december 2021?
<p>We bieden zorg aan inwoners met psychische en/of psychosociale problemen, zo veel mogelijk in de eigen omgeving.</p>	<p>Ambulante zorg bieden aan inwoners met psychische en/of psychosociale problemen om hen zo lang mogelijk in de eigen omgeving te laten wonen. We onderzoeken de mogelijkheden voor beschut wonen, in samenwerking met de woningcorporatie.</p> <p>We werken verder aan het Plan van aanpak verwarde personen.</p> <p>We werken met een nieuw op te zetten OGGZ-netwerk (Openbare Geestelijke Gezondheidszorg) om met de juiste partners aan tafel casussen te kunnen afstemmen.</p>	<p>We namen deel aan de voorbereiding van de decentralisatie van Beschermd Wonen. Daarvoor is de Norm voor opdrachtgeverschap vertaald naar een Zeeuwse Regiovisie.</p> <p>Voor een kansrijke uitstroming naar regulier wonen zetten we, via GR de Bevelanden WIZ, Team Thuis in, waarbij een team van professionals zorgt voor een ‘zachte landing’ op de nieuwe woonplek.</p> <p>Het OGGZ-netwerk kreeg structureel een functie in onze zorgstructuur, waarbij casussen met complexe, vaak overlast gevende problematiek worden afgestemd en opgepakt door één of meer van de deelnemers.</p> <p>We breidden ons welzijnsteam uit met expertise op het gebied van GGZ-problematiek.</p>

6.82 Geëscaleerde zorg 18-

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we ervoor doen?	Wat hebben we ervoor gedaan per 31 december 2021?
<p>Terugdringen en duurzaam oplossen van huiselijk geweld en kindermishandeling door specialistische voorzieningen in Zeeland beschikbaar te houden.</p>	<p>We geven verder vorm aan de Wet verscherpte meldcode.</p> <p>We beperken de wachttijden van Veilig Thuis tot een minimum.</p> <p>We voeren diverse acties uit zoals omschreven in de regiovisie ‘Voor een toekomst zonder Geweld’.</p>	<p>Veilig Thuis voerde acties uit die horen bij het landelijke programma ‘Geweld Hoort Nergens Thuis’ (vanuit de Ministeries van VWS en JenV) en de Ontwikkelagenda ‘Veiligheid Voorop’ (vanuit het Landelijk Netwerk Zorg en Straf).</p>

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we ervoor doen?	Wat hebben we ervoor gedaan per 31 december 2021?
<p>We voorkomen dat kinderen (te) lang op passende hulp moeten wachten.</p>	<p>De procescoördinatoren en de Gecertificeerde Instellingen (GI's) hebben samenwerkingsafspraken, houden toezicht en bieden zo nodig noodoplossingen. Waar mogelijk schaalt de GI-casussen voortijdig af. Deze casussen zetten we dan voort in het voorliggend veld op grond van onze pilot voor de preventieve jeugdbescherming.</p> <p>We onderzoeken of de veiligheidsketen (jeugd) verkort kan worden door intensivering van de samenwerking tussen de lokale toegang, Veilig Thuis, de GI's en de Raad voor de Kinderbescherming: het project Vaart in Veiligheid.</p>	<p>De behaalde successen binnen onze Borselse pilot en de praktijkervaring met het werken in duo's bij complexe casussen hebben voor Borsele (als één van de drie Zeeuwse gemeenten) geleid tot deelname aan Vaart in Veiligheid: de landelijke pilot voor het verkorten van de veiligheidsketen.</p> <p>In december is ingestemd met het instellen van een Regie- en consultatieteam dat zich binnen Borsele zal richten op complexe casussen.</p>

7.1 Volksgezondheid

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we ervoor doen?	Wat hebben we ervoor gedaan per 31 december 2021?
<p>Het bevorderen van de algemene gezondheidstoestand van de bevolking.</p>	<p>De GGD Zeeland geeft namens de dertien Zeeuwse gemeenten uitvoering aan de wettelijke taak op het gebied van preventief gezondheidsbeleid, zoals beschreven in de Wet publieke gezondheid (Wpg). De programmabegroting 2021 van de GGD sluit aan bij de ontwikkelingen in het sociaal domein. De verdere ontwikkeling van het rijksvaccinatieprogramma (RVP), de samenhang met de Omgevingswet en de aanpak van het jeugdartsentekort zijn daarbij enkele van de speerpunten. Naast de regionale paragraaf voor het gezondheidsbeleid hebben we onze lokale, preventieve gezondheidsactiviteiten opgenomen in het Actieplan Sociaal Domein. Vanuit de provinciale, regionale en lokale opgaven leggen we koppelingen tussen onder andere gezondheid, preventie, zorg, bewegen, sport en veiligheid. Deze krijgen een praktische uitwerking door middel van integrale projecten uit ons Actieplan Sociaal Domein.</p>	<p>De GGD verrichtte veel werk in de bestrijding van de coronapandemie. Een gezonde leefstijl en preventie zijn, mede door de coronacrisis, meer dan ooit belangrijk en nadrukkelijk onder de aandacht gebracht. De focus van de GGD lag voornamelijk op het verhogen van de vaccinatiegraad in Zeeland, waarbij na de zomervakantie de aandacht is verlegd naar kleinschalig vaccineren: pop-up priklocaties in de dorpen en de inzet van een vaccinatiebus.</p>

Wat heeft het gekost?

Baten en lasten Zorg				
	Rekening 2020	Begroting 2021	Begr. na wijziging 2021	Rekening 2021
Lasten				
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds	0	0	30	0
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	1.446	1.401	1.501	1.378
6.2 Wijkteams	1.243	1.567	1.456	1.277
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	1.173	1.083	1.169	1.105
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	4.333	4.668	5.003	4.898
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	5.944	5.926	6.146	6.112
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	18	42	42	28
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	1.053	776	1.046	964
7.1 Volksgezondheid	992	1.124	1.126	1.079
Totaal lasten	16.202	16.585	17.519	16.840
Baten				
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	11	51	51	17
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	84	0	0	8
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	97	625	278	138
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	192	0	0	63
7.1 Volksgezondheid	16	0	40	23
Totaal baten	400	676	369	249
Saldo programma	15.802	15.909	17.151	16.592

Baten en lasten Zorg				
	Rekening 2020	Begroting 2021	Begr. na wijziging 2021	Rekening 2021
Mutaties reserves				
Baten				
Reserve WMO	154	0	143	140
Reserve Gehandicaptenbeleid	0	0	5	0
Reserve Jeugdwerk	1	0	44	0
Verrekeningen Sociaal domein Jeugdzorg	1.200	0	472	464
Totaal baten reserves	1.355	0	665	604
Lasten				
Reserve Zorg voor ouderen	6	0	0	6
Verrekeningen Sociaal domein Jeugdzorg	0	0	311	311
Reserve Gezondheidszorg	99	0	0	0
Totaal lasten reserves	105	0	311	317
Saldo reserves	-1.250	0	-354	-287
Totaal saldo programma	14.552	15.909	16.797	16.305

Financiële afwijking:

Het programma sluit met een voordelig saldo van € 492.000 ten opzichte van de begroting.

De financiële jaarresultaten van SWVO en de GGD/Inkooporganisatie Jeugdhulp Zeeland (IJZ) worden vanaf 2021 niet langer in het jaarrekeningresultaat van de gemeente verwerkt. Deze resultaten worden pas verwerkt in 2022.

Jeugdhulp

De voorlopige rapportage over 2021 liet inhoudelijk een positief beeld zien. Het aantal zorgtrajecten is gereduceerd van 845 in 2020 tot 784 in 2021, een daling van bijna 8 %. In verschillende productcategorieën zien we een daling van de kosten met uitzondering van Jeugdhulp verblijf en jeugdbescherming. Ondanks de negatieve effecten van de kosten, welke vooral worden veroorzaakt door de (cao) stijgingen, zien we inhoudelijk de eerste contouren van de bezuinigingen waarbij een eerste zichtbare daling van ca. € 100.000 op diverse productcategorieën zichtbaar is. Helaas wordt Borsele sinds juni 2021 geconfronteerd met enkele uiterste complexe casussen waarbij Borsele 24-uurs zorg en begeleiding moet leveren. Bij gebrek aan beschikbare zorg voor deze complexe casussen landelijk en in Zeeland (opvang/ verblijf met 24 uursbegeleiding) dienen wij alle voorzieningen (huurwoning, 1 op 1 begeleiding en dergelijke) zelf te voorzien door middel van een maatwerkcontract. Deze tendens is te zien in het hele land, doordat diverse jeugdzorgorganisaties zijn getransformeerd naar ambulante instellingen zijn de noodzakelijke opvangplekken (bedden) hiervoor minimaal beschikbaar. De verrekening van de kosten hiervan worden ingeschat op € 350.000 voor een half jaar. Hierdoor moeten we rekening houden met een afrekening IJZ van € 250.000.

SWVO

Tot en met het 4e kwartaal 2021 zien we dat de kosten van de maatwerkvoorziening Hulp bij het Huishouden (HH) lager uitkomen dan in de 2e begrotingswijziging 2021 werd voorzien. Deze werd al eerder naar beneden bijgesteld. Of de daling van de kosten al te wijten is aan acties voortkomend uit het project 'Grip op de Wmo' is nog niet met zekerheid te zeggen. Wel zien we in het laatste kwartaal een daling van het aantal cliënten waar eerder nog een stijging te zien was. Een verklaring kan zijn dat de grootste stijging van het aantal klanten dat een beroep heeft gedaan op HH vanwege de invoering van het abonnementstarief, achter de rug lijkt. In 2022 zal er meer duidelijkheid gegeven worden of er sprake is van een trendbreuk en welke factoren hiervan de oorzaak zijn. De uiteindelijke lasten van maatwerkvoorzieningen waren lager dan geraamd. Het betreft veelal woningaanpassingen en hebben een incidenteel karakter waarin 2021 minder beroep is gedaan. We verwachten een voordeel van ongeveer € 100.000.

Belangrijkste verschillen

Voor Maatwerk beschermd wonen ontvingen we van de gemeente Vlissingen € 97.000. In de septembercirculaire ontvingen we extra middelen ad € 28.000. Bij de WMO waren de maatwerkvoorzieningen onder WIZ naast het SWVO (woningaanpassingen) € 69.000 lager dan geraamd. Het betreft veelal woningaanpassingen en hebben een incidenteel karakter waarin 2021 minder beroep is gedaan wat mede veroorzaakt wordt door de aangescherpte prioriteit verhuizing. Op het onderdeel opvoedondersteuning blijft er € 47.000 over en op het onderdeel preventie en projecten € 80.000. Dit is het gevolg enerzijds corona compensatie en extra middelen uit de septembercirculaire en het nog niet in kunnen zetten van deze middelen ten behoeve van acties

in ons actieplan. Dit is ingegeven omdat we als gemeente Borsele in 2021 hebben deelgenomen aan VIV waardoor we een groot deel van deze begrote uren hebben kunnen declareren. Ook hebben we door de liquidatie van Intervence de begrote uren voor inzet ondersteuning zware problematiek in het voorveld niet kunnen uitvoeren. Op Volksgezondheid ontstaat een voordeel van € 47.000. We hebben extra middelen € 20.000 voor verplichte GGZ ontvangen en € 6.000 voor rijksvaccinatie en door uitstel. Bij IJZ ontvingen we € 45.000 verrekening Coronacompensatie 2020. Daarnaast zijn in algemeenheid veel middelen niet (deels) ingezet vanwege processen die niet door gingen en vertragingen opliepen. Dit betekent een voordeel voor nu maar een last voor de toekomst. We stellen dan ook voor het voordeel toe te voegen aan de reserve sociaal domein.

Bijdrage van gemeenschappelijke regelingen aan het programma	
Zorg	Samenwerkingsverband Welzijnszorg Oosterschelderegio Gemeenschappelijke gezondheidsdienst Zeeland Veiligheidsregio Zeeland Samenwerkingsverband GR de Bevelanden

Programma Milieu

7.2 Riolering

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we ervoor doen?	Wat hebben we ervoor gedaan per 31 december 2021?
Doelmatige inzameling en transport van afvalwater.	<p>Goed onderhouden van de riolering zoals is aangegeven in het Gemeentelijk Rioleringsplan 2019-2023 (GRP).</p> <p>Scheiding van de afvalwaterstromen, schoon en vuilwater. Rioolvreemd water op de riolering zoals drainagewater verminderen tot maximaal 10%.</p> <p>Streven naar 2% minder energieverbruik voor de gemalen en drukrioleringen per jaar.</p> <p>Bij extreme neerslag water bovengronds bergen en afvoeren.</p>	<p>In 2021 is de riolering in 's-Gravenpolder gereinigd en deels geïnspecteerd.</p> <p>Energieverbruik monitoren we beter. Hierdoor komen storingen eerder in beeld. In 2021 is er meer energie verbruikt ten opzichte van 2020. Dit komt omdat er in 2021 meer neerslag is gevallen.</p> <p>Door aanpassingen in straatwerk, zoals in de Zangvogelstraat in Heinkenszand, stroomt regenwater direct af naar groen en/of oppervlaktewater.</p>
Verder klimaatbestendig maken van de openbare ruimte waarbij waterschade zoveel mogelijk voorkomen wordt.	<p>Samen met het waterschap onderzoeken we locaties waar mogelijk wateroverlast op kan treden en onderzoeken we plaatsen voor (zoet)waterbuffering.</p> <p>Afronden regenwaterriool Fortrapastraat, Middenstraat in 's-Gravenpolder.</p> <p>Maatregelen in de Schoolstraat en de Kerkhoekstraat in 's-Gravenpolder.</p> <p>Maatregelen aan de Esdoornstraat nr. 3 in 's-Gravenpolder.</p> <p>Het klimaatbestendig maken van de Prinses Margrietstraat en de Maximastraat 4-12 in Nieuwdorp (masterplan)</p> <p>Verdere communicatie met de bewoners over het verder klimaatbestendig maken van tuinen door het aanbrengen van ontlastputjes, waterberging en de inrichting van tuinen.</p>	<p>Het rioleringswerk in de Fortrapastraat is afgerond.</p> <p>Rioleringswerk 's-Gravenpolder is later in uitvoer vanwege de afstemming met de bouwwerkzaamheden en de vervanging van kabels en leidingen in de Schoolstraat.</p> <p>De uitvoer van het werk Prinses Margrietstraat stelden we uit tot voorjaar 2022.</p>

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we ervoor doen?	Wat hebben we ervoor gedaan per 31 december 2021?
Schoon oppervlaktewater, grondwater en een schone waterbodembodem.	Maatregelen aangegeven in het GRP zoals het baggeren van waterbodems en controle op foute rioolaansluitingen.	In het Langeweegje en de Graszode zijn foute regenwater aansluitingen op de drukrioleringen verder onderzocht. Uitvoer wacht op onderhandeling met de bewoners.
Een kostendekkend tarief voor de rioolheffing.	Vanaf 2020 wordt de heffing, zoals in de kadernota 2020-2023 aangegeven, in stappen verhoogd tot 100% kostendekking. Hier bovenop komt een inflatiecorrectie van 1,5%.	Het dekkingspercentage komt in 2021 uit op 112,4%. Het percentage komt boven 100% uit als is het gevolg van het activeren van investeringen en riolering. In plaats van onderhoudsuitgaven is er sprake van te activeren investeringen. Hierdoor wordt een bezuiniging gerealiseerd. Verder is de financiële verordening aangepast en in het eerste jaar nog niet wordt afgeschreven op investeringen.

Prestatieindicatoren Indicator	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Realisatie 2021	Streefwaarde 2021
Percentage afgekoppeld regenwater van de gemengde riolering (scheiding afvalwaterstromen, vuil en schoonwater)	30%	31%	31%	30,5%

7.3 Afval

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we ervoor doen?	Wat hebben we ervoor gedaan per 31 december 2021?
Behalen van de doelstelling van het uitvoeringsprogramma Van afval naar Grondstof (VANG).	Door middel van communicatie aandacht vragen voor afvalscheiding. Om stappen te maken in de VANG-doelstelling zetten we de GFT-campagne in 2021 voort. We gaan de kledinginzameling optimaliseren. Uitgangspunt is dat ieder dorp een inzamelpunt krijgt voor de kledinginzameling. In OLAZ-verband doen we onderzoek naar het optimaliseren van de milieustraten, omdat deze een belangrijke rol vervullen bij het halen van de VANG-doelstelling. Concreet houdt de doelstelling in dat wij 75% afvalscheiding en maximaal 100 kilogram huishoudelijk restafval per inwoner per jaar willen bereiken.	Ten behoeve van het behalen van de doelstelling (75% afvalscheiding en maximaal 100 kilogram huishoudelijk restafval per inwoner/ per jaar) zijn extra communicatieactiviteiten ontwikkeld. De kledinginzameling is verder geoptimaliseerd. Op ieder dorp staat nu een kledingcontainer. In 2021 is besloten om de 'Pilot Nascheiding' te verlengen met een periode van vijf jaar. In OLAZ-verband zijn er stappen gezet voor het verder optimaliseren van de milieustraten. De milieustraten vervullen een belangrijke rol bij het halen van de VANG-doelstelling.

Prestatieindicatoren Indicator	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Realisatie 2021	Streefwaarde 2021
Percentage afvalscheiding (% gescheiden afval op totaal)	70%	69%	70%	72%
Aantal kilo's restafval per inwoner per jaar (VANG-doelstelling)	226	259	230	226

7.4 Milieubeheer

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we ervoor doen?	Wat hebben we ervoor gedaan per 31 december 2021?
<p>We voeren pilots uit waarbij bestaande woningen in de particuliere woningvoorraad worden aangepast naar 'nul op de meter (NOM)' en stellen daar ook middelen voor beschikbaar.</p>	<p>'Nul op de meter' en het product NOM-woningen stimuleren we nu niet actief. Dit heeft voornamelijk te maken met het feit dat de prijsdaling van NOM-renovatieprojecten maar beperkt op gang komt. Wij geven uiteraard wel actief invulling aan de doelstelling om energiebesparing en duurzame energieopwekking in de bestaande (particuliere) woningbouw te stimuleren. We doen dit met behulp van de Transitievisie Warmte, het project RHEDCOOP en andere projecten/plannen vanuit de duurzaamheidsvisie. Hierbij zoeken we ook actief de afstemming met de doelstellingen en startprojecten van de Regionale Energiestrategie (RES) 1.0.</p>	<p>Wij zetten actief in op informatieverstrekking over mogelijkheden om woningen te verduurzamen en mogelijke financiële ondersteuning die beschikbaar is. Dit deden we via DuurzaamBouwloket en Energiek Zeeland maar ook actief via projecten als de RRE-regeling (Regeling Reductie Energieverbruik). Ongeveer 1.600 inwoners hebben gebruik gemaakt van deze regeling. Het project RHEDCOOP is afgerond. Hoogtepunten waren onder andere de tweede opleidingsronde in het gebruik van de warmtebeeldcamera door inwoners en de ontwikkeling van de Routekaart naar CO2-neutraliteit van Hoedekenskerke. De Transitievisie warmte hebben we in december ter besluitvorming aangeboden aan de gemeenteraad. Tot slot onderzochten we de mogelijkheid om woningen te verwarmen met (industriële) restwarmte.</p>

Wat heeft het gekost?

Baten en lasten Milieu				
	Rekening 2020	Begroting 2021	Begr. na wijziging 2021	Rekening 2021
Lasten				
7.2 Riolering	1.188	1.642	1.520	1.330
7.3 Afval	2.516	2.489	2.686	2.601
7.4 Milieubeheer	1.077	1.038	2.654	1.237
Totaal lasten	4.780	5.168	6.860	5.168
Baten				
7.2 Riolering	1.856	1.874	1.908	1.929
7.3 Afval	2.972	3.058	3.281	3.435
7.4 Milieubeheer	186	51	455	132
Totaal baten	5.014	4.984	5.644	5.496
Saldo programma	-234	185	1.216	-328
Mutaties reserves				
Baten				
Reserve Afvalwerking	38	0	0	0
Reserve Rioleringen	98	94	94	157
Reserve Milieu	247	0	1.222	106
Totaal baten reserves	382	94	1.316	263
Lasten				
Reserve Rioleringen	432	0	0	0
Reserve Milieu	237	0	0	0
Totaal lasten reserves	669	0	0	0
Saldo reserves	286	-94	-1.316	-263
Totaal saldo programma	53	91	-99	-591

Financiële afwijking:

Het programma sluit met een voordelig saldo van € 492.000 ten opzichte van de begroting.

Taakveld Riolering € 274.000

Het voordeel is te verklaren door het activeren van investeringen in riolering. In plaats van onderhoudsuitgaven die ten laste van de exploitatie komen is er veelal sprake van te activeren investeringen. In de raadsvergadering van 2 december 2021 is dit onderwerp behandeld. Het voordeel was berekend op € 175.000. In 2021 realiseerden we een veel groter voordeel van ca. € 400.000. Dit voordeel was nodig om de sterk stijgende lasten van regulier onderhoud ad € 92.000 aan de rioolgemalen en drukriolering ad € 80.000 te dekken. Daarnaast was in 2021 de bezetting van de kolkenzuiger door langdurige ziekte een probleem. Door hogere lasten en minder inkomsten van deelnemende gemeenten ontstond een nadeel van € 25.000.

Taakveld Afval € 239.000

De kapitaallasten op dit taakveld vallen in 2021 € 46.000 lager uit dan geraamd. Verder vallen over de hele linie de overige lasten € 40.000 lager uit door ondermeer minder inhuur van personeel, vervanging van containers, invordering belastingen etc. De baten zijn aanzienlijk hoger. De afvalstoffenheffing en reinigingsrechten waren € 59.000 hoger. De bijdragen/verkoop voor het inzamelen van papier, plastic e.d. waren per saldo € 24.000 hoger. De afrekening van de OLAZ over 2021 levert een voordeel op van € 70.000 dankzij de verkoop van recyclebaar materiaal en het minder aanbieden van grijs afval.

Taakveld Milieubeheer € - 21.000

De afrekening aan de Regionale Uitvoerings Dienst Zeeland bedroeg € 65.000 door de afrekening op basis van PxQ. Dit kon deels opgevangen worden uit lagere lasten binnen dit taakveld, waardoor er een nadelig saldo resteert van € -21.000.

Voortgang projecten/investeringen

Omschrijving	Raadsbesluit	Saldo 1-1-2021	Verleend in 2021	Besteed in 2021	Overheveling naar 2022
Werken voorkoming wateroverlast 's-Gravenpolder	06-09-2018	120.718			120.718
Asbestsanering	02-06-2016	102.206		11.060	91.146
Energietransitie			237.000	35.000	202.000
Milieubeleidsplan			100.000		100.000
Herinrichtingsplannen riolering 2021	2-12-2021		737.000	566.188	170.812
Verdeling middelen IBP	04-11-2021		698.000		698.000
RHEDCOOP energieneutraliteit 50 %	04-10-2018	92.903			92.903
RHEDCOOP energieneutraliteit 50 %			44.459	38.340	6.119
Transitievisie warmte (plan van aanpak)	04-06-2020	8.122		8.122	0
Transitievisie warmte (visie)	04-06-2020	40.000		21.675	18.325

Werken ter voorkoming van wateroverlast in 's-Gravenpolder

De voorbereidende werkzaamheden in de Schoolstraat te 's-Gravenpolder zijn afgerond. De werken worden in 2022 uitgevoerd.

Asbestsanering

In 2021 zijn er 14 subsidieaanvragen toegekend (voor sanering asbestdaken). In totaal is er in 2021 € 11.060 uitbetaald. Het restantbedrag bedraagt € 91.146. Het restantbedrag blijft beschikbaar voor 2022.

Milieubeleidsplan

In 2021 zijn hiervoor geen uitgaven gedaan. In 2022 wordt dit bedrag volledig ingezet.

Herinrichtingsplannen riolering 2021

In de raad van 2 december 2021 is besloten vanaf 2021 deze levensduurverlengende investeringen te activeren.

Verdeling middelen IBP

Uw raad heeft in 2021 de verdeling van deze middelen vastgesteld.

RHEDCOOP

In 2021 is het project RHEDCOOP afgerond. Dit heeft geleid tot een routekaart voor het dorp Hoedekenskerke. Deze is in samenwerking met de werkgroep duurzaamheid tot stand gekomen en gedeeld met het dorp. In Borsele is een concept routekaart gereed. Voor de dorpen Driewegen, Oudelande, Baarland en 's-Heer Abtskerke is nog geen routekaart gereed.

Transitievisie warmte (plan van aanpak & visie)

In 2021 heeft de projectgroep, op basis van het plan van aanpak, de transitievisie warmte geschreven. De transitievisie warmte beschrijft voor elk dorp in de gemeente Borsele routes om aardgasvrij te worden.

Bijdrage van gemeenschappelijke regelingen aan het programma	
Milieu	Regionale Uitvoeringsdienst Zeeland (RUD)

Programma Ruimtelijke ontwikkeling

8.1 Ruimte en leefomgeving

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we ervoor doen?	Wat hebben we ervoor gedaan per 31 december 2021?
Opstellen omgevingsvisie.	De huidige structuurvisie Borsele 2015-2020 heeft een looptijd tot en met 2020. Op 1 januari 2022 treedt de Omgevingswet in werking. Op basis van deze wet zijn wij verplicht een omgevingsvisie op te stellen. Dit zal in 2021 verder zijn beslag krijgen. De planning is erop gericht om de Omgevingsvisie door de gemeenteraad te laten vaststellen in de eerste helft van 2022. Dus na inwerkingtreding van de Omgevingswet.	Een extern bureau ondersteund ons bij het opstellen van een omgevingsvisie. Samen bepaalden we hoe we tot een door alle partijen gedragen omgevingsvisie willen komen. In 2021 is het bestaande beleid geïnventariseerd en geanalyseerd. Daarnaast vonden gesprekken plaats met stakeholders, dorpsraden en adviesraden. Ook is een enquête onder het inwonerspanel uitgezet en hebben we twee sessies met de gemeenteraad gehad. Planning is, mede rekening houdend met de verkiezingen in maart 2022, dat de omgevingsvisie in het laatste kwartaal van 2022 wordt vastgesteld. De ingangsdatum van de Omgevingswet is inmiddels weer uitgesteld. Als nieuwe data worden nu 1 oktober 2022 of 1 januari 2023 genoemd.
Bouwgrond voor woningbouw beschikbaar krijgen in Heinkenszand.	De planning is erop gericht om de eerste fase van het bestemmingsplan Platepolder Heinkenszand medio 2021 te laten vaststellen door de gemeenteraad.	In 2021 stelden we het bestemmingsplan voor de 1ste fase en het beeldkwaliteitsplan voor de totale woonwijk Platepolder op en brachten deze in procedure. Zowel bestemmingsplan als beeldkwaliteitsplan zijn 13 januari 2022 vastgesteld door de Gemeenteraad.

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we ervoor doen?	Wat hebben we ervoor gedaan per 31 december 2021?
<p>Behouden en versterken van cultureel erfgoed.</p>	<p>Door samen te werken met bewoners en andere partijen kunnen we ons verder richten op het behoud en herstel van het erfgoed. Het ingezette beleid zetten we voort en daarnaast stellen wij nieuw beleid op, te weten een visie voor de toekomst van de kerken van Borsele en herziening van de erfgoedverordening. De voorbereiding hiervan zal in 2021 verder zijn beslag krijgen en de vaststelling in de gemeenteraad is gepland voor 2022.</p> <p>Bij het uitstromen van rijksmonumenten uit de rijkssubsidieregeling faciliteren wij het instromen van die rijksmonumenten voor een nieuwe planperiode. Verder treden wij faciliterend op bij onder andere subsidietrajecten en restauraties van erfgoed.</p>	<p>In 2021 zijn wij gestart met het opstellen van een Kerkvisie Borsele. Met de kerkeigenaren en -besturen voerden wij startgesprekken die begin 2022 worden afgerond.</p> <p>De Open Monumentendag 2021 is vanwege corona in aangepaste vorm doorgegaan. Een aantal monumenteneigenaren hebben hun monumenten opengesteld voor publiek.</p> <p>Wij hebben in 2021 de voormalige brandweerpost aan de Kerklaan in Heinkenszand toegevoegd aan de gemeentelijke monumentenlijst.</p> <p>De monumentale Bethelkerk in Nieuwdorp krijgt een dubbelfunctie. Hij blijft dienstdoen als kerk, maar wordt daarnaast ook gebruikt als dorpshuis.</p> <p>Wij hebben in 2021 een start gemaakt met de begeleiding van het subsidietraject voor de monumentale kerken en kerktorens.</p>

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we ervoor doen?	Wat hebben we ervoor gedaan per 31 december 2021?
Tegengaan van verpaupering van bebouwing in het buitengebied.	Het herbestemmen van bedrijfsgebouwen en mogelijkheden bieden voor economische nevenactiviteiten.	In 2021 beslisten we positief op diverse verzoeken tot het herbestemmen van vrijkomende bedrijfsgebouwen/functies naar Wonen, al dan niet met het toevoegen van ondergeschikte economische nevenactiviteiten bij dit wonen. Ook verzoeken waarin een beroep wordt gedaan op de ruimte-voor-ruimte-regeling (sloop voormalige agrarische bedrijfsgebouwen in ruil voor het mogen realiseren van één of meerdere nieuwe woningen in het buitengebied) hebben we positief beoordeeld. Als ook het ontwikkelen van economische nevenactiviteiten bij de hoofdfunctie Agrarisch of Wonen.
Het vaststellen van de agenda Wonen in de Bevelanden 2025.	In 2021 geven we uitvoering aan de nieuwe regionale woningmarktafspraken.	We gaven uitvoering aan de nieuwe regionale woningmarktafspraken. We monitoren deze afspraken en blijven in gesprek met de Provincie waar we tegen knelpunten aanlopen in de woningbouwplanning.
Toezicht op de aanleg van Zuid-West 380 kV west.	TenneT start in het najaar van 2020 met de uitvoering van het project Zuid-West 380 kV west. Wij houden toezicht op deze aanleg. De uitvoering neemt meerdere jaren in beslag.	Nadat eind 2020 gestart is met de realisering van de verbinding is in 2021 de realisatie van de lijn voortvarend opgepakt door TenneT. Wij hebben, vanuit onze gemeentelijk taak de bouw begeleid, controles uitgevoerd en nauw contact gehad met het werkveld over allerlei (afgeleide) zaken die bij een dergelijk omvangrijk project spelen.

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we ervoor doen?	Wat hebben we ervoor gedaan per 31 december 2021?
Het opstellen van een woonvisie.	In 2021 ronden we de Borselse Woonvisie af. Als basis hiervoor zal de in 2019 vastgestelde 'Regionale Woonvisie De Bevelanden' dienen.	In 2021 zijn een reeks woningmarktonderzoeken voor de Bevelanden en de gemeente Borsele afgerond die input leveren voor de Borselse woonvisie. Naast het op de juiste manier vernieuwen en uitbreiden van de bestaande woningvoorraad wordt ook gewerkt aan het creëren van een flexibele schil (flexwoningen) rond deze woningvoorraad.
Een goede woonomgeving rondom het Sloegebied.	Sloerand beleid algemeen: bijdragen leveren aan de leefbaarheid van (de dorpen in) de Sloerandzone, onder andere door inzet van de Sloerandreserve voor in dat gebied wenselijke voorzieningen. In de loop van 2021 vindt herdefiniëring plaats van het Sloerandbeleid. Dit loopt gelijk op met de opstelling van de omgevingsvisie, aangezien de omgevingsvisie ook op hoofdlijnen zal ingaan op het Sloerandbeleid. Groenproject 't Sloe: ontwikkeling van ongeveer 200 ha multifunctioneel bos in een zoekgebied van ongeveer 280 ha. Als er zich meer gelegenheid tot verwerving aandient, zetten wij deze mogelijkheid in.	We hebben, in gezamenlijkheid met het ministerie van EZK, TenneT, de Provincie Zeeland, North Sea Port, Natuurmonumenten en de vier dorpsraden in de Sloerand een Compensatieplan Borsele opgesteld om te kunnen komen tot een gedragen pakket aan compenserende maatregelen om de kwaliteit van de leefomgeving rondom het Sloegebied te borgen. Een eerste vervolgstap hiertoe is het aanstellen van een gebiedsregisseur. Overleggen hiertoe zijn opgestart.

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we ervoor doen?	Wat hebben we ervoor gedaan per 31 december 2021?
Beschikbaarheid van een duurzame parkeergelegenheid voor vrachtwagens.	Positieve insteek inzake het idee van North Sea Port tot de ontwikkeling van een Central Gate met innovatieve faciliteiten voor vrachtwagens en chauffeurs.	North Sea Port heeft in 2021 aangegeven een locatiestudie te gaan verrichten, waarbij ook andere locaties dan de locatie Sloepoort beschouwd gaan worden. Deze studie is in 2021 nog niet afgerond. Wij zijn om die reden nog in afwachting van het verzoek van North Sea Port tot planologische medewerking om de ontwikkeling van Central Gate mogelijk te maken.

8.3 Wonen en bouwen

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we ervoor doen?	Wat hebben we ervoor gedaan per 31 december 2021?
Uitvoering geven aan het bestaande raamwerk prestatieafspraken.	In 2020 hebben we regionale prestatieafspraken gemaakt met woningcorporatie Beveland Wonen. Op basis van deze nieuwe regionale prestatieafspraken maken we de jaarlijkse prestatieafspraken voor 2021. Deze afspraken zien op voorraadbeheer, sloop en nieuwbouw.	We gaven uitvoering aan de prestatieafspraken samen met de Bevelandse gemeenten en Beveland Wonen. Nieuwe regionale jaarlijkse prestatieafspraken voor 2022 zijn in het laatste kwartaal van 2021 gemaakt.

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we ervoor doen?	Wat hebben we ervoor gedaan per 31 december 2021?
Fatsoenlijke en humane huisvesting voor arbeidsmigranten.	We zien toe op de naleving van het regionale beleid. Waar mogelijk bieden wij maatwerk bij nieuwe huisvestingsinitiatieven.	<p>In navolging van het vastgestelde Bevelandse regionale beleid huisvesting arbeidsmigranten is er een monitor opgesteld met alle bestaande voorzieningen en alle nieuwe initiatieven. De nieuwe initiatieven zijn getoetst aan dit beleid, wat is gericht op woonkwaliteit en ruimtelijke inpassing.</p> <p>We voerden vóór en tijdens de fruitpluk controles uitop de humane huisvesting van arbeidsmigranten. In enkele gevallen heeft dit tot aanpassing van de huisvesting geleid.</p> <p>We hebben in 2021 drie nieuwe initiatieven in behandeling genomen voor de huisvesting van totaal 106 arbeidsmigranten. Wij verwachten dat hiervan 58 plaatsen in 2022 gerealiseerd worden. Eén initiatief is niet doorgegaan.</p>
Uitvoering geven aan het uitvoeringsplan handhaving (HUP).	We geven uitvoering aan het huidige plan en een nieuw plan is in voorbereiding.	<p>We hebben het Handhavingsuitvoeringsprogramma voor de ruimtelijke regelgeving 2021 vastgesteld.</p> <p>In het programma zijn drie prioriteringspunten aangehaald, die geprogrammeerd zijn opgepakt in 2021, te weten: toezicht op omgevingsvergunningen activiteit bouwen, toezicht op omgevingsvergunningen strijdig gebruik en de huisvesting van arbeidsmigranten.</p>
Uitvoeren van de starterslening gemeente Borsele/ leningen particuliere woningverbetering.	Het budget voor het verstrekken van starters- en stimuleringsleningen gaat in 2020 (bijna) helemaal op. Op basis van de nieuw op te stellen lokale woonvisie bezien we of deze regelingen kunnen continueren.	Starters- en Stimuleringsleningen zijn verstrekt in 2021. In tegenstelling tot eerdere verwachting is er door werking van de revolverende fondsen en tussentijdse aflossingen nog budget om dit te continueren.

Prestatieindicatoren Indicator	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Realisatie 2021	Streefwaarde 2021
Aantal woningen naar eigendom (% koop)	70,8%	74%	70,6%	70,6%
Aantal nieuwbouwwoningen (start bouw)	51	87	155	93
Aantal afgegeven startersleningen	16	8	6	10
Aantal afgegeven leningen particuliere woningverbetering	2	4	1	6
Aantal woningen naar eigendom (% huur)	4,9%	5%	5,2%	5,2%
Aantal woningen naar eigendom (% sociale huur)	20,1%	21%	20,2%	20,2%
Percentage leegstaande woningen	4,2%	4%	4,0%	4,0%

Wat heeft het gekost?

Baten en lasten Ruimtelijke ontwikkeling				
	Rekening 2020	Begroting 2021	Begr. na wijziging 2021	Rekening 2021
Lasten				
8.1 Ruimte en leefomgeving	453	384	1.608	603
8.3 Wonen en bouwen	1.978	1.052	1.876	1.387
Totaal lasten	2.431	1.435	3.485	1.990
Baten				
8.1 Ruimte en leefomgeving	178	160	211	331
8.3 Wonen en bouwen	991	623	623	993
Totaal baten	1.169	783	834	1.325
Saldo programma	1.262	653	2.651	665
Mutaties reserves				
Baten				
Reserve Monumenten	0	0	50	18
Reserve Ruimtelijke Ordening	28	0	1.265	42
Reserve Volkshuisvesting	0	0	20	0
Reserve Dorpsvernieuwing	120	0	502	0
Reserve Bouw/ en woningtoezicht	102	0	213	213
Totaal baten reserves	250	0	2.050	274
Lasten				
Reserve Monumenten	15	0	0	4
Reserve Ruimtelijke Ordening	10	0	51	51
Totaal lasten reserves	25	0	51	55
Saldo reserves	-225	0	-1.999	-219
Totaal saldo programma	1.037	653	652	446

Financiële afwijking:

Het programma sluit met een voordelig saldo van € 205.000 ten opzichte van de begroting.

Taakveld Ruimtelijke Ordening € -98.000

Belangrijkste nadeel op dit taakveld is een correctie op de toerekening van leges van het bestemmingsplan Platepolder. We dienen aan onszelf hiervoor een legesaanslag op te leggen. De (loon)kosten van bestemmingsplan Platepolder zijn afgelopen jaren verantwoord als voorbereidingskosten op de balans. Na vaststelling van het bestemmingsplan door de raad worden de voorbereidingskosten ingebracht in het bestemmingsplan. Om dubbeltelling van de inbrengwaarde Platepolder te voorkomen corrigeren we dit deel van de niet eerder verantwoorde kosten alsnog ten laste van dit taakveld.

Wonen en Bouwen € 243.000

Afgelopen jaren is er sprake van een overspannen huizenmarkt. Ook in Borsele was dit het geval. Er waren zeer veel aanvragen wat zijn weerslag had op extra (loonkosten) voor de capaciteit in de abtelijke organisatie, inhuur van derden en het inwinnen van technisch en juridisch advies. De voorbereiding en het uitblijven van de omgevingswet maakte het ook lastig te 'handelen' waardoor er steeds voor dure adhoc oplossingen gekozen moet worden. Deze hogere kosten € 63.000 werden echter ruimschoots gecompenseerd door de hogere legesopbrengsten € 306.000.

Dorpsvernieuwing

Binnen dorps vernieuwing waren afgelopen jaar de mutaties beperkt. De gemaakte kosten konden gedekt worden uit het reguliere budget en uit de renteopbrengst van het revolverende fonds van SVN-leningen (Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse gemeenten).

Voortgang projecten/investeringen

Omschrijving	Raadsbesluit	Saldo 1-1-2021	Verleend in 2021	Besteed in 2021	Overheveling naar 2022
Dorpsvernieuwing	07-09-2017	501.545			501.545
Opleidingstraject Omgevingswet	02-11-2017	72.580		4.040	68.540
Omgevingsvisie	03-11-2016	43.181		38.161	5.020
Omgevingsplan	07-11-2019	172.424			172.424
Regionale Woonvisie	01-03-2018	20.000			20.000
Sloebos	16-09-2010	977.125			977.125
Aankoop en aanplant Sloeweg 's-Heerenhoek	4-11-2021		137.000		137.000
Extern toezicht bouwprojecten	09-07-2020	112.000	22.500	134.500	
Inhuur team vergunningen en veiligheid	04-03-2021		121.000	121.000	
Kerkenvisie	09-07-2020	50.000		18.433	31.567

Dorpsvernieuwing

Wij hebben in 2021 geen projecten in het kader van dorpsvernieuwing uitgevoerd. Het resterende budget blijft beschikbaar om te voldoen aan onze verplichtingen voor erfgoed, de aanpak van aandachtslocaties en voor particuliere woningverbetering. Het restant hevelen over naar 2022.

Opleidingstraject Omgevingswet en Omgevingsvisie

In 2021 hebben collega's van verschillende teams meerdere cursussen en workshops gevolgd. Het resterende budget hevelen we over naar 2022.

Omgevingsvisie

In 2021 is aan de Antea groep opdracht verleend om het tot stand komen van de gemeentelijke omgevingsvisie te begeleiden en is een aanvang gemaakt met het inventariseren en analyseren van bestaand beleid. Het resterende budget voor de omgevingsvisie hevelen we over naar 2022.

Omgevingsplan

De Omgevingswet is uitgesteld tot 1 januari 2023. Het budget schuiven we door naar 2022.

Regionale Woonvisie 2019-2023

Wij hebben in 2021 voorbereiden werkzaamheden uitgevoerd voor de totstandkoming van de visie. Deze voorbereiden werkzaamheden kennen een doorloop in 2022. In 2022 wordt de Regionale Woonvisie ter besluitvorming voorgelegd.

Aankoop en aanplant Sloeweg 's-Heerenhoek

Wij hebben in 2021 het voormalige provinciale werkterrein Sloeweg verworven en de eerste fase ingeplant. De tweede fase is voorzien in 2022.

Sloebos

De definitieve verwerving van een kavel grond en de inrichting heeft nog niet plaatsgevonden. Het krediet hevelen we over naar 2022.

Aankoop en aanplant Sloeweg 's-Heerenhoek

Wij hebben in 2021 het voormalige provinciale werkterrein Sloeweg verworven en de eerste fase ingeplant. De tweede fase is voorzien in 2022.

Extern toezicht bouwprojecten

Het budget is ingezet voor extern toezicht op bouwprojecten.

Kerkensie

Eind 2021 is de opdracht voor de kerkensie aan Erfgoed Zeeland verstrekt. Het resterende krediet hevelen we over naar 2022 voor verdere uitvoering.

Bijdrage van gemeenschappelijke regelingen aan het programma	
Ruimtelijke ontwikkeling	Geen

Programma Algemene dekkingsmiddelen

0.5 Treasury

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we ervoor doen?	Wat hebben we ervoor gedaan per 31 december 2021?
Benodigde financieringsmiddelen aantrekken tegen zo laag mogelijke kosten.	We monitoren de geld- en kapitaalmarkt. Ook kijken we naar onze financieringsbehoefte. Afhankelijk hiervan zullen we zo goedkoop mogelijk lenen.	Er is per 31 december 2021 een lening aangegaan met de BNG tegen een vaste rente van 0,490%. De looptijd bedraagt 20 jaar.

0.61 OZB woningen

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we ervoor doen?	Wat hebben we ervoor gedaan per 31 december 2021?
Het zo reëel mogelijk ramen van de opbrengsten.	De mutaties in de WOZ-waarden compenseren we door het bijstellen van het OZB-tarief. Dit heeft een budgettair neutraal effect op de begroting. Afwijkingen zijn mogelijk als gevolg van areaaluitbreidingen.	De aanslagen zijn door Sabewa Zeeland opgelegd conform de vastgestelde tarieven in de raadsvergadering van 3 december 2020.

Prestatieindicatoren Indicator	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Realisatie 2021	Streefwaarde 2021
Woonlasten eigenaar-bewoner éénpersoonshuishouden	€ 615	€ 660	€ 670	€ 670
Woonlasten eigenaar-bewoner meerpersoonshuishouden	€ 736	€ 784	€ 795	€ 795

0.62 OZB niet-woningen

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we ervoor doen?	Wat hebben we ervoor gedaan per 31 december 2021?
Het zo reëel mogelijk ramen van de opbrengsten.	De mutaties in de WOZ-waarden compenseren we door het bijstellen van het OZB-tarief. Dit heeft een budgettair neutraal effect op de begroting. Afwijkingen zijn mogelijk als gevolg van areaaluitbreidingen.	De aanslagen zijn door Sabewa Zeeland opgelegd conform de vastgestelde tarieven in de raadsvergadering van 3 december 2020.

0.64 Belastingen overig

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we ervoor doen?	Wat hebben we ervoor gedaan per 31 december 2021?
Compensatie bieden aan de inwoners voor de effecten van de precarioheffing.	Via de aanslag gemeentelijke belastingen verlenen we compensatie voor het aandeel in de betaalde precariobelasting van Evides. Het bedrag voor Enduris wordt voornamelijk gereserveerd in afwachting van de gerechtelijke uitspraak.	Op de aanslagen van de gemeentelijke belastingen is een korting verleend als compensatie voor de precariobelasting van Evides en Enduris

0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we ervoor doen?	Wat hebben we ervoor gedaan per 31 december 2021?
Het zo reëel mogelijk ramen van de algemene uitkering en de decentralisatie uitkeringen uit het Gemeentefonds.	De raming van de algemene uitkering en de decentralisatie uitkeringen stemmen we af op de circulaire van het ministerie van BZK.	We hebben de ramingen van het gemeentefonds conform de circulaire verwerkt.

0.8 Overige baten en lasten

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we ervoor doen?	Wat hebben we ervoor gedaan per 31 december 2021?
Efficiënt gebruik maken van de werkplaats en het breed inzetten van het personeel.	We streven naar een optimale bezetting van de werkplaats door het benutten van de overcapaciteit. Verder zetten we personeel efficiënt in voor projecten met andere gemeenten.	We detacheerden personeel op gebied van projecten voor milieu en jeugdzorg. Voor werkplaats en tractiemiddelen verrichtten we werkzaamheden voor andere gemeenten en de VRZ.

0.9 Vennootschapsbelasting (Vpb)

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we ervoor doen?	Wat hebben we ervoor gedaan per 31 december 2021?
Een rechtvaardige belastingdruk voor die situaties waarbij de gemeente als 'ondernemer' optreedt.	We dienen aangiften in conform de fiscale regelgeving.	We hebben aangifte gedaan overeenkomstig de fiscale wetgeving. Onze belaste Vpb-activiteiten betreffen de grondexploitaties en een klein deel van de inkomsten uit reststromen van afval.

0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we ervoor doen?	Wat hebben we ervoor gedaan per 31 december 2021?
Een evenwichtige en reëel structureel sluitende meerjarenbegroting.	We houden de ramingen actueel door tussentijdse begrotingswijzigingen en rapportages.	Het saldo van de programmarapportage (met daarin de effecten van de septembercirculaire) zijn toegevoegd aan het weerstandsvermogen. De totaalijst van begrotingswijziging is vastgesteld door de raad van 2 december 2021.

Wat heeft het gekost?

Baten en lasten Algemene dekkingsmiddelen				
	Rekening 2020	Begroting 2021	Begr. na wijziging 2021	Rekening 2021
Lasten				
0.5 Treasury	459	465	417	435
0.62 OZB niet-woningen	158	124	195	321
0.64 Belastingen overig	516	522	522	521
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds	0	0	50	0
0.8 Overige baten en lasten	238	313	500	251
0.9 Vennootschapsbelasting (Vpb)	52	21	21	266
0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten	620	-31	-31	2.421
Totaal lasten	2.042	1.413	1.673	4.216
Baten				
0.5 Treasury	538	577	572	547
0.61 OZB-woningen	2.865	2.880	2.930	2.929
0.62 OZB niet-woningen	5.320	5.460	5.205	5.048
0.64 Belastingen overig	646	657	657	655
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds	30.705	31.493	33.334	34.132
0.8 Overige baten en lasten	161	411	889	426
0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten	0	860	0	0
3.4 Economische promotie	28	31	31	38
Totaal baten	40.262	42.369	43.618	43.775
Saldo programma	-38.219	-40.956	-41.945	-39.559

Baten en lasten Algemene dekkingsmiddelen				
	Rekening 2020	Begroting 2021	Begr. na wijziging 2021	Rekening 2021
Mutaties reserves				
Baten				
Reserve Belastingen	0	0	71	108
Reserve Algemene dekkingsmiddelen	156	341	566	870
Reserve Onvoorzien	152	0	284	34
Totaal baten reserves	308	341	921	1.013
Lasten				
Reserve Algemene dekkingsmiddelen	456	0	1.703	1.703
Totaal lasten reserves	456	0	1.703	1.703
Saldo reserves	148	-341	783	691
Totaal saldo programma	-38.071	-41.297	-41.162	-38.868

Financiële afwijking:

Het programma sluit met een nadelig saldo van € -2.294.000 ten opzichte van de begroting.

Het nadelig saldo dient gecorrigeerd te worden met het saldo van de jaarrekening wat in dit programma is opgenomen. Het saldo bedraagt € 2.421.000 terwijl de raming € 31.000 negatief was. Het gecorrigeerd saldo van dit programma bedraagt € 96.000

Treasury € -43.000

De reden van het nadelig saldo van de lasten met € 26.000 is met name te verklaren door interne rentedoorbelasting aan grondexploitaties en een voordeel van € 11.000 op kortlopende geldleningen. Op taakveld grondexploitaties komt dit weer als een inkomst binnen. Er is dus geen budgettair effect. Het nadeel op de baten van € 25.000 is het gevolg van de negatieve rentevergoeding, kosten van banken en een lagere interne doorbelasting.

OZB woningen € 1.000

Op dit taakveld zijn geen bijzonderheden te melden.

OZB niet-woningen € -246.000

In 2020 waren vorderingen opgenomen voor nog op te leggen aanslagen. In 2021 blijkt dat dit te hoog was. De waarden van met name de grote industriële objecten zijn uiteindelijk aanzienlijk lager vastgesteld. Dit werkt door voor de jaren 2020 en 2021 en resulteert in een nadeel van € 158.000. Verder zijn onder de lasten de oninbaar verklaarde vordering op deze post verantwoord van € 73.000 over de jaren 2019-2021 en hogere lasten van Sabewa voor ondermeer de Waarderingskamer.

Belastingen en overige promotie € 0

Op dit taakveld zijn geen bijzonderheden te melden.

Taakveld Algemene uitkering € 374.000

Onder de baten valt de algemene uitkering uit het gemeentefonds € 798.000 hoger door de decembercirculaire uit. Hierin was opgenomen een bedrag van € 475.000 voor compensatie van gemiste legesinkomsten van 2020. Deze bate was geraamd op taakveld Overige baten en lasten, waardoor deze twee taakvelden in samenhang moeten worden gezien. In de decembercirculaire heeft aanpassing van maatstaven plaatsgevonden en kwamen er ook nog extra coronacompensatiemiddelen beschikbaar wat uiteindelijk resulteert in een totaal voordeel € 374.000.

Taakveld Overige baten en lasten € 0

Op lastenniveau zijn de lasten € 242.000 lager, wat voornamelijk verklaard wordt door het nog niet bestede budget van het investeringsfonds van € 285.000. Omdat dit fonds gedekt wordt uit het algemeen weerstandsvermogen heeft dit geen budgettair effect. Zoals hierboven vermeld moet de geraamde bate voor legescompensatie van € 475.000 in samenhang gezien worden met taakveld algemene uitkering.

Taakveld Vennootschapsbelasting € 20.000

De vennootschapsbelasting van de grondexploitaties bedroeg € 265.000. Voor overige onderdelen bedroeg de vennootschapsbelasting € 1.000. De vennootschapsbelasting wordt voor € 265.000 gecompenseerd door een onttrekking aan de reserve grondexploitaties. Er resteert daardoor een voordeel van € 20.000.

Taakveld Economische promotie

De opbrengst woonforensenbelasting valt € 7.000 hoger uit dan geraamd.

Reserve belastingen:

Dit betreft de onttrekking aan het weerstandsvermogen voor de kosten van Sabewa Zeeland voor met name het taxeren op gebruiksoppervlakte en bijkomende kosten.

Reserve Algemene dekkingsmiddelen

Onder de lasten zijn toevoegingen aan het weerstandvermogen opgenomen voor € 1.703.000. Dit zijn de voorgestelde toevoegingen voortvloeiend uit de programmarapportage 2021, de meicirculaire en het voordeel op afschrijvingslasten door het activeren van de herinrichtingsplannen van wegen. Onder de baten zijn onttrekkingen ten behoeve van het actieplan sociaal domein en de verrekening met de reserves sociaal domein opgenomen overeenkomstig de programmarapportage. Daarnaast was in de 'herstelbegroting' een onttrekking opgenomen van € 225.000 voor het sluitend maken van de begroting. Daarnaast wordt hier ook de eerder genoemde onttrekking van € 265.000 voor de vennootschapsbelasting verantwoord.

Reserve Onvoorzien

Op deze post is de onttrekking aan het weerstandsvermogen voor het investeringsfonds geraamd. De werkelijke lasten in 2021 bedroegen € 34.000.

Voortgang projecten/investeringen

Omschrijving	Raadsbesluit	Saldo 1-1-2021	Verleend in 2021	Besteed in 2021	Overheveling naar 2022
Investeringsfonds	05-06-2014	283.744		34.452	249.292
Taxeren op gebruiksoppervlakte (BAG en WOZ)	25-06-2020	70.700	37.500	123.567	

Investeringsfonds

Dit fonds is ingesteld om structurele bezuinigingen te realiseren voor de gemeentebegroting. De daarvoor opgenomen taakstelling is gerealiseerd. Daarmee is het doel en noodzaak van dit fonds gerealiseerd en blijft het bedrag binnen het weerstandsvermogen beschikbaar.

Taxeren op gebruiksoppervlakte

Dit project is in 2021 door Sabewa afgerond en is gedekt uit het weerstandsvermogen, zoals ook onder de reserve belastingen is verantwoord.

Bijdrage van gemeenschappelijke regelingen aan het programma	
Algemene dekkingsmiddelen	NV Bank Nederlandse Gemeenten Samenwerkingsverband belastingen en waardebeoordeling Zeeland

Programma Bedrijfsvoering

0.4 Overhead

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we ervoor doen?	Wat hebben we ervoor gedaan per 31 december 2021?
<p>Verdere verbetering van zowel onze interne als externe dienstverlening.</p>	<p>Bij onze nieuwe dienstverlenings- en communicatievisie 2021-2025 stellen we een uitvoeringsprogramma op. In dit uitvoeringsprogramma benoemen we concrete plannen voor verbetering van zowel de interne als de externe dienstverlening. Eén van de projecten is GT-Connect (gemeentelijke telefonie).</p>	<p>Het plan van aanpak voor onze nieuwe dienstverlenings- en communicatievisie is in concept gereed en leggen we begin 2022 voor aan het college.</p>
<p>Een geactualiseerde zoekvraag gestuurde website.</p>	<p>In 2021 lanceren we onze nieuwe website. We bereiden dit traject gezamenlijk voor met de Bevelandse gemeenten en GR De Bevelanden. We blijven deze website optimaliseren door actief het zoekgedrag te monitoren. Wij passen het aanbod op de website periodiek aan op het zoekgedrag van onze bezoekers. De Wet digitale overheid vraagt van ons een volledige herziening van de website zodat deze toegankelijk wordt voor een brede doelgroep. Vanaf 2021 zijn we wettelijk verplicht om elke twee jaar onze website te laten keuren op digitale toegankelijkheid door een gecertificeerde organisatie. De financiële consequenties worden in de loop van het jaar bekend.</p>	<p>In juni 2021 ging onze vernieuwde website live. Een website waar de zoekreis van de bezoeker centraal staat. Het aanbod passen we aan naar aanleiding van actuele ontwikkelingen. Ook monitoren we het zoekgedrag van de bezoekers en passen de inhoud hierop aan. De nieuwe website voldoet grotendeels aan de Wet digitale overheid en is bijna 100% digitaal toegankelijk.</p>

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we ervoor doen?	Wat hebben we ervoor gedaan per 31 december 2021?
Een goede interne en externe communicatie.	<p>In 2021 voeren we de herziene huisstijl verder door. Hiermee streven we naar een uniforme wijze van externe communicatie.</p> <p>We ontwikkelen in 2021 beleid op de toepassing van sociale media. Daarmee willen we de externe communicatie via sociale media optimaliseren.</p> <p>We communiceren via diverse externe kanalen om zoveel mogelijk inwoners te bereiken.</p> <p>We monitoren goed wat er binnen onze gemeente speelt en spelen hierop in.</p> <p>We stemmen onze interne communicatie af op de behoefte van onze medewerkers.</p>	<p>Een uniforme manier van communiceren en het doorvoeren van de herziene huisstijl heeft in 2021 extra aandacht gehad. De ontwikkeling van beleid op de toepassing van sociale media wordt meegenomen in de nieuwe dienstverlenings- en communicatievisie. Dit geldt ook voor het in kaart brengen van de behoeftes van onze inwoners en medewerkers en onze communicatie hierop afstemmen.</p>
Meepratende en meedenkende inwoners.	<p>Via het inwonerspanel willen we tenminste drie enquêtes uitzetten in 2021. De resultaten uit het inwonerspanel zijn van invloed op de beleidskeuzes en worden door ons met de inwoners gedeeld.</p>	<p>In 2021 zette we twee van de geplande drie enquêtes uit via het inwonerspanel. Het eerste onderwerp ging over de Omgevingsvisie, waarbij we inwoners vroegen naar hun leefomgeving, duurzaamheid en klimaat en leefbaarheid. De resultaten worden gebruikt voor het concept omgevingsvisie. Het tweede onderwerp was aardgasvrij wonen. We vroegen inwoners onder andere naar isolatie van de woning, duurzame energie en subsidies en leningen. De resultaten helpen ons bij de ontwikkeling van uitvoeringsplannen op wijk- en dorpsniveau en andere specifieke acties in het kader van de energietransitie. Het onderwerp dienstverlenings- en communicatievisie is doorgeschoven naar 2022, omdat het project later van start ging.</p>

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we ervoor doen?	Wat hebben we ervoor gedaan per 31 december 2021?
<p>We werken aan de opbouw van een volwaardig digitaal archief, inclusief voorziening voor duurzame toegankelijkheid op lange termijn (e-depot).</p>	<p>Het werken aan het op orde krijgen van de digitale informatiehuishouding gaat door. Over vier jaar moeten we klaar zijn voor (aansluiting op) het e-depot van het Zeeuws Archief of een andere voorziening. We werken samen met andere Zeeuwse overheden en geven uitvoering aan het plan van aanpak voor 2020 en latere jaren.</p>	<p>Het op orde krijgen van de informatiehuishouding is een doorlopend proces. De veranderende wet- en regelgeving worden toegepast en getoetst aan gestelde eisen. Het zaakstelsel heeft diverse functies verkregen voor gebruikersgemak. Een archiefmodule voor informatie in iBurgerzaken wordt geïmplementeerd. Doorlopend worden controles op werkprocessen in het zaakstelsel uitgevoerd.</p> <p>Zeeuwsbreed werken we samen aan ontwikkelingen zoals aansluiting op het e-depot. Er is een veranderende kijk ontstaan op de rol van het e-depot en de gedachten over een aansluiting bij het e-depot. Moet het een aparte applicatie zijn of een oplossing voor duurzame toegankelijkheid en beschikbaarheidstelling van archieven? We blijven de ontwikkelingen volgen.</p>

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we ervoor doen?	Wat hebben we ervoor gedaan per 31 december 2021?
Informatiebeveiliging en privacy.	In 2021 geven wij verder uitvoering aan de functies CISO (Chief Information Security Officer) en FG (Functionaris Gegevensbescherming). Verder zetten we in op informatiebeveiliging door verbetering van ons Wifi-netwerk en GovRoam.	<p>Naast de techniek van informatieveiligheid, die we in overleg met GR de Bevelanden afdeling ICT verbeteren, focussen we op de menselijke kant van informatieveiligheid. In 2021 hebben we met een nulmeting het huidige niveau van bewustzijn in kaart gebracht. Daaropvolgend hebben we een organisatiebrede bewustwordingscampagne voorbereid en verschillende beleidsdocumenten en procedures vastgesteld. Daarnaast gaan we sterker inzetten op iBewustzijn trainingen.</p> <p>In samenwerking met GR de Bevelanden en de Bevelandse gemeenten zijn nieuwe veilige Wifi-netwerken gerealiseerd in het gemeentehuis, de raadsboerderij en werkplaats Heinkensand. Er is hierbij gebruikt gemaakt van GovRoam en GovGuest.</p>
Een organisatie in stand houden die adequaat en flexibel inspeelt op nieuwe trends en ontwikkelingen en behoeften van onze inwoners. Integere, betrouwbare, klantgerichte en flexibele bestuurders en medewerkers.	<p>We werken als organisatie, ondersteund door de werkgroep cultuur, aan het verder uitrollen van onze kernwaarden: verantwoordelijk, denken en doen, vertrouwen en energiek.</p> <p>In het verlengde hiervan passen we de integriteitsrichtlijnen voor de organisatie en ons college aan.</p> <p>Met behulp van de strategische personeelsplanning (een hulpmiddel om op een effectieve en gerichte manier te sturen op de optimale bezetting van een organisatie, team) voorkomen we knelpunten op het gebied van personele bezetting en inzet of lossen deze op.</p>	<p>Op nieuwe ontwikkelingen, trends en dergelijke wordt centraal ingespeeld en besloten. Hierbij staan onze inwoners eveneens centraal. Sinds 2020 beschikt de organisatie over een nieuwe integriteitscode.</p> <p>In 2021 hebben we met behulp van de strategische personeelsplanning binnen het beschikbare budget invulling gegeven aan knelpunten op het gebied van personele bezetting.</p>

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we ervoor doen?	Wat hebben we ervoor gedaan per 31 december 2021?
Het realiseren van een duurzaam tractieplan voor het wagenpark en materieel van de Buitendienst.	Wij gaan een nieuwe visie opstellen voor een duurzaam tractieplan voor het wagenpark en materieel van de Buitendienst. Uitgangspunt hierbij is dat dit plan aansluit op onze duurzaamheidsambities. Duurzaamheid in de breedste zin in combinatie met efficiëntie- en kwaliteitsverbetering van de werkprocessen binnen de Buitendienst is het uitgangspunt.	Wij hebben in 2021 overlegd met de Sectortafel Mobiliteit van de Regionale Energiestrategie (RES). Wij hebben het aanbod gekregen om door de Stichting Duurzame Mobiliteit Zeeland een plan te laten opstellen met als doel de vervoersmobiliteit te verduurzamen. Wij willen in 2022 graag gebruik maken van dit aanbod. Het plan kan gebruikt worden als basis voor de uitwerking van een duurzaam tractieplan.

Prestatieindicatoren Indicator	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Realisatie 2021	Streefwaarde 2021
Personeelskosten per fte	€ 63.500	€ 62.150	€ 68.000	€ 68.000
Het aantal afgeronde 213a-onderzoeken per jaar	0	1	1	2

Wat heeft het gekost?

Baten en lasten Bedrijfsvoering				
	Rekening 2020	Begroting 2021	Begr. na wijziging 2021	Rekening 2021
Lasten				
0.4 Overhead	6.967	6.956	7.620	7.641
kp_ov				
g Kostenplaatsen	1	0	0	0
Totaal lasten	6.968	6.956	7.620	7.641
Baten				
0.4 Overhead	139	190	180	639
Kp_ov				
g Kostenplaatsen	1	0	0	0
Totaal baten	140	190	180	639
Saldo programma	6.828	6.766	7.440	7.003
Mutaties reserves				
Baten				
Reserve Voorlichting	68	0	2	14
Reserve Overhead	292	180	598	270
Totaal baten reserves	361	180	601	284
Lasten				
Reserve Voorlichting	13	0	0	0
Reserve Overhead	69	0	0	63
Totaal lasten reserves	82	0	0	63
Saldo reserves	-278	-180	-601	-221
Totaal saldo programma	6.549	6.586	6.839	6.782

Financiële afwijking:

Het programma sluit met een voordelig saldo van € 57.000 ten opzichte van de begroting.

Een belangrijk verschil wordt veroorzaakt door de terugwerkende kracht van de CAO-uitkomsten voor het personeel.

Door de eenmalige Coronavergoeding en de terugwerkende kracht van de CAO tot 1 november 2021 moeten we in de jaarrekening reken houden met een extra last van € 230.000. Extra baten ontvingen we ter compensatie van in het verleden gemaakte juridische kosten voor € 361.000

Voortgang projecten/investeringen

Omschrijving	Raadsbesluit	Saldo 1-1-2021	Verleend in 2021	Besteed in 2021	Overheveling naar 2022
Geografische diensten	11-06-2015	25.000		24.216	
E-depot archief	1-11-2018	43.000			43.000
Aanpassing werkplaatsen HKZ en 's-GVP	5-03-2020	70.076		30.835	39.241
Lichte vrachtwagen	7-11-2019	38.000		56.365	-18.365
Zoutoplosser + betonbak	7-11-2019	27.000			27.000
Inhuur team Ruimtelijke ontwikkeling	16-9-2021		70.000	36.287	33.713
Nieuwe organisatiestructuur			180.000	180.000	
Inhuur control/ciso en team vergunningen	4-3-2021		17.700	17.700	
Personele inzet receptie	4-3-2021		6.000	6.000	
Elektrische auto buitendienst	16-09-2021		30.000		30.000
Elektrische auto buitendienst	16-09-2021		30.000		30.000
Werkplekconcept	04-03-2021		120.000		120.000
Vervanging financieel-pakket, HRM-pakket, Website	08-07-2021		100.000	41.873	58.127
Lichte vrachtwagen OW 51	5-11-2020		32.000		32.000
Bestelbus verkeersveiligheid OW 69	5-11-2020		46.000		46.000

Geografische diensten

In 2021 is het GPS-systeem vervangen.

E-depot archief

Er is een veranderende kijk ontstaan op de rol van het e-depot en de gedachten over een aansluiting bij het e-depot. Daarnaast wordt er samen met de andere Bevelandse gemeenten en GR De Bevelanden een gezamenlijke iVisie (informatievoorziening visie) ontwikkeld. Een eventuele aansluiting op het e-depot maakt hier onderdeel van uit. Eerst helft 2022 verwachten we meer duidelijkheid te hebben.

Aanpassingen (verduurzaming) werkplaatsen Heinkenszand en 's-Gravenpolder

De werkzaamheden zijn gestart in 2020 en worden in 2021 afgerond.

Lichte vrachtwagen

De lichte vrachtwagen is 2021 aangeschaft en in gebruik genomen. De belasting van personenauto's en motorrijwielen (B.P.M.) leidt tot een overschrijding van deze investering.

Zoutoplosser + betonbank

Het is niet noodzakelijk geweest om de investering uit te voeren. In 2021 wordt beoordeeld wanneer de investering vervangen moet worden.

Inhuur team Ruimtelijke ontwikkeling

In verband met onstane vacatureruimte binnen het team Ruimtelijke Ontwikkeling hebben wij de inhuurperiode verlengd. Deze kosten kunnen worden gedekt uit het gereserveerde budget.

Werkplekconcept

In 2021 is een aanbestedingstraject voor het ontwikkelen van een huisvestigingsvisie voor het gemeentehuis gestart. Aanleiding is de nieuwe flexibele manier van werken. Het traject loopt door in 2022.

Vervanging financieel-pakket/HRM-pakket/Website

In 2021 hebben de voorbereidende werkzaamheden voor de implementatie van een nieuwe website, een nieuw financieel systeem en een nieuw HRM-systeem plaatsgevonden. De nieuwe website in halverwege 2021 gelanceerd. De andere twee worden in 2022 operationeel.

*Lichte vrachtwagen OW 51**Electrische auto's buitendienst**Bestelbus verkeersveiligheid OW 69*

De voorbereidingen zijn getroffen en deze auto's worden in 2022 aangeschaft.

Bijdrage van gemeenschappelijke regelingen aan het programma	
Bedrijfsvoering	Samenwerkingsverband GR de Bevelanden

Paragrafen

Paragraaf Lokale heffingen

Algemeen

Iedere inwoner van de gemeente Borsele is verplicht lokale heffingen te betalen die op hem/haar betrekking hebben. Het doel van deze heffingen is het genereren van inkomsten, die worden gebruikt ter dekking van de uitgaven door de gemeente Borsele. In onze gemeente kennen we verschillende belastingen en heffingen die via verordeningen door de gemeenteraad zijn vastgesteld.

De gemeenschappelijke regeling Sabewa Zeeland voert vanaf 1 januari 2013 voor de gemeente Borsele de werkzaamheden uit voor de uitvoering Wet WOZ (Wet Waardering Onroerende Zaken) en de heffing en invordering van de onroerendezaakbelastingen, afvalstoffenheffing, rioolheffing, forensenbelasting, hondenbelasting en precariobelasting.

Vanaf 2017 moet de kostendekkendheid van de belastingen en leges worden aangetoond. Dit doen we in deze paragraaf. De lasten van de overhead worden met een omslagpercentage over de directe loonkosten berekend. De berekening van het percentage overhead is als volgt:

Berekening % overhead t.o.v. loonsom	
Totale loonkosten incl. overhead	12.367.775
Gemeenteraad	-290.133
College van Burgemeester en Wethouders	-539.654
Overhead	-3.681.652
Totaal directe loonkosten	7.856.335
Totale overhead programma Bedrijfsvoering	6.782.000
Percentage overhead 2021	86,3%

Opbrengstramingen belastingen en heffingen

Besloten is de belastingen voor het jaar 2021 te verhogen met 1,5% voor inflatie. Verder is rekening gehouden met een stijging van de afvalstoffenheffing en de rioolheffing om te komen tot een kostendekking van 100%.

In onderstaand overzicht geven we de geraamde en werkelijke opbrengsten van de gemeentelijke belastingen voor 2021 weer.

art. GW	Naam	Begroting 2021	Begroting na wijz.	Realisatie 2021
220	Onroerendezaakbelasting	€ 8.340.000	€ 8.135.000	€ 7.976.400
223	Forensenbelasting	€ 30.000	€ 30.000	€ 37.954
226	Hondenbelasting	€ 135.000	€ 135.000	€ 137.139
228	Precario kabels, leidingen en buizen	€ 522.200	€ 522.200	€ 517.353
229	Afvalstoffenheffing	€ 2.965.000	€ 2.985.000	€ 3.041.731
229	Reinigingsrechten	€ 70.500	€ 70.500	€ 68.311
229	Lijkbezorgingsrechten	€ 323.500	€ 423.500	€ 485.715
229	Rioolheffing	€ 1.762.000	€ 1.806.000	€ 1.813.195
	Totaal lokale heffingen	€ 14.148.200	€ 14.107.200	€ 14.077.798

Toelichting per belastingsoort en heffing

Onroerendezaakbelastingen

De onroerendezaakbelastingen bestaan uit drie soorten belastingen: de eigenarenbelasting woningen, de eigenarenbelasting niet-woningen en de gebruikersbelasting niet-woningen. Het tarief bedraagt een vast heffingspercentage van de WOZ-waarde. Sinds enkele jaren wordt deze waarde jaarlijks per 1 januari van het voorafgaande jaar opnieuw bepaald conform de wet WOZ. Voor 2021 waren de tarieven:

Tarieven OZB	2021
Gebruikersbelasting	0,2297%
Eigenaar woning	0,1244%
Eigenaar niet-woning	0,2608%

Forensenbelasting

De forensenbelasting heffen we van personen die niet binnen de gemeente Borsele wonen, maar wel een woning of recreatiewoning voor zichzelf ter beschikking houden (de zgn. 2^e woningbezitter). De heffing betreft, afhankelijk van de WOZ-waarde, een vast bedrag per woning.

Voor 2021 waren de tarieven:

WOZ-waarde	2021
minder dan €48.000	€ 120,00
meer dan €48.000 maar minder dan €97.000	€ 163,00
meer dan €97.000 maar minder dan €145.000	€ 205,00
meer dan €145.000	€ 247,00

Hondenbelasting

Hondenbelasting heffen we voor het houden van een hond binnen de gemeente. We maken onderscheid in een tarief voor één hond, twee of meerdere honden en een zogenaamd kenneltarief (honden die gehouden worden in geregistreerde kennels).

Voor 2021 waren de tarieven:

Tarief	2021
Eén hond	€ 56,40
Tweede en volgende hond	€ 84,00
Kenneltarief	€ 168,00

Precariobelasting

Precariobelasting heffen we voor het hebben van leidingen en kabels die onder grond van de gemeente liggen. Het tarief bedraagt €1,57 per strekkende meter. Er loopt nog steeds een rechtsprocedure met betrekking tot de precariobelasting. Op 13 december 2021 zijn de volgende uitspraken gedaan:

- De rechtbank heeft de procedure tijdens de zitting op 22 september 2021 doorverwezen naar de meervoudige kamer. De meervoudige kamer heeft op 13 december 2021 in het nadeel beslist voor de gemeente Hulst.
- De uitspraak betreft het toewijzen van de door de belastingplichtige ingeroepen kracht van gewijsde van de uitspraak van het Hof Den Haag. Verder gaat de rechtbank niet in op het geschil, maar ook nauwelijks op de argumenten die gemeente Hulst heeft ingebracht.
- De uitwerking is dat de gemeente Hulst door de rechtbank gebonden wordt geacht aan de uitspraak van het Hof Den Haag over 2015, maar dat die uitwerking enkel voor Hulst geldt en niet voor andere bestuursorganen met een gelijklopende ATO (lees de andere Zeeuwse gemeenten).

Zo lang de procedure loopt houden we de opbrengsten van precariobelasting aan in een voorziening.

Afvalstoffenheffing

De afvalstoffenheffing is een vergoeding voor de kosten van het ophalen en verwerken van huishoudelijke afvalstoffen. De totale belastingopbrengst mag hierbij de totale lasten niet overschrijden en maximaal 100% kostendekkend zijn. Voor 2021 waren de tarieven:

Afvalstoffenheffing		2021
Eenpersoonshuishoudens	€	232,54
Meerpersoonshuishoudens	€	347,12
extra container 140 liter	€	117,18
extra container 240 liter voor gft	€	172,85
extra container 240 liter voor restafval	€	236,11
extra container voor papier	€	46,00

Op basis van de bovenstaande tarieven bedroeg het dekkingspercentage in 2021 104,8%. Het hoge percentage wordt veroorzaakt door een positieve afrekening van de OLAZ en de hoge prijs van reststromen (papier plastic e.d.). Deze incidentele oorzaken zorgen voor lagere kosten en respectievelijk voor hogere opbrengsten.

Afvalstoffenheffing		2021
Directe lasten taakveld		2.535.907
Overhead	86,3%	329.645
BTW		412.165
Indirecte lasten		741.810
Totale lasten afvalstoffenheffing		3.277.717
Afvalstoffenheffing en vergoeding afval		3.434.534
Dekkingspercentage		104,8%

Reinigingsrechten

Reinigingsrechten heffen we voor het ophalen van afvalstoffen (uitgezonderd autowrakken) van bedrijven en instellingen die door hun aard, omvang of hoeveelheid niet periodiek worden ingezameld. Voor 2021 bedroeg de kostendekkendheid 81,3%.

Reinigingsrechten		2021
Directe lasten taakveld		65.023
Overhead	86,3%	8.452
BTW		10.568
Indirecte lasten		19.021
Totale lasten reinigingsrechten		84.044
Reinigingsrechten		68.311
Dekkingspercentage		81,3%

Lijkbezorgingsrechten

Deze rechten heffen we voor het gebruik van de begraafplaatsen en voor het door de gemeente verlenen van diensten in verband met de begraafplaatsen. Het kostendekkendheidspercentage was in 2021 94,6%. Dit is meer dan de streefwaarde van 70%. Dit komt door de opbrengsten van het verlenen van grafrechten.

Lijkbezorging		2021
Directe lasten taakveld		359.519
Overhead	86,3%	157.116
Totale lasten taakveld lijkbezorging		516.635
Begraafrechten		488.909
Dekkingspercentage		94,6%

Rioolheffing

De rioolheffing is een vergoeding voor de kosten van de gemeentelijke riolering en het bestrijden van wateroverlast. Om de kosten aan de gemeentelijke riolering te kunnen betalen en om wateroverlast te bestrijden, heffen we rioolheffing. De totale belastingopbrengst mag hierbij de totale lasten niet

overschrijden en mag maximaal 100% kostendekkend zijn. De belasting is afhankelijk van het waterverbruik (gebruikers) en vooral de WOZ-waarde (eigenaren.) Tussen woningen en niet woningen is een geringe tariefdifferentiatie. De tarieven bedroegen in 2021:

Rioolheffing	2021
Eigenarenbelasting per eigendom woning	0,0411%
Eigenarenbelasting per eigendom niet-woning	0,0471%
Gebruikersbelasting waterverbruik <75m3	€ 65,40
Gebruikersbelasting waterverbruik 75m3 - 150m3	€ 83,40
Gebruikersbelasting waterverbruik 151m3 - 225m3	€ 102,00
Gebruikersbelasting waterverbruik 226m3 - 300m3	€ 141,60
Toeslag waterverbruik >300m3, per 100m3	€ 33,00

Het dekkingspercentage komt in 2021 uit op 106,2%. Het voordeel is te verklaren door het activeren van investeringen in riolering. In plaats van onderhoudsuitgaven die ten laste van de exploitatie komen, is er veelal sprake van te activeren investeringen. In de raadvergadering van 2 december

2021 is dit onderwerp behandeld. Verder is de financiële verordening vanaf 2021 aangepast. Daardoor worden investeringen in het eerste jaar nog niet afgeschreven wat een incidenteel voordeel oplevert.

Rioolheffing			2021
Directe lasten taakveld			1.330.145
Overhead	86,3%	242.096	
BTW		249.875	
Indirecte lasten			491.971
Totale lasten taakveld rioleringen			1.822.116
Vergoeding kolkenzuiger, huisaansluitingen etc.		115.305	
Baten			115.305
Netto lasten taakveld rioleringen			1.706.811
Rioolheffing			1.813.195
Dekkingspercentage			106,2%

Leges

Voor het verstrekken van een vergunning of document heffen we leges. Er zijn verschillende soorten leges, die wij op verschillende posten en programma's in de begroting verantwoorden. Zo boeken wij de leges voor het afgeven van een paspoort of rijbewijs onder het programma Bestuur, terwijl de leges voor het afgeven van een Omgevingsvergunning onder het programma Ruimtelijke Ontwikkeling vallen. In onderstaand overzicht zijn de resultaten van het onderzoeksbureau met betrekking tot de kostendekkendheid van de gemeentelijke leges weergegeven:

Lokale lastendruk

De lokale belastingdruk bestaat uit de OZB, afvalstoffenheffing en de rioolheffing en wordt berekend op basis van een standaardgezin met een twee onder één kap woning van € 200.000.

Kwijtscheldingsbeleid

De gemeente hanteert het uitgangspunt dat alle inwoners met een inkomen op 100% van de bijstandsnorm in aanmerking moeten kunnen komen voor kwijtschelding van de afvalstoffenheffing en de rioolheffing, tenzij sprake is van een vermogen dat groter is dan het wettelijke normbedrag. De uitvoering van het kwijtscheldingsbeleid vindt in gezamenlijkheid plaats door Sabewa Zeeland. Voor 2021 is een bedrag van € 73.019 aan kwijtschelding verleend.

Leges 2021	Uren	Overhead	Overige kosten	Totale kosten	Opbrengsten	Kostendekkendheid
Burgerlijke stand	€ 26.669	€ 23.016	€ -	€ 49.685	€ 31.408	63%
Reisdocumenten	€ 36.281	€ 31.310	€ -	€ 67.591	€ 99.804	148%
Rijbewijzen	€ 45.666	€ 39.409	€ 12.189	€ 97.264	€ 122.655	126%
Basisregistratie personen	€ 2.848	€ 2.458	€ 7.843	€ 13.150	€ 11.898	90%
Overige	€ 8.855	€ 7.642	€ -	€ 16.496	€ 22.236	135%
Omgevingsvergunningen	€ 531.320	€ 458.529	€ 204.983	€ 1.194.832	€ 920.368	77%
Bestemmingswijzigingen	€ 128.772	€ 111.130	€ 8.375	€ 248.277	€ 276.903	112%
Horeca, evenementen en overige	€ 15.835	€ 13.666	€ -	€ 29.501	€ 6.391	22%
Totaal	796.246	687.160	233.390	1.716.797	1.491.663	87%

Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Algemeen

De paragraaf weerstandsvermogen bevat ten minste:

- Een inventarisatie van de weerstandscapaciteit;
- Een inventarisatie van de risico's;
- Het beleid betreffende de weerstandscapaciteit en de risico's;
- De kengetallen financiële positie;
- Een beoordeling van de onderlinge verhouding tussen de kengetallen in relatie tot de financiële positie.

Op deze begrippen gaan we hieronder kort in. Daarna werken we uit wat dit betekent voor onze gemeente.

Het weerstandsvermogen bestaat volgens het BBV uit:

- De weerstandscapaciteit, zijnde de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken;
- Alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie.

Het weerstandsvermogen is voldoende als we financiële tegenvallers goed op kunnen vangen. Het saldo van de weerstandscapaciteit minus de risico's dient positief te zijn. We maken een onderscheid tussen statisch en dynamisch weerstandsvermogen. Voor de berekening hiervan hanteren we respectievelijk de incidentele en de structurele weerstandscapaciteit.

Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt om niet-begrote kosten, die onverwacht en substantieel zijn, te dekken zonder dat we de begroting en het beleid aan moeten passen. Deze middelen bestaan uit bijvoorbeeld de algemene reserve, stille reserves en de onbenutte belastingcapaciteit. Onder incidentele weerstandscapaciteit verstaan we de capaciteit die de gemeente heeft om eenmalige tegenvallers op te vangen. Onder structurele weerstandscapaciteit verstaan we de middelen die permanent inzetbaar zijn om tegenvallers op te vangen. Risico's vangen we in de regel op binnen de incidentele weerstandscapaciteit. De gevolgen van verreweg de meeste risico's zijn éénmalig.

Bestanddeel	Incidentele weerstandscapaciteit	Structurele weerstandscapaciteit
Algemeen weerstandsvermogen	X	
Post onvoorziene uitgaven	X	
Begrotingsruimte / structureel onvoorzien		X
Stille reserves	X	
Onbenutte belastingcapaciteit		X
Kostenreductie / efficiency maatregelen		X

Met de vaststelling van het beleid voor de weerstandscapaciteit in 2007, is bepaald dat de ratio weerstandsvermogen (dit is de beschikbare weerstandscapaciteit gedeeld door de benodigde weerstandscapaciteit) minimaal 1,0 dient te zijn.

Risico's

Een risico is een kans op het optreden van een gebeurtenis met een bepaald gevolg. De risico's die van belang zijn voor het weerstandsvermogen zijn die risico's die niet op een andere manier zijn afgedekt en die een financieel gevolg kunnen hebben. Doen deze risico's zich voor, dan vangen we ze op vanuit het weerstandsvermogen.

Reguliere risico's zijn risico's die zich regelmatig voordoen, die goed meetbaar zijn en niet van belang zijn voor het weerstandsvermogen. Daarvoor kunnen we immers verzekeringen afsluiten of voorzieningen vormen.

Van de risico's die overblijven, zijn de gevolgen uitgedrukt in een geldbedrag. De kans dat de risico's zich voordoen is uitgedrukt in een percentage. Met de formule $K \times G$ (kans in % x gevolg in €) is per risico het uiteindelijke risicobedrag bepaald. Deze vormen samen de benodigde weerstandscapaciteit. Deze risico-inventarisatie actualiseren we jaarlijks. Het opvangen van incidentele risico's is te realiseren door het aanhouden van een reserve. Echter, het opvangen van structurele risico's is lastiger. Want voor hoeveel jaren tellen we deze risico's dan mee? Wij gaan hierbij uit van twee jaar. Binnen deze termijn is er voldoende tijd om aanvullende maatregelen te nemen om de structurele risico's die werkelijkheid worden, het hoofd te bieden.

Daardoor is het totaalbedrag bekend dat we op dit moment vanuit het weerstandsvermogen moeten afdekken. In de volgende berekeningen is rekening gehouden met dit berekende bedrag. De belangrijkste risico's (> € 15.000) lichten we hierna toe.

Omschrijving risico	Categorie Kans	Categorie Bedrag	Incidenteel	Structureel
De gemeente Borsele heeft een belang van 8,33% in North Sea Port SE. Als er in de toekomst verliezen worden geleden, kan de situatie ontstaan dat het eigen vermogen ontoereikend wordt. In dat geval kunnen garanties ingeroepen worden. De gemeente Borsele staat als één van de vier Nederlandse garanten voor 16,67% garant voor aangegane leningen. Het garanti plafond stond in 2021 op € 465 miljoen. Dit bedrag omvat het garanti plafond van € 400 miljoen voor North Sea Port N.V. en € 65 miljoen voor Warm Co2. Voor de gemeente Borsele betekent dit dat er een bedrag van € 77.52 miljoen opgevraagd kan worden. Als garanties worden ingeroepen heeft North Sea Port SE in het kader van de fusie een vrijwaring verleend aan de garanten voor de situatie dat de garanten door de geldgevers worden aangesproken onder de garanties. Op dit moment zijn deze risico's niet aan de orde en wordt niet verwacht dat deze risico's zich zullen voordoen. In een in 2020 uitgevoerde marktconsultatie wordt bevestigd dat de risico's voor de garanten zeer beperkt zijn.	10%	> 500.000	1.000.000	
Tekorten op opneinderegeling Jeugdwet door toename aantal aanvragen voor specialistische zorg.	50%	100.000 - 1.500.000	375.000	
Boetes en of schadeclaims als gevolg van onvoldoende maatregelen ter bescherming van (persoons)gegevens.	30%	> 500.000	300.000	
Door niet te voldoen aan de subsidie-eisen wordt de geraamde subsidie (deels) misgelopen.	70%	100.000 – 250.000	105.000	
Aanpassingen gedurende de uitvoering van het project tasten de financiële beheersbaarheid aan.	70%	100.000 – 250.000	70.000	
Groot onderhoud schoolgebouwen is de taak van schoolbesturen, de gemeente blijft eigenaar van de gebouwen.	10%	250.000 – 500.000	50.000	
Aanvullende uitkering WIZ ad 10%. Er wordt niet uitgekeerd.	50%	25.000 – 100.000	50.000	
Fouten bij het verlenen van een omgevingsvergunning: schadeclaims.	10%	250.000 – 500.000	37.500	

Omschrijving risico	Categorie Kans	Categorie Bedrag	Incidenteel	Structureel
De tarieven worden vastgesteld op voorlopige WOZ-waarden. Door interne en externe oorzaken bij Sabewa wijzigt de definitieve WOZ-waarde van het areaal wat een afwijking geeft ten opzichte van de geraamde belastingopbrengsten.	70%	25.000 – 100.000	35.000	
Niet voldoen aan wettelijke verplichtingen door Omnisscholen.	30%	25.000 – 100.000	30.000	
Financiële fraude.	10%	100.000 – 250.000	25.000	
Het uittreden van een participant/ontwikkelaar in masterplannen is van invloed op de financiële exploitatie en looptijd van het plan.	10%	100.000 – 250.000	25.000	
De aannemer gaat tijdens de uitvoering van het project failliet of levert een wanprestatie.	10%	100.000 – 250.000	25.000	
Doordat de regelgeving ongeldig wordt (verklaard) kan dit ertoe leiden dat een omgevingsvergunning niet kan worden afgegeven.	10%	100.000 – 250.000	25.000	
Hardware storing met verlies van hardware en data. Langdurige storing, reconstructie noodzakelijk.	10%	100.000 – 250.000	15.000	
Tekorten (10% eigen risico) op opneinderegeling WWB door economische recessie.	50%	100.000 – 250.000		125.000
Subtotaal (16) stuks			2.167.500	125.000
Overige risico's (38) stuks			147.800	32.000
Totaal (54) stuks, structureel voor 2 jaar				2.629.300

Verdeling risico's naar bedrag en kans.

Categorie	10%	30%	50%	70%	Totaal
15.000 – 100.000	7	1	1	2	11
100.000 – 250.000			1	1	2
250.000 – 500.000		1	1		2
> 500.000	1				1
Totaal	8	2	3	3	16

Benodigde weerstandscapaciteit

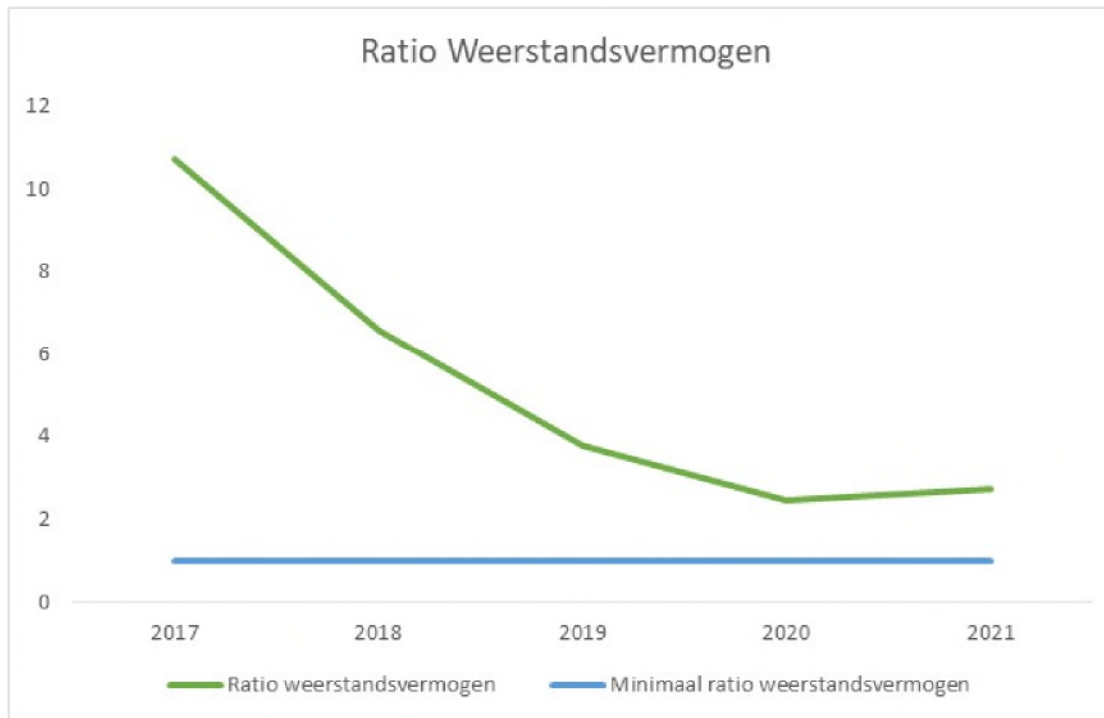
De totaal benodigde weerstandscapaciteit komt uit op € 2.629.300.

Voor de bepaling van de aanwezige weerstandscapaciteit komen in aanmerking:

Algemeen weerstandsvermogen (beschikbaar € 7.117.667 -/- claims € 2.369.234)	€ 4.748.433
Stille reserves (53 ha. verpachte landbouwgrond)	€ 2.400.000
Totaal komt de aanwezige weerstandscapaciteit uit op	€ 7.148.433

Uitgaande van de risico-inventarisatie komt de ratio weerstandsvermogen uit op 2,72. We voldoen hiermee aan de eis dat het weerstandsvermogen (beschikbare weerstandscapaciteit afgezet tegen de benodigde) minimaal 1,0 moet zijn. Er moet wel rekening mee worden gehouden dat bij verkoop de pachtobbrengst van ca. € 35.000 per jaar vervalft.

In onderstaande grafiek wordt het verloop van de ratio weerstandsvermogen weergegeven door de jaren heen.

Beleid betreffende de weerstandscapaciteit en de risico's

Het beleid is sinds 2007 als volgt geformuleerd:

- De ratio weerstandsvermogen is vastgesteld op 1,0 met de kwalificatie voldoende.
- De nota 'weerstandsvermogen en risicomanagement gemeente Borsele' wordt elke vier jaar geactualiseerd.
- Het risicomanagement binnen de gemeentelijke organisatie wordt geïmplementeerd op de wijze zoals in de nota 'weerstandsvermogen en risicomanagement gemeente Borsele' is aangegeven.
- In nota's aan het college en voorstellen aan de raad wordt voortaan gewerkt met een rubriek risico's, waarin aandacht geschonken wordt aan de identificatie, analyse, beoordeling en beheersing van risico's.
- Voortaan wordt in de begroting en jaarrekening een paragraaf weerstandsvermogen opgenomen, waarin ingegaan wordt op de ontwikkeling van risico's.

Beleidsmatige opties voor risicobeheersing

Het is niet voldoende de risico's in beeld te brengen en te waarderen. Voor elk risico moet ook besloten worden hoe er mee wordt omgegaan. Daarvoor is er een keuze uit verschillende maatregelen:

- Vermijden: aanpassen van werkprocessen of van beleid, waardoor risico's zoveel mogelijk worden vermeden;
- Verminderen: aanpakken of wegnemen van de oorzaak van het risico;
- Afdekken: instellen van een voorziening of een budget in de begroting of afsluiten van een verzekering;
- Overdragen: het beleid dat een risico met zich meebrengt uit laten voeren door een andere partij, die ook de risico's overneemt;
- Accepteren: als een risico niet kan worden vermeden, verminderd, afgedekt of overgedragen, wordt het geaccepteerd. Bij het berekenen van de weerstandscapaciteit zal dan met dit risico rekening moeten worden gehouden. Dit betekent niet dat verder geen maatregelen genomen moeten worden. Uiteraard blijft het van belang om het risico zo klein mogelijk te houden.

Ook dient een systeem aanwezig te zijn waarin gewaarborgd is dat alle risico's in beeld zijn gebracht en nieuwe risico's worden toegevoegd. Het systeem moet up-to-date gehouden worden door regelmatig ook de bestaande risico's opnieuw te beoordelen. Het systeem dient zowel te voorzien in aanwijzing van verantwoordelijken voor het uitvoeren van risicobeheer als voor het toezicht daarop.

Om een beeld te schetsen van de ontwikkeling van de risico's, zowel in aantallen als in bedragen, is het volgende overzicht opgenomen.

Omschrijving	Jaarrekening 2020		Begroting 2021		Jaarrekening 2021		Begroting 2022	
	Aantal	Bedrag	Aantal	Bedrag	Aantal	Bedrag	Aantal	Bedrag
Grote risico's	15	2.042.500	14	2.017.500	16	2.417.500	16	2.417.500
Overige risico's	39	204.300	38	201.800	38	211.800	38	211.800
Totaal	54	2.246.800	52	2.219.300	54	2.629.300	54	2.629.300

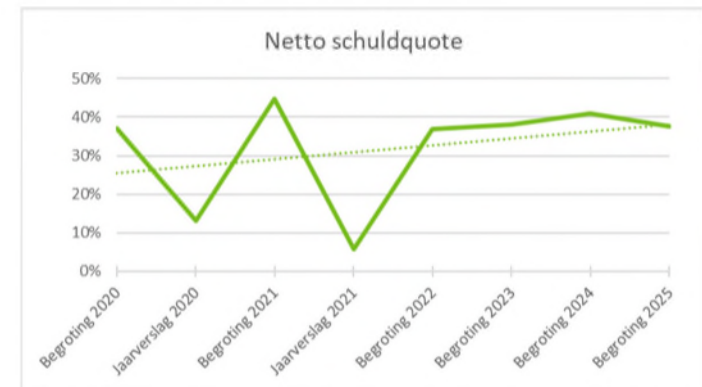
Kengetallen financiële positie

Om de financiële positie in beeld te brengen, stellen we jaarlijks een overzicht van de exploitatie in baten en lasten (de begroting en jaarrekening) en een balans op. Voor een goed oordeel over de financiële positie gebruiken we aanvullende kengetallen, zodat bijvoorbeeld een beeld kan worden geschetst in welke mate we de schuldpositie kunnen dragen. Dat de schuldpositie risico's met zich meebrengt zal duidelijk zijn.

Netto schuldquote

De netto schuld weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van een gemeente ten opzichte van de eigen middelen. Onze netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. Dit is weergegeven in onderstaande tabel.

Kengetal	Landelijk gem.	Begroting 2020	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Netto schuldquote	70%	37%	13%	45%	6%	37%	38%	41%	38%

De sterke mutatie van de schuldquote wordt veroorzaakt doordat we per 31 december een lening zijn aangegaan voor € 10.000.000. Tegenover deze lening staan nog geen investeringen. De investeringen zoals Masterplan Nieuwdorp en Brandweerpost Heinkenszand vinden plaats in 2022-2024.

Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

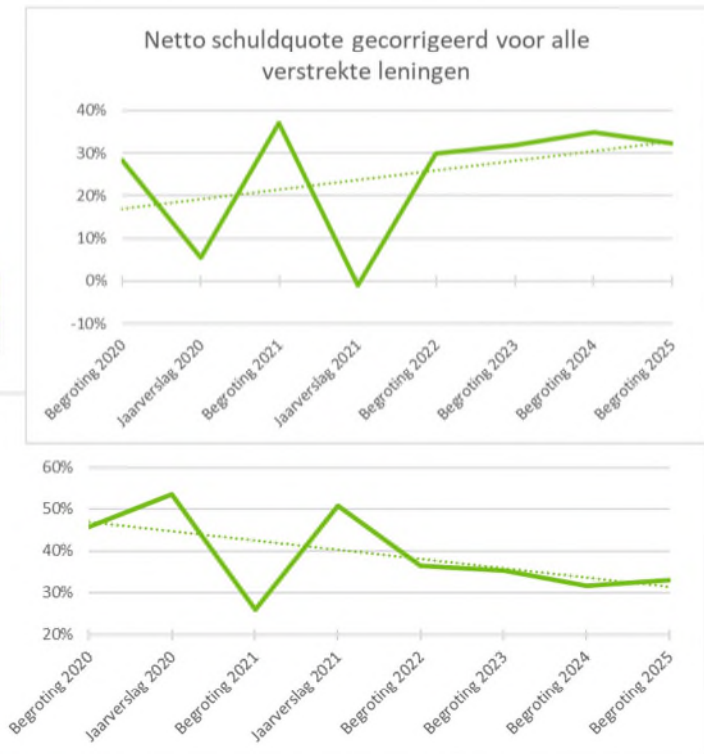
Om inzicht te verkrijgen in hoeverre sprake is van zogenaamd doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven. Op deze manier brengen we duidelijk in beeld wat het aandeel van de verstrekte leningen is en wat dit betekent voor onze schuldenlast. Bij de financiële vaste activa horen ook de verstrekte geldleningen.

Kengetal	Landelijk gem. Begroting		Jaarverslag Begroting		Jaarverslag Begroting		Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2020	2020	2020	2021	2021	2022	2023	2024	2025	
Netto schuldquote gecorrigeerd	62%	28%	5%	37%	-1%	30%	32%	35%	32%	

Solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Bij deze ratio wordt het eigen vermogen uitgedrukt in een percentage van het balanstotaal. Het eigen vermogen van de gemeente bestaat uit de reserves (zowel de algemene reserve als de bestemmingsreserves) en het resultaat uit het overzicht van baten en lasten (resultaat jaarrekening). Hoe hoger de solvabiliteit hoe beter, maar een solvabiliteit tussen 25% en 40% wordt als gezond beschouwd.

Kengetal	Landelijk gem. Begroting		Jaarverslag Begroting		Jaarverslag Begroting		Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2020	2020	2020	2021	2021	2022	2023	2024	2025	
Solvabiliteit	62%	46%	54%	26%	51%	36%	35%	32%	33%	

Door toevoegingen aan de weerstandsvermogen en het aangaan van de lening daalde het solvabiliteitspercentage.

Kengetal grondexploitatie

De afgelopen jaren is gebleken dat grondexploitatie een forse impact kan hebben op de financiële positie van gemeenten. De boekwaarde van de voorraden grond is van belang, omdat deze waarde moet worden terugverdiend bij de verkoop. Het kengetal van de grondexploitatie geeft aan wat de verhouding is van de gronden in vergelijking met de baten van de begroting. In onderstaande tabel geven we onze positie weer.

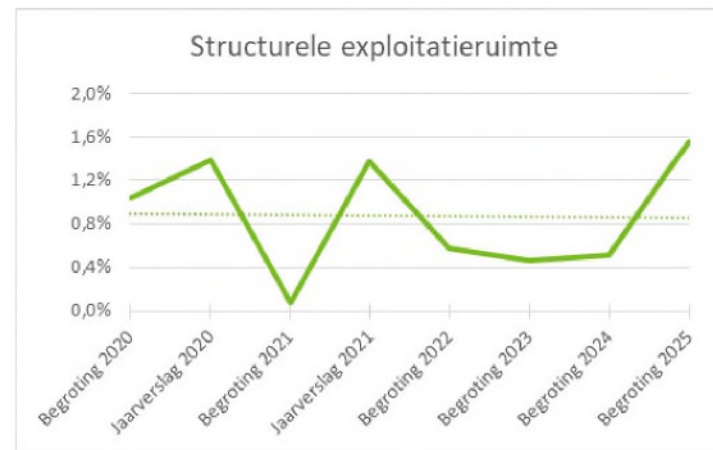
Kengetal	Landelijk gem. Begroting 2020	Begroting 2020	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Grondexploitatie	9,00%	2,78%	-2,16%	2,78%	-3,24%	2,55%	2,73%	2,72%	2,69%

De grondexploitaties hebben een negatieve boekwaarde doordat veel grondexploitaties zich bevinden in een eindstadium. We verkopen meer grond dan geraamd door de overspannen huizenmarkt.

Structurele exploitatieruimte

Een begroting waarvan de structurele baten hoger zijn dan de structurele lasten is meer flexibel dan een begroting waarbij de structurele baten en lasten in evenwicht zijn. De overzichten van de geraamde incidentele baten en lasten en structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves, maken onderdeel uit van het overzicht van baten en lasten in de begroting. Deze gegevens nemen we ook op in de jaarstukken. Op basis hiervan berekenen we het saldo van de structurele baten en lasten.

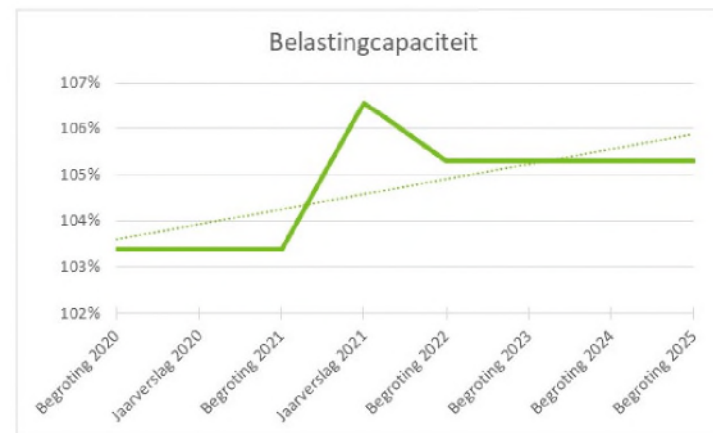

Kengetal	Landelijk gem.	Begroting	Jaarverslag	Begroting	Jaarverslag	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2020	2020	2020	2021	2021	2022	2023	2024	2025
Structurele exploitatieruimte	1,00%	1,03%	1,39%	0,08%	1,37%	0,58%	0,47%	0,51%	1,55%

In principe is de begroting altijd in evenwicht en bedraagt het kengetal ongeveer 0%. Structurele lasten worden gedekt uit structurele baten.

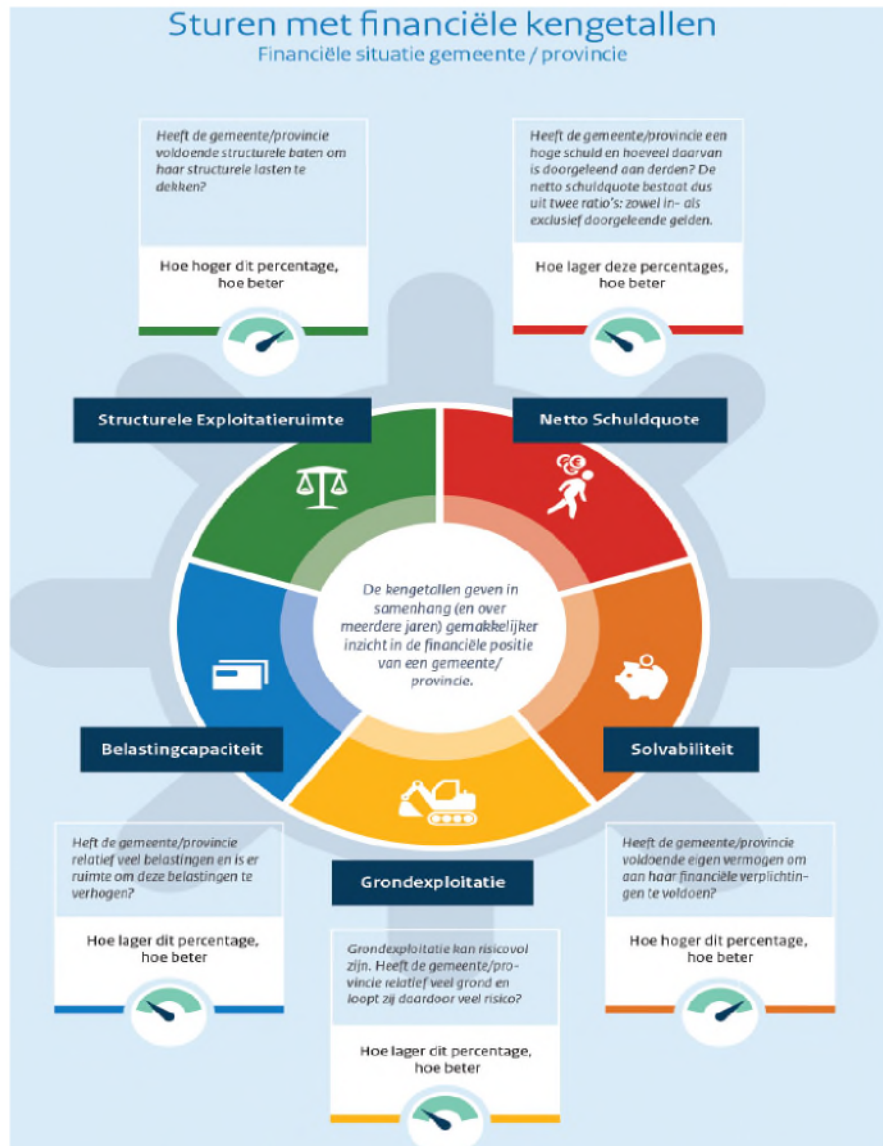
Belastingcapaciteit: woonlasten meerpersoonshuishouden

De totale woonlasten bestaan uit de OZB, de rioolheffing en afvalstoffenheffing. De belastingcapaciteit van de gemeente berekenen we door de totale woonlasten van een meerpersoonshuishouden te vergelijken met een landelijk gemiddelde.

Kengetal	Landelijk gem.	Begroting	Jaarverslag	Begroting	Jaarverslag	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2020	2020	2020	2021	2021	2022	2023	2024	2025
Belastingcapaciteit	100%	103%	103%	103%	107%	105%	105%	105%	105%

In onderstaande afbeelding wordt de samenhang tussen de kengetallen weergegeven.

Corona

In maart 2020 werd Nederland getroffen door de coronapandemie. Ook in 2021 hadden we hiermee te maken. Vanaf het begin van de coronapandemie ging de aandacht uit naar het beheersen van de acute gezondheids crisis en het inrichten en handhaven van een intelligente lockdown. Fasen met een strenge lockdown wisselden af met fasen voor versoepelingen. Alles gericht op het beheersbaar houden van de gezondheidszorg en de effecten van het coronavirus op de maatschappij. Inmiddels lijkt het de goede kant op te gaan en is het coronavirus dankzij vaccinaties en immuniteit beheersbaar geworden.

De coronapandemie had een grote invloed op onze organisatie. Vanuit diverse disciplines werd de coronapandemie en de maatregelen waaraan we uitvoering moesten geven prioriteit. Hierdoor konden andere werkzaamheden, taken en projecten minder voortvarend opgepakt worden. Sommige kwamen zelfs helemaal stil te liggen. In 2021 was er sprake van verplicht thuiswerken en ook in onze organisatie gaven we daar uitvoering aan. Dit heeft diverse ontwikkelingen in een stroomversnelling gebracht. Denk hierbij aan het flexibel werken, digitaal vergaderen en digitaal werken. In 2020 zijn we daarom aan de slag gegaan met het werkplekconcept. In 2021 heeft dit een vervolg gekregen. Zo zijn medewerkers gefaciliteerd met een thuiswerkplek en zijn regels rondom thuiswerken vastgelegd. Tevens is een start gemaakt met de ontwikkeling van een visie op onze huisvesting. Dit krijgt in 2022 een vervolg.

Vanaf de start van de coronapandemie was in onze organisatie een multidisciplinair crisisteam aan de slag om de vertaling naar de lokale situatie te coördineren. Het team adviseerde onder andere over de communicatiestrategie, interne maatregelen en maatregelen richting inwoners, ondernemers en over de openbare ruimte. De uiteindelijke financiële gevolgen zijn voor de gemeente tot op heden beperkt gebleken. Dit is dankzij diverse maatregelen van de rijksoverheid. De rijksoverheid heeft een omvangrijk pakket van maatregelen getroffen om de economie op gang te houden. Er waren landelijke regelingen voor omzetverlies door ondernemers via het UWV. Ook gemeenten kwamen in aanmerking voor middelen voor coronacompensatie of regelingen. In de algemene uitkering hebben we vanaf 2020 een vijftal compensatiepakketten ontvangen die hieronder zijn weergegeven.

Compensatie-pakketten		Saldo 1-1-2021	Verleend in 2021	naar reserve Soc. Domein	Besteed in 2021	Overheveling 2022
Coronamiddelen toezicht en handhaving		39.022			34.246	4.776
Coronamiddelen Cultuur		212.685	50.000		78.312	184.373
Bijzondere bijstand			8.000			8.000
Coronamiddelen Noodopvang Kinderen		27.580	0		0	27.580
Coronamiddelen voorschoolse voorziening peuters		4.178	8.000			12.178
Coronamiddelen, re-integratiekosten		8.566	31.000		3.088	36.478
Extra begeleiding Kwetsbare groepen			48.000	40.000		8.000
Bestrijden eenzaamheid ouderen			48.000	40.000	2.177	5.823
Vrijwilligersorganisaties		10.310			2.095	8.215
Coronamiddelen, gemeentelijk schuldenbeleid TONK		11.004	177.000			188.004
Coronamiddelen, bijzondere bijstand		3.738	23.000	25.000		1.738
Coronamiddelen, Continuïteit van zorg		5.348	0			5.348
Coronamiddelen, inhaal WMO		3.103	0			3.103
Coronamiddelen, inhaal jeugd		8.197	10.000			18.197
ondersteuning jeugd			10.000			10.000
Dorpshuizen			9.000			9.000
Inzameling huisvuil			36.000		22.513	13.487
Coronamiddelelen, quarantainekosten		3.360			3.360	0
Continuïteit van zorg: meerkosten jeugd	decembercirc.		30.000			30.000
Continuïteit van zorg: meerkosten WMO	decembercirc.		27.000			27.000
Lokaal cultuuraanbod	decembercirc.		42.000			42.000
Totaal		337.091	557.000	105.000	145.791	643.300

Zoals u ziet staan tegenover veel compensatiemiddelen (nog) geen uitgaven. Hiervoor zijn diverse redenen. Een aantal uitgaven gaan pas in de toekomst plaatsvinden, omdat ze nu pas daadwerkelijk opgepakt kunnen worden. Denk bijvoorbeeld aan uitvoering van projecten of activiteiten op het gebied cultuur of zorg die gedurende de diverse lockdowns niet of lastig uit te voeren waren. Daarnaast zijn er vanuit de rijksoverheid middelen verstrekt die bij ons tot op heden niet hebben geleid tot hogere meerkosten. Ook zijn taken door de eigen organisatie opgepakt. Deze leggen daarom geen beslag op de extra middelen. De coronamiddelen gemeentelijk schuldenbeleid bevat de middelen voor de TONK-regeling (Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers) die uitgevoerd wordt door afdeling WIZ van GR de Bevelanden.

Naast deze middelen heeft de rijksoverheid ook enkele specifieke uitkeringen verstrekt waarbij de uitgaven gedekt worden uit deze uitkering. Hieronder ziet u de belangrijkste regelingen.

TOZO

In verband met de coronacrisis heeft het kabinet op 17 maart 2020 het noodpakket banen en economie aangekondigd. Het Noodpakket bestaat uit verschillende maatregelen waaronder de Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo). Deze regeling bestaat uit de voorziening inkomensondersteuning en een versnelde procedure voor een lening bedrijfskapitaal. Er zijn inmiddels een vijftal regeling onder de paraplu van deze regeling. Afdeling WIZ van GR de Bevelanden die deze regeling uitvoert, heeft 100 besluiten voor levensonderhoud en zes besluiten voor kapitaalverstrekking uitgevoerd. Overeenkomstig het landelijke beeld zijn wij door het rijk ruim bevoorschot. Over de jaren 2020 en 2021 samen geeft de TOZO het volgende beeld:

Bevoorschotting vanuit Rijk	Uitgaven LO	Uitgaven kapitaal	Uitvoeringskosten	Baten	Terugbetalen aan Rijk
-6.527.139	1.674.697	112.620	210.850	-73.080	-4.602.051

Per 31-12-2021 is nog € 889.053 terug te betalen aan het Rijk. In de loop van 2021 is een bedrag van € 3.712.998 terugbetaald aan het rijk.

Specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen

Middels deze specifieke uitkering van maximaal € 239.151 wordt de mogelijkheid geboden om in samenwerking met scholen en lokale partijen maatregelen te treffen om de onderwijsvertragingen bij kinderen als gevolg van COVID-19 in te lopen. Dit geldt voor cognitief, executief, sociaal en emotioneel vlak. In 2022 gaan we hier concreet mee aan de slag.

Handhaving coronatoegangsbewijzen

Voor de kosten van het handhaven van coronatoegangsbewijzen konden bedrijven en verenigingen de kosten bij de gemeente declareren. Wij hebben hiervoor een rijksbijdrage van € 50.045 ontvangen. Per 31 december was er voor € 8.434 een beroep op dit budget gedaan. Nu de coronamaatregelen van de baan zijn ligt een verder beroep op deze middelen niet meer voor de hand.

Regeling Specifieke uitkering ijsbanen en zwembaden

De gemeente komt in aanmerking voor de compensatie van het exploitatietekort Q1 en Q2 2021 waarmee een zwembad of een ijsbaan is geconfronteerd als gevolg van de maatregelen ter bestrijding van de verdere verspreiding van het coronavirus. De kosten hebben betrekking op Zwembad stellingplas waarvan de exploitatie wordt uitgevoerd door Sportfondsen en verloopt budgettair neutraal voor de gemeente.

Prestatielevering bij subsidieverstrekking

Door de coronacrisis hebben mogelijk niet alle instellingen die subsidie hebben ontvangen van de gemeente in 2021, hun subsidiabele tegenprestatie kunnen leveren. Een voorbeeld hiervan is Sportfondsen die geruime tijd de Stenge, de Zwake en Stelleplas gesloten heeft moeten houden.

Conform de algemene subsidieverordening is bij toekenning de subsidie reeds vastgesteld. Conform de Algemene wet bestuursrecht is er echter wel een mogelijkheid tot terugvordering, welke in uitzonderlijke situaties zal worden toegepast op sportsubsidies en cultuursubsidies (m.n. bij eenmalige activiteiten en evenementen). Bij subsidiepartners binnen het sociaal domein is er sprake van een continue stroom van dienstverlening en/of activiteiten waardoor deze mogelijkheid niet zal worden toegepast.

Als bij de verantwoording van subsidies blijkt dat niet alle activiteiten/dienstverlening hebben kunnen doorgaan en/of er niet aan alle resultaatafspraken zijn voldaan, wordt er gekeken naar de inspanningsverplichting. Heeft de organisatie mogelijkheden gehad om toch in gewijzigde vorm activiteiten door te laten gaan of zijn er creatieve mogelijkheden gevonden om hun resultaatafspraken (gedeeltelijk) na te komen? Deze inspanningsverplichting zal individueel worden beoordeeld. Er zal sprake zijn van een flinke mate van coulance bij de beoordeling van de verantwoording omdat het niet voor alle partners mogelijk is om hun activiteiten/dienstverlening aan te passen. Anderzijds is coulance noodzakelijk voor continuïteit bij de subsidiepartners. Zo is er sprake van bepaalde vaste jaarlijkse lasten die ondanks de verminderde dienstverlening wel betaald dienen te worden. Uitgangspunt zal dan ook zijn dat na de coronapandemie de subsidiepartners zonder verdere belemmering hun activiteiten/dienstverlening ongewijzigd weer moeten kunnen oppakken. Op basis van de huidige inzichten en informatie, de gesprekken die er zijn geweest met de betreffende instellingen is er geen aanleiding om te veronderstellen dat er subsidies lager zullen worden vastgesteld.

Bestuurlijke taakgroep economie (BTG)

De basisgedachte bij de maatregelen die de gemeente voor ondernemers heeft genomen was dat de maatregelen waren gericht op het terugbrengen van vaste lasten van ondernemers om zoveel mogelijk werkgelegenheid in de stad - en de continuïteit van bedrijvigheid te behouden. Bij deze ondersteuning was er sprake van het verschuiven van lasten, zoals gemeentebelastingen, en dat eventuele ondersteuning terugbetaald zou worden. De basisgedachte hierbij was dat de economie op termijn weer aantrekt.

De daadkrachtige maatregelen van de Rijksoverheid verzachten de economische pijn van deze crisis zoveel mogelijk. Daar waar nodig hebben wij aanvullende maatregelen genomen om te ondersteunen en ook middelen beschikbaar gesteld om bedrijven gevestigd in de gemeente te helpen om deze crisis door te komen.

Maatregelen:

- De gemeente heeft bij de invordering de regionale Zeeuwse richtlijn gevolgd: automatisch uitstel van betaling tot en met 30 juni 2020. Daarna konden ondernemers individueel contact opnemen met de gemeente om een betalingsregeling af te spreken. Deze regeling is nog steeds van kracht. Zowel de Gemeente als Sabewa verleend uitstel op basis van maatwerk.
- Verruiming terrassen en precario (tijdelijk mochten terrassen ruimer worden opgesteld en wordt alleen precario geheven over de periode dat de terrassen open waren).

- Snelle behandeling vragen van ondernemers (voor corona gerelateerde vragen zijn er stand-up bijeenkomsten met medewerkers georganiseerd).
- Versnelling van de betalingstermijn van de gemeente (zodra een factuur goedgekeurd was is deze betaald ongeacht of de 30 dagen termijn nog niet was verstreken).

Hoewel op gemeenten een groot beroep wordt gedaan om ondernemers (horeca) financieel te helpen, volgen we via de BTG de Zeeuwse procedure om zoveel mogelijk aan te sluiten bij de landelijke regelingen.

Beoordeling openstaande debiteuren

Voor de jaarrekening is beoordeeld of er een groter risico is op de oninbaarheid van vorderingen als gevolg van de effecten van Corona.

We zien bij deze groep (nog) geen verslechtering als gevolg van de effecten van Corona. Lange periode is overeenkomstig de regionale afspraken niet aangemaand. We hebben onze vordering individueel beoordeeld. Vorderingen die niet meer invorderbaar waren zijn afgeboekt. Dat bleef beperkt tot een bedrag van € 38.000 waarin lastig is aan te geven in hoeverre dat coronagerelateerd is. Bij de invordering van nota's waarvan de maximale betalingstermijn is overschreden, wordt beoordeeld wat daarvan de achtergrond is en maatwerk geleverd.

Belastingdebiteuren

Sabewa Zeeland ziet op dit moment nog geen verslechtering in de inning van de opgelegd belastingaanslagen als gevolg van Corona. Wanneer Corona een effect heeft op de inning dan is dit pas later zichtbaar (bijvoorbeeld wanneer steunmaatregelen worden versoerd of ingetrokken). Sabewa Zeeland houdt de ontwikkelingen in de gaten en stemt deze af met de deelnemende gemeenten en het waterschap. In 2021 heeft afboeking van een oninbare vordering plaatsgevonden voor € 70.000 waarbij niet specifiek is aan te geven of dit coronagerelateerd is.

SWVO

Regiotaxi

Het laatste kwartaal heeft het versoepelen van de coronamaatregelen ertoe geleid, dat er weer meer cliënten gebruik hebben gemaakt van de Regiotaxi. In de begroting werd al rekening gehouden met lagere kosten vanwege de lockdown. Over 2021 zullen de kosten mede door de stijging van de ritbijdragen en overige kosten van de Regiotaxi lager uitkomen dan de tweede begrotingswijziging.

Leerlingenvervoer

De uitvoering van het Leerlingenvervoer is inmiddels weer op hetzelfde niveau als voor Corona. Alleen in december is er nog sprake geweest van een week uitval in het vervoer, waardoor de uitvoeringskosten lager uitkwamen lager dan begroot in de 2e begrotingswijziging 2021.

Huishoudelijke Hulp

Tot en met het 4e kwartaal 2021 zien we, dat de kosten van de maatwerkvoorziening Hulp bij het Huishouden (HH) lager uitkomen dan in de 2e begrotingswijziging 2021 werd voorzien. Of de daling van de kosten al te wijten is aan acties voortkomend uit het project 'Grip op de Wmo' is nog niet met zekerheid te zeggen. Wel zien we in het laatste kwartaal een daling van het aantal cliënten, waar eerder nog een stijging te zien was. Een verklaring kan zijn, dat de grootste stijging van het aantal klanten dat een beroep heeft gedaan op HH vanwege de invoering van het abonnementstarief, achter de rug lijkt. De coronaperiode lijkt daarmee geen grote invloed te hebben gehad op de huishoudelijke hulp.

Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen

Algemeen

In deze paragraaf gaan wij in op het beleidskader en de daaruit voortvloeiende financiële consequenties met betrekking tot de 'grotere' kapitaalgoederen van de gemeente. Hierbij kan gedacht worden aan de kosten van aanleg en instandhouding van wegen, riolering, water, groen en gebouwen. In beheersplannen staat aangegeven wat de planning van het onderhoud voor de komende jaren is. Voor rioleringen, gebouwen, water, wegen, groen en openbare verlichting zijn er beheersplannen door de gemeenteraad vastgesteld.

Onderhoudskosten maken een groot deel uit van de uitgaven. We noemen deze kosten ook wel beheerskosten of uitvoeringskosten. Zij lenen er zich daarom niet direct voor om te worden opgenomen in een van de programma's.

Een groot deel van het 'vermogen' van onze gemeente ligt in de grond of op het openbaar gebied. Een zorgvuldig beheer hiervan is dan ook van wezenlijk belang.

Een tweede, wellicht nog belangrijker, aspect is dat de kwaliteit van het openbaar gebied door de inwoners vaak het meest intensief beleefd wordt. Zwerfvuil, hondenpoep, loszittende stoeptegels, toegankelijkheid gemeentelijke gebouwen, deze onderwerpen in de directe omgeving raken de inwoners direct. Met de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen kunnen wij de kaders stellen voor het onderhoud van wegen, riolering en gebouwen. Een derde reden voor specifieke aandacht voor het geïnvesteerde vermogen in het openbaar gebied, is dat deze kapitaalgoederen vaak van belang zijn voor het realiseren van de gemeentelijke programma's.

Beheersplannen en egalisatiereserves

Voor het onderhoud van de kapitaalgoederen zijn beheersplannen opgesteld. In de begroting worden jaarlijks de gemiddelde lasten van deze beheersplannen geraamd. De werkelijk gerealiseerde lasten worden in de jaarrekening verantwoord. Tussen begroting en realisatie ontstaan altijd verschillen door bijvoorbeeld kostenstijgingen of doorschuiven van projecten. Deze verschillen worden vereffend met de egalisatiereserve. Hierdoor heeft dit in de jaarrekening een budgettair neutraal effect.

Overzicht egalisatiereserves openbare ruimte en gebouwenbeheer	Boekwaarde 01-01-2021	Jaarlijks budget	Bestedingen	Boekwaarde 31-12-2021
Wegenbeheer	583.753	500.000	334.066	749.687
Groenbeheer	334.852	155.000	35.528	454.324
Riolering	431.798	219.700	282.537	368.961
Openbare verlichting	189.414	130.000	208.918	110.496
Sportaccommodaties	232.973	45.758	28.827	249.904
Gebouwenbeheer	2.343.968	823.490	512.345	2.655.113
Totaal	4.116.758	1.873.948	1.402.221	4.588.485

Wegen

Jaarlijks inspecteren we onze wegen. Op basis van deze inspectie komen we tot een kwalitatief oordeel van onze wegen. Als gevolg van deze scores prioriteren we het onderhoud en worden de wegvakken die laag scoren het eerst aangepakt. We maken hierbij onderscheid in groot onderhoud en normaal onderhoud. Indien er sprake is van kwaliteitsverbetering of sprake is van levensduur verlengende maatregelen, is er sprake van investeringen. Deze investeringen (herinrichtingsplannen) schrijven we in twintig jaar af. Normaal onderhoud zijn kleinere werkzaamheden, hiermee houden we de kwaliteit van de wegen op niveau.

Openbare verlichting

De gemeente Borsele telt ongeveer 4.100 lichtmasten van diverse aard, kwaliteit en leeftijd. Voor het beheersplan voor reguliere onderhoud, reparatie en vervanging van onderdelen is een budget beschikbaar van € 130.000. In 2021 zijn we begonnen met het vervangen van kwaliteitsarme masten en energieverblindende armaturen. De vervanging stemmen we af op andere uit te voeren openbare werken.

Riolering

Borsele telt ongeveer 164 km vrijvervalriolering, 50 gemalen, 72 km drukriolering en 380 drukrioleringsgemalen met een geschatte waarde van €85 miljoen. Gezien de verschillende jaren van aanleg wordt het zwaartepunt van vervangingen verwacht in de periode 2020 tot 2030. In het in 2019 vastgestelde Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) 2019-2023, gaat veel aandacht uit naar het onderhoud en vervanging van de riolering en het voorkomen van (grond)wateroverlast.

Het beheer en onderhoud van de drukriolering wordt sinds eind 2019 gezamenlijk met de andere gemeenten opgepakt. Het onderhoud is door de Bevelandse gemeenten gezamenlijk aanbesteed. Door de gezamenlijke aanpak wordt de kwetsbaarheid verminderd en de kwaliteit verbeterd.

Water

In het gemeentelijk waterplan staan normen voor de inrichting van waterpartijen en voor de waterkwaliteit. Ook lichten we de wijze van beheer van het oppervlaktewater toe. Oppervlaktewater houden we zoveel mogelijk ter plaatse vast. Als dit niet mogelijk is, borgen we water elders en als laatste voeren we water af. Binnen de afvalwaterketen werken we zoveel mogelijk samen met andere gemeenten en het waterschap in de Samenwerking (Afval)waterketen Zeeland (SAZ+). Eens in de acht jaar baggeren we sloten en vijvers. Maaien van de sloten gebeurt ieder jaar. Het waterschap heeft een baggerdepot waar ook de gemeente Borsele, Goes en Kapelle gebruik van maken. Afzet van gerijpte bagger is mede door de strenger wordende milieunormen steeds moeilijker. Samen met andere gemeenten en het waterschap zoeken we naar duurzame oplossingen.

Verdroging en hittestress wordt door de klimaatverandering een steeds groter probleem. Aan randen van dorpen kan de wateropslag gecombineerd worden met dorpsbossen en bluswater. In veel dorpen is onvoldoende waterberging voor secundair bluswater aanwezig. Een groene dorpsrand met bomen, bossen en water kan met name bij tropische dagen verkoeling geven. Vooral oude en kwetsbare inwoners hebben hier baat bij. Voor de landbouw is het belangrijk om in het buitengebied zelf meer ruimte te maken voor water. We hebben in 2021 locaties onderzocht om waterberging aan te leggen. Dit proces loopt nog.

Groen

Het basisdocument groenstructuur vormt het beleidskader voor de verschijningsvorm en het verzorgingsniveau van het openbaar groen. Het geeft de hoofdlijnen voor de toekomstige ontwikkelingen weer.

De hoofddoelstellingen zijn:

1. Behoud en vergroting van de ruimtelijke kwaliteit.
2. Inspelen op veranderingen in de leefomgeving.
3. Creëren van draagvlak en participatie.

In de hoofdgroenstructuur komt het verband tussen het openbaar groen en de stedenbouwkundige opbouw van een dorpskern tot uiting. De verschijningsvorm en het kwaliteitsniveau van het groen is gekoppeld aan een groenzonering en vastgelegd in het beheersysteem. De aparte dorpsplannen per kern zijn opgesteld. De nadruk ligt naast ruimtelijke kwaliteit, op het vergroten van de biodiversiteit en het klimaatadaptief maken van

de dorpskernen. Bomen en beplanting spelen hierbij een belangrijke rol. We controleerden dit jaar een derde van het areaal bomen op veiligheid. Deze controle legden we vast in het beheersysteem.

In het Landschapsbeleidsplan Borsele is de gemeentelijke visie op de ontwikkeling van het landschap beschreven. Behoud en versterking van natuur- en landschapswaarden streven we na. Overleg vond plaats met de provincie, het waterschap en andere terreinbeheerders om samen projecten voor te bereiden en uit te voeren. Een ontwikkeling hierbij was het opstellen van een Zeeuwse bosvisie.

Verder gelden er richtlijnen voor erfbeplantingen die toegepast worden bij landschappelijke inpassingen in het buitengebied.

In Borsele zagen wij - net als in heel Nederland - de laatste jaren een toename van ongewenste exotische planten, plaagdieren en ziektes in het openbaar groen. Hierbij moet gedacht worden aan de reuzenbereklauw, Japanse duizendknoop, eikenprocessierups, essentaksterfte enzovoorts. Deze ontwikkelingen vroegen extra aandacht.

Begraafplaatsen

In de gemeente Borsele hebben we dertien gemeentelijke begraafplaatsen waar begraven wordt. Er is één gesloten begraafplaats nabij 's Heerenhoek. De (her)begravingen, asbezorgingen en ruimingen vinden plaats volgens de Wet op de Lijkbezorging en de Beheersverordening begraafplaatsen. Voor het onderhoud is het groenstructuurplan en de beheersverordening (voor onderhoud graven) van toepassing. De toegankelijkheid van de begraafplaatsen is belangrijk. De hoofdpaden van de begraafplaatsen zijn veelal geasfalteerd. Het onderhoud aan deze hoofdpaden vraagt structureel aandacht om de toegankelijkheid te blijven borgen.

Wat betreft het kwaliteitsniveau is er een teruggang in kwaliteit gesignaleerd op de begraafplaatsen van Driewegen, Ellewoutsdijk en Oudelande. Er is een plan ontwikkeld om de kwaliteit naar de toekomst te waarborgen.

Gebouwen

Kaders/ doelen

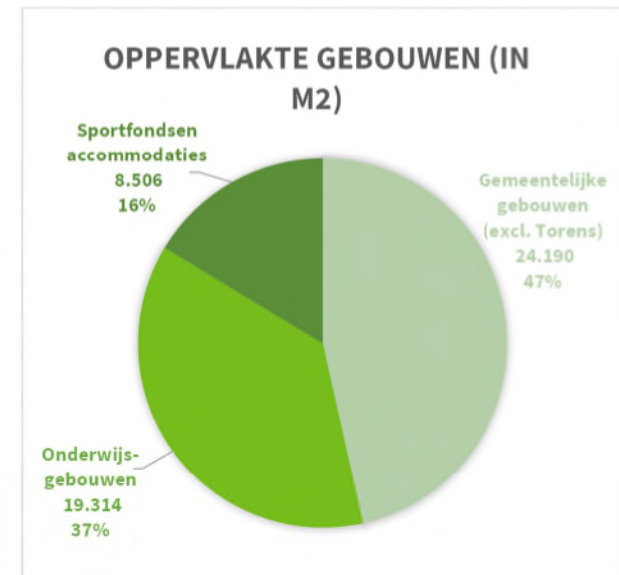
Goed beheer en onderhoud van de onroerende goederen (gemeentelijke gebouwen) vraagt om een overzichtelijke onderhoudscyclus met een omschrijving van de werkzaamheden en bijbehorende kosten. Het maken van strategische keuzes en beleid zijn hierin maatgevend. Deze paragraaf geeft inzicht in de mate van onderhoud en de financiële vertaling hiervan.

Kerncijfers

De gemeente Borsele heeft op peildatum 1 januari 2021 in totaal 148 gebouwen, inclusief objecten zoals de klokken en uurwerken van bepaalde torens en kunstwerken, in eigendom verdeeld over zes categorieën gebouwen. Het juridisch en economisch eigenaarschap is verdeeld. Deze 148 gebouwen en objecten hebben een bruto vloeroppervlakte van circa 50.000 m².

Oppervlakte gebouwen			
Binnen het totale bruto vloeroppervlak (bvo) hebben we de volgende globale onderverdeling;			
Gemeentelijke gebouwen	24.000	m2 bvo	(exclusief torens)
Onderwijsgebouwen	19.300	m2 bvo	
Sportfondsen accommodaties	8.500	m2 bvo	

Categorieën gebouwen	
Monumenten (o.a. torens)	
Onderwijsgebouwen	
Maatschappelijke gebouwen (o.a. dorpshuizen, gymzalen en peuterspeelzalen)	
Brandweerkazernes	
Eigen gebouwen (o.a. gemeentehuis, raad-trouwzaal, werkplaatsen, kunstwerken en overige kleine objecten)	
Geprivatiseerde gebouwen (bijvoorbeeld sport- en tennisaccommodaties)	

Beleid

Vanaf 2004 zijn we gestart met het formuleren en vaststellen van beleid voor onderhoud van het gemeentelijk vastgoed. Op 3 december 2015 is de onderhoudsnota gemeentelijke gebouwen voor de periode 2016-2025 door de gemeenteraad vastgesteld. De financiële vertaling uit de nota heeft betrekking op al onze gemeentelijke gebouwen en objecten, met uitzondering van de schoolgebouwen. In 2021 is er een routekaart gemeentelijk maatschappelijk vastgoed opgesteld en een concept “onderhoudsnota” gebouwen 2021-2030 opgesteld.

Onderhoud

We kunnen drie soorten onderhoud onderscheiden:

- Dagelijks onderhoud dat tot doel heeft om het gebouw en de installaties in een toestand te houden die voor dagelijkse functievervulling noodzakelijk zijn.
- Periodiek onderhoud waarbij in de regel geen vernieuwing plaatsvindt, zoals binnen schilderwerk. Dit betreft terugkerend onderhoud met een zekere cyclus.
- Groot onderhoud, waarbij veelal onderdelen van het gebouw of de installaties moeten worden vervangen (zoals vernieuwing van het dak of vervanging van de cv-installatie).

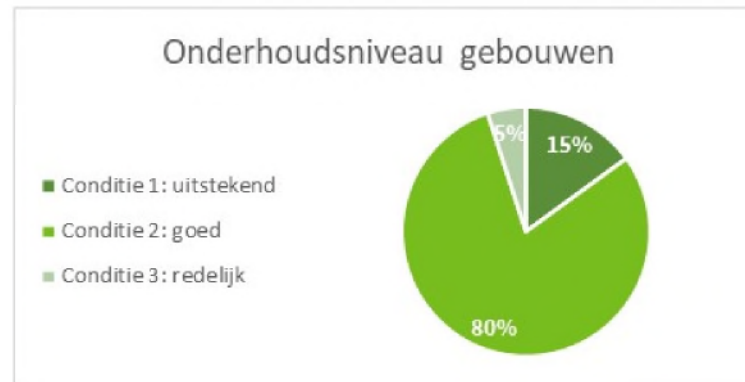
Bij de beoordelingssystematiek van onderhoud hanteren we de volgende conditieniveaus:

- Conditie 1: uitstekende onderhoudstoestand
- Conditie 2: goede onderhoudstoestand
- Conditie 3: redelijke onderhoudstoestand

Voor het grootste gedeelte van ons vastgoed geldt dat het onderhoudsniveau goed is (onderhoudsniveau 2), dit gaat om 80% van ons vastgoed. Circa 15% is nog jong van bouwleeftijd en heeft onderhoudsniveau 1, uitstekend.

Circa 5% is onderhoudsniveau 3, redelijk. Deze laatste categorie betreft alleen dorps huis Nieuwdorp met bijbehorende gymzaal, kinderdagverblijf, voormalige brandweerkazerne en voormalige basisschool Octopus. Deze staan op de nominatie om gesloopt te worden.

Onderhoudsniveau gebouwen	
Onderhoudsniveau	Percentage
Conditie 1: uitstekend	15%
Conditie 2: goed	80%
Conditie 3: redelijk	5%

In gevallen waarbij er sprake is van meer dan onderhoud alleen, maar waarbij sprake is van:

- Kwalitatieve verbetering
- Levensduurverlenging
- Voldoen aan veranderde wetgeving

Is er sprake van een investering die wordt geactiveerd en komen de jaarlijkse afschrijvingslasten ten laste van de begroting.

Realisatie nieuwe brandweerpost Heinkenszand

De brandweerposten Heinkenszand en 's-Heer Arendskerke zijn samengevoegd. Het doel van dit project is te komen tot de realisatie van een nieuwe brandweerpost in Heinkenszand op een kavel gesitueerd op de hoek van de Guldenroedestraat/Hoefbladstraat. Deze centrale locatie is zowel voor de vrijwilligers uit Heinkenszand als de vrijwilligers uit 's-Heer Arendskerke goed en snel bereikbaar. In juli 2019 zijn we gestart met de ontwerpfase en de voorbereiding van de planologische procedure. We verwachten dat het totale project, waaronder aanpassing van de openbare ruimte in het plangebied, medio 2023 is gerealiseerd. De bouw heeft vertraging opgelopen door juridische procedures.

Realisatie MFA Nieuwdorp

Conform de planning is er een programma van eisen en ruimte gemaakt samen met de stakeholders/gebruikers. Daarnaast zijn al de eerste gesprekken gevoerd over het beheer en de exploitatie, zodat we vooraf duidelijk in beeld hebben wat de wensen en kansen in de beheerfase zijn. Het project heeft in 2020 zo'n 5 maanden vertraging opgelopen door de gevolgen van corona, het preventief toezicht van de provincie en de aankoop van de pastorie. Eind 2020 is conform ons inkoop- en aanbestedingsbeleid via tenderned gestart met de architecten selecties.

Uitgevoerde werkzaamheden in 2020-2021:

- Samenstellen van PVE (Programma van Eisen), relatieschema en aanbestedingsstukken (selectie- en gunningscriteria) architecten
- Opstart bouwveloppe bestemmingsplanprocedure
- Vergaderingen projectgroep (extern)
- Vergaderingen beheer- en exploitatie (verkenningen)
- Fiscaal advies t.b.v. verhuur plus constructie
- Aanbesteding bouwkundige en installatietechnische werkzaamheden

Renovatie Jeugdhoeve 's-Heerenhoek

In 2021 zijn we gestart met de investeringen aan het gebouw en de inventaris van het verenigingsgebouw de Jeugdhoeve. Deze werkzaamheden stonden gepland in het beheersplan gebouwen. Eind 2021 is het gerenoveerde dorps huis opgeleverd. Hierbij is onderscheid gemaakt tussen onderhoudskosten enerzijds en de te activeren levensduurverlengende investeringen anderzijds.

Herstel gevels Molendijk 's-Heerenhoek

De constructieve aanpassing van de naastgelegen panden is gereed. Er is in overleg met de omwonenden en de dorpsraad een ontwerp gemaakt voor de inrichting van de vrijgekomen openbare ruimte. In 2021 hebben we dit project afgerond.

In 2021 hebben we aan (groot en klein) onderhoudsuitgaven uitgevoerd en inventaris/inrichting vervangen.

De belangrijkste werkzaamheden waren:

- Binnen schilderwerk diverse gebouwen.
- Buiten schilderwerk diverse gebouwen en objecten.
- Groot onderhoud E-installaties diverse gebouwen.
- Groot onderhoud W-installaties diverse gebouwen.
- Groot onderhoud Bouwkundige elementen diverse gebouwen en objecten.
- Vervangen gyminventaris diverse gymzalen.
- Vervangen inventaris dorps huizen.

Verduurzaming gemeentehuis

In 2021 zijn we gestart met een onderzoek naar de fysieke aanpassingen in het gebouw om het gemeentehuis te verduurzamen. Deze werkzaamheden zullen de komende jaren verder worden uitgewerkt. Deze aanpassingen worden gezamenlijk opgepakt met andere aanpassing voortvloeiend uit het werkplekconcept en het risico en inventarisatie en evaluatieonderzoek (RI&E).

Corona

In verband met de coronapandemie is er veel minder werk uitgevoerd dan gepland. Dit vanwege het feit dat er veel gebouwen dicht waren en bezoek en inspectie ter plaatse nagenoeg niet mogelijk was. Er waren ook minder storingen door weinig gebruik. Onderhoudswerken die niet zijn uitgevoerd, zijn doorgeschoven.

Masterplan Nieuwdorp

Algemeen

Het doel van het Masterplan Nieuwdorp is het toekomstbestendig maken van Nieuwdorp door het duurzaam vernieuwen van de sociaal-maatschappelijke voorzieningen (waaronder het dorps huis en de school), het creëren van een dorps hart, het optimaliseren van de verkeerssituatie en de verkeersafwikkeling van het dorp en het optimaliseren van de (woon)omgeving. Dit alles rekening houdend met (toekomstige) ontwikkelingen en wetgeving op het gebied van duurzaamheid, klimaatadaptie en energietransitie.

Het Masterplan voeren we uit in twee fasen. We zijn nu bezig met de uitvoering van fase 1.

Fase 1

Dit betreft de volgende deelprojecten:

1. Dorps hart: het realiseren van een multifunctionele accommodatie (MFA) met dorps huis, school, kinderopvang en gymzaal;
2. Kavel Steketeepad: aankoop en inrichting van de kavel;
3. Project flexwonen: onderzoeken van de mogelijkheid voor het realiseren en exploiteren van een expathotel aan de Herteweg;
4. Klimaatstraat Prinses Margrietstraat;
5. Natuuronderzoek: pilot proactieve soortenbescherming (voor het verkrijgen van een gebiedsontheffing voor het dorp Nieuwdorp voor een periode van tien jaar in het kader van de Flora- en faunawet).

Uitvoering 1^e fase

Dorps hart.

De voorbereidingen voor dit deelproject hebben we verder opgepakt:

- Het kerkgebouw en de voormalige pastorie zijn aangekocht;
- Projectbegeleiding, een architect, een interieurarchitect en een landschapsarchitect zijn ingehuurd. Ook de aannemer, de installateur en de adviseurs zijn geselecteerd. Het bouwteam is een aantal keren bij elkaar geweest. Het ontwerp voor de multifunctionele accommodatie (MFA) en de buitenruimte is gereed;
- De bestemmingsplanprocedure is opgestart en hiervoor een stedenbouwkundig bureau ingehuurd;
- Bodem-, asbest- en andere onderzoeken zijn uitgevoerd;

- De school is verhuisd naar de tijdelijke huisvesting aan de Hertenweg. Dit gebouw is hiervoor opgeknapt.

Kavel Steketeepad

Dit deelproject is nagenoeg afgerond. De ontmoetingsplaats is officieel geopend. We hebben, samen met het dorp, voorzieningen gerealiseerd voor sport en spel en recreatie voor jong en oud: een jeu de boules baan, een pannakooi, een basketbalpaal, een tafeltennistafel, bankjes en natuurspeelelementen. De kavel hebben we ingezaaid met een bloemmengsel en ook hebben we een mini bosje aangelegd. Ook zijn extra parkeerplekken gerealiseerd. We moeten nu nog een laatste speelobject (een wilgentunnel) en een bankje plaatsen. Dit doen we in overleg met de dorpsraad. De dorpsraad financiert hier ook een deel van. Als dit is gebeurd, sluiten we dit deelproject af.

Project flexwonen

Dit deelproject betreft de realisatie van een expathotel aan de Hertenweg. Gaandeweg is de doelgroep van dit deelproject verruimd, toegevoegd zijn spoedzoekers, statushouders en starters. We spreken nu niet meer over het deelproject expathotel, maar over het deelproject flexwonen. Dit is nog in ontwikkeling. We hebben diverse malen overleg gehad met een mogelijke exploitant om dit te gaan opzetten. Hierbij is ook bekeken of we de directe omgeving kunnen verbeteren. Dit betreft dan de percelen van de gereformeerde kerk, GEO Energie en Beveland Wonen. We hebben al gesprekken met al deze partijen gevoerd om te bezien waar we hier gezamenlijk in op kunnen trekken. Dit zal voornamelijk een gezamenlijke ontsluiting zijn.

Klimaatstraat Prinses Margrietstraat

Het plan voor de herinrichting van de Prinses Margrietstraat is in uitvoering. In en om de straat is al groen verwijderd. De herinrichting van de straat en het rioolwerk is aanbesteed.

Van de provincie hebben we een subsidie van € 100.000 ontvangen. We hebben dit ontvangen omdat de klimaatstraat Nieuwdorp een voorbeeldproject is voor andere wijken in Zeeland. We moeten onze ervaringen dan ook delen met anderen. Voor de besteding van het subsidie is een concept plan van aanpak gemaakt.

Natuuronderzoek

Dit deelproject project houdt in dat we onderzoeken welke beschermde plant- en diersoorten er in het Masterplan gebied voorkomen en welke maatregelen we moeten treffen om deze beschermde soorten in stand te houden. Het doel van dit deelproject is om een gebiedsontheffing te krijgen voor een periode van tien jaar voor de flora- en faunawetgeving. Als we de ontheffing krijgen, is er de komende tien jaar bij bouwactiviteiten geen flora en fauna onderzoek meer nodig. Het onderzoek is inmiddels afgerond en de ontheffingsaanvraag is bij de provincie ingediend.

Om de ontheffing te krijgen moeten we nu al allerlei maatregelen treffen. Zo zijn in Nieuwdorp al op diverse plaatsen vleermuiskasten opgehangen. Maar ook in de nieuwe MFA moeten we allerlei bouwkundige maatregelen treffen.

Financiën

In het kader van de kerntakendiscussie hebben we € 100.000 structureel bezuinigd op het Masterplan. Dit hebben we o.a. gedaan door een aantal onderdelen, die in de 1^e fase van het Masterplan stonden gepland, door te schuiven naar de 2^e fase. Verder hebben we het te verwachten btw-voordeel uit de verhuur+ constructie en de te verwachten bijdrage uit de SPUK-regeling ingezet. Tot op heden zijn er geen afwijkingen in de beschikbare budgetten.

Paragraaf Financiering

De belangrijkste uitgangspunten van de Wet financiering decentrale overheden (Wet Fido) zijn het bevorderen van een solide financiering en kredietwaardigheid van de decentrale overheden, evenals het beheersen van renterisico's. Om dit te bereiken stelt de Wet Fido diverse regels. De gemeenteraad heeft het treasurystatuut vastgesteld op 11 december 2014. Naast het statuut is een paragraaf financiering verplicht in de begroting en de jaarrekening.

Gemeentefinanciering

Financieringen voor een periode van één jaar en langer worden enkel aangetrokken voor de uitoefening van de publieke taak. We hebben dit jaar een nieuwe lening aangetrokken bij de Bank Nederlandse Gemeenten (hierna BNG). Dat betekent dat we nu vijf leningen uit hebben staan bij de BNG. Deze leningen komen niet in aanmerking voor vervroegde aflossing. In 2020 waren er de volgende mutaties in onze leningenportefeuille:

Langlopende leningen 2021								
Naam	Startdatum	Einddatum	Hoofdsom	Rente%	Stand 1-1	Aflossing	Rente	Stand 31-12
40.114790*	31-12-2021	31-12-2041	10.000.000	0,490%	-	-	-	10.000.000
40.104856	31-12-2009	31-12-2029	10.000.000	4,120%	4.500.000	500.000	185.400	4.000.000
40.101105	02-01-2006	02-01-2031	7.000.000	3,800%	3.080.000	280.000	117.040	2.800.000
40.94425	26-03-2002	26-03-2027	25.000.000	5,560%	700.000	100.000	38.920	600.000
40.91101	04-05-2000	04-05-2025	4.537.802	6,105%	907.560	181.512	55.407	726.048
Totaal			56.537.802		9.187.560	1.061.512		18.126.048

*nieuw aangetrokken lening

Liquiditeitsbeheer

De liquiditeitspositie zal voldoende zijn om te garanderen dat de verplichtingen tijdig worden nagekomen. Om de saldi optimaal te beheren, maken wij gebruik van het pakket voor geïntegreerde dienstverlening op het terrein van betalingsverkeer en kredietverlening van de BNG.

Uitgeleende middelen

We hebben een uitstaande geldlening aan de gemeente Kapelle die eindigt in 2028.

Verstrekte geldleningen	
Gemeente Kapelle	
Hoofdsom	4.050.000
Stand per 1 januari 2021	2.160.000
Aflossing	270.000
Stand per 31 december 2021	1.890.000

Risicobeheer

In 2011 ontwikkelden we een beleidskader voor het garant staan voor leningen van derden. In de beleidsregeling zijn criteria opgenomen onder welke voorwaarden we een gemeentegarantie afgeven. Voor deze garantieverplichtingen verwijzen we naar de niet uit de balans blijkende verplichtingen in de jaarrekening. De gemeente kan middelen uitzetten uit hoofde van de treasuryfunctie. Voorwaarden zijn dat deze uitzettingen een voorzichtig karakter hebben en niet gericht zijn op het genereren van inkomen door het lopen van overmatig risico. Het prudente karakter van deze uitzettingen wordt gewaarborgd via de richtlijnen en limieten van het treasurystatuut.

Het gebruik van derivaten is niet toegestaan; verder mogen de kasgeldlimiet en de renterisiconorm niet worden overschreden conform de Wet Fido.

Kasgeldlimiet

Een kortlopende geldlening moet voldoen aan de geldende regelgeving. Deze regelgeving staat beschreven in de Uitvoeringsregeling financiering decentrale overheden (Ufdo).

De kasgeldlimiet bepaalt welk bedrag aan kortlopende leningen mag worden afgesloten. Het maximale bedrag bedraagt 8,5% van het begrotingstotaal. Bij overschrijding van de kasgeldlimiet is het aantrekken van een vaste geldlening verplicht. Er heeft geen overschrijding van het kasgeldlimiet plaats gevonden.

Kasgeldlimiet 2021 (bedragen x €1000)				
Omschrijving	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal
Lasten Begroting per 1 januari	58.328	58.328	58.328	58.328
Percentage kasgeldlimiet	8,50%	8,50%	8,50%	8,50%
Toegestane kasgeldlimiet	4.958	4.958	4.958	4.958
Vlottende uitzettingen	46	63	55	531
Vlottende schulden	3.000	2.000	-	-
Totale vlottende middelen	-2.954	-1.937	55	531
Toegestane kasgeldlimiet	4.958	4.958	4.958	4.958
Ruimte (+) / Overschrijding (-)	2.004	3.021	5.013	5.489

Renterisiconorm

De renterisiconorm geeft het renterisico op de langere termijn weer. Hieronder vallen alle leningen met een rentetypische looptijd vanaf 1 jaar. Het doel is op deze wijze spreiding te krijgen in de rentetypische looptijden in de leningenportefeuille waardoor een verandering in de rente vertraagd doorwerkt op de rentelasten in de administratie. In een jaar mogen de herfinancieringen als gevolg van aflossingen en de renteherzieningsmomenten gezamenlijk niet meer dan 20% van het begrotingstotaal per 1 januari bedragen. In 2020 was de bovengrens voor de gemeente Borsele € 11.665.600 (20% van het begrotingstotaal per 1 januari € 58.328.000). In 2021 bleven de aflossingen € 1.061.512 onder dit niveau, zodat we ruimschoots voldoen aan deze norm uit de Wet Fido.

Renterisiconorm	2021
Lasten primaire begroting	58.328.000
Percentage renterisiconorm	20%
Renterisiconorm	11.665.600
Reguliere aflossing geldleningen	1.061.512
Geldleningen met renteherziening	-
Ruimte onder risiconorm	10.604.088

Renteomslag

Op basis van de begroting 2021 was het renteomslag percentage 1,11%. Het resultaat van het taakveld treasury is berekend in onderstaand schema.

Renteschema 2021	
De externe rentelasten over de korte en lange financiering	€ 386.206
De externe rentebaten	€ 50.434
Totaal door te rekenen externe rente	€ 335.771
De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	-€ 28.521
De aan taakvelden (programma's inclusief overzicht Overhead) toe te rekenen rente	€ 364.292
De werkelijk aan taakvelden (programma's inclusief overzicht Overhead) toegerekende rente (renteomslag)	€ 374.569
Renteresultaat op het taakveld treasury	-€ 10.277

Renteontwikkeling

Het blijft een onzekere tijd op monetair gebied. In 2021 is de rente licht gestegen, maar is nog altijd historisch laag. Afgelopen jaar hebben we een lening tegen 0,490% afgesloten. Dit tarief staat voor 20 jaar tot het eind van de lening vast.

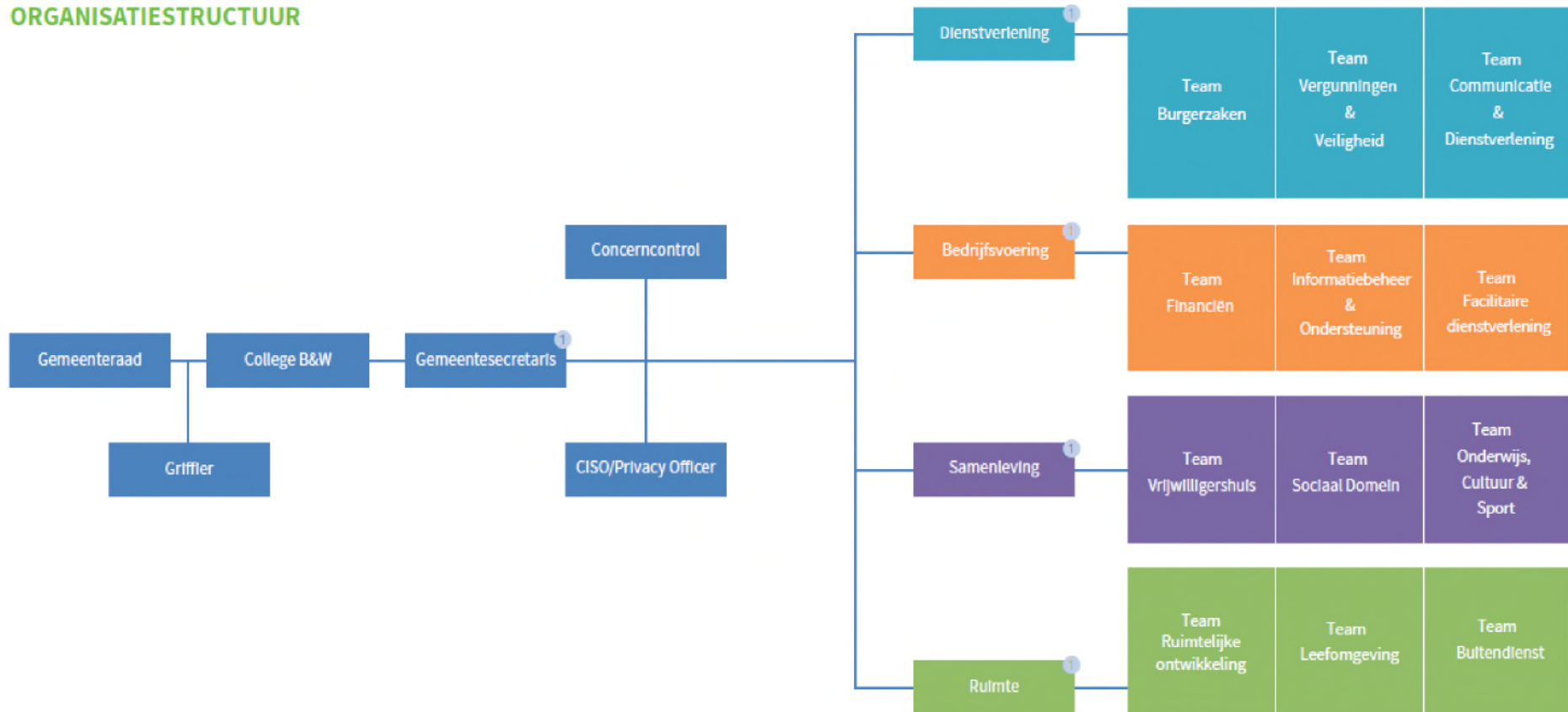
Schatkistbankieren

Sinds december 2013 is de gemeente verplicht tot schatkistbankieren. Hierbij geldt een minimum drempel van 0,75% van het begrotingstotaal, dit betekent voor Borsele een drempel van ongeveer € 408.562. Per 1 juli 2021 is het percentage bijgesteld naar 2,0% wat een bedrag van €1.167.000 betekent. De overtollige liquide middelen worden in Rijksschatkist aangehouden, waarbij de rentevergoeding momenteel 0% bedraagt.

Berekening benutting drempelbedrag schakistbankieren (bedragen x €1000)				
Omschrijving	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal
Lasten Begroting per 1 januari	58.328	58.328	58.328	58.328
Percentage drempelbedrag	0,75%	0,75%	2,00%	2,00%
Drempelbedrag	437	437	1.167	1.167
Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	2.273	4.779	6.269	21.032
Dagen in het kwartaal	90	91	92	92
Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	25	53	68	229
Drempelbedrag	437	437	1.167	1.167
Ruimte (+) / Overschrijding (-)	412	384	1.099	938

Paragraaf Bedrijfsvoering

ORGANISATIESTRUCTUUR

Organisatie

Door de coronacrisis is vertraging ontstaan in de implementatie van de uitvoering van de reorganisatie. Een voorbeeld hiervan is de verdere uitwerking en implementatie van onze kernwaarden ‘verantwoordelijk, denken en doen, vertrouwen en energie’. Deze trajecten krijgen in combinatie met de actiepunten uit de inzetbaarheidsscan een vervolg in 2022.

Personeel & Organisatie

De totale formatie in 2021 bedroeg 161,64 fte. De totale salariskosten over dat jaar waren circa € 11,4 miljoen.

Als gemeente willen we een aantrekkelijke werkgever zijn voor ons personeel. Belangrijk hierbij zijn goede secundaire arbeidsvoorwaarden, een goede werksfeer en een marktconform salaris. In 2021 is onze HR-cyclus herzien. Vanaf 2022 gaan we volgens deze cyclus werken. Daarnaast hebben wij in 2021 opdracht gegeven voor het ontwikkelen van beleid op het gebied van duurzame inzetbaarheid van onze medewerkers. In de tweede helft van 2022 komt dit beleid tot uitvoering.

Informatiebeveiliging en privacy

Sinds de aanstelling van de Chief Information Security Officer (CISO) en de Functionaris Gegevensbescherming (FG) krijgt informatieveiligheid steeds meer vorm. We investeren in goede beveiliging van informatie en de bescherming van de privacy van onze burgers. Naast de technische kant van informatieveiligheid, focussen we ons ook steeds meer op de menselijke kant.

Bewustzijn medewerkers informatieveiligheid

In 2021 hebben we het huidige niveau van bewustzijn in beeld te gebracht met een nulmeting. De resultaten van de nulmeting gaven reden voor het opstellen van basisregels en -procedures rondom veilig werken. Daarnaast hebben we een communicatieplan opgesteld om het bewustzijn bij medewerkers de komende jaren te verhogen. Specifiek ligt er ook nadruk op het opleiden en instrueren van nieuwe medewerkers. We hebben de indiensttredingsprocedure tegen het licht gehouden en aanpassingen gedaan aan de introductie van nieuwe medewerkers. We hebben besloten dat iedere nieuwe medewerker in de eerste twee weken van het dienstverband verplicht een aantal onderdelen van de beschikbare e-learning iBewustzijn volgt en de beschikbare beleidsdocumenten, regels en procedures doorneemt.

Actualiteit van beleid en procedures

In 2021 hebben we het bestaande informatiebeveiligingsbeleid beoordeeld. We constateerden dat het beleid aan herziening toe is. Ondanks dat, hebben we het beleid met een jaar verlengd. Dit heeft alles te maken met een eis uit de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO).

Verantwoording

We verantwoorden onszelf via de ENSIA (Eenduidige Normatiek Single Information Audit). ENSIA is een initiatief van gemeenten, het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) en het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW). ENSIA streeft naar een zo effectief en efficiënt mogelijk ingericht verantwoordingsstelsel over informatiebeveiliging en informatiekwaliteit. De ENSIA-verantwoording over 2020 is in 2021

afgerond. De verantwoording over 2020 is succesvol afgelegd voor de onderdelen die we zelf uitvoeren. Bij GR de Bevelanden waren er enkele verbeterpunten welke in een verbeterplan zijn beschreven. Dit verbeterplan is in 2021 uitgevoerd zodat we over 2021 een volledig succesvolle audit kunnen afleggen. De audit over 2021 moet voor 1 mei 2022 worden afgerond.

Nieuw dit jaar is de audit op grond van de Wet politiegegevens (Wpg). Over 2021 voeren we een interne audit uit. Een externe auditor voert vervolgens over het jaar 2021 een volledige audit uit. De interne audit moet jaarlijks plaatsvinden, de externe audit vindt eens in de vier jaar plaats.

Incidenten

In 2021 zijn er zes incidenten gemeld bij de CISO en/of de FG. Drie van de zes incidenten betroffen een datalek. We hebben deze datalekken volgens procedure behandeld en waar nodig de betrokkenen en de Autoriteit Persoonsgegevens op de hoogte gesteld. Naar aanleiding van de behandeling van de datalekken besloten we de procedures te herzien. Eind 2021 zijn er twee nieuwe procedures vastgesteld en beschikbaar gesteld aan de medewerkers van de gemeente Borsele.

Concerncontrol

In 2021 stelde de raad het plan van aanpak rechtmatigheidsverantwoording 2021 vast. In dit plan van aanpak staat welke acties er nodig zijn om te kunnen voldoen aan de veranderende wetgeving. Niet langer de accountant, maar het college geeft voortaan een rechtmatigheidsverklaring af. Dit betekent dat de organisatie zelf de controle van de rechtmatigheid doet en dat we hiermee waarborgen dat het college de rechtmatigheidsverklaring af kan geven. Over de wijze waarop en hoe de controles plaatsvinden is in overleg met de accountant een controleplan 2021 opgesteld. Het jaar 2021 is een proefjaar.

Het college verricht periodiek onderzoek (213a-onderzoek) naar de doelmatigheid en de doeltreffendheid van het door haar gevoerde bestuur. De raad stelt bij de verordening regels hierover op. Onder doelmatigheid verstaan we de mate waarin de gewenste prestaties en beoogde maatschappelijke effecten gerealiseerd worden met een zo beperkt mogelijke inzet van middelen. Onder doeltreffendheid verstaan we de mate waarin de gewenste prestaties en beoogde maatschappelijke effecten van het beleid daadwerkelijk worden behaald. Begin 2022 is de verordening 213a gewijzigd en is opgenomen dat er jaarlijks twee onderzoeken worden verricht naar de doelmatigheid en of doeltreffendheid. Hierover wordt ieder jaar in maart en augustus aan de raad gerapporteerd. In het jaar 2021 is er een 213a onderzoek afgerond met als titel 'zicht op de financiële positie van de gemeente Borsele'. Het tweede onderzoek dat gepland stond in 2021 met als titel 'inhuren met beleid' wordt afgerond in 2022.

Communicatie, dienstverlening en participatie

In 2021 zijn wegestart met de dienstverlenings- en communicatievisie en we verwachten deze in 2022 vast te stellen. In de visie geven we aan op welke manier we binnen Borsele omgaan met dienstverlening en communicatie en wat onze speerpunten voor de komende vijf jaar zijn. Aan de hand van de visie stellen we een uitvoeringsprogramma op. De eerste projecten gaan we vanaf 2022 uitvoeren. Op het gebied van communicatie ging in 2021 extra aandacht uit naar het Sociaal Domein, energie en duurzaamheid, en het optimaliseren van onze interne communicatie. We hebben de participatienota in 2021 in concept opgesteld. Het vaststellen hiervan is uitgesteld naar 2022, zodra we met de dorpsraden hierover hebben gesproken.

Vervolgens geven we hier uitvoering aan. Met het inwonerspanel peilen we meningen en verzamelen we kennis over actuele onderwerpen bij onze inwoners. In 2021 hebben we twee van de drie geplande onderzoeken uitgevoerd.

Bezuinigingen

In 2021 heeft u opdracht gegeven voor een kerntakenonderzoek. U bent in 2021 verschillende keren geïnformeerd via aparte raadsvoorstellen over de bezuinigingen die voortvloeide uit het kerntakenonderzoek. Over de resultaten van deze bezuinigingen en de stand van zaken informeerde wij u periodiek. In 2022 geven wij hier een vervolg aan.

Financieel en HRM-systeem

In het kader van de rechtmatigheid besteedden we in 2021 zowel een nieuw financieel systeem aan als een systeem voor Human Resource Management (HRM). GR de Bevelanden voert in nauwe samenwerking met de Bevelandse gemeenten deze aanbestedingen uit, evenals de implementatie van beide systemen. Vanaf 1 januari 2022 startten we met beide nieuwe systemen.

Werkplekconcept

Met het uitbreken van het coronavirus, en de door het Rijk opgelegde maatregelen, moesten veel medewerkers thuis gaan werken en namen we ad-hoc maatregelen om medewerkers te faciliteren. Waar voorheen vergaderingen fysiek plaatsvonden, vinden vergaderingen nu nog steeds veelal digitaal plaats. Het (digitaal) thuiswerken werken is niet meer weg te denken uit onze maatschappij. Dit vraagt voor de organisatie een nieuw werkplekconcept waar het thuis- en digitaal werken onderdeel van uit maakt. In 2021 is gestart met het faciliteren van de medewerkers met (ICT) voorzieningen voor de thuiswerkplek. Het nieuwe beleid is voorbereid en wordt naar verwachting begin 2022 vastgesteld. Het nieuwe werkplekconcept vraagt aanpassing van (voorzieningen van) het gemeentehuis om het flexibele werken, (digitaal) vergaderen en projectmatig werken te kunnen faciliteren. De voorbereidingen zijn in 2021 gestart.

Datagedreven werken

Datagedreven werken is werken op basis van feiten uit de samenleving, die verzameld worden in de vorm van data. Deze worden geanalyseerd naar informatie en samen met domeinkennis op de juiste manier geïnterpreteerd naar bruikbare inzichten. Het doel van datagedreven werken is om zo geïnformeerd mogelijk besluiten te nemen, waardoor de kwaliteit van beslissingen toeneemt. In 2021 startten we met een pilot in het sociaal domein. We verkennen in samenwerking met de andere Bevelandse gemeenten de mogelijkheden om datagedreven werken toe te passen. Ook onderzoeken we in Bevelands verband het aantrekken van een data-analist.

Informatievoorziening

Sinds 1 januari 2017 is het taakveld informatievoorziening ondergebracht bij GR de Bevelanden. In 2021 is een tweetal onderzoeken uitgevoerd naar dit taakveld. Een onderzoek richtte zich op de evaluatie van de ontwikkeling van het taakveld informatievoorziening bij GR de Bevelanden. Het eindproduct is een evaluatierapport. Het andere onderzoek had als doel om uitgangspunten te formuleren voor een advies over een op te stellen gemeenschappelijk, strategisch informatiebeleid voor de komende tien jaar. Het eindproduct is een plan van aanpak.

Eind 2021 heeft besluitvorming plaatsgevonden en is opdracht gegeven aan KBenP voor het opstellen van een iVisie (visie op informatiebeleid). De uitvoering daarvan vindt plaats in 2022 in nauwe samenwerking met alle betrokken partijen.

Onderzoek Berenschot naar Governance De Bevelanden

Op 1 januari 2015 is de GR De Bevelanden van start gegaan. Per 1 februari 2020 is een onafhankelijke directeur en directieondersteuning aangetreden. Dit is in 2021 mede aanleiding geweest een onafhankelijk deskundige (Berenschot) een analyse te laten maken van de governance-structuur van GR De Bevelanden. Berenschot geeft adviezen op het gebied van:

- a) Structuur en rollen/ verantwoordelijkheden;
- b) Processen;
- c) Cultuur.

Deze onderzoeksresultaten implementeren we samen met de ICT-onderzoeksresultaten, uitgevoerd door het bureau KbenP.

Paragraaf Grondbeleid

Algemeen

Voor 2021 hanteren we het beleid zoals vastgesteld in de nota Grondbeleid 2015-2019. In 2022 treffen we de voorbereidingen voor de actualisering van deze nota. We streven ernaar om de nieuwe nota begin 2023 ter vaststelling voor te leggen aan de gemeenteraad. Dit in verband met de inwerkingtreding van de Omgevingswet en de geplande vaststelling van onze nieuwe Omgevingsvisie. Op deze wijze bereiken we de benodigde samenhang tussen beide beleidsdocumenten.

De twee belangrijkste kerndoelstellingen van het grondbeleid:

- Het bevorderen van het gewenste ruimtegebruik en de ruimtelijke kwaliteit;
- Het streven naar een financieel gezond grondbedrijf. Winstgevende plannen moeten verlieslatende kunnen compenseren.

Visie

De nota Grondbeleid geeft inzicht in het gemeentelijk handelen bij locatieontwikkelingen. Met het grondbeleid als instrument kunnen de ruimtelijk-economische opgaven zoals die in andere beleidsdocumenten zijn vastgelegd, uitgevoerd worden. Dit geldt met name voor de woningbouwplanning en het bedrijventerreinprogramma. De kerndoelstellingen zijn vertaald naar specifieke beleidsuitgangspunten waaraan de uitvoering van het grondbeleid kan worden getoetst. De Nota Grondbeleid 2023-2027 geeft het beleid weer voor de komende vier jaar.

Wijze waarop grondbeleid wordt uitgevoerd

De gemeente streeft traditiegetrouw zoveel mogelijk naar een actief grondbeleid. Hiermee heeft de gemeente meer invloed en kunnen we de kerndoelstellingen beter realiseren. Als gevolg van de achter ons liggende economische crisis en de verwachte demografische ontwikkelingen, schuiven we meer op naar faciliterend grondbeleid. Wanneer kansen zich aandienen, risico's overzienbaar zijn en sterke sturing gewenst is, blijft de mogelijkheid van actief optreden aanwezig. Om deze laatste reden is ervoor gekozen het gebied Platepolder in Heinkenszand zelf te exploiteren. Hierbij is rekening gehouden met de in de nota Grondbeleid genoemde hoeveelheid aan projectontwikkelaars uit te geven kavels. Met dit plan kunnen we aan de toekomstige gerichte vraag aan woningbouw op Heinkenszand voldoen. In 2022 houden we een inventarisatie en oriëntatie op nieuwe ontwikkelgebieden ten behoeve van woningbouw.

Actuele prognose resultaten

Op basis van de jaarrekening 2021 prognosticeren wij op termijn nog een positief resultaat van € 4.665.207 van alle in exploitatie zijnde plannen. Op deze plannen zijn, via de jaarlijkse resultaatbepaling, al winsten genomen voor in totaal € 14.133.492.

Bouwgronden in exploitatie	Aantal m2	Boekwaarde 31-12-2021	Geraamde kosten	Geraamde opbrengsten	Geraamd eindresultaat	Gerealiseerde winstnemingen
Woningbouw:						
Borssele, Stadshoek	948	-262.704	318.223	151.680	-96.161	321.822
's-Gravenpolder, Oostgaarde	2.220	-1.779.024	1.488.860	610.500	-900.664	1.777.591
's-Heer Abtskerke.Colenshoek 2	418	-125.079	214.938	89.870	-11	-113.811
's-Heerenhoek, De Blikken 2	9.404	561.432	1.128.136	1.779.955	-90.387	-216.547
Heinkenszand, Over de Dijk 2/3	1.000	-525.521	384.010	133.000	-274.511	8.523.848
Heinkenszand. Stenevate	0	-241.567	222.507	0	-19.060	110.348
Kwadendamme, 2001	464	-324.680	322.425	76.560	-78.815	426.249
Lewedorp, Nieuwe Kraaijertpolder	644	-1.047.216	435.387	112.700	-724.529	2.017.464
Ovezande, Plataanweg 2001	12.971	1.198.574	1.019.140	2.217.830	-116	-498.378
Ovezande, Nieuwstraat	11.253	-117.602	287.188	2.062.400	-1.892.814	9.225
Bedrijventerreinen:						
Heinkenszand, Noordzak fase 3	16.090	506.336	600.445	1.694.920	-588.139	341.587
Totaal	55.412	-2.157.051	6.421.259	8.929.415	-4.665.207	14.133.492

In het BBV en de notities van de commissie BBV zijn regels bepaald hoe de grondexploitaties berekend moeten worden en hoe we tussentijds winsten en verliezen moeten nemen. Ieder jaar berekenen we deze opnieuw door, op grond van de laatst bekende inzichten en grondslagen. Dit kan leiden tot jaarlijkse winst- en verliesnemingen. Deze mutaties verwerken we ieder jaar in de jaarrekening. In de grondslagen van de jaarrekening nemen we uitgangspunten voor onze berekeningen op zoals het rentepercentage en de kostenindexatie. Winsten en verliezen compenseren we door onttrekkingen of dotaties aan de reserve bouwgrondexploitaties. Jaarlijks beoordelen we in de jaarrekening of de hoogte van de reserve toereikend is om de geschatte risico's op te vangen.

Als gevolg van wetwijzigingen behoren de zogeheten 'Niet in exploitatie genomen gronden' (NIEGG) niet meer tot het grondbedrijf. Sinds januari 2016 worden deze opgenomen onder de materiële vaste activa als 'strategische gronden'. Als een bestemmingsplan door de raad wordt vastgesteld, wordt die strategische grond overgeheveld naar dat bestemmingsplan. In principe dienen strategische gronden op marktwaarde te worden gewaardeerd. De marktwaarde kan afwijken van de aankoopprijs en kan leiden tot afwaardering van de grond. Al onze strategische gronden zijn gewaardeerd op marktwaarde. Voorbereidingskosten zoals onderzoekskosten en personeelskosten worden tijdelijk geactiveerd onder de immateriële vaste activa en overgeheveld naar het bestemmingsplan bij vaststelling van dat plan.

Woningbouw en industrie

Regionale samenwerking en afstemming

Periodiek maken de vijf Bevelandse gemeenten regionale woningafspraken. De huidige woningafspraken bevatten per gemeente een woningbouwplanning voor de periode tot 2025. Die woningbouwplanningen zijn zodanig op elkaar afgestemd dat er een evenwichtige woningmarkt ontstaat binnen de regio. Die woningmarkt is afgestemd op de veranderende samenstelling van de bevolking en de daarmee veranderende vraag. Voor Borsele is een relatief beperkt contingent woningen beschikbaar, hierdoor is het moeilijk om aan alle wensen op elk moment te kunnen voldoen. De behoefte aan levensloopbestendige woningen blijft aanhouden. Bij de inrichting van nieuwe plannen moeten we hiermee rekening houden. Die behoefte merken we ook bij de ontwikkeling van de Platepolder in Heinkenszand. Aan de hand van de concrete behoefte aan woningbouw gaan we gronden in 2022 in ontwikkeling nemen.

Bedrijventerreinenprogramma

Gedeputeerde Staten heeft een geactualiseerde prognose vastgesteld voor de behoefte aan bedrijventerreinen. Aan de hand daarvan werken de regio's de programmering van de terreinen verder uit. De vijf Bevelandse gemeenten, vertegenwoordigd in het Bestuurlijk Platform De Bevelanden, hebben het geactualiseerde Bedrijventerreinprogramma De Bevelanden 2017-2025 in juli 2018 ter goedkeuring voorgelegd aan Gedeputeerde Staten. In dit programma zijn afspraken gemaakt over de regionale uitgifte. In 2022 is een nieuw regionaal bedrijventerreinprogramma van kracht. We verwachten dat de vraag naar ontwikkelruimte voor bedrijventerreinen licht stijgt ten opzichte van de prognoses, waardoor tweejaarlijkse monitoring van vraag en aanbod noodzakelijk is. Hierbij geldt dat we op basis van concrete marktvaart extra ter beschikking gestelde exploitatieruimte verdelen tussen de regionale partners. Borsele heeft alleen op bedrijventerrein Noordzak nog een aantal kavels beschikbaar. Wij spannen ons ervoor in dat er in de regionale programmering ruimte komt voor noodzakelijke uitbreiding van bestaande solitaire bedrijven.

Grondprijzen

Wij rekenen marktconforme uitgifteprijsen. Hierbij kijken we zowel naar de kostprijs, de prijzen in de regio en het voorzieningenniveau van de betreffende woonkernen. De gemeenteraad stelt de prijzen eenmalig vast bij de vaststelling van het bewuste bestemmingsplan. Bij de jaarlijkse actualisatie van de exploitatieplannen kijken we of we nog op koers liggen.

Erfpacht

Wij blijven gronden voor woningbouw en bedrijven aanbieden op twee manieren. Zowel koop als erfpacht is mogelijk. Erfpacht is mogelijk onder voor beide partijen aantrekkelijke voorwaarden.

Reserves

Aangezien grondexploitatie omgeven is door risico's, is er een reserve bouwgrondexploitaties. Deze reserve is bedoeld als:

- Buffer voor verlieslatende grondexploitaties;
- Dekking voor onverwachte (meer)uitgaven in de grondexploitatie;
- Egalisatie van jaarlijkse winsten en verliezen;
- Dekking van de lasten van vennootschapsbelasting;
- Egalisatie voor herwaardering strategische gronden.

Verwant met de bouwgrondexploitaties is de Reserve Kwaliteit Openbare Ruimte. Deze reserve wordt met name gevoed uit verkoop van bouwgronden in bestemmingsplannen. Ook nieuwe initiatieven van particuliere ontwikkelaars dragen bij aan deze reserve. Wij gebruiken deze reserve voor openbare voorzieningen, zoals verbetering infrastructuur, versterking natuur, landschap en cultuurhistorie, dorpsvernieuwing, herstructurering en revitalisering van bedrijventerreinen en waterberging.

Overige ontwikkelingen

Hoewel de woningmarkt hersteld is en er momenteel eerder sprake is van een overspannen markt, zijn er toch ontwikkelingen die invloed kunnen hebben op het tempo van de bouw. Er kunnen extra investeringen nodig zijn voor technische voorzieningen ten behoeve van het milieu. Zo vereisen gasloos bouwen, klimaatadaptatie, PFAS en mogelijk ook de stikstofproblematiek extra maatregelen. Wij kunnen nog niet inschatten wat hiervan de financiële gevolgen zijn.

Paragraaf Verbonden partijen

Algemeen

Deze paragraaf gaat in op de definitie van en het beleid voor verbonden partijen. Van de belangrijkste verbonden partijen wordt vermeld: de vestigingsplaats, het publieke belang, het bestuurlijke belang, wie namens onze gemeente vertegenwoordigd is in het bestuur, wat de stemverhouding in het bestuur is, wat ons financiële belang is en de belangrijkste beleidsvoornemens van de verbonden partij.

Definitie verbonden partijen

Verbonden partijen zijn die partijen waarin de gemeente een bestuurlijk én een financieel belang heeft. Onder bestuurlijk belang wordt verstaan: zeggenschap, ofwel door vertegenwoordiging in het bestuur ofwel door het hebben van stemrecht. Met financieel belang wordt bedoeld op een bedrag dat aan de verbonden partij ter beschikking wordt gesteld en dat niet verhaalbaar is als verbonden partij failliet gaat en/of het bedrag waarvoor aansprakelijkheid bestaat indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt. Deze definities houden in dat gemeenschappelijke regelingen en participaties in nv's, bv's, vof's en commanditaire vennootschappen verbonden partijen zijn.

Ook stichtingen en verenigingen kunnen onder de verbonden partijen vallen, als de gemeente een zetel in het bestuur heeft en financiële risico's loopt. Een stichting of vereniging die jaarlijks subsidie krijgt, maar waaraan geen andere financiële verplichtingen verbonden zijn met een juridische afdwingbaarheid door derden, is geen verbonden partij.

Beleid

De belangrijkste uitgangspunten voor deelname aan verbonden partijen zijn:

- De gemeente participeert uitsluitend in verbonden partijen als daarmee een publieke taak wordt gediend.
- De gemeente participeert uitsluitend in privaatrechtelijke rechtsvormen als de desbetreffende taak niet vanuit een publieke rechtsvorm kan worden uitgevoerd.

Kernvragen die de gemeente zichzelf hierbij regelmatig dient te stellen zijn:

- Corresponderen de doelstellingen van de verbonden partij nog steeds met die van de gemeente?
- Worden de doelstellingen van de gemeente via de verbonden partij gerealiseerd?

Besliskader

Besliskader voor het oprichten van of deelnemen in verbonden partijen:

1. Vaststellen of er sprake is van een publiek belang dat door de gemeente moet worden behartigd.
Als dit het geval is:
2. Vaststellen of de gemeente, in de hoedanigheid van publiekrechtelijk rechtspersoon, zelf het publieke belang kan behartigen.
Als dit niet mogelijk of wenselijk is:
3. Vaststellen of de gemeente de bestuurlijke en financiële verantwoordelijkheid beter kan overdragen aan een andere publiekrechtelijke organisatie.
Als dit niet mogelijk of wenselijk is:
4. Het oprichten van of deelnemen in een besloten vennootschap, naamloze vennootschap, stichting, vereniging of Publiek Private Samenwerking.

Criteria

Het ontwerpbesluit voor het oprichten van of deelnemen aan een verbonden partij dat aan de gemeenteraad wordt voorgelegd, behandelt ten minste de volgende punten:

- Het besliskader verbonden partijen;
- De vertegenwoordiging in het bestuur;
- De andere betrokkenen in de verbonden partij;
- De financiële gevolgen voor de gemeente;
- De juridische aspecten.

Beleidskaders

Beleidskaders voor het aanwijzen van gemeentelijke vertegenwoordigers:

- A. Gemeentelijke vertegenwoordiging in publiekrechtelijke organisaties.
Er worden geen raadsleden benoemd als vertegenwoordiger van de gemeente in een publiekrechtelijke organisatie, tenzij de publiekrechtelijke organisatie dit zelf voorschrijft.
- B. Gemeentelijke vertegenwoordiging in privaatrechtelijke organisaties.
 1. Het college benoemt geen collegeleden in:
 - a. Een raad van commissarissen,
 - b. Een raad van toezicht of
 - c. Het bestuur, tenzij het benoemen van collegeleden in genoemde functies in het bijzonder bij kan dragen aan het publieke belang en het private belang van de verbonden partij ook overeenstemt met het publieke belang. Het college dient de afweging tussen het publieke belang en belangenverstremgeling voor een dergelijke benoeming nadrukkelijk te motiveren.
 2. Het college benoemt geen gemeenteambtenaren in:
 - a. Een raad van commissarissen;

- b. Een raad van toezicht.
3. Gezien de controlerende functie van de raad kunnen raadsleden niet de functie van gemeentelijke vertegenwoordiger in privaatrechtelijke organisaties bekleden.
4. Voor benoeming als gemeentelijke vertegenwoordigers in toezichhoudende en adviserende organen als genoemd onder 1. en 2. komen in beginsel gekwalificeerde buitenstaanders ('externen') in aanmerking.
5. In geval van vennootschappen maakt de gemeente in ieder geval actief gebruik van haar rechten als aandeelhouder in de algemene vergadering van aandeelhouders voor het inbrengen van het gemeentelijk belang.

Naast bovenstaande uitgangspunten wordt in het college de richtlijn gehanteerd dat, indien er om dwingende redenen toch voor een overheidscommissaris wordt gekozen, de portefeuillehouder als vertegenwoordiger in de algemene vergadering van aandeelhouders zal optreden en de wethouder van Financiën in de raad van commissarissen.

De belangrijkste verbonden partijen voor onze gemeente zijn hieronder nader toegelicht.

GBE AQUA B.V.

Vestigingsplaats	Middelburg
Publiek belang	Het maatschappelijk kapitaal is verdeeld in 1.000.000 aandelen. Hiervan is 50% in eigendom van de provincie Zeeland en 50% in eigendom van de gemeenten in Zeeland en enige gemeenten in Noord-Brabant en Zuid-Holland en de provincie Noord-Brabant.
Bestuurlijk belang	De gemeente Borsele neemt voor 2,644% deel in het maatschappelijk kapitaal (26.440 van de 1.000.000 aandelen) en oefent zeggenschap uit in de aandeelhoudersvergadering. Ieder aandeel vertegenwoordigd € 1.
Vertegenwoordiging in het bestuur	De governance van GBE AQUA B.V. wordt in de loop van 2022 verder uitgewerkt.
Stemverhouding in het bestuur	Stem in de aandeelhoudersvergadering naar rato van het aandelenkapitaal.
Financieel belang	Vanaf 2022 wordt dividend uitgekeerd naar rato van het aandeelhoudersbelang. Voor ons bedragen de indicatieve dividendinkomsten in 2022 ongeveer € 50.000 en loopt op tot circa € 250.000 in 2033. In de gemeentebegroting worden de indicatieve dividendopbrengsten als budgettaire ruimte toegevoegd voor de komende jaren.
Belangrijkste risico's	Het risico is beperkt tot de eenmalige kapitaalstorting van € 26.440. Afhankelijk van de volatiliteit van de elektriciteitsprijzen kunnen we de lening van GBE Aqua B.V. sneller aflossen.
Jaarcijfers	Het geprognostiseerde nettoresultaat van GBE Aqua B.V. is € 10,7 miljoen. In 2022 en loopt op tot € 15 miljoen in 2033. Er wordt rekening gehouden met een onzekerheidsmarge van ongeveer € 4 miljoen.

Bijdrage 2021	Enmalige kapitaalstorting van € 26.440 welke als investeringskrediet op de balans wordt opgenomen.
Beleidsvoornemens	Oprichting heeft in december 2021 plaatsgevonden, beleidsvoornemens worden later ingevuld.

BGTS North Sea Port District

Vestigingsplaats	Gent
Publiek belang	De BGTS North Sea Port District is een grensoverschrijdend samenwerkingsverband dat bestaat uit acht deelnemers (Gent, Evergem, Zelzate, Terneuzen, Vlissingen, Borsele, provincie Oost-Vlaanderen en provincie Zeeland). Iedere deelnemer heeft één stem in de aandeelhoudersvergadering.
Bestuurlijk belang	Iedere deelnemer benoemt uit zijn midden de leden van de Raad van Bestuur. De Raad van Bestuur wordt gevormd door twee afgevaardigden per deelnemer.
Vertegenwoordiging in het bestuur	De concrete bestuurlijke vertegenwoordiging wordt in de loop van 2022 verder ingevuld.
Stemverhouding in het bestuur	Iedere aandeelhouder heeft één stem in de aandeelhoudersvergadering. Er wordt besloten met consensus. Een deelnemer mag zich onthouden van stemming.
Bijdrage 2021	We dragen jaarlijks € 5.500 bij aan het werkkapitaal. De bedragen van de deelnemers worden berekend aan de hand van het inwonersaantal, met een degressieve correctie naargelang het inwonersaantal stijgt. Voor de provincies is een vaste bijdrage vastgesteld.
Beleidsvoornemens	We gebruiken 2021 en begin 2022 voor het verder uitwerken en ten uitvoer leggen van de concept werkagenda en het plan van aanpak van de Nationale Omgevingsvisie. We hebben een projectplan ingediend om grensoverschrijdend zoetwaterbeleid te ontwikkelen.

PZEM NV

Vestigingsplaats	Middelburg
Publiek belang	Het maatschappelijk kapitaal is verdeeld in 15.280 aandelen. Hiervan is 50% in eigendom van de provincie en 50% in eigendom van de gemeenten in Zeeland en enige gemeenten in Noord-Brabant en Zuid-Holland en de provincie Noord-Brabant.
Bestuurlijk belang	De gemeente Borsele neemt voor 2,644% deel in het maatschappelijk kapitaal (404 van de 15.280 aandelen) en oefent zeggenschap uit in de aandeelhoudersvergadering.
Vertegenwoordiging in het bestuur	Burgemeester G.M. Dijksterhuis is vertegenwoordiger in de aandeelhoudersvergadering en in de aandeelhouderscommissie.

Stemverhouding in het bestuur	Stem in de aandeelhoudersvergadering naar rato van het aandelenkapitaal.
Financieel belang	PZEM heeft in december 2021 nieuw dividendbeleid vastgesteld. De geprognosticeerde dividenden worden gebruikt ter aflossing van de lening van GBE Aqua B.V. In aanloop naar volledige aflossing van deze lening wordt geïnventariseerd hoe de overige dividenden bestemd kunnen worden.
Belangrijkste risico's	De economische situatie met lage prijzen op de energiemarkt is voor PZEM een belangrijk risico dat ook de winstgevendheid en daarmee het dividend onder druk zet.
Jaarcijfers	Het totale nettoresultaat over 2021 bedroeg € 235 miljoen positief. Per eind 2021 is het balanstotaal € 2.880 miljoen en het eigen vermogen bedroeg € 1.651 miljoen.
Bijdrage 2021	n.v.t.
Beleidsvoornemens	Actieve deelname in de discussie over de toekomst van het bedrijf en verdere herstructurering, waaronder rechtstreeks aandeelhouderschap in het onderdeel Evides.

North Sea Port

Vestigingsplaats	Sas van Gent
Deelnemers	Borsele, Terneuzen, Vlissingen en de provincie Zeeland als Zeeuwse aandeelhouders. Gent, Evergem, Zelzate en de provincie Oost-Vlaanderen als Vlaamse aandeelhouders
Publiek belang	North Sea Port SE beheert en ontwikkelt de Zeeuwse en Vlaamse havens van Gent e.o. Zij heeft het doel om door het ontwikkelen en exploiteren van de havens welvaart te genereren in de grensoverschrijdende regio. Dit wordt nagestreefd door het accommoderen van nieuwe en het faciliteren van al gevestigde haven- en industriebedrijven. North Sea Port ontwikkelt en beheert hiervoor vele vormen van infrastructuur: havenbekkens, kades, wegen, spoorwegen, buisleidingen etc. Daarnaast levert North Sea Port een actieve bijdrage aan de ontwikkeling van investeringsplannen van bedrijven. North Sea Port exploiteert voor eigen risico, maar verricht ook publieke taken zoals (water)wegenonderhoud.
Bestuurlijk belang	De gemeente is sinds juni 2019 rechtstreeks voor 8,33% aandeelhouder in North Sea Port.
Vertegenwoordiging in het bestuur	Burgemeester G.M. Dijksterhuis vertegenwoordigt de gemeente in de aandeelhoudersvergadering.
Stemverhouding in het bestuur	Voor besluiten is een meerderheid van stemmen nodig. Voor belangrijke besluiten is 76% meerderheid nodig.
Financieel belang	North Sea Port SE exploiteert voor eigen rekening en risico. Exploitatieverliezen komen ten laste van de SE en hebben uiteindelijk hun effect op de waarde van het aandeel. Exploitatiewinsten kunnen in de toekomst leiden tot dividenduitkeringen. Gelet op de toekomstige investeringsplannen en de garantiestelling voor de leningen is een dividenduitkering nog niet aan de orde, in principe zolang de

	garanties gelden. Borsele staat voor 16 2/3% garant voor de eerder door North Sea Port Netherlands (voorheen ZSP NV) afgesloten leningen. Het garantieplafond is per 01-01-2022 € 380 miljoen. Hiervan is in 2021 ongeveer € 198 miljoen benut. De al eerder aangegane garantie voor WarmCo2 bedraagt € 65 miljoen, waarvan € 60 miljoen is benut. Samen dus € 258 miljoen plus de daarop van toepassing zijnde en aflopende derivaten. De extra garantie op leningen WarmCO2 van € 6,6 miljoen in 2013 en € 7,5 miljoen in 2014 zijn opgenomen in de garantie van € 380 miljoen. North Sea Port SE heeft een 100% vrijwaring gegeven voor de eventuele garantieverplichtingen van de Zeeuwse participanten.
Belangrijkste risico's	De gemeente kan worden aangesproken voor uitstaande leningen van North Sea Port Netherlands (voorheen ZSP NV) waarvoor de gemeente zich garant heeft gesteld. Bij structureel slechte bedrijfsresultaten van North Sea Port kan het gemeentelijk aandeel in waarde achteruitgaan.
Jaarcijfers	North Sea Port heeft het jaar 2020 positief afgesloten met een resultaat van € 39,7 miljoen. Het eigen vermogen bedroeg ongeveer € 530 miljoen. Het balanstotaal bedroeg ongeveer € 967 miljoen. De jaarcijfers over 2021 zijn nog niet bekend
Bijdrage 2021	N.v.t.
Beleidsvoornemens	Voortzetting van de economische ontwikkeling van de havens.

NV Economische Impuls Zeeland

Vestigingsplaats	Middelburg
Deelnemers	De 13 Zeeuwse gemeenten, ABN AMRO, Dow Benelux, Kamer van Koophandel, Rabobank, Provincie Zeeland
Publiek belang	Ontwikkelingsmaatschappij NV Economische Impuls Zeeland (Impuls) heeft als doel het vergroten van de dynamiek van de Zeeuwse economie. De kerndoelen van Impuls zijn: Structuurversterking en ontwikkeling van de regionale economie door grote projecten te faciliteren; De ontwikkeling en uitvoering van projecten voor de Zeeuwse kenniseconomie (in het kader van het Akkoord Zeeuwse Kenniseconomie, waarbij de nadruk wordt gelegd op het verhogen van het opleidingsniveau, betere uitwisseling tussen onderwijs en arbeidsmarkt en innovatie); Economische promotie en acquisitie.
Bestuurlijk belang	De gemeente is aandeelhouder van Impuls Zeeland.
Vertegenwoordiging in het bestuur	Burgemeester G.M. Dijksterhuis is vertegenwoordiger in de aandeelhoudersvergadering.
Stemverhouding in het bestuur	Elke aandeel geeft recht tot het uitbrengen van één stem. Borsele heeft 1.503 van de totaal 750.000 aandelen.

	Alle besluiten van de algemene vergadering worden genomen met volstrekte meerderheid van stemmen, voor zover bij de wet of de statuten geen grotere meerderheid is voorgeschreven.
Financieel belang	Op basis van een meerjarenbegroting stemmen de aandeelhouders jaarlijks in met de deelnemersbijdrage (nu ca. € 1,03 per inwoner).
Belangrijkste risico's	Het risico beperkt zich tot mogelijk een hogere jaarlijkse bijdrage per inwoner.
Jaarcijfers	Het resultaat over 2020 bedroeg € 66.000 positief. De jaarcijfers over 2021 zijn nog niet bekend
Bijdrage 2021	De bijdrage bedroeg € 23.808.
Beleidsvoornemens	Impuls zet in op het verder versterken van Zeeland als kwalitatief sterkste economie van Nederland.

Openbaar lichaam afvalstoffenverwijdering Zeeland (OLAZ)

Vestigingsplaats	Kapelle
Deelnemers	Alle Zeeuwse gemeenten
Publiek belang	Behartiging van de gemeenschappelijke belangen van de deelnemers op het gebied van de afvalstoffenverwijdering.
Bestuurlijk belang	De gemeente heeft zitting in zowel het algemeen als het dagelijks bestuur.
Vertegenwoordiging in het bestuur	Wethouder C. Weststrate.
Stemverhouding in het bestuur	De gemeente Borsele brengt in het algemeen bestuur 5 stemmen uit.
Financieel belang	Het nadelig saldo wordt omgeslagen zowel naar rato van de hoeveelheid aangeboden afval als naar rato van het aantal inwoners.
Belangrijkste risico's	De opbrengsten zijn afhankelijk van de ontwikkelingen in de markt van de recyclebare afvalcomponenten, zoals oud papier, schroot, etc. Aan een jaarlijkse geraamde stijging zit het risico verbonden dat bij negatieve marktontwikkelingen de werkelijke opbrengsten kunnen tegenvallen ten opzichte van de geraamde.
Jaarcijfers	Het resultaat 2021 bedroeg € 53.000 positief.
Bijdrage 2021	Bijdrage per inwoner aan milieustraat: € 22.42 euro Bijdrage per inwoner voor extra kosten coronacrisis: € 0.99 voor voorlichting en communicatie € 0.09 en voor afvalbeleid € 0.29 Voor afval (brandbaar afval, gft, oud papier pmd) worden de kosten verdeeld op basis van aangeleverde tonnages.
Beleidsvoornemens	Uitwerking van het kabinetsprogramma 'Van Afval Naar Grondstof'. Van de gemeenten wordt in dat kader een inzet verwacht op het gebied van de gescheiden inzameling. Veranderingen in de wijze van inzamelen zijn daarvan een uitvloeisel. Onderzocht wordt verder of een nieuw concept voor regionale milieustraten haalbaar c.q. wenselijk is. Te denken aan toegangscontrole.

Sportfondsen Borsele B.V.

Vestigingsplaats	Heinkenszand
Deelnemers	Borsele
Publiek belang	De gemeente Borsele heeft het beheer van drie grote sportaccommodaties ondergebracht in de Sportfondsen Borsele B.V. Ze dragen zorg voor de exploitatie, beheer en onderhoud van Sporthal De Zwake in 's-Gravenpolder, het vergader- en congrescentrum De Stenge in Heinkenszand en het zwembad Stelleplas in Heinkenszand. Ze voeren ook de exploitatie van de dorpshuizen De Jeugdhoeve en de Burcht en de jeugdsozen in Heinkenszand en 's-Gravenpolder.
Bestuurlijk belang	Het bestuur wordt gevormd door een directie die wordt benoemd door de Algemene Vergadering van Aandeelhouders. Tweemaal per jaar is er een klant-/leveranciersoverleg.
Vertegenwoordiging in het bestuur	Niet van toepassing
Stemverhouding in het bestuur	Niet van toepassing
Financieel belang	De gemeente verstrekt een exploitatie- en onderhoudssubsidie, evenals een bijdrage voor het gebruik van de sporthal ten behoeve van het gymnastiekonderwijs.
Belangrijkste risico's	De voeding van het onderhoudsfonds vormt een belangrijk risico. Daarnaast is ook de coronacrisis een risico.
Jaarcijfers	Het resultaat 2021 is nog niet bekend.
Bijdrage 2021	De gemeentelijke bijdrage in de exploitatie en het klein en groot onderhoud is vastgesteld op ongeveer € 860.000
Vestigingsplaats	Heinkenszand

Veiligheidsregio Zeeland

Vestigingsplaats	Middelburg
Deelnemers	Alle Zeeuwse gemeenten
Publiek belang	Het instellen en in stand houden van een overkoepelend orgaan voor fysieke veiligheid in Zeeland. De taken zijn brandweezorg, geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen, de gezamenlijke meldcentrale, de voorbereiding en uitvoering van rampenbestrijding en crisisbeheersing.
Bestuurlijk belang	De gemeente heeft 1 zetel in het algemeen bestuur.
Vertegenwoordiging in het bestuur	Burgemeester G.M. Dijksterhuis.
Stemverhouding in het bestuur	De leden van het algemeen bestuur vertegenwoordigen 1 stem per 5.000 inwoners.
Financieel belang	Eind september 2014 is na bemiddeling door de Provincie de nieuwe verdeelsleutel vastgesteld.

Belangrijkste risico's	De operationele en maatschappelijke effecten van de bezuinigingen en het nieuwe beleidsplan Maatwerk in brandweezorg.
Jaarcijfers	Het resultaat 2021 bedroeg € 755.012 positief.
Bijdrage 2021	De bijdrage voor 2021 bedroeg € 1.826.757
Beleidsvoornemens	De in het beleidsplan 2020-2023 beschreven ambities zullen grote invloed hebben op de financiële huishouding van de VRZ. Op basis van dit beleid wordt eventueel de (meerjaren)begroting 2020 bijgesteld. We zullen een actieve rol vragen en nemen om samen met de VRZ tot een gewenst en verantwoordelijk ambitieniveau te komen.

Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst Zeeland (GGD)

Vestigingsplaats	Goes
Deelnemers	Alle Zeeuwse gemeenten
Publiek belang	Het primaire doel betreft het bevorderen van de algemene gezondheidstoestand van de bevolking. De GGD Zeeland geeft uitvoering aan de wettelijke taak op gebied van de uitvoering van preventief gezondheidsbeleid van gemeenten, zoals beschreven in de Wet publieke gezondheid (Wpg).
Bestuurlijk belang	De GGD Zeeland is een gemeenschappelijke regeling. Alle Zeeuwse gemeenten zijn vertegenwoordigd in het algemeen bestuur. De gemeente moet zich conformeren aan meerderheidsbesluiten. De gemeente heeft zitting in zowel het dagelijks als het algemeen bestuur.
Vertegenwoordiging in het bestuur	Wethouder mw. M.C.J. van de Plasse-Nagelkerke.
Stemverhouding in het bestuur	De stemverhouding is per stem met een weging naar verhouding van het aantal inwoners.
Financieel belang	De bijdrage voor de jeugdgezondheidszorg wordt voor 100% gedekt uit rijksbijdragen. De bijdrage voor de algemene gezondheidszorg wordt vanuit het gemeentefonds gedekt.
Belangrijkste risico's	Het COVID-19 (Corona) virus heeft mogelijk (financiële) gevolgen voor – naar verwachting – veel beleidsterreinen van de GGD voor 2020 en de jaren daarna. Er bestaat het risico dat bij terugloop van de markttaken wachtgeldverplichtingen ontstaan. Een risico voor de inkoop van de jeugdzorg - de Inkooporganisatie Jeugdhulp Zeeland is als bestuurscommissie gekoppeld aan de GR GGD Zeeland - is het negatieve herverdeeffect vanuit het gemeentefonds voor Borsele in combinatie met het loslaten van financiële solidariteit tussen de Zeeuwse gemeenten. Een business case, met betrekking tot de mogelijke gezamenlijke huisvesting van de GGD/RUD/VRZ, zal de risico's inzichtelijk maken.
Jaarcijfers	Het resultaat 2021 bedroeg € 3.737.762 negatief. Onderdeel GGD bedroeg € 346.806 positief en IJZ € 4.084.568 negatief. Het eigen vermogen bedroeg € 1.419.584

Bijdrage 2021	De Borselse bijdrage 2021 voor de GGD bedroeg € 1.022.521 en voor de IJZ € 6.864.627.
Beleidsvoornemens	De GGD Zeeland is de gezondheidsdienst voor alle dertien gemeenten in Zeeland. De GGD bewaakt, beschermt en bevordert de gezondheid van de Zeeuwse bevolking, op grond van de Wet publieke gezondheid. De GGD adviseert en ondersteunt gemeenten hierbij op een professionele en adequate wijze, in overleg met hen en in samenwerking met alle relevante partners in en buiten de provincie. Er zijn taken die voor alle Zeeuwse gemeenten worden uitgevoerd op basis van afspraken in de gemeenschappelijke regeling, zoals infectieziektebestrijding, jeugdgezondheidszorg, en het rijksvaccinatieprogramma. Ook zijn er taken die voor individuele gemeenten worden uitgevoerd, zoals preventieprojecten, gezondheidsenquêtes enzovoort. Daarnaast worden opdrachten uitgevoerd voor politie en justitie (forensische geneeskunde) en incidenteel voor andere externe partijen (markttaken). Ook is de GGD Zeeland verantwoordelijk voor het toezicht op de kinderopvang.

Stichting Omnisscholen

Vestigingsplaats	Goes
Deelnemers	Borsele
Publiek belang	Het openbaar onderwijs van de gemeente Borsele is per 2013 verzelfstandigd: de stichting Omnisscholen.
Bestuurlijk belang	Het bestuur wordt gevormd door één bestuurder. De bestuurder wordt benoemd door de raad van toezicht.
Vertegenwoordiging in het bestuur	Niet van toepassing. Echter, jaarlijks legt de stichting de begroting, de jaarrekening en het jaarverslag ter informatie voor aan de gemeenteraad. De extern toezichthoudende rol van de gemeente ziet in het bijzonder toe op de instandhouding van de scholen en vestigingen en de wezenskenmerken van het openbaar onderwijs.
Stemverhouding in het bestuur	Er is één bestuurslid.
Financieel belang	De gemeente verstrekt diverse subsidies aan de stichting Omnisscholen.
Belangrijkste risico's	In hoeverre kan de krimp van het aantal leerlingen een halt worden toegeroepen, onder meer door het starten van Integrale Kindcentra (IKC).
Jaarcijfers	Het resultaat over 2021 is nog niet bekend.
Bijdrage 2021	In 2021 kenden we € 37.200 aan subsidie toe in het kader van de Verordening materiële financiële gelijkstelling onderwijs gemeente Borsele.
Beleidsvoornemens	De Omnis Kindcentra (OKC) staan midden in de Borselse samenleving en dragen door hun activiteiten bij aan de leefbaarheid van de dorpen, nu en in de toekomst. Op ieder OKC is een doorgaande lijn voor kinderen van 2 tot 12 jaar. Door het geven van onderwijs op maat komt ieder kind tot zijn of haar recht.

Samenwerkingsverband Welzijnzorg Oosterschelderegio

Vestigingsplaats	Goes
Deelnemers	Gemeenten in de Oosterschelderegio
Publiek belang	Realisering van de gezamenlijke beleidsvoorbereiding, besluitvorming en beleidsuitvoering ten aanzien van nader aangeduide bovengemeentelijke voorzieningen en activiteiten op het terrein van de welzijnzorg.
Bestuurlijk belang	De gemeente heeft zitting in het algemeen bestuur.
Vertegenwoordiging in het bestuur	Wethouder mw. M.C.J. van de Plasse-Nagelkerke.
Stemverhouding in het bestuur	Naar verhouding van het inwoneraantal. Per 1.000 inwoners wordt één stem toegekend.
Financieel belang	Bijdrage in de kosten van het secretariaat. Daarnaast is het SWVO intermediair voor de financiering van het AMW/SMWO, volwasseneducatie, Wmo (indiceringen, verstrekkingen, huishoudelijke hulp), doelgroepenvervoer, gezondheidsbeleid, culturele zaken en incidentele regionale projecten.
Belangrijkste risico's	De gemeente Borsele kan door een meerderheidsbesluit in het bestuur met een hogere bijdrage worden geconfronteerd, ingeval van een afwijkend Borsels standpunt over financiële kwesties.
Jaarcijfers	Het resultaat 2021 bedroeg € 1.162.904
Bijdrage 2021	De totale bijdrage voor de uitvoering van taken voor SWVO voor Borsele bedroeg voor 2021 € 6.181.521
Beleidsvoornemens	Het SWVO geeft uitvoering aan het programma Sociaal Domein Oosterschelderegio in samenwerking met de GR De Bevelanden en de zeven afzonderlijke gemeenten die samen het SWVO vormen.

De Betho

Vestigingsplaats	Goes
Deelnemers	Gemeenten in de Oosterschelderegio m.u.v. Schouwen-Duiveland.
Publiek belang	Het op een bedrijfsmatig verantwoorde wijze uitvoeren van alle taken die voortvloeien uit de Wet sociale werkvoorziening (Wsw), waaronder het bieden van beschutte werkplaatsen aan inwoners van de deelnemende gemeenten die behoren tot de doelgroep van de Wsw.
Bestuurlijk belang	De gemeente heeft zitting in zowel het algemeen als het dagelijks bestuur.
Vertegenwoordiging in het bestuur	Wethouder mw. M.C.J. van de Plasse-Nagelkerke.
Stemverhouding in het bestuur	Het aantal stemmen per lid van het algemeen bestuur is afhankelijk van de gemeentegrootte. In totaal zijn er 17 stemmen; Borsele heeft er 3.

Financieel belang	Er is een directe koppeling gelegd tussen de gemeentelijke bijdrage en de hoeveelheid uit te besteden werk door de gemeenten aan de Betho. Een eventueel nadelig exploitatietekort wordt als volgt berekend: Het aandeel van niet-deelnemende gemeenten wordt berekend naar rato van hun aandeel in het totaal aantal werknemers van het openbaar lichaam; Het resterende tekort wordt als volgt verdeeld: 50% wordt omgeslagen naar rato van het aantal inwoners van de gemeenten; 50% wordt omgeslagen naar rato van het aantal werknemers in dienst van het openbaar lichaam En woonachtig in de gemeenten.
Belangrijkste risico's	De mogelijkheid bestaat dat in de nabije toekomst bezuinigingen worden doorgevoerd op de Wsw-subsidie waardoor de gemeentelijke bijdrage zou kunnen stijgen.
Jaarcijfers	Het resultaat 2021 bedroeg € 0 Een saldo van € 1.762.000 is als terugstorting aan de deelnemende gemeenten opgenomen. Het aandeel wat Borsele uitgekeerd krijgt bedraagt ca € 270.000
Bijdrage 2021	De bijdrage voor 2021 bedroeg € 60.400. De rijksbijdrage voor Borsele is € 1.517.810 en wordt doorbetaald aan de Betho.
Beleidsvoornemens	Eén van de belangrijkste pijlers van de modernisering van de Wsw is dat de regierol bij de gemeenten is komen te liggen. In samenspraak met de Betho is de uitbreiding van de taken van de Betho op het gebied van re-integratie uitgevoerd. De meerjarenraming van de Betho laat nog steeds een positief saldo zien ondanks de rijksbezuinigingen.

NV Bank Nederlandse Gemeenten

Vestigingsplaats	's-Gravenhage
Deelnemers	Alle Nederlandse gemeenten en het Rijk
Publiek belang	De NV BNG is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijke belang. Met gespecialiseerde financiële dienstverlening draagt de BNG bij aan zo laag mogelijke kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de inwoners. Daarmee is de bank essentieel voor de publieke taak.
Bestuurlijk belang	De gemeente Borsele neemt voor 0,07% deel in het maatschappelijk kapitaal (39.273 van de 55.590.720 aandelen) en heeft zitting in de aandeelhoudersvergadering.
Vertegenwoordiging in het bestuur	Wethouder A.P. Witkam is vertegenwoordiger in de aandeelhoudersvergadering.
Stemverhouding in het bestuur	Stemrecht op de aandelen die in bezit zijn: 1 stem per aandeel van 2,50. Borsele bezit 39.273 aandelen.
Financieel belang	In het jaar 2021 hebben wij € 71.084 dividend ontvangen. Voor 2020 hebben wij een bedrag van € 50.000 als dividend in onze begroting opgenomen.

Belangrijkste risico's	Het verplicht schatkistbankieren voor lagere overheden zet de concurrentiepositie van de bank onder druk.
Jaarcijfers	Het resultaat 2021 bedroeg € 236 miljoen positief. Er wordt € 127 miljoen aan dividend uitgekeerd. Het eigen vermogen bedroeg € 5.062 miljoen per 31-12-2021
Bijdrage 2021	n.v.t.
Beleidsvoornemens	Er zijn geen specifieke beleidsvoornemens. Behoud van het aandelenkapitaal als duurzame belegging.

Samenwerkingsverband Belastingen en Waardebepaling Zeeland (Sabewa - Zeeland)

Vestigingsplaats	Terneuzen
Deelnemers	Borsele, Hulst, Goes, Kapelle, Reimerswaal, Sluis, Terneuzen en Tholen, Waterschap Scheldestromen
Publiek belang	Uitvoeren van de gemeentelijke en waterschapstaken op het gebied van de gemeentelijke en waterschapsbelasting - met uitzondering van de leges - en de Wet waardering onroerende zaken. Dat wil zeggen het bepalen van de waardes van de onroerende zaken en het heffen en invorderen van de aanslagen onroerendezaakbelastingen, afvalstoffenheffing, rioolrechten, forensenbelasting en hondenbelasting.
Bestuurlijk belang	De gemeente heeft zitting in het algemeen bestuur.
Vertegenwoordiging in het bestuur	Wethouder A.P. Witkam.
Stemverhouding in het bestuur	Ieder lid brengt één stem uit.
Financieel belang	Het aandeel in de totale kosten wordt bepaald door de verhouding van het aantal aanslagen en inningen.
Belangrijkste risico's	Een belangrijk risico is het onjuist of niet tijdig versturen van de belastingaanslagen waardoor de belastingopbrengsten niet of later worden geïnd. Door de relatief nieuwe organisatie en de implementatie van een nieuwe belastingapplicatie is er in de opstartfase een grotere kans op fouten in de aanslagen en de administratieve inning en verwerking ervan.
Jaarcijfers	Het resultaat 2021 bedroeg € 237.000 positief.
Bijdrage 2021	De bijdrage 2021 bedroeg € 406.184 (exclusief project taxeren naar gebruikersoppervlakte € 86.098)
Beleidsvoornemens	2021 blijft in het teken staan van het verbeteren van de bedrijfsvoeringsprocessen.

Samenwerkingsverband GR De Bevelanden

Vestigingsplaats	Afhankelijk van het samenwerkingsonderdeel
Deelnemers	Borsele, Goes, Kapelle, Reimerswaal en Noord-Beveland
Publiek belang	Efficiency en kwaliteitsborging uitvoering gemeentelijke taken door samenwerking op diverse onderdelen van de bedrijfsvoering.

Bestuurlijk belang	De gemeente heeft zitting in het algemeen bestuur en in het dagelijks bestuur.
Vertegenwoordiging in het bestuur	Twee leden van het college van B & W vanuit elk van de deelnemende gemeenten
Stemverhouding in het bestuur	Gelijke stemverhouding. Ieder lid van het bestuur brengt één stem uit.
Financieel belang	Aandeel in de totale kosten van de samenwerkingsonderdelen.
Belangrijkste risico's	Verdere kostenstijging ten gevolge van organisatieontwikkeling.
Jaarcijfers	De jaarrekening 2021 sloot af met een saldo van € 301.000 positief.
Bijdrage 2021	De bijdrage 2021 bedroeg ca. € 3.300.000.
Beleidsvoornemens	Verdere uitbouw van de samenwerking met name op bedrijfsvoeringsonderdelen.

Regionale Uitvoeringsdienst Zeeland

Vestigingsplaats	Terneuzen
Deelnemers	Alle Zeeuwse gemeenten, provincie en waterschap
Publiek belang	Uitvoering VTH-basistaken milieu.
Bestuurlijk belang	De gemeente heeft zitting in het algemeen bestuur.
Vertegenwoordiging in het bestuur	Wethouder A.P. Witkam.
Stemverhouding in het bestuur	Gemeenten en waterschap ieder één stem. Provincie 7 stemmen.
Financieel belang	Aandeel in de totale kosten.
Belangrijkste risico's	Mogelijke kostenstijging door de op te leggen minimale kwaliteitsnorm Rijksoverheid.
Jaarcijfers	Het resultaat over 2021 bedroeg € 889.000 positief. Het eigen vermogen bedroeg € 2.368.580
Bijdrage 2020	De bijdrage 2021 bedroeg € 592.102
Beleidsvoornemens	In 2021 vindt afrekening plaats op basis van afgenomen producten (PxQ).

Regionaal Bureau Leerplicht

Vestigingsplaats	Goes
Deelnemers	Borsele, Goes, Kapelle, Reimerswaal, Noord-Beveland, Schouwen-Duiveland en Tholen
Publiek belang	Op een hoger plan brengen van de kwaliteit en de dienstverlening en het volgen van een eenduidige en consistente handhavingsstrategie.
Bestuurlijk belang	Het behartigen van de belangen van de deelnemende gemeenten op het gebied van de uitvoering van de Leerplichtwet en de Regionale Meld- en Coördinatiefunctie (RMC). De gemeente heeft zitting in het algemeen bestuur.
Vertegenwoordiging in het bestuur	Wethouder M.C.J. van de Plasse-Nagelkerke.
Stemverhouding in het bestuur	Gelijke stemverhouding. Ieder lid van het bestuur brengt één stem uit.

Financieel belang	Aandeel in de totale kosten van de samenwerkingsonderdelen.
Belangrijkste risico's	De inkomsten van het RBL bestaan uit de bijdragen van de deelnemende gemeenten en rijksbijdragen voor kwalificatieplicht en het RMC. Daarnaast ontvangt het RBL bijdragen uit de convenanten voor Voortijdige School Verlaters (VSV) en middelen van het Europees Sociaal Fonds (ESF). Als deze extra middelen komen te vervallen, kan geen sluitende begroting worden gemaakt.
Jaarcijfers 2021	Nog niet bekend
Bijdrage 2021	De bijdrage over 2021 bedroeg € 65.888.
Beleidsvoornemens	Inzetten op preventie: leerlingen binnenhouden op de opleidingen en zorgen dat ze die afronden, met name op de mbo-opleidingen. Extra inzetten op kwetsbare jongeren.

Zeeuwse Muziekschool

Vestigingsplaats	Middelburg
Deelnemers	Borsele, Goes, Tholen, Reimerswaal, Kapelle, Noord-Beveland, Middelburg
Publiek belang	Het verzorgen van muziekonderwijs aan particulieren, muziekverenigingen en scholen.
Bestuurlijk belang	Het bestuur bestaat uit wethouders van alle betrokken gemeenten.
Vertegenwoordiging in het bestuur	Wethouder M. van de Plasse-Nagelkerke.
Stemverhouding in het bestuur	In de vergaderingen van het AB wordt bij stemmingen het gewicht van de stem van het door de betreffende gemeente aangewezen lid bepaald door de som van het bedrag in euro's dat de deelnemende gemeente in het lopende begrotingsjaar bijdraagt in de vaste kosten, de niet-toerekenbare kosten en de variabele kosten, afgerond naar boven op een veelvoud van 100.000, gedeeld door de factor 100.000.
Financieel belang	De gemeente verstrekt subsidie aan de ZMS.
Belangrijkste risico's	De gemeenten Sluis en Vlissingen zijn uitgetreden. Zij hebben een afkoopsom moeten betalen. De bestemmingsreserve is opgebouwd uit deze gelden Deze reserve wordt specifiek ingezet ter versterking en aanpassing van de organisatie, zodat de gemeenten die nog in de GR zitten niet voor hogere kosten komen te staan.
Jaarcijfers	Het resultaat 2021 was € 273.761 negatief.
Bijdrage 2021	De bijdrage over 2021 bedroeg € 109.057.
Beleidsvoornemens	Wij erkennen het belang van muziekonderwijs voor kinderen en muziek voor in het algemeen. Ook het rijk hecht hier veel belang aan.

Paragraaf Subsidies

Conform de financiële verordening presenteren wij in de jaarstukken een overzicht van de verschillende subsidieregelingen en de bijbehorende subsidiebudgetten uit 2021.

Overzicht subsidieregelingen	Begroting 2021	Realisatie 2021
Dorpshuizen	€ 292.000	€ 293.936
Amateurkunst	€ 20.000	€ 17.205
Culturele raad	€ 43.000	€ 43.000
Deskundigheidsbevordering en eenmalige subsidies	€ 4.800	€ -
Dorpsraden	€ 18.000	€ 17.051
Monumenten	€ -	€ 3.500
EHBO	€ 2.900	€ 2.289
Evenementen	€ 13.550	€ 10.005
Regionale instellingen	€ 16.000	€ 12.882
Speeltuinverenigingen	€ 60.500	€ 61.252
Amateursport	€ 41.950	€ 28.270
Jeugd- en jongerenwerk	€ 49.000	€ 61.485
Maak werk van je idee	€ 6.400	€ 4.210
Ouderenwerk	€ 47.000	€ 41.425
Peutergroepen	€ 234.000	€ 240.000
Subsidiëring schoolbegeleiding	€ 100.100	€ 97.689
Onderwijsachterstanden	€ -	€ 241.001
Vluchtelingenwerk	€ 75.000	€ 60.022
Bibliotheek	€ 621.451	€ 623.916
Musea	€ 31.000	€ 33.648
Zeeuwse Muziekschool	€ 109.057	€ 109.057
Asbest van het dak	€ -	€ 11.060
Stoomtrein Goes - Borsele	€ 50.050	€ -
Zeeuwse Marketing	€ 21.000	€ 22.800
Sociale Zaken	€ 39.075	€ 41.880
Overige subsidies	€ -	€ 51.546
Subsidies nieuwbouwwoningen grondexploitaties	€ -	€ 15.828
Dorpsvernieuwing	€ 50.000	€ 58.419
Totaal	€ 1.945.833	€ 2.203.376

Jaarrekening

Balans per 31 december 2021

		31-12-2021	31-12-2020			31-12-2021	31-12-2020
ACTIVA				PASSIVA			
	VASTE ACTIVA				VASTE PASSIVA		
Immateriële vaste activa	- investeringen met economisch nut	311.366	191.646	Eigen vermogen	- algemene reserves	7.117.667	6.365.502
		311.366	191.646		- bestemmingsreserves	18.991.825	17.465.940
Materiële vaste activa	- investeringen met economisch nut	29.673.933	30.374.962		- gerealiseerd resultaat	2.420.878	619.705
	- investeringen met economisch nut waarvoor een heffing kan worden geheven	1.545.870	1.127.090	Voorzieningen	- voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	4.192.187	4.000.313
	- investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	2.407.877	1.149.912			4.192.187	4.000.313
		33.627.680	32.651.964	Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	- onderhandse leningen van binnenlandse banken	18.126.049	9.187.561
Financiële vaste activa	- kapitaalverstekkingen aan deelnemingen	310.785	284.345				
	- overige langlopende leningen	4.090.387	4.341.940				
	- overige uitzettingen met rentetypische looptijd van één jaar of langer	341.375	388.516				
		4.742.547	5.014.801				
	Totaal vaste activa	38.681.593	37.858.411		Totaal vaste passiva	50.848.606	37.639.022

		31-12-2021	31-12-2020			31-12-2021	31-12-2020
Voorraden	VLOTTENDE ACTIVA			Netto vlottende schuld met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	VLOTTENDE PASSIVA		
	grond- en hulpstoffen				- overige schulden	4.899.629	8.010.210
	- overige grond- en hulpstoffen	321.736	321.736				
	- bouwgrond in exploitatie	-2.157.051	-1.331.462				
		-1.835.315	-1.009.726		4.899.629	8.010.210	
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	- openbare lichamen	5.169.249	5.251.729	Overlopende passiva	- voorschotbedragen van overheidslichamen met specifiek bestedingsdoel:		
	- overige vorderingen	2.956.361	2.472.031		Het Rijk	444.041	82.792
	- schatkistbankieren	10.800.874	1.038.480		Overige NL. Overheidslichamen	135.659	18.972
		18.926.484	8.762.240		- overige vooruit ontvangen bedragen die t.b.v. volgende begrotingsjaren komen	12.482	15.091
Liquide middelen	- kas- en banksaldi	524.237	26.439				
	Overlopende activa	43.418	128.724				
	Totaal vlottende activa	17.658.824	7.907.677		Totaal vlottende passiva	5.491.811	8.127.065
	Totaal generaal	56.340.417	45.766.087		Totaal generaal	56.340.417	45.766.087

Bedrag waarvan het recht op verliescompensatie Krachtens de Wet op de vennootschapsbelasting 1969 bestaat	0	0	Totaal bedrag waartoe aan natuurlijke en rechtspersonen borgstellingen of garantstellingen zijn verstrekt	307.862.405	323.347.328
---	---	---	---	-------------	-------------

Programmarekening o.b.v. taakveld 2021

Taak- veld	Omschrijving	Lasten 2021			Baten 2021			Saldo			
		Begroting primair	Begroting na wijz	Rekening	Begroting primair	Begroting na wijz	Rekening	Begroting primair	Begroting na wijz	Rekening 2021	Rekening 2020
0.1	Bestuur	1.327	1.405	1.613	12	12	551	1.315	1.393	1.062	1.248
0.2	Burgerzaken	580	819	806	298	304	308	282	515	498	528
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	2.136	2.166	2.087	0	0	15	2.136	2.166	2.072	2.196
1.2	Openbare orde en veiligheid	402	472	474	11	61	51	392	411	423	285
1	Programma Bestuur, dienstverlening en veiligheid	4.445	4.862	4.979	320	377	925	4.125	4.485	4.054	4.257
2.1	Verkeer en Vervoer	3.850	4.033	3.271	42	564	143	3.809	3.468	3.128	3.101
5.7	Openbaar groen en (openlucht)recreatie	1.819	1.910	1.863	32	184	186	1.788	1.727	1.676	1.499
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	382	367	360	326	426	489	57	-58	-129	-2
3	Programma Verkeer en openbare ruimte	6.052	6.310	5.493	399	1.173	818	5.653	5.137	4.675	4.599
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	155	181	167	168	359	381	-13	-178	-214	-367
3.1	Economische ontwikkeling	137	161	188	11	0	26	126	161	162	172
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	0	54	28	0	14	14	0	40	14	-10
3.3	Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen	38	38	27	0	0	0	38	38	27	25
3.4	Economische promotie	183	266	169	50	26	25	134	240	144	70
5.7	Openbaar groen en (openlucht)recreatie	172	214	116	0	0	1	172	214	114	189
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	1.800	2.600	4.199	1.800	2.600	6.050	0	0	-1.852	-491
8.3	Wonen en bouwen	31	15	15	0	16	16	31	-1	-1	-6
4	Programma Lokale economie	2.517	3.528	4.909	2.029	3.015	6.514	488	513	-1.605	-417

Taak- veld	Omschrijving	Lasten 2021			Baten 2021			Saldo			
		Begroting primair	Begroting na wijz	Rekening	Begroting primair	Begroting na wijz	Rekening	Begroting primair	Begroting na wijz	Rekening 2021	Rekening 2020
4.1	Openbaar basisonderwijs	3	33	39	0	0	0	3	33	39	14
4.2	Onderwijshuisvesting	870	768	921	121	121	86	749	647	835	770
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	1.921	2.212	1.959	386	525	439	1.535	1.687	1.520	1.414
5.1	Sportbeleid en activering	265	324	286	0	102	131	265	223	155	315
5.2	Sportaccommodaties	710	673	704	82	113	116	629	560	588	431
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	274	559	327	0	0	0	274	559	327	281
5.4	Musea	33	33	35	0	0	0	33	33	35	27
5.5	Cultureel erfgoed	8	3	0	0	0	0	8	3	0	8
5.6	Media	736	719	720	62	32	30	674	687	690	658
5.7	Openbaar groen en (openlucht)recreatie	186	174	164	5	5	4	182	170	161	237
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	1.795	1.964	1.403	289	294	278	1.506	1.670	1.126	-845
6 Programma Leefbaarheid, Onderwijs, Cultuur en Sport		6.800	7.462	6.559	944	1.192	1.084	5.855	6.270	5.475	3.310
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds	0	0	0	1.626	1.597	1.635	-1.626	-1.597	-1.635	-1.780
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	104	180	108	0	0	0	104	180	108	114
6.3	Inkomensregelingen	4.688	4.701	4.971	3.130	3.388	3.893	1.558	1.313	1.078	758
6.4	Begeleide participatie	1.522	1.518	1.529	62	62	270	1.459	1.455	1.259	1.289
6.5	Arbeidsparticipatie	643	710	560	0	0	0	643	710	560	580
7 Programma Werk en inkomen		6.957	7.108	7.168	4.818	5.047	5.798	2.138	2.061	1.370	961
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds	0	30	0	0	0	0	0	30	0	0
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	1.401	1.501	1.378	51	51	17	1.350	1.451	1.361	1.436
6.2	Wijkteams	1.567	1.456	1.277	0	0	0	1.567	1.456	1.277	1.243
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	1.083	1.169	1.105	0	0	8	1.083	1.169	1.097	1.088
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	4.668	5.003	4.898	625	278	138	4.042	4.725	4.760	4.236
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	5.926	6.146	6.112	0	0	63	5.926	6.146	6.049	5.752
6.81	Geëscaleerde zorg 18+	42	42	28	0	0	0	42	42	28	18
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	776	1.046	964	0	0	0	776	1.046	964	1.053
7.1	Volksgezondheid	1.124	1.126	1.079	0	40	23	1.124	1.086	1.056	976
8 Programma Zorg		16.585	17.519	16.840	676	369	249	15.909	17.151	16.592	15.802

Taak- veld	Omschrijving	Lasten 2021			Baten 2021			Saldo			
		Begroting primair	Begroting na wijz	Rekening	Begroting primair	Begroting na wijz	Rekening	Begroting primair	Begroting na wijz	Rekening 2021	Rekening 2020
7.2	Riolering	1.642	1.520	1.330	1.874	1.908	1.929	-233	-388	-599	-669
7.3	Afval	2.489	2.686	2.601	3.058	3.281	3.435	-569	-595	-834	-456
7.4	Milieubeheer	1.038	2.654	1.237	51	455	132	986	2.199	1.105	891
9	Programma Milieu	5.168	6.860	5.168	4.984	5.644	5.496	185	1.216	-328	-234
8.1	Ruimte en leefomgeving	384	1.608	603	160	211	331	224	1.397	272	275
8.3	Wonen en bouwen	1.052	1.876	1.387	623	623	993	429	1.253	393	987
10	Programma Ruimtelijke ontwikkeling	1.435	3.485	1.990	783	834	1.325	653	2.651	665	1.262
0.5	Treasury	465	417	435	577	572	547	-112	-155	-112	-78
0.61	OZB woningen	0	0	0	2.880	2.930	2.929	-2.880	-2.930	-2.929	-2.865
0.62	OZB niet-woningen	124	195	321	5.460	5.205	5.048	-5.336	-5.010	-4.726	-5.162
0.64	Belastingen overig	522	522	521	657	657	655	-135	-135	-134	-129
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds	0	50	0	31.493	33.334	34.132	-31.493	-33.283	-34.132	-30.705
0.8	Overige baten en lasten	313	500	251	411	889	426	-98	-389	-175	77
0.9	Vennootschapsbelasting (Vpb)	21	21	266	0	0	0	21	21	266	52
0.11	Resultaat van de rekening van baten en lasten	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3.4	Economische promotie	0	0	0	31	31	38	-31	-31	-38	-28
11	Programma Algemene dekkingsmiddelen	1.444	1.705	1.795	41.509	43.618	43.775	-40.064	-41.913	-41.980	-38.839
0.4	Overhead	6.956	7.620	7.641	190	180	639	6.766	7.440	7.003	6.828
kp_ovg	Kostenplaatsen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
12	Programma Bedrijfsvoering	6.956	7.620	7.641	190	180	639	6.766	7.440	7.003	6.828
Resultaat voor bestemming		58.359	66.458	62.543	56.652	61.448	66.623	1.708	5.010	-4.079	-2.471
Mutaties in reserves		0	2.711	5.474	816	7.645	3.816	-816	-4.934	1.658	1.851
94	Resultaat na bestemming	-31	-31	2.421	860	0	0	-892	-31	2.421	620
Totaal exploitatie		58.328	69.138	70.439	58.328	69.093	70.439	0	45	0	0

Waarderingsgrondslagen

Algemene grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

De jaarrekening is opgesteld met inachtneming van de voorschriften zoals opgenomen in het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en de verordening ex artikel 212 Gemeentewet, waarin door de gemeenteraad op d.d. 2 december 2021 de uitgangspunten voor het financiële beleid, en ook de regels voor het financiële beheer en voor de inrichting van de financiële organisatie zijn vastgesteld.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

Waardering van passiva en activa en ook de bepaling van het resultaat vinden in principe plaats op basis van historische kosten. Activa en passiva zijn opgenomen tegen nominale waarde, tenzij in deze grondslagen anders is vermeld. Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben, onverschillig of zij tot inkomsten of uitgaven in dat jaar hebben geleid. Baten en lasten, waaronder ook begrepen de heffing van de vennootschapsbelasting, worden daarbij verantwoord tot hun brutobedrag. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar worden genomen als zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidsgerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume, worden sommige personele lasten verantwoord in het jaar dat uitbetaling plaats vindt. Voor arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt dan ook geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen. Daarbij moet worden gedacht aan overlopende vakantiegeld- en (spaar)verlofaanspraken.

De algemene uitkering is opgenomen conform de best mogelijke schatting gebaseerd op basis van de laatst beschikbare informatie. Ten aanzien van de component over de accresmededeling wordt deze opgenomen conform de in verslagjaar 2021 (t) laatst gepubliceerde accresmededeling. Doorgaans is deze accresmededeling opgenomen in de septembercirculaire. De gevolgen van het bijgestelde accres zoals opgenomen in de meicirculaire van het verslagjaar t+1 worden verantwoord in de jaarrekening van het op het verslagjaar volgend boekjaar.

Dividenden zijn verantwoord in het jaar waarin het besluit tot toekenning van het dividend door de Algemene vergadering van de vennootschap is genomen.

De waarderingsgrondslagen per balansonderdeel worden in het vervolg van deze jaarrekening toegelicht.

Vaste activa**Immateriële vaste activa**

De immateriële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de oorspronkelijke verkrijgingsprijs (de inkoopprijs en de bijkomende kosten) of vervaardigingsprijs (de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige directe kosten), verminderd met de ontvangen subsidies en bijdragen van derden, de jaarlijkse afschrijvingslasten en afwaarderingen wegens duurzame waardeverminderingen. Duurzame waardeverminderingen van vaste activa worden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar in aanmerking genomen.

De kosten van het sluiten van geldleningen (inclusief de betaalde boeterente) en het saldo van agio en disagio worden geactiveerd en over maximaal de looptijd van de lening volledig afgeschreven, te starten vanaf het moment van het in gebruik nemen van het gerelateerde materieel of financieel vast actief.

Indien geen nieuwe lening wordt aangetrokken zijn de kosten van vervroegde aflossing (boeterente) niet geactiveerd, maar als last verantwoord.

De kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief zijn onder de volgende voorwaarden geactiveerd:

Het voornemen bestaat het actief te gebruiken of te verkopen.

De technische uitvoerbaarheid om het actief te voltooien staat vast.

Het actief in de toekomst economisch of maatschappelijk nut genereert.

De uitgaven die aan het actief toe te rekenen zijn, zijn betrouwbaar zijn vast te stellen.

De kosten van onderzoek en ontwikkeling worden volledig afgeschreven in maximaal vijf jaar.

De onder de kosten van onderzoek en ontwikkeling geactiveerde voorbereidingskosten voor grondexploitaties voldoen aan de volgende voorwaarden:

De kosten passen binnen de kostensoortenlijst (artikel 6.2.4) van het Bro; en

De kosten blijven maximaal vijf jaar geactiveerd staan onder de immateriële vaste activa. Na maximaal vijf jaar hebben de kosten geleid tot een actieve grondexploitatie, hierna worden deze afgeboekt ten laste van het jaarresultaat; en

Plannen tot ontwikkeling van de grond waarvoor de voorbereidingskosten worden gemaakt, hebben bestuurlijke instemming, blijkend uit een raads- of – indien gedelegeerd – collegebesluit.

Bijdragen aan activa in eigendom van derden worden geactiveerd als aan de volgende vereisten is voldaan:

Er is sprake van een investering door een derde.

De investering draagt bij aan de publieke taak.

De derde heeft zich verplicht tot het daadwerkelijk investeren op een wijze zoals is overeengekomen.

De bijdrage kan door de gemeente worden teruggevorderd, als de derde in gebreke blijft of de gemeente anders recht kan doen gelden op de activa die samenhangen met de investering.

Op de geactiveerde bijdragen aan activa in eigendom van derden wordt afgeschreven, waarbij de afschrijvingsduur maximaal gelijk is aan de verwachte gebruiksduur van de activa (bij derden) waarvoor de bijdrage aan derden is verstrekt.

Materiële vaste activa

Materiële vaste activa zijn fysiek aanwezige activa. Het BBV kent de volgende soorten materiële vaste activa:

- Investerings met een economisch nut;
- Investerings met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven;
- Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut.

Investerings hebben een economisch nut als ze verhandelbaar zijn en/of indien ze kunnen bijdragen aan het genereren van middelen. Alle investerings met een economisch nut > € 25.000 worden conform de financiële verordening geactiveerd.

Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut worden geactiveerd en over de gebruiksduur afgeschreven.

Alle materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de oorspronkelijke verkrijgingsprijs (de inkoopprijs en de bijkomende kosten) of vervaardigingsprijs (de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige directe kosten, verminderd met de ontvangen subsidies en bijdragen die direct gerelateerd zijn aan het actief, de jaarlijkse afschrijvingslasten en afwaarderingen wegens duurzame waardeverminderingen. Duurzame waardeverminderingen van vaste activa worden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar in aanmerking genomen.

Ten aanzien van investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut, geldt tot aan investeringsdatum 31 december 2016 dat eventuele bijdragen uit de reserves in mindering zijn gebracht op deze investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut. Ten aanzien van investerings met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven, geldt dat vanuit de spaarcomponent van heffingen gevormde voorzieningen voor toekomstige vervangingsinvesterings met economisch nut in mindering zijn gebracht op de in het boekjaar gepleegde investerings met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing is geheven. Over het resterende bedrag wordt afgeschreven.

De op de oorspronkelijke verkrijgings- of vervaardigingsprijs toegepaste jaarlijkse afschrijvingen corresponderen met een stelsel dat is afgestemd op de verwachte toekomstige gebruiksduur (kortste van de geschatte economische levensduur óf technische gebruiksduur) van de geactiveerde objecten en voorzieningen.

De gehanteerde afschrijvingstermijnen zijn opgenomen in de financiële verordening 2021, zoals onlangs vastgesteld door de gemeenteraad in haar vergadering d.d. 2 december 2021. De afschrijvingen worden berekend volgens de lineaire methode en starten in het boekjaarjaar volgend op het moment van ingebruikname. Afschrijvingen gebeuren daarnaast onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar. Op gronden wordt niet afgeschreven,

tenzij de grond deel uitmaakt van een investering in de openbare ruimte met maatschappelijk nut. Eventuele boekwinsten bij inruil of afstoting van een kapitaalgoed zijn als incidentele bate in de jaarrekening verwerkt.

Buiten gebruik gestelde vaste activa

Als een vast actief buiten gebruik is gesteld, heeft op het moment van buitengebruikstelling een afwaardering van de boekwaarde plaatsgevonden naar de lagere restwaarde.

Afschrijvingen

De volgende afschrijvingstermijnen, zoals ook vastgelegd in de financiële verordening, zoals vastgesteld door de gemeenteraad d.d. 02-12-2021, zijn van toepassing:

Afschrijvingstermijnen		
Gronden en terreinen		n.v.t.
Bedrijfsgebouwen	Permanent	40
	Semipermanent	15
Grond-, weg-, en waterbouw	Begraafplaatsen	25
	Trainingsvelden en sportvelden	40
	Wegen, voet- en fietspaden	20
	Openbare verlichting	20
	Riolering	20
	Tennisvelden	20
Vervoermiddelen	Aanhangwagens	15
	Huisvuilauto's	8
	Overige vervoermiddelen	10
Installaties, machines, apparatuur en inventaris	Hefbrug	20
	Sproeimachines	6
	Technische installatie	15
	Overige installaties, machines en apparatuur en inventaris	10

De lasten samenhangend met de uitvoering van klein en groot onderhoud, bodemsaneringen en het baggeren van watergangen zijn niet levensduur verlengend en zijn daarom niet geactiveerd, maar direct ten laste van de exploitatie gebracht.

Erfpacht

In erfpacht uitgegeven gronden worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs, waarbij de uitgifteprijs van eerste uitgifte geldt als verkrijgingsprijs. Gronden in eeuwigdurende erfpacht worden gewaardeerd tegen registratiewaarde. Duurzame waardeverminderingen van vaste activa worden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar in aanmerking genomen.

Warme gronden

Gronden verworven met het oog op gebiedsontwikkeling, maar waarvoor nog geen operationele grondexploitatie is vastgesteld, worden in de regel geïdentificeerd als 'warme gronden'. Deze worden verantwoord onder materiele vaste activa (artikel 52 lid 1 onderdeel a BBV) tegen de verwervingskosten. Het toerekenen (activeren) van andere kosten is daarbij niet toegestaan.

In de bepaling of er bij deze 'warme gronden' sprake is van een duurzame waardevermindering, zoals bedoeld in artikel 65 BBV lid 1, kan onder de volgende cumulatieve voorwaarden uitgegaan worden van de waarde in toekomstige bestemming in plaats van de geldende bestemming:

De gronden moeten deel uitmaken van een door de gemeenteraad vastgestelde visie of masterplan voor (een) concrete en binnen afzienbare tijd te starten grondexploitatie(s), waarin de gebiedsontwikkeling van totaalplan naar deelgrondexploitaties is vastgelegd;

De gebiedsontwikkeling mag niet zodanig conflicteren met de uitkomst van de inventarisatie van bedreigingen die de ontwikkeling in de weg kunnen staan, bijvoorbeeld op het gebied van milieu of bereikbaarheid;

De visie/ het masterplan mag niet strijdig zijn met beleid van de provincie en/of rijk;

Er is een betrokkenheid bij de gebiedsontwikkeling van provincie of rijksoverheid;

Het mag alleen gaan om gebiedsontwikkeling voor de bouw van woningen en niet voor bedrijfsterreinen;

Periodiek (minimaal eens in de 2 jaar) worden de gronden getaxeerd tegen de waarde volgens de toekomstige woningbouwbestemming, met inachtneming van de inherente onzekerheden van de ontwikkelmogelijkheden.

Financiële vaste activa

De financiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de oorspronkelijke verkrijgingsprijs (de inkoopprijs en de bijkomende kosten) verminderd met de jaarlijkse aflossingen, afschrijvingslasten en afwaarderingslasten wegens duurzame waardeverminderingen. Duurzame waardeverminderingen van vaste activa worden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar in aanmerking genomen. Zo nodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid op de boekwaarde in mindering gebracht. Participaties in het aandelenkapitaal van nv's en bv's (kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Als de marktwaarde van de aandelen daalt tot onder de verkrijgingsprijs, vindt afwaardering naar deze lagere marktwaarde plaats.

Vorraden

Grond- en hulpstoffen

Grond- en hulpstoffen worden gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Als de marktwaarde lager is dan de verkrijgings- of vervaardigingsprijs, worden de grond- en hulpstoffen tegen deze lagere marktwaarde gewaardeerd.

Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie

Het startpunt van een grondexploitatie is het raadsbesluit met de vaststelling van het complex, inclusief grondexploitatiebegroting. Vanaf dat moment wordt de grondexploitatie geopend en kunnen vervaardigingskosten worden geactiveerd.

De onderhanden werken grondexploitatie zijn opgenomen tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs, verminderd met de opbrengst wegens verkopen. Als de boekwaarde de marktwaarde van de grond overschrijdt, wordt een afwaardering naar de lagere marktwaarde verantwoord/wordt een voorziening voor het verwachte negatieve resultaat getroffen. De vervaardigingsprijs omvat de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige kosten (limitatief opgesomd in de kostensoortenlijst zoals opgenomen artikel 6.2.4 van het Besluit ruimtelijke ordening), welke rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend. In de vervaardigingsprijs worden daarnaast een redelijk deel van de indirecte kosten opgenomen en is de werkelijk over vreemd vermogen betaalde rente over het boekjaar toegerekend. De rente is toegerekend over de boekwaarde van de grondexploitatie per 1 januari van het betreffende boekjaar.

Voor winstneming geldt de percentage of completion methode: voor zover gronden zijn verkocht en opbrengsten zijn gerealiseerd wordt tussentijds naar rato van de voortgang van de kosten en de opbrengsten winst worden genomen. Indien aan de volgende voorwaarden is voldaan, bestaat er voldoende zekerheid om winst te kunnen nemen:

1. Het resultaat op de grondexploitatie kan betrouwbaar worden ingeschat; én
2. De grond (of het deelperceel) moet zijn verkocht; én
3. De kosten zijn gerealiseerd (winst wordt naar rato van de realisatie gerealiseerd).

De verliezen op grondexploitaties worden voorzien zodra deze bekend zijn. De voorziening wordt gewaardeerd op nominale.

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

De uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. Deze voorziening wordt statisch bepaald.

Liquide middelen

De liquide middelen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

Overlopende activa

De overlopende activa zijn gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. Deze voorziening wordt statisch bepaald. Onder de nog te ontvangen bedragen zijn de gemaakte voorbereidingskosten voor faciliterende exploitatieplannen of nog te sluiten anterieure overeenkomsten als 'nog te verrekenen kosten' opgenomen indien aan de volgende voorwaarden is voldaan:

De kosten moeten passen binnen de kostensoortenlijst Wro/Bro; en

De kosten mogen maximaal 5 jaar als overige nog te ontvangen bedragen blijven staan; na maximaal 5 jaar moet het kostenverhaal zijn gerealiseerd dan wel dienen de kosten te worden afgeboekt ten laste van het jaarresultaat; en

Er is een besluit door de raad of het college genomen tot het maken van voorbereidingskosten voor faciliterend grondbeleid in een aangewezen gebied voor het ontwikkelen van het exploitatieplan of tot het sluiten van een anterieure overeenkomst.

Eigen vermogen

In het BBV worden reserves omschreven als vermogensbestanddelen die als eigen vermogen zijn aan te merken en die vanuit bedrijfseconomisch oogpunt vrij te besteden zijn. De vaststelling van de noodzakelijke omvang van reserves is een zaak van de gemeenteraad. Daarom worden reserves ook wel onderverdeeld in algemene en bestemmingsreserves. Zodra de raad aan een reserve een bepaalde bestemming heeft gegeven, is er sprake van een bestemmingsreserve. Om die reden kunnen bestemmingsreserves naar de situatie per ultimo verslagjaar geen negatieve stand kennen. Heeft een reserve geen bestemming, dan wordt het een algemene reserve genoemd. Mutaties in reserves zijn enkel mogelijk op basis van een raadsbesluit genomen voor het einde van het betreffende begrotingsjaar. De reserves worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Voorzieningen

Voorzieningen behoren tot het vreemd vermogen (schulden) van de gemeente. Om die reden kunnen voorzieningen naar de situatie per ultimo verslagjaar geen negatieve stand kennen. Voorzieningen worden gewaardeerd op de contante waarde/het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies.

Voorzieningen worden gevormd als er sprake is van:

Verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs te schatten.

Op de balansdatum bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten.

Kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren.

Bijdragen (spaarcomponent) aan toekomstige vervangingsinvesteringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing wordt geheven.

Middelen verkregen van derden, die specifiek besteed moeten worden, met uitzondering van de voorschotbedragen verkregen van Europese en Nederlandse overheidslichamen met een specifiek bestedingsdoel, die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren.

De vorming van een voorziening, dan wel een dotatie aan een al bestaande voorziening, is als een last in het betreffende boekjaar verantwoord. Alle aanwendungen aan voorzieningen zijn rechtstreeks ten laste van de voorziening gebracht en in het verslagjaar niet ten laste van de exploitatie verantwoord.

Aan voorzieningen ter egalisatie van (onderhouds)lasten van kapitaalgoederen over meerdere begrotingsjaren ligt een actueel (beheer)plan ten grondslag. Uitgevoerd achterstallig onderhoud is daarbij ten laste van de exploitatie verantwoord. Deze lasten zijn niet ten laste van de gevormde voorziening gebracht.

Voorzieningen worden niet gevormd voor jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume. Voor het bepalen van het “jaarlijks vergelijkbaar volume” is een tijdsperiode van vier jaar gehanteerd.

Rentetoevoegingen aan voorzieningen zijn niet toegestaan.

Vaste schulden, met een rentetypische looptijd langer dan één jaar

De vaste schulden zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde (hoofdsom) verminderd met het totaal van de gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

De netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

Toelichting op de balans

VASTE ACTIVA

Immateriële vaste activa

Het onderstaande overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van de immateriële vaste activa gedurende het jaar 2021:

Immateriële vaste activa	Boekwaarde 01-01-2021	Investeringen	Desinvesteringen	Afschrijvingen	Afwaarderingen	Boekwaarde 31-12-2021
Kosten van onderzoek en ontwikkeling	191.646	139.720		-	-	311.366
Totaal	191.646	139.720	Subsidies	20.000	-	311.366

De investeringen over 2021 bedroegen:

Investeringen immateriële vaste activa 2021	
Vorbereidingskosten t.b.v. strategische grond Platepolder	139.720
Totale investering	139.720

Volgens onderstaande termijnen zijn de afschrijvingen berekend:

Materiële vaste activa met economisch nut:	
Gebouwen t.b.v. het onderwijs	40 jaar
Bedrijfsgebouwen	40 jaar
Vervoermiddelen	10 jaar
Machines, apparaten en installaties	10 jaar
Overige materiële vaste activa	10 jaar
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	20 jaar

Materiële vaste activa

Het onderstaande overzicht geeft het verloop weer van de investeringen met economisch nut gedurende het jaar 2021:

Materiële vaste activa	Boekwaarde 01-01-2021	Investeringen	Desinvesteringen Subsidies	Afschrijvingen	Afwaarderingen	Boekwaarde 31-12-2021
Gronden en terreinen	6.885.874	486.529	371.025	-	-	7.001.378
Bedrijfsgebouwen	21.664.322	478.602	-	1.177.937	98.030	20.866.957
Grond-, weg en waterbouwkundige werken	761.040	177.003	88.277	74.910	-	774.856
Vervoermiddelen	506.681	56.365	-	92.382	-	470.664
Machines, apparaten en installaties	552.049	-	-	94.912	-	457.137
Overige materiële vaste activa	4.995	102.941	-	4.995	-	102.941
Totaal	30.374.961	1.301.440	459.302	1.445.136	98.030	29.673.933

De investeringen over 2021 bedroegen:

Investeringen materiële vaste activa met economisch nut	
Gronden en terreinen	
Verpachte bouw kavels (registratiewaarde)	486.529
Bedrijfsgebouwen	
Brandweerpost Heinkenszand	91.785
Aanpassing werkplaats HKZ en GVP	30.835
*Verenigingsgebouw 's-Heerenhoek	172.427
MP Nieuwdorp: school/dorpshuis/gymzaal	183.555
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	
Kunstgrasveld Heinkenszand	177.003
Vervoermiddelen	
Lichte vrachtwagen	56.365
Overige materiële vaste activa	
Verenigingsgebouw 's-Heerenhoek	102.941
Totale investering	1.301.440

Het totale bedrag aan in erfpacht uitgegeven grond bedraagt per 31-12-2021 € 2.473.121 resp. 31-12-2020 € 2.357.617. In 2021 is een voormalige school in Nieuwdorp buiten gebruik gesteld en afgewaardeerd tot nihil. De boekwaarde van de strategische (warme) gronden bedraagt per 31-12-2021 € 2.089.470 resp. per 31-12-2020 € 2.089.470.

*Verenigingsgebouw 's-Heerenhoek. De gemeente is economisch eigenaar van dit gebouw.

Het onderstaande overzicht geeft het verloop weer van de investeringen met economisch nut waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven gedurende het jaar 2021:

Materiële vaste activa	Boekwaarde 01-01-2021	Investerings Subsidies	Desinvesteringen	Afschrijvingen	Afwaarderingen	Boekwaarde 31-12-2021
Gronden en terreinen	48.385	-	-	-	-	48.385
Grond-,weg en waterbouwkundige werken	634.256	566.188	-	46.304	-	1.154.140
Vervoermiddelen	420.579	-	-	86.234	-	334.345
Machines, apparaten en installaties	23.870	-	-	14.870	-	9.000
Totaal	1.127.090	566.188	-	147.408	-	1.545.870

De investeringen over 2021 bedroegen:

Investerings materiële vaste activa incl. heffing	
Grond-,weg en waterbouwkundige werken	
Beheersplan riolering	566.188
Totaal	566.188

Het onderstaande overzicht geeft het verloop weer van de investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut gedurende het jaar 2021:

Materiële vaste activa	Boekwaarde 01-01-2021	Investerings Subsidies	Desinvesteringen	Afschrijvingen	Afwaarderingen	Boekwaarde 31-12-2021
Gronden en terreinen	840.742	111.007	-	-	-	951.749
Grond-,weg en waterbouwkundige werken	309.170	1.191.229	36.901	7.370	-	1.456.128
Totaal	1.149.912	1.302.236	36.901	7.370	-	2.407.877

De investeringen over 2021 bedroegen:

Investeringen materiële vaste activa met economisch nut	
Gronden en terreinen	
Grondaankoop Molendijk	111.007
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	
Parkeerplaatsen Banjaardstraat	
Parkeerplaatsen Pr. Magrietstraat Nieuwdorp	1.128
Parkeerplaatsen Doelstraat Oudelande	13.033
Parkeerplaatsen Schoolstraat 's-Gravenpolder	4.800
Marktstraat 's-Heerenhoek	2.339
Scheldestraat Lewedorp	220.404
GGA Borsele-Oost	49.248
Herinrichtingsplannen wegen 2021	832.675
Molendijk 2 te 's-Heerenhoek	31.208
MP Nieuwdorp: inrichting buitenruimte	16.927
MP Nieuwdorp: inrichting Steketeepad	19.467
Totale investering	1.302.236

Financiële vaste activa

Het onderstaande overzicht geeft het verloop weer van de financiële vaste activa gedurende het jaar 2021:

Financiële vaste activa	Boekwaarde 01-01-2021	Investeringen	Desinvesteringen	Afschrijvingen	Afwaarderingen	Boekwaarde 31-12-2021
			Subsidies			
Deelnemingen	284.345	26.440	-	-	-	310.785
Overige langlopende vorderingen	4.341.940	48.184	29.737	270.000	-	4.090.387
Overige vorderingen	388.516	-	47.141	-	-	341.375
Totaal	5.014.801	74.624	76.878	270.000	-	4.742.547

De investeringen over 2021 bedroegen:

Investeringen financiële vaste activa	
SVN lening Starters/ woningverbetering	48.184
Aandeel GBE Aqua B.V.	26.440
Totaal	74.624

De deelnemingen hebben betrekking op aandelen Delta, Bank Nederlandse Gemeenten Zeeuwind en Holding Aqua.

Overige langlopende vorderingen hebben betrekking op de lening aan Kapelle per 31-12-2021 € 1.890.000 resp. € 2.160.000 per 31-12-2020. Het saldo van SVN-leningen bedraagt per 31-12-2021 € 2.200.387 resp. per 31-12-2020 € 2.181.940. De te vorderen bijstand, krediethypotheek en leenbijstand bedraagt € 385.962 resp. € 448.751 minus een voorziening van € 46.784 resp. € 60.235.

VLOTTENDE ACTIVA

Vorraden

	Boekwaarde	Boekwaarde
Financiële vaste activa	01-01-2021	31-12-2021
Grond- en hulpstoffen	321.736	321.736
Totaal	321.736	321.736

Dit betreft de aankoop van Stenevate 6 (voormalig politiebureau)

Bouwgronden in exploitatie

Het verloop van de bouwgronden gedurende het jaar 2021 geven we in het onderstaande overzicht weer:

Bouwgronden in exploitatie	Boekwaarde 01-01-2021	Vermeerderingen	Verminderingen	Mutatie verliesvoorziening	Winstneming en afname	Boekwaarde 31-12-2021	Aantal m2
Woningbouw							
Borssele, Stadshoek	303.291	67.046	800.410	-	167.369	-262.704	948
s-Gravenpolder, Oostgaarde	-1.748.586	84.770	229.550	-	114.342	-1.779.024	2.220
s-Heer Abtskerke, Colenshoek 2	-136.517	2.538	-	-	8.900	-125.079	418
s-Heerenhoek, De Blikken 2	778.397	73.560	659.672	-	369.147	561.432	9.404
Heinkenszand, Over de Dijk 2 en 3	-849.812	253.573	292.000	-	362.718	-525.521	1.000
Heinkenszand, Stenevate	49.387	17.398	245.075	-63.277	-	-241.567	0
Kwadendamme, 2001	-278.678	15.443	75.740	-	14.295	-324.680	464
Lewedorp, Nieuw Kraaijerpolder	-845.902	34.214	428.400	-	192.872	-1.047.216	644
Ovezande, Plataanweg 2001	898.196	128.659	376.281	-	548.000	1.198.574	12.971
Ovezande, Nieuwstraat	-	22.263	149.090	-	9.225	-117.602	11.253
Bedrijventerreinen							
Heinkenszand, Noordzak fase 3	498.762	44.602	114.920	-	77.892	506.336	16.090
Totaal	-1.331.462	744.066	3.371.138	-63.277	1.864.760	-2.157.051	55.412

De waardering van de in exploitatie genomen gronden is gebaseerd op de inzichten van februari-2022 en de daarbij behorende inschatting van uitgangspunten, parameters en risico's. Uiteraard betreft dit een inschatting die omgeven is door onzekerheden, die periodiek, maar minimaal jaarlijks, wordt herzien en waarbij de waardering in het komende jaar zowel positief als negatief kan uitvallen. Het college is van mening dat op basis van de huidige informatie en inzichten de beste schatting is gemaakt voor de waardering van de in exploitatie genomen gronden.

Het college hanteert de volgende algemene uitgangspunten ten aanzien van haar schattingen:

- Rentepercentage bedraagt 2,142%;
- Kostenindexatie bedraagt voor 2022 4,5 %, voor 2023 3,5 % en vanaf 2024 2 %;
- Opbrengstenindexatie bedraagt 0%;

- De geplande afzet is gebaseerd op cijfers uit het verleden, de uitgegeven opties die tot verkoop kunnen leiden en de verwachtingen in de huidige economie.

Ten aanzien van de geraamde nog te maken kosten heeft het college de volgende uitgangspunten gehanteerd: een kostenstijging voor 2022 4,5 %, voor 2023 3,5 % en vanaf 2024 2 % naar aanleiding van het rapport van Metafoor R.O. Outlook grondexploitatie.

Ten aanzien van de geraamde nog te realiseren opbrengsten heeft het college de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- De verwachtingen naar aanleiding van de aantallen opties die nog lopen;
- De aanwezige bouwgrond in de exploitatieplannen;
- De opbrengsten uit het verleden;
- De inschatting van de opbrengsten door opgaande woningmarkt.

Voor een nadere toelichting op de grondexploitatie verwijzen we naar de toelichting op het programma Lokale economie en de paragraaf Grondbeleid. Het verwachte verloop van de bouwgrond gedurende het jaar 2021 geven we in onderstaand overzicht weer:

Bouwgronden in exploitatie	Aantal m2	Boekwaarde 31-12-2021	Geraamde kosten	Geraamde opbrengsten	Geraamd Resultaat
Woningbouw					
Borsele, Stadshoek	948	-262.704	318.223	151.680	-96.161
s-Gravenpolder, Oostgaarde	2.220	-1.779.024	1.488.860	610.500	-900.664
s-Heer Abtskerke, Colenshoek 2	418	-125.079	214.938	89.870	-11
s-Heerenhoek, De Blikken 2	9.404	561.432	1.128.136	1.779.955	-90.387
Heinkenszand, Over de Dijk 2 en 3	1.000	-525.521	384.010	133.000	-274.511
Heinkenszand, Stenevate	0	-241.567	222.507		-19.060
Kwadendamme, 2001	464	-324.680	322.425	76.560	-78.815
Lewedorp, Nieuw Kraaijerpolder	644	-1.047.216	435.387	112.700	-724.529
Ovezande, Plataanweg 2001	12.971	1.198.574	1.019.140	2.217.830	-116
Ovezande, Nieuwstraat	11.253	-117.602	287.188	2.062.400	-1.892.814
Bedrijventerreinen					
Heinkenszand, Noordzak fase 3	16.090	506.336	600.445	1.694.920	-588.139
Totaal	55.412	-2.157.051	6.421.259	8.929.415	-4.665.207

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

De in de balans opgenomen uitzettingen met een looptijd korter dan een jaar kunnen als volgt gespecificeerd worden:

Uitzettingen	Boekwaarde 31-12-2020	Boekwaarde 31-12-2021
Vorderingen op openbare lichamen	5.251.729	5.169.249
Overige vorderingen	2.472.031	2.956.361
Schatkistbankieren	1.038.480	10.800.874
Totaal	8.762.240	18.926.484

Vorderingen op openbare lichamen	Boekwaarde 31-12-2020	Boekwaarde 31-12-2021
Min. Van Fin. en belastingdienst BCF en BTW	2.936.972	3.195.455
SVB (pgb's WMO)	4.170	41.757
Belastingdienst: vennootschapsbelasting	119.099	29.653
Provincie Zeeland: diverse subsidies	19.953	19.953
Waterschap	76.395	90.051
De Betho	348.053	265.000
Gemeente Goes	95.138	112.397
Sabewa	0	228.192
Veiligheidsregio Zeeland	88.442	66.884
Provincie Vlaams Brabant	25.262	51.159
Min. Van Fin. Algemene uitkering	90.693	243.980
GR de Bevelanden	1.176.865	482.962
Div. Gemeenten en overige	270.687	341.806
Totaal	5.251.729	5.169.249

	Boekwaarde	Boekwaarde
Overige vorderingen	31-12-2020	31-12-2021
Diverse debiteuren belastingen	780.484	840.043
Voorziening debiteuren belastingen	-26.768	-26.768
Kruisposten	0	
Debiteuren te vorderen bijstand	671.147	726.833
Voorziening dubieuze debiteuren	-216.533	-203.469
Diverse debiteuren	1.334.178	1.672.013
Voorziening debiteuren	-70.477	-52.291
Totaal	2.472.031	2.956.361

	Boekwaarde	Boekwaarde
Schatkistbankieren	31-12-2020	31-12-2021
Schatkistbankieren	1.038.480	10.800.874
Totaal	1.038.480	10.800.874

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1000)					
Verslagjaar					
(1)	Drempelbedrag	437		1.167	
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	25	53	68	229
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	412	385	1.098	938
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-
(1) Berekening drempelbedrag					
Verslagjaar					
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	58.328			
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	58.328			
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat	-			
Tot 1 juli 2021					
(1) = (4b)*0,0075 + (4c)*0,002 met een minimum van €250.000					
Vanaf 1 juli 2021					
(1) = (4b)*0,02 + (4c)*0,002 met een minimum van €1.000.000 als het begrotingstotaal kleiner of gelijk is aan 500 mln. En als begrotingstotaal groter dan € 500 miljoen is is het drempelbedrag gelijk aan € 10 miljoen, vermeerderd met 0,2% van het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat.					
	Drempelbedrag	437		1.167	
(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen					
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	2.273	4.779	6.269	21.032
(5b)	Dagen in het kwartaal	90	91	92	92
(2) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	25	53	68	229

Liquide middelen

Het saldo van de liquide middelen bestaat uit de volgende componenten:

Liquide middelen	Boekwaarde 31-12-2020	Boekwaarde 31-12-2021
Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)	8.470	499.888
Rabobank, diverse rekeningen	11.357	12.664
Visa-card	1.014	2.940
Kas	5.598	8.745
Totaal	26.439	524.237

Overlopende activa

Het verloop van de overlopende activa was als volgt:

Overlopende activa	Boekwaarde 01-01-2021	Toevoegingen	Ontvangen bedragen	Boekwaarde 31-12-2021
Overige Nederlandse overheidslichamen	89.619		89.619	-
Overige nog te ontvangen bedragen en vooruitbetaalde bedragen	39.105	43.418	39.105	43.418
Totaal	128.724	43.418	128.724	43.418

VASTE PASSIVA*Eigen vermogen*

Het in de balans opgenomen eigen vermogen wordt onderscheiden in:

Eigen vermogen	Boekwaarde	Boekwaarde
	31-12-2020	31-12-2021
Algemene reserves	6.365.502	7.117.667
Bestemmingsreserves	17.465.940	18.991.825
Resultaat na bestemming	619.705	2.420.878
Totaal	24.451.147	28.530.370

Het onderstaande overzicht geeft het verloop weer van de algemene reserves gedurende het jaar 2021:

Algemene reserves	Boekwaarde 01-01-2021	Toevoegingen	Onttrekking	Resultaat vorig boekjaar	Boekwaarde 31-12-2021
Algemene reserves	6.365.502	2.308.101	2.175.641	619.705	7.117.667
Totaal	6.365.502	2.308.101	2.175.641	619.705	7.117.667

De algemene reserve bestaat uit het algemeen weerstandsvermogen. In 2021 zijn de volgende toevoegingen en onttrekkingen gedaan:

Toevoegingen	
Algemeen weerstandsvermogen	
Resultaat vorig boekjaar	619.705
Overige toevoegingen	
Voordeel activeren wegen	358.000
Grondaankopen Molendijk	111.000
Resultaatbestemming jaarrekening	401.373
Programmarapportage	992.442
Meicirculaire	353.000
Overige toevoegingen	92.286
Totaal	2.308.101

Onttrekkingen	
Naar reserve Sociaal Domein	335.000
Herstelbegroting raad 1 april 2021	225.500
Bouwtoezicht, omgevingswet	213.000
Jaarafrekening SWVO en IJZ 2020	170.000
Organisatiemodel	180.000
Riolering (kadernota 2020)	94.125
Masterplan Nieuwdorp	98.030
Brandweerpost Heinkenszand	61.814
Overige projecten	798.172
Totaal	2.175.641

Het onderstaande overzicht geeft het verloop weer van de bestemmings- en egalisatiereserves gedurende het jaar 2021:

Overlopende activa: bestemmingsreserves	Boekwaarde 01-01-2021	Toevoegingen	Onttrekking	Dekking kapitaallasten	Boekwaarde 31-12-2021
Weerstandsvermogen bouwgrondexploitatie	3.240.734	1.801.483	802.603	-	4.239.614
Subtotaal	3.240.734	1.801.483	802.603	-	4.239.614
Reserve kwaliteit openbare ruimte	1.143.184	185.716	68.965	-	1.259.935
Reserve heractivering activa	3.498.218	-	-	126.000	3.372.218
Reserve afschrijving Investerings Maatschappelijk nut	190.000	-	-	-	190.000
Reserve Interbestuurlijk Programma (IBP)	2.025.633	-	390.014	-	1.635.619
Reserve precariorechten	376.264	-	-	-	376.264
Reserve inkomensvoorziening	94.555	-	-	-	94.555
Reserve Sloebos	1.762.090	51.000	-	-	1.813.090
Reserve Sloerand	1.018.504	-	111.000	-	907.504
Reserve Sociaal Domein	-	311.000	-	-	311.000
Subtotaal	10.108.448	547.716	569.979	126.000	9.960.185
Egalisatiereserve Gebouwenbeheer	2.343.968	512.345	-	-	2.856.313
Egalisatiereserve Wegenbeheer	583.753	165.933	-	-	749.686
Egalisatiereserve Buitensportaccommodaties	232.973	17.503	-	-	250.476
Egalisatiereserve Openbare verlichting	189.414	-	78.918	-	110.496
Egalisatiereserve Groenstructuur	334.852	121.241	-	-	456.093
Egalisatiereserve Riolering	431.798	-	62.837	-	368.961
Subtotaal	4.116.758	817.022	141.755	-	4.792.025
Totaal	17.465.940	3.166.221	1.514.337	126.000	18.991.824

Bestemmingsreserves	
Weerstandsvermogen bouwgrondexploitatie	Voor- en nadelige saldi van bouwgrondcomplexen worden met deze reserve verrekend.
Reserve kwaliteit openbare ruimte	Reserve wordt gevoed door de verkoop van bouwgronden in bestemmingsplannen en dient ter dekking van lasten voor bovenwijkse voorzieningen en waterberging.
Reserve heractivering activa	Reserve ter dekking van de kapitaallasten gemeente gebouwen.
Reserve afschr. Invest. Maatschappelijk nut	Reserve dient ter dekking van kapitaallasten investeringen met een maatschappelijk nut.
Reserve Inter Bestuurlijk Programma (IBP)	Deze reserve dient ter dekking van (kapitaal)lasten van projecten in relatie tot het IBP.
Reserve precariorechten	Reserve ter dekking teruggave belastingen.
Reserve inkomensvoorziening	Deze reserve dient om positieve of negatieve gevolgen in de BUIG (bijstand, Bbz, etc.) op te vangen.
Reserve Sloebos	Reserve ter egalisering van lasten voor het Sloebos.
Reserve Sloerland	Reserve dient ter dekking van investeringen in de openbare ruimte rond het Sloegebied.
Reserve Sociaal Domein	Reserve ter egalisering van tekorten binnen het sociaal domein.
Egalisatiereserve Gebouwenbeheer	Reserve ter dekking van de onderhoudslasten van de onderhoudsnota gebouwen.
Egalisatiereserve Wegenbeheer	Reserve ter dekking van de lasten van het meerjarenonderhoudsplan wegen.
Egalisatiereserve Buitensportaccommodaties	Reserve ter dekking van de lasten van het meerjarenonderhoudsplan buitensportaccommodaties/sportvelden.
Egalisatiereserve Openbare verlichting	Reserve ter dekking van de lasten van het meerjarenonderhoudsplan lichtmasten/openbare verlichting.
Egalisatiereserve Groenstructuur	Reserve ter dekking van de lasten van het meerjarenonderhoudsplan groenstructuur.
Egalisatiereserve Riolering	Reserve ter dekking van de lasten van het meerjarenonderhoudsplan riolering.

Toevoegingen	
Winst bouwgrondexploitatie	1.801.483
Reserve kwaliteit openbare ruimte bouwgrond	135.230
Reserve kwaliteit openbare ruimte overig	50.486
Reserve sloebos	51.000
Sociaal domein, programmerapportage	311.000
Vereffening met egalisereserves:	
Gebouwenbeheer	512.345
Wegenbeheer	165.933
Buitensportaccommodaties	17.503
Groen	121.241
Totaal	3.166.221

Onttrekkingen	
Bouwgrondexploitatie	
Resultaatbestemming 2020	401.373
Vennootschapsbelasting	266.000
Naar reserve k.o.r.	135.230
Sloerand grondaankoop Molendijk	111.000
K.O.R. (Sloebos, Marktstraat, verduurzaming)	68.965
Reserve heractivering activa	126.000
I.B.P naar reserve Sociaal domein	316.674
I.B.P. onttrekkingen t.b.v. Rhedcoop	73.340
Vereffening met egalisereserves:	
Beheersplan riolering	62.837
Beheersplan openbare verlichting	78.918
Totaal	1.640.337

Resultaat na bestemming

	Boekwaarde 31-12-2020	Boekwaarde 31-12-2021
Saldo baten en lasten na bestemming		
Saldo jaarrekening	619.705	2.420.878
Totaal	619.705	2.420.878

Voorzieningen

Het onderstaande overzicht geeft het verloop weer van de voorzieningen gedurende het jaar 2021:

Voorzieningen	Boekwaarde 01-01-2021	Toevoegingen	Aanwendungen	Boekwaarde 31-12-2021
Voorziening precariorechten (egalisatie)	1.691.529	341.268	-	2.032.797
Voorziening APPA (verplichting)	2.308.784	54.557	203.951	2.159.390
Totaal	4.000.313	395.825	203.951	4.192.187

Doel en bestemming van de voorzieningen

Voorziening APPA

Voorziening precariorechten

Dit is de voorziening pensioenlasten (oud)wethouders

Terugbetalingsverplichting voor (mogelijk) ten onrechte geheven rechten.

Vaste schulden met een rentetypische looptijd van een jaar of langer

In onderstaand overzicht wordt het verloop weergegeven van de vaste schulden over het jaar 2021:

Vaste schulden	Boekwaarde 01-01-2021	Vermeerderingen	Aflossingen	Boekwaarde 31-12-2021
Onderhandse leningen binnenlandse banken	9.187.564	10.000.000	1.061.512	18.126.049
Totaal	9.187.564	10.000.000	1.061.512	18.126.049

De totale rentelast met betrekking tot de vaste schulden bedraagt voor 2021 € 374.569 resp. 2020 € 422.450.

Vlottende passiva

Onder de vlottende passiva zijn opgenomen:

Vlottende Passiva	Boekwaarde 31-12-2020	Boekwaarde 31-12-2021
Netto-vlottende schulden	8.010.210	4.899.689
Overlopende passiva	116.855	592.182
Totaal	8.127.065	5.491.871

Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

In onderstaand overzicht worden de kortlopende schulden over het jaar 2021 weergegeven:

Overige schulden	Boekwaarde 31-12-2020	Boekwaarde 31-12-2021
Terugbetaling TOZO	3.679.693	889.053
Rente leningen BNG	183.167	160.970
Terugbetaling bijstand	211.322	151.518
Overige crediteuren	3.936.028	3.698.088
Totaal	8.010.210	4.899.629

Overlopende passiva

In onderstaand overzicht worden de overlopende passiva over het jaar 2021 weergegeven:

Overlopende passiva	Boekwaarde 31-12-2020	Boekwaarde 31-12-2021
Het Rijk	82.792	444.041
Overige Nederlandse lichamen	18.972	135.659
Overige vooruitontvangen bedragen	15.091	12.482
Totaal	116.855	592.182

In onderstaand overzicht wordt het verloop weergegeven van de overlopende passiva gedurende het jaar 2021:

Overlopende passiva	Boekwaarde 01-01-2021	Vermeerderingen	Bestedingen	Boekwaarde 31-12-2021
Het Rijk				
Ministerie van Financiën: Onderwijsachterstanden	74.670	282.494	285.347	71.817
Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, RREW		280.242	-	280.242
Dienst Uitvoering Onderwijs, vertragingen		73.365	-	73.365
Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, ventilatie scholen		24.940	24.940	-
Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, Lokaal Preventieakkoord		20.000	1.383	18.617
Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, warmtetransitie	8.122	-	8.122	-
Subtotaal	82.792	681.041	319.792	444.041
Overige Nederlandse lichamen				-
Belastingdienst, kinderopvangtoeslag	5.149	4.974	9.464	659
Provincie, Klimaatstraat Nieuwdorp	-	75.000	-	75.000
Provincie, Bestuurlijk Platform strategische agenda	-	30.000	-	30.000
Provincie, uitvoeringsplan Zeehavens	-	30.000	-	30.000
Provincie, bedrijventerrein 's-Gravenpolder	13.823	-	13.823	-
Subtotaal	18.972	139.974	23.287	135.659
Overige vooruitontvangen bedragen				-
Diversen	15.091	12.482	15.091	12.482
Subtotaal	15.091	12.482	15.091	12.482
Totaal	116.855	833.497	358.170	592.182

Niet uit de balans blijvende verplichtingen

Garantieplichtingen

Door de gemeente zijn garanties afgegeven. Het bedrag is buiten de balans verantwoord. Hieronder treft u de specificatie aan.

Geldnemer	Oorspronkelijk leningsbedrag/ garantieplafond	Rente-%.	Schuldrestant 01-01-2021	Schuldrestant 31-12-2021	Garantieplichting 31-12-2021	Percentage borgstelling
Beveland Wonen / BNG	1.906.000	3,960	976.031	903.509	451.755	50%
Beveland Wonen / BNG	1.634.000	3,730	830.447	768.004	384.002	50%
Beveland Wonen / BNG	1.044.000	3,130	533.201	495.907	247.954	50%
Beveland Wonen / BNG	658.000	4,290	463.981	448.863	224.432	50%
Beveland Wonen / BNG	5.339.000	4,940	2.593.155	2.386.409	1.193.205	50%
Beveland Wonen / BNG	2.496.000	3,250	1.385.544	1.305.817	652.909	50%
Beveland Wonen / BNG	5.000.000	4,515	5.000.000	5.000.000	2.500.000	50%
Beveland Wonen / BNG	10.000.000	4,630	10.000.000	10.000.000	5.000.000	50%
Beveland Wonen / BNG	9.300.000	4,560	9.300.000	9.300.000	4.650.000	50%
Beveland Wonen / BNG	13.000.000	4,490	13.000.000	13.000.000	6.500.000	50%
Beveland Wonen / NWB	9.000.000	4,665	9.000.000	9.000.000	4.500.000	50%
Beveland Wonen / ASN	8.000.000	3,680	8.000.000	8.000.000	4.000.000	50%
Beveland Wonen / ASN	12.000.000	3,630	12.000.000	12.000.000	6.000.000	50%
Beveland Wonen / SRLEV N.V.	15.000.000	3,865	15.000.000	15.000.000	7.500.000	50%
Beveland Wonen / BNG	15.000.000	0,474	-	15.000.000	1.485.000	19,8% * 50%
Beveland Wonen / NWB	3.495.000	4,860	-	3.495.000	346.005	19,8% * 50%
Beveland Wonen / NWB	15.000.000	-	-	15.000.000	1.485.000	19,8% * 50%
Beveland Wonen / BNG	10.012.000	-	-	10.012.000	991.188	19,8% * 50%
Beveland Wonen	137.884.000	0,4-5 %	88.082.359	131.115.509	48.111.448	50%
Stichting Verpleeg- en rusth. ZLD / BNG	1.826.751	0,466%	1.141.719	1.050.382	1.050.382	100%
North Sea Port Netherlands N.V.*	3.131.083	-	-	1.565.541	1.565.541	100%
North Sea Port Netherlands N.V.*	200.000.000	-	200.000.000	196.527.777	196.527.777	100%
WarmCO2 BNG	25.000.000	3,93%	20.000.000	15.000.000	15.000.000	100%
WarmCO2 Aegon	45.000.000	-	45.000.000	45.000.000	45.000.000	100%
Subtotaal	274.957.834	-	266.141.719	259.143.700	259.143.700	100%
V.V. Luctor / Rabo	72.000	3,95%	36.960	33.840	16.920	50%
V.V. Luctor / Rabo	115.000	6,35%	39.875	34.896	17.448	50%
LTC Lewedorpse tennisvereniging	45.000	-	33.000	28.500	14.250	50%
Sportfondsen Borsele / Rabo	1.152.602	5,45%	532.184	503.324	558.640	100%
Diverse verenigingen	1.384.602	3,95-7,2 %	642.019	600.560	607.258	50%-100 %
Totaal	414.226.436	-	354.866.097	390.859.769	307.862.405	50%-100 %

*North Sea Port heeft een 100% vrijwaring gegeven voor de eventuele garantieplichtingen van de Zeeuwse participanten.

Overige verplichtingen

- Voor de afname van energie hebben we in 2020 een contract afgesloten met een looptijd van 1 jaar. Dit contract is met twee jaar verlengd tot 31-12-2023. De jaarlijks hieruit voortvloeiende lasten bedragen circa € 200.000. De resterende contractwaarde bedraagt ca. € 400.000.
- Voor de afname van gas hebben we een contract afgesloten t/m 2021. Dit contract is met twee jaar verlengd tot 31-12-2023. De jaarlijks hieruit voortvloeiende lasten bedragen circa € 60.000. De resterende contractwaarde bedraagt ca. € 120.000.
- Voor de inspectie van elektrische installaties, noodverlichting, ontruiming- en inbraakinstallaties van de gemeentelijke gebouwen hebben wij een contract afgesloten t/m 2022. De jaarlijkse verplichting bedraagt ca. € 51.000. De resterende contractwaarde bedraagt € 51.000.
- Voor het schilderwerk van de gemeentelijke gebouwen is een contract afgesloten t/m 2021. Voor 2022 is dit contract stilzwijgend verlengd en een nieuw contract wordt onderzocht. De jaarlijks hieruit voortvloeiende lasten bedragen circa € 80.000. De resterende contractwaarde bedraagt ca. € 80.000
- Voor onderhoud aan de Cv-installaties, sanitair e.d. zijn contracten afgesloten t/m 2021. Voor 2022 zijn de contracten stilzwijgend verlengd en nieuwe contracten worden onderzocht. De jaarlijks hieruit voortvloeiende lasten bedragen circa € 40.000. De resterende contractwaarde bedraagt ca. € 40.000.
- Voor de gebouwen, inventaris en aansprakelijkheid is m.i.v. 01-01-2022 een nieuw verzekeringscontract afgesloten. Dit contract wordt jaarlijks stilzwijgend verlengd en bedraagt ca. € 120.000 per jaar.
- Voor tractiemiddelen bedraagt de doorlopende verzekering circa € 40.000 per jaar.
- Voor onderhoud van de openbare verlichting is een onderhoudscontract afgesloten t/m 2024. De jaarlijks hieruit voortvloeiende lasten bedragen circa € 280.000. De resterende contractwaarde bedraagt ca. € 560.000
- Voor accountantskosten is het bestaande contract met twee jaar verlengd tot 2024. De jaarlijkse lasten bedragen ca. € 80.000. De resterende contractwaarde bedraagt € 160.000.
- Voor de afname van dieselbrandstoffen is een contract afgesloten t/m 2023. Dit contract is met twee jaar verlengd tot 28-02-2025. De jaarlijks hieruit vloeiende lasten bedragen circa € 160.000. De resterende contractwaarde bedraagt ca. € 480.000.
- Voor de inleen van personeel is een raamovereenkomst afgesloten t/m 2024.
- Voor het aanplanten en onderhoud van de Sloebossen te Nieuwdorp is een contract afgesloten t/m 2022. Dit contract is met één jaar verlengd t/m 2023. De jaarlijkse verplichting bedraagt circa € 125.000. De resterende contractwaarde bedraagt ca. € 250.000.

Arbeidskosten gerelateerde verplichtingen

Voor arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen. Deze personele lasten worden verantwoord in het jaar waarin de uitbetaling plaatsvindt. Er is sprake van nog niet opgenomen verlof per 31-12-2021 van ca. 19.000 uur. Indien dit uitbetaald zou worden betekent dit een last van € 535.000. Daarnaast is er sprake van opgebouwde overuren. Ultimo 2021 was dit ca. 9.700 uur. Indien dit uitbetaald zou worden betekent dit een last van € 306.000

Onderuitputting Algemene uitkering

Als gevolg van lagere overheidsuitgaven (waaraan de algemene uitkering gekoppeld is) kan er een korting op de algemene uitkering volgen.

Eigen bijdrage op grond van de Wmo

Een aanvrager van een voorziening op grond van de Wlz en de Wmo (zoals hulp in de huishouding, begeleiding, hulp- en vervoersmiddelen of beschermd wonen) is op grond van de Wmo een bijdrage verschuldigd. De wetgever heeft bepaald dat de berekening, oplegging en incasso van deze eigen bijdrage wordt uitgevoerd door het CAK. De informatie van het CAK (om privacy redenen beperkt) is ontoereikend om als gemeente de juistheid op persoonsniveau en volledigheid van de eigen bijdragen als geheel te kunnen vaststellen.

Door de systematiek te kiezen van het vaststellen van de eigen bijdragen door het CAK, heeft de wetgever in feite bepaald dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdragen op grond van de Wmo geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is. Dit betekent dat door de gemeenten geen zekerheden omtrent omvang en hoogte van de eigen bijdragen kunnen worden verkregen.

Niet uit de balans blijvende rechten**Stille reserves**

Conform het BBV melden we de stille reserves.

- Landbouwgronden.

De voorraad verpachte landbouwgronden bedraagt 53 hectare, met een geraamde waarde van ca. € 2.400.000.

- Aandelen BNG.

Op grond van de jaarstukken van de BNG hebben de 39.273 aandelen een waarde van € 3.575.000.

Dit is € 3.485.000 hoger dan de boekwaarde.

- Aandelen PZEM N.V. (Delta N.V.)

Het eigen vermogen van PZEM bedraagt 1,65 miljard. Ons aandeel bedraagt 2,664% wat resulteert in een waarde van circa € 44 miljoen.

- Aandelen Holding Aqua B.V.

De aandelen zijn in 2021 aangeschaft voor nominale waarde van € 26.440. Van een stille reserve is nog geen sprake.

Toelichting programmarekening 2021

In de programma's zijn de baten en lasten per taakveld opgenomen. De financiële afwijkingen t.o.v. de begroting zijn toegelicht.

De analyse is opgenomen in de programmaverantwoording die integraal onderdeel uitmaakt van de jaarrekening. Om deze reden is de toelichting op deze pagina achterwege gelaten. We verwijzen nadrukkelijk naar de toelichting van de analyse per programma. Het is toegestaan te volstaan met een verwijzing in de jaarrekening naar de analyse in de programma's. De jaarrekening en de programma's presenteren we integraal in één boekwerk.

Onvoorzien

In de begroting was opgenomen	€ 0
Besteed	€ 0

In principe nemen we in de jaarlijkse begroting geen bedrag voor onvoorzien op. Aanwending hiervan is dan ook niet mogelijk.

Overzicht incidentele baten en lasten

In de programma's zijn de belangrijkste incidentele baten en lasten toegelicht. Veel incidentele lasten betreffen eenmalige projecten die gedekt worden uit reserves. Net als in 2020 waren er ook in 2021 als gevolg van de coronacrisis incidentele lasten. Voor diverse onderdelen daarvan is compensatie ontvangen van de algemene uitkering van het rijk of via een specifieke uitkering (TOZO). In onderstaand overzicht vindt u een overzicht van de belangrijkste incidentele baten en lasten.

	Incidentele lasten	Incidentele baten	Hiervan is gedekt uit reserves	Saldo
Incidentele baten en lasten				
Bestuur, dienstverlening en veiligheid				
Dienstverlening / communicatie				
Borsele 50 jaar en kosten GR de Bevelanden	1		1	0
Borsele projecten B2030				0
Vorbereiding Brandweerpost Heinkenszand	62		62	0
Kerntakenonderzoek	16		16	0
Bestuursopdracht toekomstvisie	17		17	
Extra inhuur voor handhaving i.v.m. corona	34		34	
Vrijval voorziening Appa door rentemutatie		212		-212
Verkeer en openbare ruimte				
Inrichtingsplan supermarkt Heinkenszand	20		20	0
Begraafrechten door groter aantal verlengingen		65		-65
Mutatie egalisatie wegenbeheer	166		166	0
Mutatie egalisatie openbare verlichting		79	-79	0
Mutatie egalisatie groenstructuur	120		120	0
Lokale economie				
Eindpuntvoorziening SGB Hoedekenskerke	44			44

	Incidentele	Incidentele	Hiervan is gedekt	Saldo
Incidentele baten en lasten	lasten	baten	uit reserves	
Leefbaarheid, onderwijs, cultuur en sport				
Buitengebruikstelling voormalige School	98		98	0
Eenmalige lasten MP Nieuwdorp	72		72	0
Tijdelijke huisvestingskosten Scouting Heinkenszand	34		34	0
Mutatie egalisatie gebouwenbeheer	311		311	0
Werk en inkomen				
Tozo-regeling	430	470		-40
Betho uitkering jaarresultaat		265		-265
Tonkregeling	-120			-120
Zorg				
Bijdrage Gemeente Vlissingen		97		-97
Inkoopburo Jeugdhulp Zeeland afrekening Corona		45		-45
Reserve Sociaal Domein			-153	
Opvoedondersteuning	-47			-47
Preventie en projecten	-80			-80
Milieu				
Asbestsanering	11		11	0
Rhedcoop	38	38		0
Mutatie egalisatie riolering		69	-69	0
Ruimtelijke ontwikkeling				
Correctie op activeren bestemmingsplan	98			98
Omgevingsplan	38		38	0
Extern personeel bouwprojecten	255		255	0
Kerkenvisie	18		18	

	Incidentele lasten	Incidentele baten	Hiervan is gedekt uit reserves	Saldo
Incidentele baten en lasten				
Algemene dekkingsmiddelen				
OZB-niet-woningen nadeel 2020-2021		-220		220
Sabewa lasten waardering onroerende zaken		108	108	
Afboeking OZB oude jaren	70			70
Voordelen Programmarapportage		1.345	-1.345	
Naar reserve Sociaal Domein			-268	
Voordeel activeren wegen			-358	
Algemene uitkering		373		-373
Bedrijfsvoering				
CAO (voornamelijk eenmalige coronacompensatie)	230			
Arbitragezaak		361		-361
Totaal incidentele lasten en baten	1.936	3.307	-891	-480
Structurele baten en lasten	60.607	63.316	-805	-1.904
Structureel saldo na bestemming	62.543	66.623	-1.696	-2.384

In principe zijn alle projecten die gedekt worden uit reserves incidenteel van aard. Daarnaast worden de jaarlijkse resultaten van grondexploitaties niet als incidenteel beschouwd. De bijbehorende mutaties aan de reserves zijn ook niet als incidenteel opgenomen.

Overzicht reserves en voorzieningen

Specificatie reserves	Boekwaarde 01-01-2021	Toevoeging	Onttrekking	Resultaat vorig boekjaar	Boekwaarde 31-12-2021
Algemene reserves					
Algemene reserves	6.365.502	2.308.101	2.175.641	619.705	7.117.667
Totaal algemene reserves	6.365.502	2.308.101	2.175.641	619.705	7.117.667
Saldo baten/lasten na bestemming	619.705	2.420.878		-619.705	2.420.878
Totaal saldo	619.705	2.420.878	0	-619.705	2.420.878
Bestemmingsreserve:					
Weerstandsvermogen bouwgr.expl.	3.240.734	1.801.483	802.603		4.239.614
Reserve kwaliteit openbare ruimte	1.143.184	185.716	68.965		1.259.935
Reserve heractivering activa	3.498.218		126.000		3.372.218
Reserve afschr. Invest. Maatschappelijk nut	190.000				190.000
Reserve Inter Bestuurlijk Programma (IBP)	2.025.633		390.014		1.635.619
Reserve precariorechten	376.264				376.264
Reserve inkomensvoorziening	94.555				94.555
Reserve Sloebos	1.762.090	51.000			1.813.090
Reserve Sloerand	1.018.504		111.000		907.504
Reserve Sociaal Domein		311.000			311.000
Egalisatiereserve Gebouwenbeheer	2.343.968	512.345			2.856.313
Egalisatiereserve Wegenbeheer	583.753	165.933			749.686
Egalisatiereserve Buitensportaccommodaties	232.973	17.503			250.476
Egalisatiereserve Openbare verlichting	189.414		78.918		110.496
Egalisatiereserve Groenstructuur	334.852	121.241			456.093
Egalisatiereserve Riolering	431.798		62.837		368.961
Totaal saldo	17.465.940	3.166.221	1.640.337	0	18.991.824
Totaal	24.451.147	7.895.200	3.815.978	0	28.530.369

Specificatie voorzieningen	Boekwaarde 01-01-2021	Toevoeging	Aanwendungen	Boekwaarde 31-12-2021
Voorziening precariorechten	1.691.529	341.268		2.032.797
Voorziening APPA	2.308.784	54.557	203.951	2.159.390
Totaal	4.000.313	395.825	203.951	4.192.187

Overzicht bezoldiging topfunctionarissen gemeente

WNT-verantwoording 2021 Gemeente Borsele

Op 1 januari 2013 is de Wet normering topinkomens (WNT) in werking getreden. De WNT is van toepassing op Gemeente Borsele. Het voor Gemeente Borsele toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2021 € 209.000 resp. 2020 € 201.000.

1. Bezoldiging topfunctionarissen

1a. Leidinggevende topfunctionarissen, gewezen topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling.

Hieronder zijn de volgende personen opgenomen:

Secretaris:

J.M. Jansen: zijn formatie was in 2021 en 2020 1 fte.

Griffier:

Ph.J.M. de Vree: zijn formatie was in 2021 en 2020 1 fte.

Op de volgende pagina vindt u het overzicht van deze functionarissen.

Er zijn in de Gemeente Borsele geen topfunctionarissen of andere functionarissen die meer dan de bezoldigingsnorm verdienen.

Gegevens 2021		
bedragen x € 1	J.M. Jansen	Ph.J.M. de Vree
Functiegegevens	Gemeentesecretaris	Griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2021	01/01 - 31/12	01/01 - 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1	1
Dienstbetrekking?	ja	ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	108.716	109.820
Beloningen betaalbaar op termijn	21.874	18.453
<i>Subtotaal</i>	<i>130.590</i>	<i>128.273</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	209.000	209.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.
Bezoldiging	130.590	128.273
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.
Gegevens 2020		
bedragen x € 1	J.M. Jansen	Ph.J.M. de Vree
Functiegegevens	Gemeentesecretaris	Griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2020	01/01 - 31/12	01/01 - 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1	1
Dienstbetrekking?	ja	ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	113.495	107.093
Beloningen betaalbaar op termijn	19.233	19.692
<i>Subtotaal</i>	<i>132.728</i>	<i>126.785</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	201.000	201.000
Bezoldiging	132.728	126.785

Verplichte beleidsindicatoren

Programma / beleidsindicator		Einheid	Borsele	Nederland	Bron	
1	Bestuur, dienstverlening en veiligheid	1.06 Verwijzingen Halt	Aantal per 10.000 jongeren	10	11	Bureau Halt
		1.07 Harde kern jongeren	Aantal per 10.000 inwoners			KLPD
		1.08 Winkeldiefstallen	Aantal per 1.000 inwoners	0.2	1.8	CBS
		1.09 Gewelddsmisdrijven	Aantal per 1.000 inwoners	1.8	4.3	CBS
		1.10 Diefstallen uit woning	Aantal per 1.000 inwoners	0.4	1.3	CBS
		1.11 Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	Aantal per 1.000 inwoners	2.8	6.1	CBS
4	Lokale economie	3.14 Functiemenging	%	50.7	53.2	LISA
		3.16 Vestigingen (van bedrijven)	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar	180.8	158.4	LISA
6	Leefbaarheid, Onderwijs, Cultuur en Sport	4.17 Absoluut verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	0.0	1.8	DUO
		4.18 Relatief verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	49	26	DUO
		4.19 Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie(vsv-ers)	% deelnemers aan het VO en MBO onderwijs	1.0 %	1.7 %	Ingrado
		5.20 Niet-Sporters	%	58.3 %	49.3 %	Gezondheidsenquête (CBS, RIVM)
7	Werk en inkomen	6.21 Banen	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 – 64 jaar	711.1	795.9	LISA
		6.22 Jongeren met een delict voor de rechter	% 12 t/m 21 jarigen	1 %	1%	Verwey Jonker Instituut – Kinderen in Tel
		6.24 Netto arbeidsparticipatie	% van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking	71.4 %	68.4 %	CBS
		6.26 Werkloze jongeren	% 16 t/m 22 jarigen	1 %	2 %	Verwey Jonker Instituut – Kinderen in Tel
		6.27 Personen met een bijstandsuitkering	Aantal per 10.000 inwoners	165.2	431.2	CBS

Programma / beleidsindicator		Eenheid	Borsele	Nederland	Bron	
	6.28 Lopende re-integratievoorzieningen	Aantal per 10.000 inwoners van 15 – 64 jaar	154.7	202.0	CBS	
	6.29 Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	10.4	10.5	CBS	
	6.30 Jongeren met jeugdbescherming	% van alle jongeren tot 18 jaar	1.2 %	1.1 %	CBS	
	6.31 Jongeren met jeugdreclassering	% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar		0.3 %	CBS	
	6.32 Cliënten met een maatwerkarrangement WMO	Aantal per 10.000 inwoners	680		GMSD	
9	Milieu	7.33 Omvang huishoudelijk restafval	Kg/inwoner	194	161	CBS
		7.34 Hernieuwbare elektriciteit	%	0 %	20 %	RWS
10	Ruimtelijke ontwikkeling	8.35 Gemiddelde WOZ waarde	Duizend euro	242	290	CBS
		8.36 Nieuw gebouwde woningen	Aantal per 1.000 woningen	7.5	8.9	Basisregistratie adressen en gebouwen
		8.37 Demografische druk	%	78,6 %	70,1 %	CBS
11	Algemene dekkingsmiddelen	8.38 Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	In Euro's	694	733	COELO
		8.39 Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	In Euro's	827	810	COELO
12	Bedrijfsvoering	0.01 Formatie	Fte per 1.000 inwoners	7.1		Eigen gegevens
		0.02 Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	7.1		Eigen gegevens
		0.03 Apparaatskosten	Kosten per inwoner	786		Eigen begroting
		0.04 Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	6.98		Eigen begroting
		0.05 Overhead	% van totale lasten	9.95		Eigen begroting

SiSa bijlage

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2021 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking ssa - d.d. 1-3-2022									
Verstrekkter	Uitkeringcode	Specifieke uitkering	Juridische grondslag	Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator		
JenV	A12B	Incidentele bijdrage ondersteuning naleving controle op coronatoegangsbewijzen	Veiligheidsregio's		Naam veiligheidsregio	Besleding (jaar T)	Besteding volgens besluit van de veiligheidsregio uitgevoerd (Ja/nee)	Cumulatieve besleding (1m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Neer)
					Aard controle n.v.t. Indicator: A12B/01	Aard controle R Indicator: A12B/02	Aard controle n.v.t. Indicator: A12B/03	Aard controle n.v.t. Indicator: A12B/04	Aard controle n.v.t. Indicator: A12B/05
					€ 8.434	Ja	€ 8.434	Neer	
FIN	B2	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek	Gemeenten		Besleding (T-1) - betreft nog niet verantwoorde bedragen over 2020	Aantal (potentieel) gedupeerden (als gemeld door Uitvoeringsorganisatie Herstel Toeslagen aan de gemeente) (jaar T)	Cumulatief aantal (potentieel) gedupeerden (als gemeld door Uitvoeringsorganisatie Herstel Toeslagen aan de gemeente) (1m jaar T)	Besleding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3)	Cumulatieve besleding (1m jaar T) werkelijke kosten van onderdelen c (artikel 3)
					Aard controle R Indicator: B2/01	Aard controle R Indicator: B2/02	Aard controle R Indicator: B2/03	Aard controle R Indicator: B2/04	Aard controle n.v.t. Indicator: B2/05
					€ 0	19	19	€ 0	€ 0
					Normbedragen voor a, b en d (Ja/Neer) (vanaf 2021) Neer: reeks 1 / Ja: reeks 2	Normbedrag voor e (Ja/Neer) (vanaf 2021) Neer: indicator B2/13 en B2/14 / Ja: indicator B2/21 en B2/22	Eindverantwoording (Ja/Neer)		
					Aard controle n.v.t. Indicator: B2/06	Aard controle n.v.t. Indicator: B2/07	Aard controle n.v.t. Indicator: B2/08		
					Ja	Ja	Neer		
					Reeks 1	Reeks 1	Reeks 1	Reeks 1	Reeks 1
					Aantal uitgewerkte plannen van aanpakken (jaar T)	Cumulatief aantal uitgewerkte plannen van aanpakken (1m jaar T)	Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel a, b en d (artikel 3)	Cumulatieve besteding (1m jaar T) werkelijke kosten van onderdelen a, b en d (artikel 3)	Keuze werkelijke kosten
					Aard controle D2 Indicator: B2/09	Aard controle n.v.t. Indicator: B2/10	Aard controle R Indicator: B2/11	Aard controle n.v.t. Indicator: B2/12	
					Besleding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3)	Cumulatieve besteding (1m jaar T) werkelijke kosten van onderdelen e (artikel 3)			
					Keuze werkelijke kosten	Keuze werkelijke kosten			
					Aard controle R Indicator: B2/13	Aard controle n.v.t. Indicator: B2/14			
Reeks 2	Reeks 2	Reeks 2	Reeks 2	Reeks 2					
Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerden	Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerden cumulatief (1m jaar T)	Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak	Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak (1m jaar T)	Normbedrag onderdeel d x aantal nazorgtrajecten	Normbedrag onderdeel d x aantal nazorgtrajecten (1m jaar T)				
Keuze normbedragen	Keuze normbedragen	Keuze normbedragen	Keuze normbedragen	Keuze normbedragen	Keuze normbedragen				
Aard controle R Indicator: B2/15	Aard controle n.v.t. Indicator: B2/16	Aard controle R Indicator: B2/17	Aard controle n.v.t. Indicator: B2/18	Aard controle R Indicator: B2/19	Aard controle n.v.t. Indicator: B2/20				
€ 7.220	€ 7.220	€ 0	€ 0	€ 2.244	€ 2.244				
Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerde), indien nog niet eerder opgegeven (jaar T)	Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerde), indien nog niet eerder opgegeven (1m jaar T)								
Keuze normbedragen	Keuze normbedragen								
Aard controle R Indicator: B2/21	Aard controle n.v.t. Indicator: B2/22								
€ 0	€ 0								

BZK	C32	Regeling specifieke uitkering ventilatie in scholen	Beschikkingnummer /naam	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Start bouwactiviteiten uiterlijk 31 augustus 2022 (Ja/Nee)	Toelichting (verplicht als bij start bouwactiviteiten (indicator 04) 'Nee' is ingevuld)	Eindverantwoording (Ja/Nee)
		Gemeenten	Aard controle n.v.t. Indicator: C32/01	Aard controle R Indicator: C32/02	Aard controle n.v.t. Indicator: C32/03	Aard controle D2 Indicator: C32/04	Aard controle n.v.t. Indicator: C32/05	Aard controle n.v.t. Indicator: C32/06
		1	SUVVIS21-01740040	€ 24.940	€ 24.940	Ja		Ja
BZK	C43	Regeling reductie energiegebruik woningen	Beschikkingnummer/naam	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Aantal bereikte woningen	Toelichting	Eindverantwoording (Ja/Nee)
		Gemeenten	Aard controle n.v.t. Indicator: C43/01	Aard controle R Indicator: C43/02	Aard controle n.v.t. Indicator: C43/03	Aard controle n.v.t. Indicator: C43/04	Aard controle n.v.t. Indicator: C43/05	Aard controle n.v.t. Indicator: C43/06
			RREW2020-00449981	€ 0	€ 0	0		Nee
BZK	C62	Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslag enaffaire	Aantal gedupeerden (artikel 1, lid 2)	Berekening bedrag uitvoeringskosten	Bederfde opbrengsten (jaar T) die voortvloeien uit het kwijtschelden van gemeentelijke belastingen	Eindverantwoording (Ja/Nee)		
			Aard controle R Indicator: C62/01	Aard controle R Indicator: C62/02	Aard controle R Indicator: C62/03	Aard controle n.v.t. Indicator: C62/04		
		18		€ 2.700	€ 969	Nee		
OCW	D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2019-2022 (OAB)	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 166, eerste lid WPO)	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 165 WPO)	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 167 WPO)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)		
		Gemeenten	Aard controle R Indicator: D8/01	Aard controle R Indicator: D8/02	Aard controle R Indicator: D8/03	Aard controle R Indicator: D8/04		
			€ 210.218	€ 8.427	€ 66.701	€ 74.670		
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid Bedrag	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid Bedrag		
			Aard controle n.v.t. Indicator: D8/05	Aard controle R Indicator: D8/06	Aard controle n.v.t. Indicator: D8/07	Aard controle R Indicator: D8/08		
		1	060654 Gemeente Borsele	€ 0	060654 Gemeente Borsele	€ 0		

OCW	D14	Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen	Besteding (jaar T) maatregelen artikel 3, lid 2, a t/m e samen opgeteld	Besteding (jaar T) voor tijdelijke extra huur van bestaande huisvesting indien deze extra huisvesting nodig is voor de uitvoering van maatregelen die scholen of gemeenten in het kader van het Nationaal Programma Onderwijs nemen	Besteding (jaar T) voor ambtelijke capaciteit van de gemeente of inkoop van expertise voor de uitvoering van het Nationaal Programma Onderwijs	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	
			<i>Aard controle R Indicator: D14/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: D14/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: D14/03</i>	<i>Aard controle R Indicator: D14/04</i>	
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs	
		<i>Aard controle n.v.t. Indicator: D14/05</i>	<i>Aard controle R Indicator: D14/06</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: D14/07</i>	<i>Aard controle R Indicator: D14/08</i>		
		1 060654 Gemeente Borsele	€ 0	060654 Gemeente Borsele	€ 0		
EZK	F9	Regeling specifieke uitkering Extern Advies Warmtetransitie	Projectnaam/nummer	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T)	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	Toelichting
			<i>Aard controle R Indicator: F9/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: F9/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: F9/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: F9/04</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: F9/05</i>
			1 RES (regionale energie strategie)	€ 13.500	€ 26.038	Ja	
			Eindverantwoording (Ja/Nee)				
		<i>Aard controle n.v.t. Indicator: F9/06</i>					
		Ja					

SZW	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet gemeentedeel 2021 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wg	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente 1.1 Participatiewet (PW) <i>Aard controle R Indicator: G2/01</i>	Balen (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente 1.1 Participatiewet (PW) <i>Aard controle R Indicator: G2/02</i>	Besteding (jaar T) IOAW Gemeente 1.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) <i>Aard controle R Indicator: G2/03</i>	Balen (jaar T) IOAW (exclusief Rijk) Gemeente 1.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) <i>Aard controle R Indicator: G2/04</i>	Besteding (jaar T) IOAZ Gemeente 1.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) <i>Aard controle R Indicator: G2/05</i>	Balen (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk) Gemeente 1.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) <i>Aard controle R Indicator: G2/06</i>
			€ 2.546.025	€ 77.515	€ 213.987	€ 873	€ 55.069	€ 0
			Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud Gemeente 1.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004) <i>Aard controle R Indicator: G2/07</i>	Balen (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud Gemeente 1.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004) <i>Aard controle R Indicator: G2/08</i>	Balen (jaar T) WWIK (exclusief Rijk) Gemeente 1.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK) <i>Aard controle R Indicator: G2/09</i>	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet Gemeente 1.7 Participatiewet (PW) <i>Aard controle R Indicator: G2/10</i>	Balen (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk) Gemeente 1.7 Participatiewet (PW) <i>Aard controle R Indicator: G2/11</i>	Gederfde balen die voortvloeien uit kwijtschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in (jaar T) Gemeente Participatiewet (PW) <i>Aard controle R Indicator: G2/12</i>
			€ 224.277	€ 106.878	€ 0	€ 267.160	€ 10.078	€ 4.025
		Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren als gevolg van kwijt te schelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet (jaar T) Gemeente Participatiewet (PW) <i>Aard controle D2 Indicator: G2/13</i>	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t. Indicator: G2/14</i>					
		€ 3.647	Ja					
SZW	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeentedeel 2021 Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wg.	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking <i>Aard controle R Indicator: G3/01</i>	Balen (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Rijk) <i>Aard controle R Indicator: G3/02</i>	Balen vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) <i>Aard controle R Indicator: G3/03</i>	Besteding (jaar T) Bob <i>Aard controle R Indicator: G3/04</i>	Balen (jaar T) Bob (exclusief Rijk) <i>Aard controle R Indicator: G3/05</i>	Besteding (jaar T) onderzoekskosten artikel 52, eerste lid, onderdeel b, Bbz 2004 (Bob) <i>Aard controle R Indicator: G3/06</i>
			€ 0	€ 121	€ 26.358	€ 0	€ 0	€ 0
			BBZ vóór 2020 – levensonderhoud (exclusief BOB) Gederfde balen die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) <i>Aard controle R Indicator: G3/07</i>	BBZ vóór 2020 – kapitaalverstrekking (exclusief BOB) Gederfde balen die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekingen BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) <i>Aard controle R Indicator: G3/08</i>	BBZ vóór 2020 – levensonderhoud en kapitaalverstrekingen (BOB) Gederfde balen die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekingen BOB in (jaar T) <i>Aard controle R Indicator: G3/09</i>	BBZ vanaf 2020 – kapitaalverstrekking Gederfde balen die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekingen BBZ in (jaar T) <i>Aard controle R Indicator: G3/10</i>	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t. Indicator: G3/11</i>	
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Ja	

SZW	G4	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo) _gemeentedeel 2021	Welke regeling betreft het?	Besteding (jaar T) levensonderhoud	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking	Baten (jaar T) levensonderhoud	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (aflossing)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (overig)
		Alle gemeenten verantwoord voor hier: het gemeentedeel over Tozo (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr						
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: G4/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/03</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/04</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/05</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/06</i>
			1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 10.595	€ 0	€ 25.594	€ 16.137	€ 24
			2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 1.059	€ 0	€ 0
			3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 272.224	€ 46.195	€ 763	€ 0	€ 0
			4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 119.335	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 38.489	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Kopie regeling	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T)	Aantal besluiten kapitaalverstrekking (jaar T)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)		
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: G4/07</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/08</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/09</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: G4/10</i>		
			1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	0	0	Ja		
			2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	0	0	Ja		
			3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	53	6	Ja		
			4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	34	0	Ja		
			5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	13	0	Ja		
			Levensonderhoud - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud Tozo in (jaar T)	Levensonderhoud - Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren (jaar T) als gevolg van kwijt te schelden schulden levensonderhoud Tozo	Kapitaalverstrekkingen - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekkingen Tozo in (jaar T)			
			<i>Aard controle R Indicator: G4/11</i>	<i>Aard controle D2 Indicator: G4/12</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/13</i>			
			€ 0	€ 0	€ 0			
			Kopie regeling	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), aflossing	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), overig	Uitvoeringskosten (jaar T) uitvoering Tozo buitenland (gemeente Maastricht)	
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: G4/14</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/15</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/16</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/17</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/18</i>	
			1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
			2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
			3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
			4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
			5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	

SZW	G12	Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_gemeentedeel	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in (jaar T)	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in (jaar T)	Aantal gedupeerden (zoals omschreven in artikel 1 van de Regeling specifieke uitkering compensatie van de kosten die verband houden met het kwijtschelden van publieke schulden binnen het SZW-domein van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire toeslagen)			
			<i>Aard controle R Indicator: G12/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: G12/02</i>				<i>Aard controle n.v.t. Indicator: G12/03</i>
			€ 3.007	€ 413				18
VWS	H4	Regeling specifieke uitkering stimulering sport Gemeenten	Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T)	Totale werkelijke berekende subsidie				
			<i>Aard controle R Indicator: H4/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H4/02</i>				
			€ 53.895	€ 57.326				
			Activiteiten	Totale werkelijke berekende subsidie per project (jaar T)	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) Onroerende zaken	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) roerende zaken	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) overige kosten	Toelichting - Verplicht als het een activiteit betreft welke NIET in de toekenning meegenomen is
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H4/03</i>	<i>Aard controle R Indicator: H4/04</i>	<i>Aard controle R Indicator: H4/05</i>	<i>Aard controle R Indicator: H4/06</i>	<i>Aard controle R Indicator: H4/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H4/08</i>
			1 1.3 Onroerende zaken	€ 12.122	€ 12.122	€ 0	€ 0	
			2 2.1 roerende zaken aankoop materialen	€ 8.689	€ 0	€ 8.689	€ 0	
			3 2.2 overige kosten	€ 5.713	€ 0	€ 0	€ 5.713	
			4 investering	€ 30.802	€ 0	€ 0	€ 30.802	
			5					
6								
7								
8								

VWS	H8	Regeling Sportakkoord 2020-2022	Beschikingsnummer	Totaal bedrag volgens beschikking	Besteding aanstellen sportformateur (jaar T)	Besteding uitvoering sportakkoord (jaar T)	Cumulatieve besteding aanstellen sportformateur (t/m jaar T)	Cumulatieve besteding uitvoering sportakkoord (t/m jaar T)
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H8/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H8/02</i>	Gerealiseerd <i>Aard controle R Indicator: H8/03</i>	Gerealiseerd <i>Aard controle R Indicator: H8/04</i>	Gerealiseerd <i>Aard controle n.v.t. Indicator: H8/05</i>	Gerealiseerd <i>Aard controle n.v.t. Indicator: H8/06</i>
			1 1036667	€ 85.142	€ 0	€ 101.360	€ 0	€ 121.360
			Kopie beschikingsnummer	Eindverantwoording (Ja/Nee)				
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H8/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H8/08</i>				
			1 1036667	Ja				
VWS	H12	Regeling specifieke uitkering lokale preventieakkoorden of preventieaanpakken	Besteding (jaar T)	Is voldaan aan de uitvoering van het lokale preventieakkoord of aanpak? (Ja/Nee)	Eindverantwoording? (Ja/Nee)			
			<i>Aard controle R Indicator: H12/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H12/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H12/03</i>			
			€ 1.383	Ja	Nee			
VWS	H16	Regeling Specifieke uitkering ijsbanen en zwembaden	Betreft jaar	Beschikingsnummer / naam	Totale besteding			
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H16/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H16/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: H16/03</i>			
			1 2020					
			2 2021	SPUKIJZ21R2086	€ 3.853			
			Naam locatie	Totale toezegging per locatie	Besteding per locatie	Verschil toezegging vs. Besteding per locatie (automatisch berekend)	Betreft jaar?	
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H16/04</i>	<i>Aard controle R Indicator: H16/05</i>	<i>Aard controle R Indicator: H16/06</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H16/07</i>	<i>Aard controle R Indicator: H16/08</i>	
			1 Zwembad Stelleplas	€ 3.853	€ 3.853	€ 0	2021	

Overzicht taakvelden 2021

	Lasten	Baten
Hoofdstuk 0 Bestuur en ondersteuning		
0.1 Bestuur	1.613	551
0.2 Burgerzaken	806	308
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	167	381
0.4 Overhead	7.641	639
0.5 Treasury	435	547
0.61 OZB woningen	0	2.929
0.62 OZB niet-woningen	321	5.048
0.63 Parkeerbelasting	0	0
0.64 Belastingen overig	521	655
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds	0	35.767
0.8 Overige baten en lasten	251	426
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	266	0
0.10 Mutaties reserves	5.474	3.816
0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten	2.421	0
Totaal hoofdstuk 0 Bestuur en ondersteuning	19.918	51.067

Hoofdstuk 1 Veiligheid		
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	2.087	15
1.2 Openbare orde en veiligheid	474	51
Totaal hoofdstuk 1 Veiligheid	2.561	66

	Lasten	Baten
Hoofdstuk 2 Verkeer, vervoer en waterstaat		
2.1 Verkeer en Vervoer	3.271	143
2.2 Parkeren	0	0
2.3 Recreatieve havens	0	0
2.4 Economische havens en waterwegen	0	0
2.5 Openbaar vervoer	0	0
Totaal hoofdstuk 2 Verkeer, vervoer en waterstaat	3.271	143

Hoofdstuk 3 Economie		
3.1 Economische ontwikkeling	188	26
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	28	14
3.3 Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen	27	0
3.4 Economische promotie	169	63
Totaal hoofdstuk 3 Economie	412	103

Hoofdstuk 4 Onderwijs		
4.1 Openbaar basisonderwijs	39	0
4.2 Onderwijshuisvesting	921	86
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	1.959	439
Totaal hoofdstuk 4 Onderwijs	2.920	525

	Lasten	Baten
Hoofdstuk 5 Sport, cultuur en recreatie		
5.1 Sportbeleid en activering	286	131
5.2 Sportaccommodaties	704	116
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	327	0
5.4 Musea	35	0
5.5 Cultureel erfgoed	0	0
5.6 Media	720	30
5.7 Openbaar groen en (openlucht)recreatie	2.142	191
Totaal hoofdstuk 5 Sport, cultuur en recreatie	4.215	469

Hoofdstuk 6 Sociaal domein		
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	2.889	294
6.2 Wijkteams	1.277	0
6.3 Inkomensregelingen	4.971	3.893
6.4 Begeleide participatie	1.529	270
6.5 Arbeidsparticipatie	560	0
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	1.105	8
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	4.898	138
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	6.112	63
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	28	0
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	964	0
Totaal hoofdstuk 6 Sociaal domein	24.333	4.667

	Lasten	Baten
Hoofdstuk 7 Volksgezondheid en milieu		
7.1 Volksgezondheid	1.079	23
7.2 Riolering	1.330	1.929
7.3 Afval	2.601	3.435
7.4 Milieubeheer	1.237	132
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	360	489
Totaal hoofdstuk 7 Volksgezondheid en milieu	6.607	6.008
Hoofdstuk 8 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing		
8.1 Ruimte en leefomgeving	603	331
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	4.199	6.050
8.3 Wonen en bouwen	1.402	1.009
Totaal hoofdstuk 8 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	6.204	7.391
Totaal taakvelden	70.439	70.439

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan de gemeenteraad van de
Gemeente Borsele

Baker Tilly (Netherlands) N.V.
Stationspark 8b
Postbus 85
4460 AB Goes

T: +31 (0)113 24 20 00

goes@bakertilly.nl
www.bakertilly.nl

KvK: 24425560

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

A. Verklaring over de in de jaarverantwoording opgenomen jaarrekening 2021

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2021 van de gemeente Borsele te Heinkenszand gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in de jaarverantwoording opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2021 als van de activa en passiva van de gemeente Borsele op 31 december 2021 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV);
- zijn de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2021 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving, waaronder gemeentelijke verordeningen, opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in het normenkader, dat op 2 december 2021 is vastgesteld door de raad.

De jaarrekening bestaat uit:

- 1 de programmarekening o.b.v. taakveld 2021;
- 2 de balans per 31 december 2021;
- 3 de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen;
- 4 de SiSa-bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen; en
- 5 de bijlage met het overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), het controleprotocol dat is vastgesteld door de raad op 6 juni 2019 en het Controleprotocol Wet normering topinkomens (WNT) 2021 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van de gemeente Borsele zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2021 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub n en o Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 680.000. De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves, zoals voorgeschreven in artikel 2 lid 1 Bado.

Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in het Controleprotocol WNT 2021. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn, zoals ook bedoeld in artikel 3 Bado.

Wij zijn met de raad overeengekomen dat wij aan de raad tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de € 50.000 rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve, SiSa- of WNT-redenen relevant zijn.

B. Verklaring over de in de jaarverantwoording opgenomen andere informatie

De jaarverantwoording omvat andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het jaarverslag in overeenstemming met het BBV.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het college van burgemeester en wethouders en de raad voor de jaarrekening

Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het BBV. Het college van burgemeester en wethouders is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving, waaronder gemeentelijke verordeningen, opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in het normenkader, dat op 2 december 2021 is vastgesteld door de raad].

In dit kader is het college van burgemeester en wethouders tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing, die het college van burgemeester en wethouders noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het college van burgemeester en wethouders afwegen of de financiële positie voldoende is om de gemeente in staat te stellen de risico's vanuit de reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen. Het college van burgemeester en wethouders moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de risico's kunnen worden opgevangen toelichten in de jaarrekening.

De raad is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de gemeente.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht, dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid, waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben, waar relevant, professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Bado, het controleprotocol dat is vastgesteld door de raad op 6 juni 2019, het Controleprotocol WNT 2021, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen.

Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's:
 - dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude;
 - dat baten en lasten alsmede de balansmutaties als gevolg van fouten of fraude niet in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen,
- het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;

- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeente;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het college van burgemeester en wethouders en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het college van burgemeester en wethouders gehanteerde afweging dat de gemeente in staat is de risico's vanuit de reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de gemeente haar financiële risico's kan opvangen. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie, die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat de gemeente de financiële risico's niet kan opvangen;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor de controle van de jaarrekening van de gemeente, rekening houdend met de invloed daarop van de aard en de significantie van de activiteiten van uitvoeringsorganisaties ten behoeve van de gemeente. Op basis hiervan hebben wij de aard en omvang bepaald van de uit te voeren werkzaamheden ten aanzien van deze uitvoeringsorganisaties.

Wij communiceren met de raad onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Breda, 29 juni 2022

Baker Tilly (Netherlands) N.V.

drs. R. Opendorp RA

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden: **RO**

Afkortingenlijst

AB	Algemeen Bestuur
ABP	Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds
AMHK	Advies- en Meldpunt Kindermishandeling en Huiselijk Geweld
AMW	Algemeen Maatschappelijk Werk
APV	Algemene Plaatselijke Verordening
AWBZ	Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten
AZC	Asielzoekerscentrum
B2030	Borsele 2030
BAG	Basisregistratie Adressen en Gebouwen
BBV	Besluit Begroting en Verantwoording
BDU	Brede Doel Uitkering
BIO	Baseline Informatiebeveiliging Overheid
BGT	Basisregistratie Grootchalige Topografie
BGTS	Benelux Groepering voor Territoriale Samenwerking
BNG	Bank Nederlandse Gemeenten
BOA	Buitengewoon Opsporingsambtenaar
BONS	Borsele Na School
BPM	Belasting Personenauto's en Motorrijwielen
BRIKS	Bouwen, Reclame, Inritten, Kappen en Slopen
BRP	Basisregistratie Personen
BRZO	Besluit Risico Zware Ongevallen
BTG	Bestuurlijke Taakgroep Economie
BZK	Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
BZZB	Behoud de "Zak van Zuid-Beveland"
CAK	Centraal Administratie Kantoor
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek
CEO	Chief Executive Officer
CISO/FG	Chief Information Security Officer/functionaris gegevensbescherming
CJG	Centrum voor Jeugd en Gezin
CMHF	Centrale van Middelbare en Hogere Functionarissen bij Overheid, Onderwijs, Bedrijven en Instellingen

CNV	Christelijk Nationaal Vakverbond
COELO	Centrum voor Onderzoek van de Economie van Lagere Overheden
COVRA	Centrale Organisatie Voor Radioactief Afval
CRB	Culturele Raad Borsele
CROW	Centrum Regelgeving en Onderzoek Wegenbouw
DCMR	Dienst Centraal Milieubeheer Rijnmond
DSO	Digitaal Stelsel Omgevingswet
DUO	Dienst Uitvoering Onderwijs
EMU	Europese Monetaire Unie
ENSIA	Eenduidige Normatiek Single Information Audit
ESF	Europees Sociaal Fonds
Fido	Financiering decentrale overheden
FNV	Federatie Nederlandse Vakbeweging
FPU	Flexibel Pensioen en Uittreden
GBA	Gemeentelijke Basisadministratie
GFT	Groente-, Fruit- en Tuinafval
GGD	Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst Zeeland
GGZ	Geestelijke gezondheidszorg
GI	Gecertificeerde Instelling
GMSD	Gemeentelijke Monitor Sociaal Domein
GR	Gemeenschappelijke Regeling
GRP	Gemeentelijk Rioleringsplan
GVVP	Gemeentelijk Verkeers- en Vervoersplan
HABOG	Hoogradioactief Afval Behandelings- en Opslag Gebouw
HUP	Handhavinguitvoeringsprogramma
HRM	Human Resource Management
HZ	Hogeschool Zeeland
IBP	Inter Bestuurlijk Programma
ICT	Informatie en Communicatie Technologie
IHP	Integraal Huisvestingsplan
IJZ	Inkooporganisatie Jeugdhulp
IKC	Integraal Kindcentrum
i-NUP	i- Nationaal Uitvoeringsprogramma

IOAW	Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers
IOAZ	Inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen
IVB	Integraal Veiligheidsbeleid
JGZ	Jeugdgezondheidszorg
JOGG	Jongeren op Gezond Gewicht
KasZ	Klimaatadaptatiestrategie voor Zeeland
KLDP	Korps landelijke politiediensten
KOR	Kwaliteit Openbare Ruimte
LEA	Lokale Educatieve Agenda
LISA	Landelijk Informatiesysteem van Arbeidsplaatsen
MDO	Multidisciplinair Overleg
MFA	Multifunctionele Accommodatie
MQ-scan	Motorische quotiënt-scan
NIEGG	Niet In Exploitatie Genomen Gronden
NOM	Nul op de meter
NPO	Nationaal Programma Onderwijs
OGGZ	Openbare Geestelijke Gezondheidszorg
OKC	Omnis Kindcentra
OKE	Wet Ontwikkeling door Kwaliteit en Educatie
OLAZ	Openbaar Lichaam Afvalstoffenverwijdering Zeeland
OLOB	Overleggroep Lokaal Onderwijsbeleid
OV	Openbaar Vervoer
OZB	Onroerendezaakbelasting
PGB	Persoonsgebonden Budget
PVE	Programma van Eisen
PZEM	Provinciale Zeeuwse Energie Maatschappij
R2C	Right to Challenge
RBL	Regionaal Bureau Leerlingzaken
REA	Regionale Educatieve Agenda
RES	Regionale Energiestrategie
RHEDCOOP	Renovatie en Hernieuwbare Energiediensten via Coöperaties
RIVM	Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieuhygiëne
RI&E	Risico Inventarisatie en Evaluatie onderzoek

RMC	Regionale Meld- en Coördinatiefunctie
RODIN	Referentie Opbouw Digitaal Informatiebeheer
RPCZ	Regionaal Pedagogisch Centrum Zeeland
RUD	Regionale Uitvoeringsdienst
RRE	Regeling Reductie Energiegebruik
RvC	Raad van Commissarissen
RVP	Rijksvaccinatieprogramma
RWZI	Rioolwaterzuiveringsinstallatie
SaBeWa	Samenwerkingsverband Belastingen en Waardebepaling
SAZ+	Samenwerking (Afval)waterketen Zeeland
SGB	Stoomtrein Goes-Borsele
SISA	Single Information Single Audit
SLOK	Stimulering Lokaal Klimaatbeleid
SMWO	Stichting Maatschappelijk werk en Welzijn Oosterschelderegio
Spuk	Specifieke uitkering
SRG	Statistiek Re-integratie door Gemeenten
SVn	Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse gemeenten
SVRZ	Stichting Verpleeg- en Rusthuizen Zeeland
SWO	Stedelijke wateropgaves
SWVO	Samenwerkingsverband Welzijnszorg Oosterschelderegio
SZW	Sociale Zaken en Werkgelegenheid
TNO	Nederlandse Organisatie voor toegepast-natuurwetenschappelijk onderzoek
TONK	Tijdelijke Ondersteuning Noodzakelijke Kosten
TOZO	Tijdelijke Ondersteuning Zelfstandige Ondernemers
Ufdo	Uitvoeringsregeling financiering decentrale overheden
UWV	Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen
VANG	Van Afval Naar Grondstof
VANG-HHA	Van Afval Naar Grondstof-Huishoudelijk Afval
VHH	Veiligheidshuis
VNG	Vereniging van Nederlandse Gemeenten
VOI	Veranderopgave Inburgering
VRZ	Veiligheidsregio Zeeland
VSV	Voortijdig Schoolverlaten

WE	Vroegtijdig Voorschoolse Educatie
VV	Vereniging voor Vreemdelingenverkeer
VZG	Vereniging van Zeeuwse Gemeenten
WIZ	Werk, Inkomen en Zorg
Wgs	Wet gemeenschappelijke schuldhulpverlening
Wkb	Wet kwaliteitsborging voor het bouwen
WMO	Wet Maatschappelijke Ontwikkeling
WNT	Wet Normering bezoldiging Topfunctionarissen
WOZ	Waardering Onroerende Zaken
WPG	Wet Publieke Gezondheid
WSP	Werkgeverspunt
Wsw	Wet sociale werkvoorziening
WUP	Wijk Uitvoering Plannen
WWB	Wet Werk en Bijstand
ZVHH	Zorg- en veiligheidshuis
ZLTO	Zuidelijke Land- en Tuinbouworganisatie